

På vandet

På vandet

**På vandet -
dansk roning i 100 år**

Udgivet af Dansk Forening
for Rosport, 1987.

Redaktør: Steen Ankerdal (ansv.)

I redaktionen: Finn Aabye, Søren Christensen, Tonie
Ørvad Andersen, Lene Nielsen

Statistik: Morten Espersen

Konsulenter: Ernst Schmidt, Carl Schmidt og
Aage Jensen

Foto: Preben B. Søborg,
Henrik Nielsen/Catch,
POL-foto, Nord-foto, Dansk Idræts-
Forbunds arkiv, Dansk Forening
for Rosports arkiv m.fl.

Lay-out: Preben B. Søborg

Sats: AH Fotosats

Repro: Hallengren Repro

Tryk: Richard Larsen A/S

Bogbind: Dragør Bogbinderi

På vandet

DANSK RØNING I HUNDREDE ÅR

En kavalkade redigeret af Steen Ankerdal

Udgivet af Dansk Forening for Røsport, 1987

Prolog

På vandet...

Ved en regatta-frokost i Bagsværd for nogle år siden tog den estimerede norske træner Thor Nielsen ordet. På de indviedes udtryk kunne det læses, at nordmanden havde ramt selve roerens sjæl, da han sluttede sin spartanske og klare tale med sentensen:

Roning - det er ikke en sport, det er en livsstil.

På vandet - kavalkaden over dansk roning i 100 år - er skrevet med denne holdning som ledestjerne.

Hvordan skal det ellers kunne forklares, at mænd og kvinder i mere end et sekel har lagt hele deres fritidsliv, utallige arbejdstimer og mange penge i ro-klubben blot for at kunne komme "på vandet" - og få vabler og ømme rygge ved årene. Hvor er ellers fornuften i, at kaproere træner 600 timer om året for at kunne komme på vandet og konkurrere i 100 minutter hver sommer. Og det i en idrætsgren, der er så gammeldags som roning. Som amerikaneren David Halberstam udtrykker det i sin bog "The Amateurs":

"I en verden af professionelle og pseudoamatører er roning forblevet et citadel for sande amatører".

Livsstils-filosofien synes også at ligge i den dobbelte betydning af det danske ord "ro": på den ene side en tilstand af sindsligevægt, uforstyrrethed og glæde - på den anden, med hænderne at bevæge årer agterover, så båden drives fremad, som der står i Ordbog over det danske sprog.

På vandet går velvære og anstrengelse op i en højere enhed.

På vandet - er i ord og billeder et resultat af redaktionens bestræbelser på at beskrive et forløb og en udvikling i den organisation, der gennem hundrede år har repræsenteret roningen som sport og livsstil. I centrum står de mennesker, det hele drejede sig om - i omkredsen de værker og begivenheder, de skabte.

Det er dansk roning som helhed, vi har søgt at skildre. Hvor nogen er nævnt, er det ikke ensbetydende med, at andre er glemt. De fremdragne personer, klubber og tildragelser tjener i den sammenhæng som eksempel på udviklingen.

På vandet - er delt op i fem hovedafsnit.

John Idorn står for beskrivelsen af rosportens fødsel i et industrisamfund under opbygning. Carl Ettrup genoplever dansk ronings gyldne år fra 1930-70, mens Søren Christensen og Steen Ankerdal tegner billedet af de moderne tider, hvor mangt og meget måtte vejes op mod hinanden. Morten Espersen har leveret det omfattende statistikmateriale, og en række enkeltpersoner, kredse og klubber har bidraget til afsnittet med "glimt" fra de 100 år. I den sammenhæng skal DFfRs tidligere forretningsfører Ernst Schmidt, KR, Aage Jensen, Nykøbing Falster og Finn Vangsø, Nordjyllandskredsen, nævnes for at have ydet redaktøren betydelig bistand.

Preben B. Søborg har lay-outet, journalist Tonie Ørvad Andersen interviewet, Elo Tostenæs varetaget trykningen - og jubilæumsudvalgets formand, Finn Aabye været en inspirerende og tålmodig chef.

Til alle, der løftede og bar, skal lyde en varm tak.

København, januar 1987,

**Dansk Forening for Rosports
formand
Børge Kaas-Andersen:**

Denne jubilæumsbog forsøger med skildringer af markante roere, ledere og begivenheder at give et billede af dansk roning gennem 100 år.

Det er Foreningens historie, vi har sat os som mål at beskrive. Men lad det i samme åndedrag være fastslået, at Dansk Forening for Rosport er medlemmerne og klubberne. Dé er fundamentet og rammen i aktiviteterne gennem det forløbne århundrede.

De timer, som tusinder af medlemmer har brugt til at dyrke ro-sporten landet over kan ikke, og skal ikke, tælles. Glæden og lysten har været drivkraften – og de mange hundrede klublederes frivillige indsats rygraden – i arbejdet. Dét har vi også i dag grund til at være taknemmelige for.

Mine tanker går også tilbage til den lange række af formænd og bestyrelsesmedlemmer, der sammen med de aktive har bragt DFfR frem til den nuværende position. Dagens ledere står på skuldrene af 100 års dygtige ledere. Roerne har traditioner og forbilleder at leve op til. Vi nyder godt af vore forgængeres arbejde ved den respekt, der står om ro-sporten i dag.

Derfor kan vi godt være bekendt at ønske os selv til lykke med, at dansk roning har klaret tilværelsens første 100 år.

Vi er ikke så kedelige, at arbejdet gennem årene har været lutter fred og fordragelighed. Men interessen for den fælles sag har altid været stærkere end uoverensstemmelsen.

Jeg er overbevist om, at vi har styrken og viljen til at klare de opgaver, der ligger foran os.

Børge Kaas-Andersen

Det Internationale Roforbund
FISAs præsident
Thomas Keller:

I anledning af Dansk Forening for Rosports 100-års jubilæum sender jeg de bedste hilsener og lykønskninger til alle danske roere.

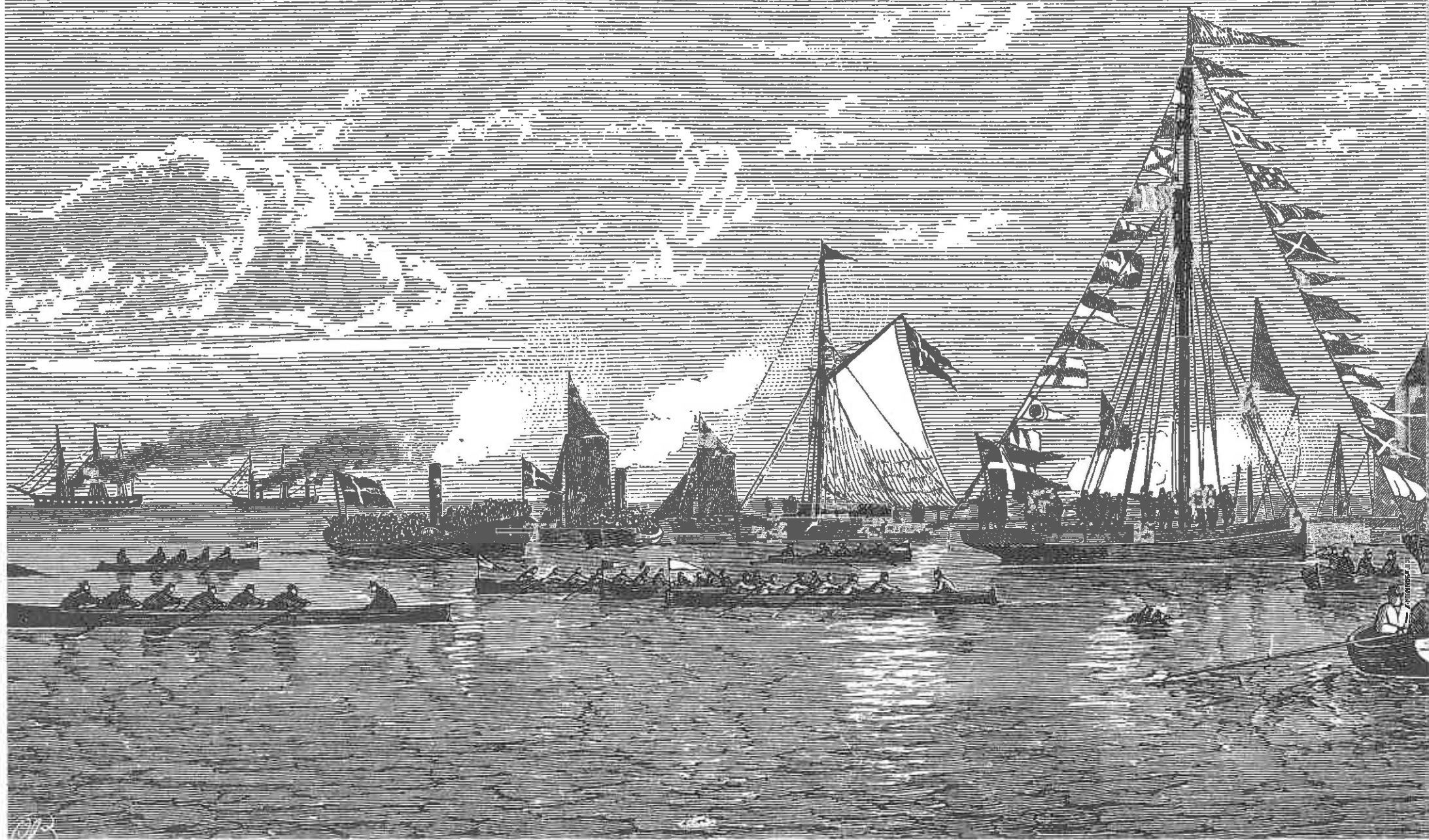
Siden DFfR i 1930 indtrådte som medlem i FISA, har danskerne på mange områder været medvirkende i en udvikling af rosporten på internationalt plan. Jeg kan i den forbindelse nævne markante personligheder som vor æresvicepræsident, F. Aa. Hansen, samt de nuværende medlemmer af FISAs bestyrelse, Børge Kaas-Andersen og Bjørn Hasløv. Nævnes må det også, at DFfR har afholdt tre europamesterskaber (1953-1963-1971), et FISA-mesterskab for letvægtsroere og i 1987 for første gang skal arrangere verdensmesterskaber på Bagsværd Sø.

Som FISA-præsident har jeg følt en stærk opbakning fra DFfRs ledere, hvilket jeg er taknemmelig for.

Jeg håber, at DFfR også i fremtiden vil være et aktivt medlem af vort internationale forbund og dermed styrke udbredelsen af rosporten på verdensplan.

Thomas Keller

De første år

De første år

Journalist John Idorn om ro-sportens udvikling i sidste århundrede og frem til 1930.

Billedet foregående side: Danmarks formentlig ældste eksisterende kaproningsbillede - fra Bellevue den 28. september 1868.

Idrætten er en del af menneskets eksistens.

Mennesket har overlevet ved at tage imod de udfordringer, der er kommet - og derefter overvundet dem.

I menneskehedens begyndelse for et par millioner år siden var livet en kamp for blot at overleve. De udfordringer blev overvundet gennem det, vi i dag betegner som idræt.

Hovedbestanddelen af idrættens program i dag er ikke noget som helst andet end en raffinering af de bevægelser, de første mennesker gjorde for at bevæge sig og skaffe føden: Gang, løb, spring og kast var livsnødvendige.

Vand, der skulle passeres, gjorde det nødvendigt med svømning, med roning og sejlads, og boldspil har rummet den første form for underholdning.

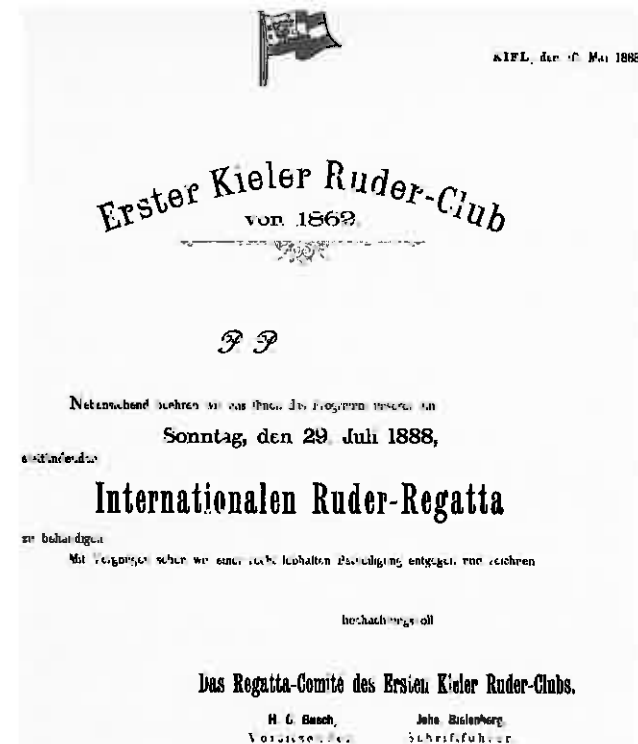
Idræt var et livsgrundlag, der aldrig blev glemt. Den har i forskellige former overlevet i forskellige samfundsklasser, indtil industrialismen skabte forudsætningen for, at idræt som ren fritidssyssel kunne blive for alle.

Udviklingen de sidste 100 år giver en ny understregning af idrætten som en uundværlig del af menneskets væsen, for næppe har industrialismen gjort livet væsentligt lettere, og mekaniseringen gjort livet mindre krævende rent fysisk, før mennesket opfinder nye udfordringer på det legemlige felt: Den moderne idræt imødekommer behovet for at prøve sig selv, og måle sig med andre.

Det er stadig urmenneskets bevægelser, der er grundlaget - nu sker det blot efter vedtagne regler, affattet i et sprog, der forstås over hele verden.

De første mennesker kunne ikke tale, kun udstøde lyde, der efterhånden blev accepteret som bestemte signaler. I dag tales der ca. 3.200 sprog i jordklodens ca. 180 forskellige stater og territorier - men idrættens sprog udtrykt i dens regler forstås af alle.

For at idræt kan blive til en folkebevægelse, som vi kender det i Danmark, kræves fred og fritid. Dansk idræts barndom blev formet i den længste sammenhængende fredsperiode, landet har kendt. Den kom efter den største nationale katastrofe, vi har oplevet, og idrætten blev voksen i den velstandsbølge, industrialismen gav os. Dansk Forening for Rosport var en af hovedentreprenørerne ved

1. Kieler Ruder-Club fra 1862 var nok samlingssted for tysksindede i det Danmark, der strakte sig til Ejderen. I 1888 blev DFfR inviteret til Regatta - og KR vandt i Kiel i 1889.

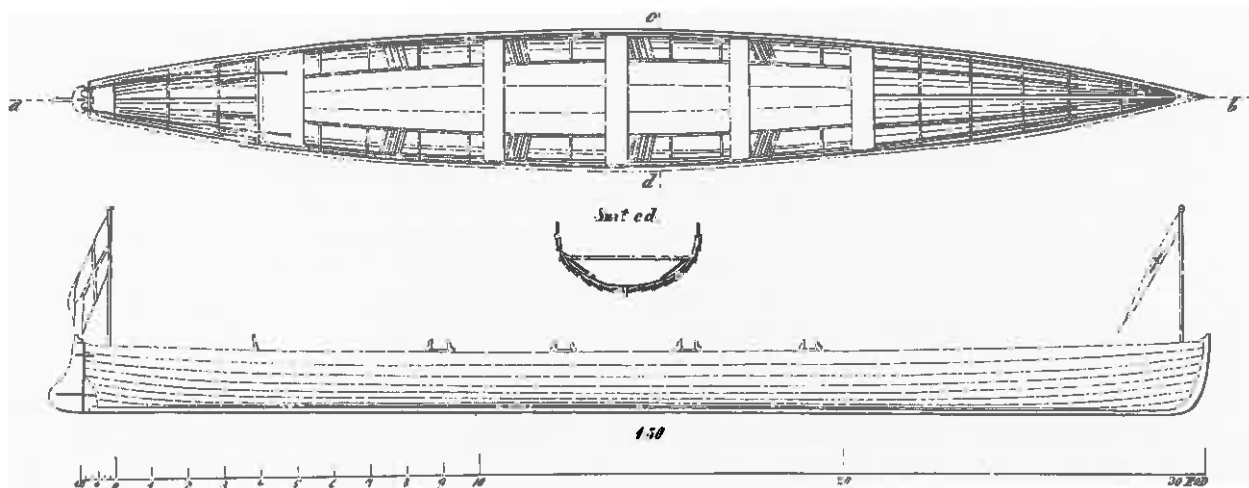
støbningen af det fundament, Dansk Idræts-Forbund står på i dag.

START I UDLANDET

Hvis man skal holde sig til det strengt formelle, begyndte dansk ronings historie i udlandet, i et område, der nu hører til Vesttyskland.

Kort efter 1850 stiftede man i Altona Ruderclub "Electric". Danmark er inde i billedet, fordi Altona, der dengang lå et stykke fra Hamburg, hørte under den danske krone fra 1640-1864. I 1937 blev den helt indlemmet i Hamburg.

Denne geografiske placering er det eneste, der gør det rimeligt at nævne den her, for ikke alene var navnet tysk, men det er udelukkende tyske navne, der findes i de stævneprogrammer, der er opbevaret.

Grosserer Harald A. Hansens hjembragte 2-årsers båden fra England, der blev model for denne konstruktion fra 1867 - og mange flere dansk-byggede både i årene, der fulgte.

Den samme situation dækker roklub nr. 2: Kieler Ruderclub fra 1862. Den var også tysk hele vejen igennem, og den har nok - stik mod sit geografiske tilhørsforhold - mest tjent som samlingssted for tysksindede - klubbens både førte slesvig-holstens flag.

Det samme forhold så vi - med stor begejstring - ske for gymnastikforeningerne i Sønderjylland i tiden mellem Dybbøl og Genforeningen i 1920. De var opbevaringssteder for danske sind under den tyske besættelse.

Da Kiel og Altona sammen med det øvrige Slesvig-Holsten kom under Preussen fra 1864, fik klubben nyt navn: 1. Kieler Ruderclub, og i forskellige jubilæumsskrifter betegnes den som Preussens første roklub.

BÅDEN FRA ENDLAND

Roningen i det, der nu er Danmark, blev så at sige bygget op fra bunden. Ingen véd, om det var en tilfældighed eller udslag af en bevidst plan, der fik den københavnske grosserer Harald A. Hansen (1835-1902) til i efteråret 1865 at tage en 2-årsers robåd med hjem fra et ophold i Storbritannien, men den båd startede roidrættens fornemme livsløb i Danmark.

Den kom til et land, der på mange måder var rede til at modtage nye impulser. Et land, der trængte til at finde nye veje. Et land, der var knækket mentalt.

Nederlaget ved Dybbøl 18. april 1864 er skæringsdatoen. Den dag rømmede de danske hærstyrker Dybbølstillingen, og selvom krigen med preusserne blev genoptaget og først afsluttet i oktober, var Danmarks rolle i storpolitik udspillet.

Endnu ved indgangen til det 19. århundrede hørte vi til blandt de store. Den kronprins Frederik, der var så positiv over for idræt (se senere), oplevede først, at englænderne erobrede vor flåde, efter slaget på Rheden i 1801, og seks år senere, at englænderne kom tilbage og bombarderede København.

Det var straffen for, at vi i Napoleons kamp for at blive herre over hele Europa, holdt på den forkerte hest: Napoleon.

Prisen blev betalt på Wienerkongressen, hvor Frederik (konge fra 1808) ind imellem kongressens danseaftener, måtte leve med fredsbetingelserne: Efter mere end 400 års samliv, måtte Danmark afstå Norge til Sverige.

Ganske vist fik vi i bytte det lille hertugdømme Lauenburg, men vi mistede 1 mill. danskere på 330.000 km², og sad tilbage med 58.000 km² og halvanden million borgere.

Danmark var rykket ned i Europas 2. division, og kun 50 år senere kom så krigen i 1864 - der kostede Danmark 40% af det, der var blevet tilbage.

Det havde H.C. Andersen profetisk forudset, da han i 1850 skrev: "I Danmark er jeg født". I 3. vers hedder det: "Engang du herre var i hele Norden, bød over England, nu du kaldes svag".

En ydmygelse af den karakter opfordrer ikke til samkvem med den vindende part. I stedet vendte Danmark sine øjne mod vest til det Storbritannien, der siden Napoleonskrigene havde svinget sig op til at være verdensførende stormagt. Her var industrien, her var handelen, her lå fremtiden.

DET FØRSTE HAVARI

Da vi skrev 1865, havde en lang række danske firmaer haft forbindelse til England i adskillige år. En af de danskere, der tog skridtet fuldt ud, var Carl Joachim Hambro. I 1840 grundlagde han i City of London den endnu eksisterende Hambro's Bank. Han spillede også med, da Handels- og Contoirist foreningen blev stiftet i 1841 som samlingssted for handelsstanden. Mange er her blevet inspireret til et besøg på den anden side Vesterhavet. (Handels- og Contoiristforeningen må ikke forveksles med HK, der siden 1900 har stået for Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund).

Hambro har interesse her, fordi han var kompagnon med Harald A's fader, A.N. Hansen. Det gav Harald A. og andre en naturlig forbindelse til London (Både A.N. Hansen og Hambro har fået en vej i Hellerup opkaldt efter sig).

Den første robåd fik en sørgelig skæbne, der heldigvis ikke fik nogen betydning for interessen: Den "døde" ved et sammenstød med dampskibsbroen i Bellevue ved Klampenborg, 10 km nord for Københavns centrum. Bellevue var dengang et stoppested for en dampskibsrute mellem Københavns og Skodsborg.

O.V. Hoskiær stod i spidsen for det selskab, der bestilte båden "Kvik", som blev leveret 1. august 1866 - og førte til stiftelse af Røforeningen Kvik.

Men forinden havde den heldigvis nået at stå model til den første danskbyggede robåd: En fire-åres inrigger, leveret af bådebygger C.L. Jacobsen, der havde værft ved Ny Kalkbrænderi, lidt nord for den nuværende Nordhavn S-station

Det er herfra, vi har en dato på roning i Danmark. For båden, der blev døbt "Kvik", var bestilt af et selskab, der, som det nævnes i regnskaberne, havde kaptajn (senere oberst) O.V. Hoskiær som ledende kraft.

O.V. Hoskiær (1829-95) var ved ingeniørtropperne og et af de første store navne i dansk idræt. I 1866 stiftede han Københavns Gymnastikforening og inspirerede andre til tennis ved at udgive en oversættelse af spillets love.

Han var den første flittige, offentlige idrætsskribent. Udover en håndbog i cricket og langbold fra 1866, og en håndbog i roning fra 1869 (sammen med Harald A. Hansen), skrev han hyppige artikler i Illustreret Tidende, der udkom fra 1859.

NYT SYN PÅ IDRÆT

Om det ny syn på idræt, der snart skulle deles af tusindvis af andre, skrev han i 1867:

”Den erkendelse synes i den senere tid at være vågnet her i landet, at den nuværende undervisningsmetode for ungdommen ikke er tilfredsstillende,

idet den går ud på at bibringe barnet en vrimglende mængde kundskaber, der overlæse hukommelsen, kvæle selvtænkningen og blive dobbelt ufordøjelige ved, at undervisningen ikke giver barnet lejlighed til samtidigt at få sit legeme udviklet og styrket, så at det næppe bliver de unge muligt at opnå, hvad der dog burde være opdragelsens formål: ”En sund sjæl i et sundt legeme”. Det er imidlertid glædeligt, at der stadig synes at udbrede sig en stærkere overbevisning om, at det ikke alene er gavnligt, men nødvendigt at gøre den opvoksende slægt ikke blot kundskabsrig, men fremfor alt sund og kraftig, og at tilvejebringe harmoni mellem de unges legemlige og åndelige udvikling ved at øve og styrke deres legeme mere, end det for tiden er tilfældet.

Det er derfor glædeligt, at den nylig vakte tilbøjelighed til at øve legemet her i landet allerede er i stærk tiltagende, hvilket man for eksempel skønner af, at de gymnastiske institutter årlig bliver bedre besøgte, at skytteforeninger udbrede sig landet over, at såvel lyst- som kapsejls indføres, at cricket, som i året 1866 blev så varmt anbefalet herhjemme, nu har vundet så stor indgang ikke blot her i byen, men i alle de større provinsbyer; vi tro, at det under disse forhold er rigtigt at henlede opmærksomheden på en gavnlig idræt, som man her i landet, der på alle sider er omgivet af vand, så let kan øve - nemlig roning.

Der er næppe nogen legemøvelse, som stærkere lægger beslag på alle legemets enkelte dele og mere bidrager til at styrke dem end roning, og der er vel næppe nogen, som tør betvivle, at roning kan være i høj grad gavnlig for yndlingens sundhed, idet denne bevægelse i den frie søluft under livlige omgivelser styrker legemet, samtidigt med, at den forfrisker ånden. Hvis nogenfatter ønsket om til gavn at ville lære at ro i den lette, hurtige kaproningsbåd, hvis han nærer nogen

ærgerrighed efter at udmærke sig i en robåd, da vil han føle det nødvendigt at have en regelmæssig og kraftig daglig øvelse, at stå tidligt op, at leve mådeholdent, thi kun som belønning for så megen anstrengelse, udholdenhed og selvfornægtelse opnås denne færdighed, og samtidigt med, at denne øvelse således styrker ungdommens moralitet og bliver det bedste værn mod sanselige udskjelser, der ikke kunne forenes med dygtighed i roning, bidrager den også til at tilvejebringe en ligevægt mellem sjæl og legeme hos den studerende ungdom og til hos denne at udvikle en udholdenhed og handlekraft, der senere i livet hyppigt vil komme den til gode, og som den nuværende slægt i så høj grad mangler.

Hvis de unge kunne bestemme sig til at opgive nogle af deres hyppige besøg i Tivoli, og på de mange andre forlystelsessteder, som findes her i byen, og som erstatning ville adspredde sig ved roning, ville de, foruden at gavne og styrke sig selv, tillige indlægge sig den fortjeneste, at det danske folk derved efterhånden blev gjort mere fortroligt med havet, der lige fra oldtiden af for os er fuldt af smukke historiske minder.”

DEN GRÆSKE IDE

Hoskiær ligger altså tæt på grækernes idé om en samtidig åndelig og legemlig uddannelse. Han er ganske tæt på skytternes idé om fædrelandskærlighed, og hans henvisning til oldtiden skal ses i lyset af, at man fra 1859-63 havde afdækket Nydambåden fra folkevandringstiden (ca. år 400). Den var 21,10 m lang, 3,50 m bred og med 14 åretolde. Den lå sammen med hundredevis af våben i Nydam mose ved Øster Sottrup nær Sundeved på Als, men befinder sig nu på Gottorp slot.

Til tanken om fortidens bedrifter føjede sig i 1865 også meddelelsen om en nutidig bedrift: At bjergene Matterhorn var blevet bestegne. Det skabte en kolossal begejstring for udendørs sport.

O.B. Suhr, dansk ronings første sponsor, betalte båden "Tak", som blev K.R.s første båd.

Hoskier var manden, der på selskabets vegne tog imod, da bådebyggeren afleverede sit værk "Kvik" 1. august – den første sikre dato i rohistorien.

Den blev formentligt straks taget i brug af medlemmerne i det selskab, der har overleveret os datoen 22. september som stiftelsesdag for roklubben "Kvik", samme navn som den ny båd, men om det var båden eller foreningen, der først fik navn, ved vi ikke. Datoen 22. september er valgt, fordi der findes en forhandlingsprotokol fra et møde den dag, men af samme referat fremgår det, at selskabet har holdt møder før den dato.

SPONSORENS TAK

Da var bådebyggeren langt fremme med sit næste værk: En seks-åres inrigger med navnet "Tak". Den blev betalt af O.B. Suhr, der på denne måde blev dansk idræts første sponsor.

O.B. Suhr (1813-75) ledede det af farbroderen grundlagte handelshus med samme navn. Men O.B., der var uddannet teolog, udvidede til betydelige dimensioner med Kryolit-Mine- og Handelsselskabet. Han medvirkede til Privatbankens oprettelse i 1857 og til dannelsen af Det Forenede Dampskibs-Selskab i 1866.

Båden "Tak" blev også anledning til en roklub. Suhr skænkede båden til den tidligere nævnte Handels- og Contoiristforeningen, hvis roklub, idag KR, blev stiftet af H.

Fritsche den 20. oktober samme år. Dermed var dansk roning i gang.

1866 var et ualmindeligt frodigt år – for ved siden af roning fik vi også præsenteret cricket og sejlsads, men ingen af dem var de første idrætsklubber i Danmark. Det var skydningen, men det skal i samme åndedrag siges, at skytteklubberne fra dengang i virkeligheden var nationalistiske foreninger, hvis hovedformål var at uddanne medlemmerne til at bidrage til landets forsvar.

Idræt i Danmark er begyndt på rent politisk grund.

Af de mange foreninger, der i dag udgør landsorganisationen DDSG&I (De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger), er Akademisk Skytteforening i København den ældste. Den er stiftet ved et medlemsmøde i Studenterforeningen i København d. 4. april 1861.

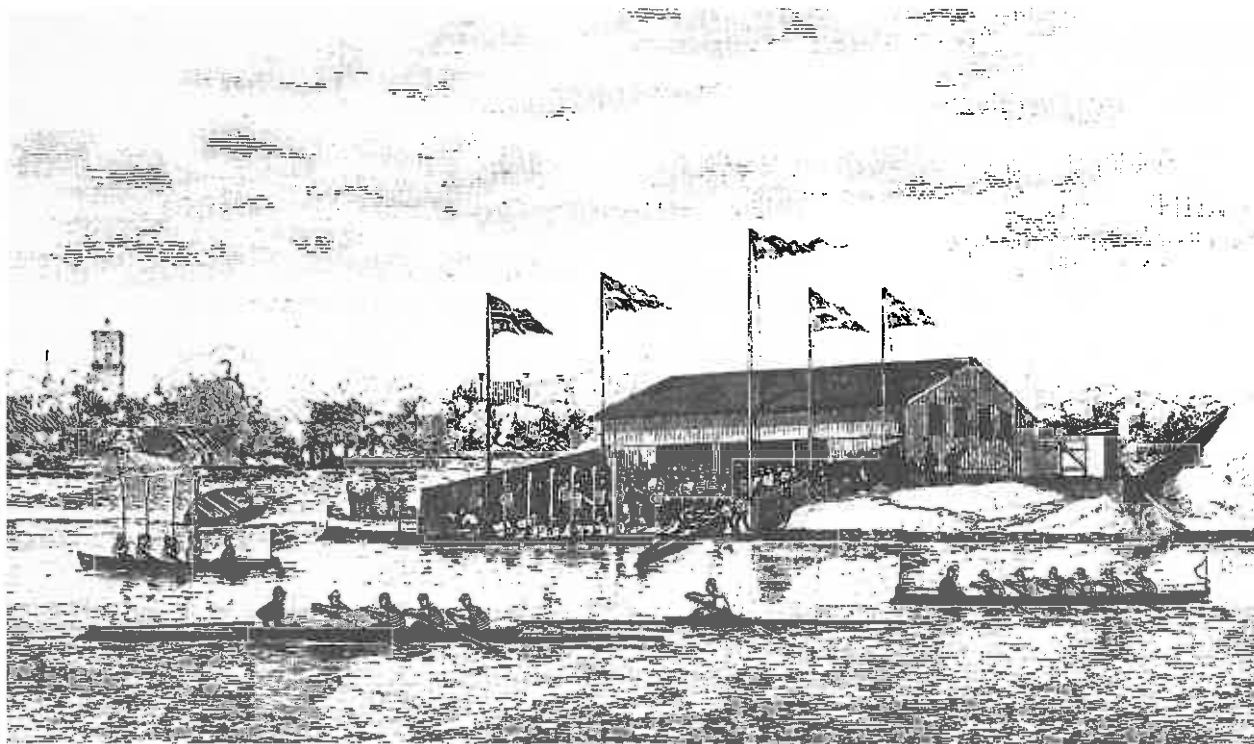
IDRÆT OG POLITIK

Det var skydningen, der gjorde idræt, som vi forstår det i dag, til folkeeje. Men folkeeje kan kun opnås ved frivillighed.

Frivilligheden blev til på politisk grundlag: Da danskheden stod på spil – truet sydfra af tyskere, der mente, at nu var tiden inden til at gøre op med de pjankede danske forestillinger om et Danmark til Ejderen.

Den tysk-danske strid om, hvor hertugdømmerne Slesvig og Holsten skulle høre til, udløste treårskrigen 1848-50, som vi har minder om i sangene "Her kommer Jens med Fanen" og "Den tapre landsoldat".

Danmark vandt krigen, men tabte freden, for stormagterne blandede sig. De ønskede ikke et Danmark til Ejderen.

Københavns Roklubs bådehus i Tømmergraven blev taget i brug i 1884.

Et nyt militært opgør var uundgåeligt, og i ventetiden konstaterede man, at den gyldige hærlov var uduelig, men hvad politikerne ikke kunne blive enige om at gøre noget ved, kunne folket.

Ideen kom fra England, hvor man siden Napoleonskrigen havde haft mareridt ved tanken om en ny fransk invasion over kanalen. (England er ikke blevet invaderet siden Vilhelm Erobreren i 1066). Bortset fra verdenskrigene har England ikke kendt til værnepligt. Nu tog enkeltpersoner fat. De oprettede Rifle Associations, frivillige skyttekorps.

Der var to ideer, en kaptajn i artilleriet, Hans Peter Valdemar Mønster, kunne bruge. Han havde selv været aktiv i treårskrigen 1848-50 og vidste, hvad der var brug for: Frivillighed og forsvarsvilje. Der stod i de britiske formålsparagraffer: "Ved trænings- og konkurrenceskydning lærer medlemmerne at omgås geværer, der er lig hærens, sådan at medlemmerne ved en invasion kunne bruges til landets forsvar".

Det skrev han en artikel om i Berlingske Tidende i februar 1861, og på tre-fire måneder var der dannet 33 skytteforeninger med Akademisk Skytteforening som den ældste af dem, der lever i dag.

POLITIK OG PENGE

Det var nærmest genialt – set med krigsministerens øjne. Her danner folket af sig selv skytteklubber, der kunne fungere som et stående hjemmeværn, en potentiel fortrinlig reservehær. Intet under, at hæren gladeligt støttede skytte(idræts)klubberne med rekvisitter, geværer og patroner, og også gav kontanter. Det var statspenge, der var præmier i den første idrætskonkurrence i Danmark; en skydekongurrence i København 1862.

Indenrigsminister Orla Lehmann sagde: "En almindeligere udbredt våbendydgtighed vil være et kraftigt middel til hos folket at styrke den mandlige selvfølelse, som er nødvendig for, at det kan hævde sin selvstændighed og frihed. Det er derfor ønskeligt, at skydeøvelserne går over i folkets sæder, og at præmieskydningen får en vigtig plads blandt de nationale fester".

Dansk roplakat fra 1888, tydeligt inspireret af tidens engelske play billstil.

Dansk Forening for Rosport.

Udstillings-Regatta

i Forbindelse med Junior Løb

**19. Søndag den
August Kl. 1 Eftm.
ved Langelinie.**

1. og 9. Løb ere Internationale

til disse to Løb ere anmeldte Baade fra Lybeck og Kiel.

Billetter og Programmer faas hos Hr. Boghandler Bergmann Kongens Nytorv. Hotel d'Angleterre.

Ikke alene var der politik i dansk idræt fra starten, men også professionalisme.

Der var brug for al den styrkelse af selvfølelsen, der var mulig, for revancheopgøret nærmede sig. De tyske og danske opfattelser af, hvordan Europakortet burde se ud, kunne ikke forenes.

Danmarks regering fjernede i 1855 Holstens og Slesvigs selvstændighed. Holsten fik påny nogen selvstændighed i 1858. I 1863 fik Holsten så egen forfatning, mens Slesvig blev i Danmark. Det var Danmark til Ejderen, der blev gennemført. Man havde spillet højt spil, og regnede med stiltende accept, fordi Preussen var optaget af skænderi om en ny grundlov, og samtidigt skulle passe på ikke at blive rodet ind i et oprør i nabolandet Polen.

NEDTUR OG OPSVING

Men naturligvis gentog historien sig – den, der handler om, at det er præcis, når der er skænderi indadtil, at en regering kan samle folk om sager i udlandet: Preussen sendte ultimatum til Danmark, Danmark sagde nej. Krigen begyndte 1. febr. 1864, og fire dage efter måtte den danske hær rømme Danevirke. Skytter meldte sig i hobetal som frivillige, men dengang var idrætten for ung til at kunne hjælpe regeringen. Dybbøl krævede andet end at kunne skyde.

Ret hurtigt blev det til en rest fra fortiden, at Danmarks Rigsvåben i hovedskjoldet havde Slesvigs to løver, og i midterskjoldet Holstens nældeblad og Lauenburgs guldhest – drømmen om en rolle i Europa var knust.

Danmark var rykket ned i Europas 4. division, udenfor al politisk indflydelse. Nu fik vi tid til det, vi måske er bedst til: At koncentrere os om os selv. Det nød dansk idræt godt af.

Grundlaget var der. Vi skulle bare skabe en overbygning – på rent dansk grundlag.

Krigen havde ikke slået økonomien itu. Der havde været opgangstider i Danmark siden 1848. Midt under treårskrigen havde vi tid til at afskaffe det enevældige kongedømme og vedtage Grundloven (1849) med sensationelle rettigheder for borgerne til fri udfoldelse. Op gennem

halvtredserne var landbrugsarealet blevet udvidet, der var stigende priser på de vigtigste produkter: korn og kvæg, men en første mekaniseringsbølge skabte arbejdsløshed. Folk vandrede ind til de byer, hvor den kommende industri bød dem velkommen som anonyme arbejdsbier, der skulle opleve lige så elendige vilkår, indtil fagforeninger på det økonomiske plan og idrætten på det menneskelige plan kunne byde på lysere stunder.

Der var allerede grøde i byerne. I 1857 fik vi næringsfrihed – dvs at de gamle lavs monopoler blev brudt, og hvem som helst kunne lave en virksomhed. Fra 1857 begyndte København at bryde voldene omkring den indre by ned, og vi afskaffede Øresundstolden.

OPDRAGELSEN

Folket viste stadig interesse. I et datidigt flyveskrift stod følgende: "Vi anbefaler, at lade små børn lære at håndtere trægeværer og lade 12-14 årig lære at bruge skydevåben". Det var før BUPLs tid. Men regeringen tænkte også i den retning. En ny forsvarskommission afgav en rapport i 1866: "Det bør være en hovedopgave for den danske regering at bevirke, at de værnepligtige møder med en bedre udvikling af deres legemlige kræfter og færdigheder end nu i almindelighed er tilfældet, idet den derved tillige beforder en for befolkningens kraft, sundhed og arbejdsdygtighed højst vigtig sag, og således fremmer et formål som både for krig og fred er af højeste betydning".

Det var den kraftigst tænkelige reklame for idræt, og det blev grundlaget for skyttesagens succes de næste fem-seks år.

Skytteforeningerne var blevet så mange, at man ønskede en national ledelse. En centralkomité for oprettelse af skytteforeninger fra 1865 arbejdede – via statstilskud – så intenst, at man i 1870 havde mindst en skytteforening i hvert amt. Dermed var der basis for den nuværende Overbestyrelse.

Dens grundlag var ikke til at tage fejl af: Formålsparagraffen talte i skiftende formuleringer om forsvarsvilje og fædrelandskærlighed helt frem til 1970'erne.

IDRÆT SOM LØSNING

Måske er det i nedgangstider, det bedste kommer frem i danskere. Hovedparten af læserne af dette skrift har enten selv, eller via forældre, oplevet 2. verdenskrig, og hvad den, midt i uroen, skabte af positive danske træk og gav plads til af initiativer.

En side af idrætten er med hver gang. I krigsårene samledes vi om afgang – idræt for alle.

Første gang vi prøvede national modgang i nyere tid var idrætten også en del af løsningen. Det var endda dér, hele grundlaget for idræt i nutidens Danmark blev lagt.

Danmarks flirt med Napoleon kostede dyrt. I 1813 gik Danmark fallit. Vi havde statsbankerotten, men det antyder en styrke i folkeånden, at Danmark, netop på dette kritiske tidspunkt, havde styrke til at samles om og, kun året efter, at bunden var røget ud af statskassen, havde "råd" til at skrive kulturel verdenshistorie.

For det år – 1814 – indførte Danmark som det første land i verden tvungen 7 års undervisningspligt fra det syvende til det fjortende år.

Samtidigt tog man også fat på den legemlige side af uddannelsen af helt ny klasser i det danske samfund: Idræt (læs gymnastik) blev gjort obligatorisk i almue- og borgerskolerne. Endda med en time om dagen.

Det var 50 år, før noget anden land på kontinentet fandt på at give idrætten en sådan plads i opdragelsen.

GRUNDTVIG OG GUNNAR NU

Tabet af Norge i 1814 skabte depression, men på rette tidspunkt kommer altid den rette mand. Grundtvig er navnet. Danmarks historie i kultur, idræt, skole og politik i det 19. århundrede kan ikke skrives udenom ham.

Det var ham, der stod i spidsen for den nationale folkelige vækkelse efter 1820. Det år skrev han fædrelandssangen: "Langt højere bjerge så vide på jord".

Hvad rummer den ikke af falliterklæringer! Hvert vers starter med at sætte Danmark sidst. Vi var helt nede: Langt højere bjerge – langt kønnere egne – langt større bedrifter – langt klogere folk – langt højere, ædlere, finere

Var der lidt Grundtvigsk over Gunnar NU's sølv er da også pænt.

sprog og langt mere af malmen, så hvid og så rød.

Men i hvert vers indprenter Grundtvig danskerne, at der er værdier i det små – i Danmark. Allerede i 1. vers: "Vi er ikke skabte til højhed og blæst. Ved jorden at blive, det tjener os bedst."

Var der ikke lidt grundtvigiansk over Gunnar Hansen, når han i sine idrætsreportager måtte konstatere, at de andre var lidt bedre men fandt trøst i ordene: "Jamen sølv er da også pænt"?

HØJSKOLENS BETYDNING

Grundtvig pegede også på betingelserne for de to samfundsklasser, der nu skulle rejses og de næste 150 år levere hovedparten af dansk idræts dyrkere og ledere: Bønderne arbejderne. Det skete med ordene i sidste vers:

Hos dansken dog findes det daglige brød
ej mindre i fattigmands hytte;
og da har i rigdom vi drevet det vidt,
når få har for meget og færre for lidt.

Sådan talte en socialist for 167 år siden!

Alt dette kom i højsædet på højskolerne for bønderne og i fagforeningerne på de store arbejdspladser for arbejderne.

Folkeskolen var grundlaget – og højskolen blev overbygningen. Han valgte bevidst udtrykket en "folkelig højskole".

Det passede til det behov for en national, kulturel dannelse, der begyndte med Rødding i 1844 og eksploderede efter Dybbøl, så vi i 1869 havde 53 højskoler (i dag er der ca. 90). Fra 1863 måtte der komme piger på højskolerne.

Dansk idræt er utænkelig uden højskolens indsats – det er samme grundlag, der blev brugt, da forsvarsminister Klaus Berntsen i 1920 åbnede den første af Danmarks nu ti idrætshøjskoler, den i Ollerup med ordene: "Ved tvang kan et folk afrettes, men opdrages kan det kun i frihed". Det var samme sommer, Chr. X red over grænsen til det genvundne Sønderjylland. Danmark havde fået "den fortabte datter, dybt begravet" tilbage – og idrætten startede på ny et kapitel samtidigt med en stor national begivenhed.

HVAD UDAD TABES...

I skarp modsætning til 1814 havde økonomien det fint efter 1864, da Danmark på ny begyndte en genrejsning. Landbruget begyndte i 1866 ny tanker med Hedeselskabet til opdyrkning af ny jord, og på Thisted-egnen skabte bønderne Danmarks første brugsforening.

Byerne havde behov for hurtige nyheder. Ritzau skabte sit bureau samme år, hvor også DFDS blev stiftet (1866). Privatbanken fra 1857 er nævnt, ti år senere fulgte Håndværkerbanken, i 1868 fik vi telegrafforbindelse med England og i København sporvogne helt til Klampenborg. Efter Store Nordiske Telegrafskab fra 1869 begyndte industrien at blomstre med en top i 1872. Den enkelte mand var blevet for lille: Det år sås alene 17 A/S blive dannet bl.a. ved hjælp af endnu en bank: Landmandsbanken (nu Den Danske Bank). Blandt årets ny virksomheder var Sukkerfabrikkerne og B&W.

Idrætshøjskolen i Ollerup på Sydfyn blev startet i 1920 - allerede fra 1928 brugte roerne højskolen til kurser under ledelse af løjtnant Ernst.

Industrien var så optimistisk, at der i 1872 blev holdt Industriudstilling i København. Det var til denne lejlighed, forfatteren H.P. Holst formulerede den nyvundne danske realisme med ordene: "For hvert et tab, der kan erstatning findes. Hvad udad tabtes, det må indad vindes."

HVAD INDAD VANDTES...

Måske lå der også deri en støtte til den nyvundne erkendelse: Danmark kunne godt glemme alt om revanche, nu gjaldt det de indre kræfter? Der var nok af dem:

I 1873 kom Handelsbanken og Tuborg.

1874 - den første verdensartikel fra Danmark: Chr. Hansens laboratorium begynder fremstillingen af osteløbe.

1875 - Carlsberglaboratoriet begynder på næste verdensartikel: Rendyrket gærkultur, der nu bruges til øl overalt i verden - vi får rotationspresse og pålægsmaskine og begynder at bygge havnen i Esbjerg.

1876 - Teknisk Selskab får første skole.

1878 - Første mejericentrifuge og København får også første telefoncentral.

1879 - Det er Store Nordiske, der lægger kabler helt til Vladivostok, Remington kommer med den første samlebåndsskrivemaskine - efter et princip opfundet af danskeren Malling-Hansen i 1870.

1880 - Foreningen til unge handelsmænds uddannelse (Købmandsskolen).

1881 - Første offentlige telefoner, elektrisk lys og spritfabrikkerne i Aalborg.

1882 - F.L. Smidt grundlægges og første Andelsmejeri åbnes i Hjedding ved Varde.

1883 - København får statistisk kontor.

1884 - Første sygekasser.

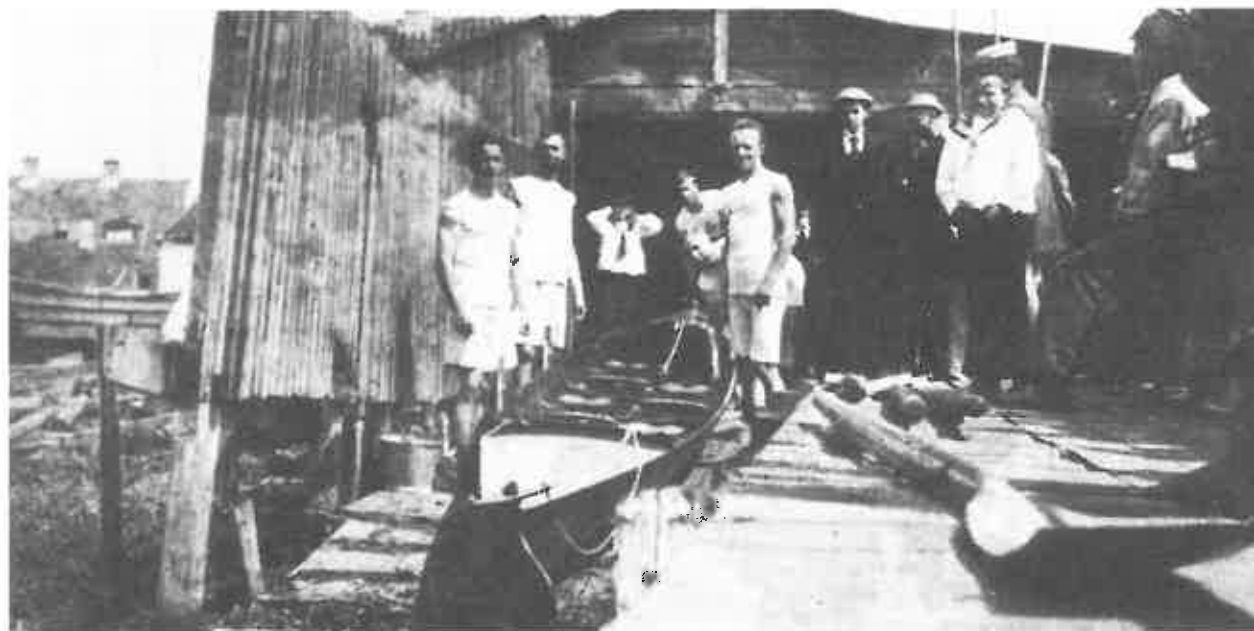
1885 - Fabrikken Titan opføres. Der åbnes færgefart til Tyskland fra Gedser. Arbejderne laver fællesslagteri.

1886 - Arbejdernes Fællesbageri.

1887 - Første andelssvineslagteri i Horsens.

Sammenlign med idrætten:

Fra 1866-1881 blev der stiftet 20 danske idrætsklubber (8 i gymnastik, 6 i roning, 3 i boldspil og 3 i skøjteløb).

Nykøbing Falster Roklub fra 1884 - Provinsens næstældste - begyndte under disse beskedne forhold ved bådebygger Pedersens plads ved havnen.

Men fra 1881 til DFfR blev stiftet i 1887: 66 foreninger på kun seks år (21 i boldspil, 17 i roning, 14 i cykling, 12 i gymnastik, og 1 i fodbold og 1 fægtning).

I de 22 sæsoner fra de første roklubber i 1866 og til DFfR, blev danskerne præsenteret for sejlsport, cricket, gymnastik, skøjteløb, langbold, fodbold, tennis, cykling, brydning, vægtløftning, fægtning, boksning og svømning. Samfundet og idrætten havde vokseværk.

Sammenfaldet er ikke tilfældigt: som idræt bygger også industri på præstationer og rekorder.

BRUG OG MISBRUG

Det går aldrig at tale idræt uden at tale politik. De to områder har, uanset hvad småfrelste, men naive idrætsidealister har sagt gennem årene, været i nær forbindelse, men fra samarbejde til en politisk styring af idrætten er der et reelt ideologisk gab, som der ikke kan slås bro over, uden at idrætten mister sin selvstændighed.

Dansk idræt begyndte på politisk grundlag - og i hele opvæksten blev dansk idræt (mis)brugt af de to ny politiske partier, der dukkede op for de to ny klasser: Venstre (for bønderne) og Socialdemokratiet (for arbejderne).

Der var mildt sagt rod i dansk politik i årene efter 1864. Landboreformerne var ikke kommet på plads, godsejerne fik magten i Landstinget, og da deres parti, Højre (konservervative), lavede en alliance med et andet parti i 1870, samlede C. Berg alle de splittede Venstrefolk i Det forenede Venstre. Det var dette Venstre, der i 1872 fremlagde det første skrift, der fortjener betegnelsen partiprogram, sådan, som vi forstår det.

Med det i hånden fik Venstre samme år flertal i Folketinget, mens Højre havde flertallet i Landstinget. Grundloven havde slet ikke forudset den mulighed, og det gav anledning til en langvarig politisk kamp, der først sluttede i 1901 med, at man vedtog Venstres krav: At det parti, der har eller kan samle flertal i Folketinget, også skal danne regering.

Men der var lige så stor vilje til rejsning i byerne.

Industrialismen skabte arbejdsklassen i elendige boligforhold. De kaldte på socialisme, og efter at tobaksarbejdernes 1. sept havde skabt den første fagforening, dannede Louis Pio International Arbejderforening for Danmark, hvis første møde i Fælledparken i 1872 blev splittet af politiet ("Slaget på Fælleden"). Der blev mere velordnede forhold med Socialdemokratisk Forbund fra 1878, og seks år senere fik Socialdemokratiet sine første to medlemmer i Folketinget.

NYE STRØMNINGER

Det var ikke kun det politiske, økonomiske og idrætslige Danmark, der blev vendt op og ned efter Dybbøl. Åndslivet knagede i revolution og modrevolution.

Der var ikke mere kraft i romantikken. Nye europæiske ideer væltede ind over Danmark, fremmest tolket af Georg Brandes. Hans positivisme, hans udlægning af udviklingslæren, den franske realisme og britiske individualisme, skabte dønninger i hele samfundet. Efter guldmedaljeafhandling i 1863 ("Skæbnebegrebet i den antikke tragedie") rystede han alt åndsliv i Danmark ud af fugerne med sine forelæsninger over "Hovedstrømninger i det 19. århundredes europæiske litteratur" fra november 1871.

Forbindelsen til idræt bestod i, at han blev ledestjernen for den ny intellektuelle overklasse i Danmark, hvor dette at dyrke idræt blev anset for noget nær toppunktet af forummelse i en tid, hvor ånden måtte være det bærende.

Kun de fritidssysler, som overklassen i hele Europa havde, kunne godkendes. På den måde fik foruden roning også ridning, fægtning, sejlad og golf i Danmark et image af overklasseaktiviteter, som kun utroligt dygtigt arbejde på lederfronten har kunnet udrydde i de 100 år, der er gået siden da.

Men tiden skabte også den dagspresse, der i dette århundrede har været idrættens nærmeste ven og medkæmper.

Berlingske Tidende fra 1749 er Danmarks ældste bestående dagblad. Fra 1840 begyndte Berlingske Aftenavis at

udkomme dagligt med "Dagen" (1799) og Fædrelandet (dagblad fra 1839) som konkurrenter.

Enevældens styre forsøgte at stække bladene, men fra 1849 kom Grundloven med trykkefriheden. Det skabte opsving – samtidigt med, at et ordnet postvæsen kunne stå for omdelingen.

KRIG OG KULTUR

Idrætten har spillet en rolle i samtlige kultursamfund – hvis man accepterer definitionen, at et kultursamfund er et samfund, der er så etableret og veldrevet, at der er plads til fritid.

Fra kulturlande som Ægypten, Assyrien, Babylonien, Indien og Kina, der alle er opstået omkring store floder, har vi beretninger om aktiviteter, som vi i dag kalder idræt. Fælles er det også, at det er forholdsvis få aktiviteter på vandet, der nævnes i fritidssammenhæng, Hovedvægten var lagt på legemesøvelser, der kunne optræne egenskaber, man havde brug for i krig. Og man førte ikke krig til vands!

DET GRÆSKE MØNSTER

I Grækenland nåede idrætten et trin videre og fik en position, senere samfund af forskellige grunde har kviet sig ved at genskabe. Men forudsætningerne for idrættens storhedstid i det græske områdes forskellige by-stater ville også være blevet skarpt fordømt i dag af Amnesty International, FN og alle andre menneskerettighedsorganisationer.

Grækerne havde samme klare indstilling til borgere fra andre lande, fjendtlige stater, som andre storstater dengang: de var andenrangs mennesker. Derfor havde krigsfanger ingen rettigheder, kun pligter: slavearbejde. I en bykultur, som den græske betød brugen af slaver maksimal fritid for deres arbejdsgivere.

Det gav grækerne tid til at analysere idrætten, fysiologisk, sociologisk og ideologisk. Et af resultaterne var, at legemesøvelser blev placeret som en lige så vigtig del af opdragelsen som den boglige lærdom. Man knyttede den

tættest mulige forbindelse mellem krop og ånd, efter tankegangen: Hvor var fornuften i at raffinere åndsarbejdet til det ypperste, hvis man forsøgte åndens legemlige hylster?

ID OG DROTT

Den livsholdning fandtes også, da idrætten fik fodfæste på vore breddegrader. Det er hos os, ordet idræt bliver skabt. Det er fra oldnordisk, vikingernes sprog, og sammensat af to værdi-begreber: "Id", der betyder virksomhed, og "drott", der stod for kraft og udholdenhed.

Idræt blev brugt som udtryk for enhver tillært færdighed, både legemlig og åndelig. Det er ganske tæt på de græske idealer – som vikingerne aldrig havde hørt om – når idræt både betegnede legemesøvelser, skriftkyndighed, digtekunst, musik og håndværk.

Vikingerne var frie mænd, idræt var for alle frie mænd, og de kunne have det sådan, fordi de også brugte besejrede fjender til det grove.

KVINDER KÅREDE

Vikingetiden blev afløst af riddertiden. Her blev man født ind i bestemte klasser. Underklassen, uden fritid, arbejdede for overklassen, så den havde tid til ridderturneringer, som vi kender det fra Ingemanns historiske romaner med oplæring af de unge riddere i fægtning til nærkampe, og show og dans til at bedåre kvinderne, der dengang – inden sportsjournalister blev opfundet – havde monopol på at kåre "årets idrætsmand" og "årets fund".

Underklassen fik idræt, fordi den blev tvunget til det: Bueskydning blev påbudt i Storbritannien for at udgøre et meget effektivt værn mod det franske adelsrytteri i hundredårskrigen – der til idel fryd for alle historielærere varede 116 år.

Teknikken dræbte riddertiden – og underklassens idrætsliv: Krudtet gjorde bueskytter gammeldags. Krig blev for specialister. Man fik lejesvende.

Renaissancen gjorde Grækenland og idræt for alle aktuel igen. Idrætten blev taget med i opdragelsen, via tanker fra filosoffer som John Locke (Storbritannien) og Jean

I riddertiden havde kvinderne monopol på at kåre "årets idrætsmand" og "årets fund".

Jacques Rousseau og fik praktisk formning på nogle opdragelsesanstalter i Tyskland.

Schweizeren Jean Jacques Rousseau, der fungerede i Frankrig, lagde også grunden til småbørnspædagogik ved i sit hovedværk "Émile" fra 1762 at hævde, at barnet skulle betragtes som et barn, og ikke som en lille voksen. Det var året, hvor Europas fyrstehoffer faldt i svime over det 6-årige parykbærende vidunderbarn Mozart.

DANSK FORBILLEDE

Hovedpersonen i arbejdet med børn og idræt bliver Johann Christof Friedrich GutsMuths (1759-1839). I Schnepfenthal i Thüringen (nu DDR) lavede han Europas første sportsplads, og hans bog: "Gymnastik für die Jugend" (1793) fik enorm udbredelse.

Her kommer Danmark ind i den internationale idræt. For i forordet til denne verdens første lærebog i gymnastik, skriver Guts Muths:

"Tilegnet Hans Kongelig Højhed, kronprins Frederik af Danmark, menneskerettighedernes forsvarer ved Bælt og Senegal"

"Bælt" dækker Lillebælt og Storebælt som synonymmer for Danmark. "Senegal" er symbol for kolonisystemet. Forklaringen er, at kronprinsen havde været meget aktiv i landbrugsreformerne, kulminerende med Stavnsbåndets ophævelse i 1788, og at Danmark i 1792 — som det første land i verden — forbød slavehandel i sine kolonier.

Men Danmark kunne mere end at figurere i et forord. En af GutsMuths elever kom hertil: Vivat Victorius Franziskus Nachtegall oprettede i 1798 et privat gymnastikinstitut i København. Elevernes aktiviteter i Kongens Have blev set af samme kronprins. Han så de militære fordele, 60 år før DDSG&I blev til, og støttede oprettelsen i 1804 af et militært gymnastik institut. Det er det, der — nu med navnet Forsvarets Gymnastikskole (Ryvangen ved Hellerup) — er verdens ældste, endnu eksisterende, militære gymnastikinstitut.

Det var Nachtegall, der blev kronprinsens ledestjerne i arbejdet på — at få gymnastik ud til folket. Oven på skoleloven 1814 kom gymnastik fra 1828 ind i alle rigets lærde skoler, og fra 1831 på latinskolerne.

Nachtegall skriver et sted:

"Således har den vise danske regering i forståelse af, hvilken umådelig skat et oplyst og dygtigt folk er, været den første, der har indsat den forsømte legemsopdragelse i sin ret, og København den første by i Europa, der offentligt har taget gymnastikken under sin beskyttelse"

BRITISKE LÆREMESTRE

En ideel tanke om folkesundhed var skabt. Men da Frederik (konge som Fr.VI 1808-39) døde, fik landet andre problemer. Idrætten kom i knibe i nogle år.

En impuls udefra drejede udviklingen.

I 1847 blev Danmarks første jernbane (København-Roskilde) indviet. Til byggeriet hentede man fagfolk.

De kom fra det land, hvor man 22 år tidligere havde åbnet verdens første jernbane, og de tog fritidsinteresserne med sig. Men vi skulle gennem både treårskrigen og lægge Dybbøl i ruiner, før deres fritidsinteresser kunne lægge grunden til Dansk Idræts-Forbund.

Der var to grunde til, at Storbritannien blev inspirator. Den ene er, at det var her den moderne idræt blev organiseret, og den anden, måske mere afgørende, er krigen 1864. Derfra svingede blikket 90 grader og så mod vest. Ikke alene blev vi så fri for at se på vore besejrede, men i Storbritannien lå også det største marked for vort oplømløstrende landbrug.

I 1868 besluttede regeringen at anlægge en havn på vestkysten ved et lille fiskerleje, der kun rummede 13 sjæle. Det blev Esbjerg, den eneste danske by, der er blevet til ved skrivebordet og vedtaget i rigsdagen.

GENNEMBRUDDETS ÅR

Tre idrætsgrene er med i gennembrudsåret 1866. Foruden roning var det cricket og sejlads. Den ene forrest med hensyn til konkurrence, den anden med organisation. De københavnske skyde-konkurrencer fra 1862 skyldtes regeringens interesse for skyttesagen, ikke for idræt.

7. juni 1866 er dagen for cricketspillets gennembrud som første idrætsgren i Danmark, der gennemfører konkurrence.

Den dag vandt en københavnsk boldspilklub over akademielever i Sorø. Og et hold af Aalborg-borgere vandt hjemme over en klub fra Randers — fortrinsvis bestående af englændere, formentlig jernbanefolk.

En måned efter gik dansk idræt på vandet og organiserede sig. I forbindelse med en konkurrence ved Nyborg

Københavns Skøjteløber Forening blev stiftet af folk fra KR - men det var kvinderne, der fik medlemstallet til at eksplodere.

stiftes Dansk Forening for Lystsejls den 3. juli. På 25-årsdagen i 1891 fik den lov at kalde sig Kongelig Dansk Yachtklub — og føre splitflag. KDY stod siden bag Dansk Sejlunion.

Af dette fremgår, at man må have haft bat, bolde og sejl både i nogle år. Måske kan hidtil ukendte kilder en dag give andre datoer.

TO BÅDE - TO KLUBBER

Derimod har roning noget specielt: Den blev fabrikeret fra bunden det år.

Fra England hjembragte Harald A. Hansen som nævnt den konkurrencebåd, der førte til stiftelsen af roforeningen Kvik, den første dansk-byggede båd "Kvik" og grundlæggelsen af K.R. To klubber samme år - en klub for hver ny båd. Konkurrencer ventede man med til 1867.

De tre idrætsgrene var alle hold-idrætter. Men endnu i 1860'erne fik Danmark sin første sportshelt.

Det var en værtshusholder fra Hyskenstræde Frederik Safft, der forlængede århundreders tradition for markedsgøgl, hvor stærke mænd for penge legede med vægte eller modstandere. Ved et stævne på Christiansborg Slots ridebane i 1869 besejrede Safft en omrejsende tysker der "... hidtil ikke skal være blevet besejret."

København stod på den anden ende, men få år efter blev brydning forbudt af "moralske grunde". Det skal formentlig oversættes ved svindel.

KVINDERNES INDTOG

Der var kvindelige tilskuere til det hele. Også til den nyopdukkede hestesport med galopløb, der begyndte i Slagelse i 1868 og to år efter flyttede til Eremitagesletten. Der blev publikum for første gang i sportsverdenen en realitet — med regler for påklædning.

Det første rigtige derby fandt sted i 1875, hvor også Danmarks første travbane åbnedes ved Lyngby-vejen,

hvor Ryparkens S-station i dag ligger. Damerne luftede tournure'n, der var "in" i 70'erne og 80'erne, og som betyder "hoftepude". Dermed er moden beskrevet.

Tournure'n sås også hos de første kvinder i idræt, skøjteløberne. Københavns Skøjteløber-Forening stiftedes i februar 1869 af folk fra K.R. — skøjteløb blev den første idræt for alle voksne i det danske samfund.

Om kvindernes betydning lader KSFs bestyrelse ingen i tvivl: Damer fik gratis adgang til den lukkede bane, og på to år steg medlemstallet fra 54 til 3000 (tre tusinde!).

"Æren tilkommer fornemmelig damerne, der både gav folgeværdigt eksempel ved at løbe på banen endog i barskeste vejr og ved deres nærværelse påtrykte selskabet et præg af livlighed og elegance, der gjorde banen til et behageligt samlingssted", siger KSFs bestyrelse i sin beretning.

Af gode grunde var kvinders medvirken her kun mulig i få måneder — det var før de kunstfrosne skøjtebaners tid. Men næppe skiftede vi årti, før nye bølger gennemstrømmede dansk idræt og gav kvinderne mulighed for helårsaktivitet. Den udvikling kan ikke separeres fra den politiske: Ud af den frodige folkelighed og aktivitet voksede forsamlingshusene. Dér kunne behovet for at drøfte politik, være sammen og dyrke idræt — først og fremmest den holdningsdannende gymnastik, der var taget med hjem fra højskoleopholdet — blive opfyldt.

Danmark blev et enestående foregangsland med hensyn til kvinder i idræt.

BOLD, ØL OG POLITIK

Gymnastikken spredtes med en hast, der kun blev overgået af arbejderklassens idrætsinteresse, som nåede sin kulmination det følgende årti. Fodbold blev her som i England symbolet.

KB, stiftet i 1876 som klub for "det gode nationale spil" langbold, har i boldspil en rolle, der matcher K.R.s betydning i roning. Den epokegørende beslutning om at tage fodbold på programmet blev taget i 1878. Derpå fulgte i 1882 cricket og fra 1883 tennis. Samme år, 1883, arrange-

Billedet af dette kvindelige rohold fra 1890'erne er helt i tidens ånd - det handlede om stil, ikke om hurtighed og styrke.

rede KB den første fodboldkamp mellem to klubber i Danmark.

Som Venstre smukt og kynisk brugte gymnastikken på landet, således brugte Socialdemokratiet og fagforeningerne fodbold i byerne. 1880'erne så et væld af fagforenings-skabte fodboldklubber.

Med idrætten samlede man folk — og bagefter fik de et par vers af partiprogrammet, skyllet ned med en øl i den beværtning, hvor man af økonomiske grunde endnu var tvunget til at have klubrum.

CYKLEN OG FLIRTEN

Kvinderne vikled sig langsomt ud af tournur'en og blev sig selv bevidste. Idrætten "hjælp" til.

I 1881 præsenteredes en sommerdag cykelløb i Tivolis havegange. Det var med bicykler — dem, med det høje forhjul, som helt forkert betegnedes væltepetere. En væltepeter er en fordanskning af velocipede, som var en cykel med næsten lige store hjul.

Den blev standard fra 1884 — og så blev flirteri gennem idrætten også standard for de unge.

Som skøjterne på isen så cyklerne på vejen om sommeren: De bød mulighed for at se mere end en spadseretur på volden, Strøget i København ophørte som centrum for pardannelse.

De ny idrætsredskaber, skøjter og cykler, gjorde det muligt at slippe væk fra guvernanter og påpasselige forældre. For mange var det en ny verden: Cyklen gav danskerne friluftslivet tilbage, skabte uanede muligheder for sociale kontakter på tværs af klasserne og gav helt nyt søndags-mønster med følgende opblomstring af kroerne et stykke fra byerne.

Cyklen var på samme tid en trussel mod de etablerede idrætsgrene — og en betingelse for opblomstring. Nu var det ikke mere afstanden til fods, der afgjorde, hvilken idrætsgren man kunne dyrke.

Cyklerne nåede nutidig magelighed, da man i

1890'erne fik luftringen (Dunlops patent). Alene i det årti fik Danmark 10 ny cykelbaner.

I Nykøbing Falster så vi i 1885 de første kvinder i ro-både.

RONING BANEKRYDDE

Der var rigeligt med trusler mod roningen — og netop i roningens kriseår (se senere) fjernede nye idrætsgrene roernes mulighed for at blive en af de demokratiske idrætter. Før cyklen for alvor slog igennem blev arbejderklassen fanget ind af mere "naturlige" grene: vægtløftning, boksning og brydning. De tilbød afløb for arbejdernes råstyrke, der så ensidigt blev udnyttet i fabrikshallerne.

Svømning tog udgangspunkt fra den første badeanstalt ved havn — Helgoland. Den blev bygget i 1885 ud for den nuværende remise på Østerport station i København. Konkurrencer begyndte for alvor i 1896, men kvinder måtte trods gennembruddet i andre idrætter ikke stå opført med navn i programmet, og de måtte ikke ses i startspring af hensyn til sædeligheden. Så frøken A, B, C ... kom anonymt svømmende fra omklædningskabinerne ud under badebroerne for at starte fra vandtrædningsstilling.

Denne utrolige idrætslige vækst krævede organisation: foreninger og fælles regler.

Roningen var med helt fremme, både da idrætten skabte sig hjem — og især ved indførelse af konkurrenceregler, klassifikation og landsforbund.

I 1884 var K.R. sammen med KDY de første, der fik fast grund under fødderne. Bådehuset i Tømmergraven var hjemsted, indtil K.R. i 1902 flyttede ind i sit nye klubhus på "Djæveløen" i Gasværkshavnen.

En centralforening af københavnske roklubber fra begyndelsen af 80'erne holdt ikke længe. Det første forsøg på at danne Dansk Forening for Rosport i 1885 blev også opgivet. Men 15. januar 1887 pegede roerne afgørende på den vej, al anden dansk idræt måtte følge: En landsorganisation.

Den januardag blev Dansk Forening for Rosport det første af Dansk Idræts-Forbunds i dag 50 egentlige specialforbund.

Kontreadmiral Victor Hansen, dansk idræts nestor, var rosporten en meget god mand, der ofte fungerede som dommer ved kaproningerne.

RONING PASSER OS GODT

I det første større samlede værk om dansk idræt: Illustreret Idrætsbog (red. Victor Hansen 1888) er der disse indledende ord om roning, der kan være interessante 100 år senere:

"Roningen er en af Sommerens skønneste, mest styrkende og opfriskende Idrætter, og den passer saa fortræffelig til vore smukke Farvande og prægtige Kyster. Der ligger desuden hos det danske Folk en medfødt Kjærlighed til Vandet og Lyst til at færdes paa det, en Lyst, som har bevaret sig fra Vikingetogenes stolte Dage og ned til vore Tider. Det har stedse været en af vor Ungdoms kjæreste Glæder at ligge og pjaske i en Baad; men herfra og til "virkelig Roning", der jo efterhaanden har udviklet sig til en ligefrem Kunst, er der lige saa langt som fra at hænge paa Ryggen af et Øg og til et elegant Kunstridt. Den egentlige Rosport er forholdsvis ung hos os, og den har som saa mangen anden Sport ogsaa havt sine Børnesygdomme at kæmpe med, sine Modstandere at overvinde. Søfolkene saa i Begyndelsen skævt til denne Slags Roning, der i Meget var saa forskjellig fra, hvad de var vant til at se, og endnu er der dem, som ere kortsynede nok til at betragte denne Sport som skadelig for Sundheden, medens den netop, naar den drives paa rette Maade, er maaske ligesaa skikket som Gymnastik til at fremkalde en ensartet og harmonisk udvikling af hele Legemet."

PISK OG FORNØJELSE

Det er menneskers transportbehov, der skaber rosporten, og den forfines gennem menneskers trang til konkurrence og konkurrencers usikkerhed, der gør det så tillokkende at indgå væddemål om forløbet.

De uundværlige drivkræfter, krig og handel, gav een udvikling, behovet for fornøjelse en anden.

På krigs- og handelsskibene var effektiviteten det afgørende. Roerne var erstatninger for vinden, når den ikke fyldte sejlene på det tidspunkt, der var behov for det.

Forholdene ombord på sådanne skibe skabte ingen interesse for roning som fornøjelig fritidsidræt. Det var straffefanger, der blev "udtaget" til disse rohold. Om at være roer under disse vilkår, hvor pisk var hovedparten af motivationen, har den franske forfatter Victor Hugo skrevet i sin roman fra 1862: "Les Misérables" (De elendige). Den blev til musical i 1986.

Dødsdommen over denne afart af roning blev afsagt på Hudson-floden i New York i 1807, da Robert Fulton fremviste sin hjuldampet "Clermont". Dampmaskinen blev mere pålidelig end sejl og straffefanger.

En betydelig mere human anvendelse af roere fik man i Venezia, hvor gaderne jo er kanaler. Mens de venezianske købmænd var storforbrugere af galejslaver til langfart, lod de på hjemmehavne roere skabe et trafiknet ved hjælp af de enmandsbetjente gondoler.

De har naturligvis brugt ledige stunder til at dyste mod hinanden, og der har været prestige i at have den stærkeste og sikreste og hurtigste gondolière. Det er fra italiensk, vi har udtrykket for rostævner: Regatta.

Men Venezias roning kunne aldrig blive international — ingen andre byer byggede gondoler, for ingen andre havde så smalle kanaler, undtagen hollænderne, og de løste deres behov med andre bådtyper.

RONING OG VÆDDEMÅL

Det var briterne, der skabte den moderne roning — på floder, hvor der var plads til årener. Men den blev til konkurrence på grund af briternes højt udviklede sans for væddemål.

Udviklingen forløber parallelt i hestesport, atletik og roning. På landjorden brugte de fornemme kareter. På bagsmækken stod de såkaldte "footmen". De kunne, og skulle, bruge fødderne. De blev bl.a. brugt til, når en karet nærmede sig sit bestemmelsessted, at løbe i forvejen og melde herskabets ankomst. Der var prestige i at have de hurtigste footmen. En diskussion herom blev hurtigt til en prøve, der kunne væddes om. Footmen løb om kap, og derfra er vejen ikke lang til, at de selv fik nogle af pengene, og siden — løsrevet fra den oprindelige sammenhæng — deltog i løb, som andre kunne se på — og vædde om.

Den udvikling er endnu mere udpræget hos selve hestene, og den sidder så fast, at vi i dag stadig bruger betegnelsen Væddeløb om galopkonkurrencerne. Det er noget, man vædder om.

Themsen var indlysende som den moderne ronings vugge. Transportbehovet var enormt. Allerede omkring 1650 havde London over en halv million indbyggere, der omkring år 1700 blev betjent af flere end 40.000 professionelle færgemænd blot på strækningen mellem Chelsea og Windsor. (35 km i luftlinie)

Færgemændene (watermen) har naturligvis brugt ledige stunder til konkurrencer, også her inspireret af deres ejere, og det er fra Themsen, vi har verdens ældste endnu bestående rokonkurrence "Doggett's Coat and Badge". 4 1/2 miles fra London Bridge til Chelsea.

Den brede flod kaldte på en anden bådtype end gondolen, og siden 1715 har løbet været udskrevet for single-scullertypen. Thomas Doggett var en irsk komediespiller, der på det tidspunkt var londonernes erklærede yndling.

"Coat" var dengang levery = en tjenerdragt, som var orange i farven og "badge" står for emblem, et udmærkelsetegn, der måtte bæres — med ikke ringe prestige, mere værd end penge. En af de første vindere var såmænd Jack Broughton, der siden skiftede idrætsgren. Han opfandt boksehandsken og skrev de første bokseregler, gyldige fra 1743-1838.

AMATØR OG GENTLEMAN

De fleste idrætsgrene er altså kommet af krig eller

Themsen og Henley er hjemsted for verdens ældste kaproninger. Billedet her er dog fra slutningen af 1940'erne.

transportbehov og haft statsstøtte eller professionalisme fra starten. Amatørisme opstår som protest imod dette, båret af lysten til at fornøje sig selv.

Det er Storbritannien, der skaber amatørismen. Briterne forkærlighed for væddemål skaber behovet for ensartede regler og betingelser. Deres koncentration om æren skaber en helt ny klasse idrætsfolk: Amatørerne, der bygger hele verdensidrætten op til, hvad den er blevet — og som IOC nu er ved at ændre i takt med en ny udvikling.

De britiske roeres definition af en amatør vil næppe blive troet idag:

”En amatør er én, der ikke tjener til livets opretholdelse ved sine hænders arbejde, og som ikke får legemelig træning gennem håndværk.”

Det var skellet mellem ånd og hånd, udtrykt i begreberne ”gentlemen” og ”professional” ubønhørligt håndhævet i ”Amateur Rowing Association” helt frem til 1938. Naturligvis var der et roforbund for ”almindelige”. De to blev slået sammen i 1956.

AMATØR OG KLASSESKEL

Det skulle blive det næste århundredes største pro-

blem, at man aldrig nåede frem til en ensartet international definition på begrebet ’amatør’ gældende for alle idrætsgrene.

Briterne overtog ordet amateur fra fransk. Som navneord hedder det amator (en elsker . . . underforstået ”af smukke kunster”), og altså nærmest, hvad vi ville kalde en kender. Dertil bruger vi også et andet fransk ord, en connoisseur, som er en kender, der ikke alene påskønner (elsker) de smukke kunster (også mad og vin), men også véd noget om dem, uden at leve af den viden.

I den betydning blev ordet amateur brugt på engelsk første gang i 1784, og i idræt 1801. Dengang beskrev det gentlemen-tilskuere til professionelle boksekampe - i modsætning til ”rosset”. Det kom på mode at vide noget om boksning, og at overvære kampe og være så meget amateur (altså i betydningen kender), at man kunne udnytte sin viden til at indgå væddemål.

I virkeligheden blev det en definition på klasseskel.

En professionel levede af sin sport og konkurrerede for penge. En amatør gjorde det ikke, men hårfint som kun briter kan formulere det: Han kunne godt indgå væddemål om sin egen præstation i en konkurrence (hvor der ikke var pengepræmier), fordi det viste, at han havde penge nok til at have råd til at tabe et væddemål!

Engelske amatørroere vandt og tabte store summer i sidste halvdel af forrige århundrede - men i USA gik udviklingen modsat. Den første regatta for rene amatører i 1872 viste tendensen til udrensning i roernes forhold til penge.

Arrangørerne, ”Schuylkill Navy” i Philadelphia, kasserede halvdelen af tilmeldingerne. Til de ophidsede roere forklarede arrangørerne, at en amatør var en roer, der ikke havde økonomisk fordel af sin idræt, og at selv en gevinst i venskabeligt væddemål (altså privat og udenom bookmakere) var en indtægt på idræt.

Nogle roere forsøgte at komme udenom ved at sige, at selv om de ganske rigtigt havde satset penge i væddemål, havde de aldrig vundet noget, og derfor måtte de da være amatører! (Ja, men ikke i idræt).

Regattakomiteén klarede også den udfordring. Ama-

Forslag

til

Bestemmelser vedrørende Begreberne »Amatør« eller »Professional« for følgende Sportsgrene: Cyclesport, Rosport, Skøjtesport og Boldspil.

1. Amatør er Enhver, som driver Sporten alene for sin Fornøjelse, og som ikke søger Erhverv eller tilsigter eller nyder nogen pekuniær Fordel ved Udøvelsen af sin Sport.

En Amatør kan kun med Tilladelse af den i § 6 nævnte Komite konkurrere mod Professionals, da han ellers fortaber sine Rettigheder som Amatør. Denne sidstnævnte Bestemmelse gjælder dog ikke for Boldspillet's Vedkommende.

2. Professional er Enhver, der ved Udøvelsen af sin Sport tilsigter eller nyder pekuniær Fordel, optræder om Pengepræmier eller omsætter en vunden Præmie i Penge eller for sin Optræden forud er sikket en vis Godtgørelse.

En Fabrikant eller en Agent for en saadan, der direkte tilsigter ved sin Udøvelse af Sporten at fremme Afsætningen af sine Fabrikata, betragtes som Professional.

3. Hvorvidt en Professional i en enkelt Sportsgren ogsaa bliver at betragte som Professional i en anden Sportsgren, i hvilken han ikke har udvist de i § 2 nævnte Forhold, afgøres af den i § 6 nævnte Komite.

4. Naar en Professional i 2 Aar fra den Dag at regne, da han optraadte paa en saadan Maade, at han blev Professional, ikke atter er optraadt paa en saadan professionel Maade, kan han

igjennem vedkommende Forenings Bestyrelse indsende et Andragende om atter at blive Amatør til den i § 6 nævnte Komite. Bestyrelsen ledsager Andragendet med sine Bemærkninger, og Komiteen træffer da Afgjørelse i Sagen.

5. For Udlændinge, der optræde her i Landet, gjælde de Regler, som ere vedtagne i deres Hjemsted. Findes ingen saadanne, maa Vedkommende underkaste sig de her fastsatte Regler.

6. Der dannes en Komite bestaaende af en Delegeret for hver Sportsgren, der har sluttet sig til disse Regler, samt en Formand.

De Foreninger, der drive samme Art Sport, og som have sluttet sig til disse Bestemmelser, vælge den Delegerede for deres Sportsgren efter indbyrdes Konference, hvorved Hensyn tages til Foreningernes Medlemsantal.

De Delegerede vælge derefter Komiteens Formand.

For denne Komite kunne alle deri Interesserede indanke alle Tvivlsspørgsmaal, som kunne opstaa i den her omhandlede Sag eller ved Fortolkningen af de her fastsatte Regler. Komiteen træffer da endelig Afgjørelse herom.

7. Disse Regler vedtages til foreløbig Prøve som gjældende indtil Udgangen af Aaret 1891, da de skulle underkastes en Revision.

Udvalget for Spørgsmaale: »Amatør«-»Professional«.
Kjøbenhavn i Maj 1889.

V. Hansen,	Em. Z. Smøler Lyngbye,
C. V. Burch,	Ulf Hansen,
R. Rubow,	E. Wesche.

tørparagraffen blev udvidet med »enhver, der konkurrerer i håbet om økonomisk gevinst er en ikke-amatør».

Det viser, hvor utroligt tæt forbindelsen var mellem penge og roning i hele dens barndom, og nok også interessant i perspektivet, at det var USA, der lærte briterne, hvad »rigtig amatørisme» er.

ARVEN FRA BRUNDAGE

Ideen bredte sig til andre idrætsgrene i USA, hvor amatørerne altså blev renere og renere, samtidigt med at professionelle tjente flere og flere penge.

Det er denne baggrund, det er nødvendigt at have for øje, når man søger at analysere det 20. århundredes idrætsbevægelse frem mod penge i idræt - igen, og navnlig alle de diskussioner, der var i olympisk sammenhæng, mens amerikaneren Avery Brundage var præsident for I.O.C. - International Olympic Committee.

Født i 1887 og vokset op i atletikkens jernhårde amatørbegreber var det klart, at Brundage havde svært ved at forlige gentleman-amatørbegrebet med statsamatorismen i østlandene og de fleste 3. verdens lande.

TILFÆLDET KELLY

Men da briterne havde lært det, blev det også udbygget i en grad, som selv amerikanerne havde svært ved at forstå. Det berømteste eksempel er fra Henley-regattaen i 1920.

John B. Kelly, en af verdens bedste sculleroere gennem tiderne, mødte frem til Henley for at prøve sig, inden de olympiske konkurrencer skulle holdes i Antwerpen.

Han blev nægtet start.

Der var to grunde til det. Den ene var, at han var murer. Dermed tjente han altså til livets opretholdelse med sine hænder, og dermed var han ingen gentleman - og Henley var kun åbent for dem.

Den anden grund var, at han kom fra Philadelphia-klubben »Vesper Boat Club». Og den klub havde, efter regatta-komiteens mening, begået brud mod amatørreglerne i Henley i 1905, og dens roere havde været udelukket siden!

Diskussionen »amatør contra professionel» medvirkede til dannelsen af DIF i 1896. Men allerede i 1889 var man i gang med at lave regler - rofolk som Svitzer Lyngbye og Rubow var med i udvalget.

John B. Kelly rejste til Antwerpen og vandt OL-guld i både single- og double-sculler. I single-sculler slog han Jack Beresford, England..

Han vandt også guld i double-sculler i Paris 1924.

Kelly svingede sig siden op til at blive en af Philadelphias største entreprenører, fik børnene John B. jun og Grace, der siden blev gift med fyrst Rainer III af Monaco.

Sønnen blev en dygtig roer, streng amatør, og i 1947 slog oprejsningens time for "den gamle". Da vandt hans søn "Diamonds Sculls" i Henley - og gentog sejren to år efter. Han blev siden formand for USAs atletikforbund, hvor han kæmpede for at liberalisere amatørreglerne. I et år, inden sin død i 1986, sad John B. jun som formand for USAs olympiske komité.

"Gentlemen" fandtes til overflod på de berømte kostskoler og på universiteterne. På Eton kostskole (nær Windsor Castle) begyndte roning senest i 1793. Vi véd, at Eton i 1811 havde én ti-årrers og tre otte-årrers både. Klubberne dukkede frem med Leander Rowing Club (formentlig fra 1818) som ældste endnu bestående. Den forstærkede i høj grad roningens akademiske og sociale placering ved — fra 1891 — kun at optage studerende fra Oxford og Cambridge.

BOAT RACE OG HENLEY

Vi kender til roning i Oxford fra 1822. Oxford (oxernes vadested) ligger også ved Themsen, der her er hele 38 m bred. Cambridge må være begyndt samtidigt, og i 1829 mødes otterhold fra de to (i klinkbyggede tunge inriggere) for første gang i det, der skulle blive en af verdens mest kendte konkurrencer: "The University Boat Race". Oxford vandt.

Siden 1856 har det været roet årligt, og siden 1864 altid fra Putney Bridge i Fullham 6,7 km op ad Themsen til Chriswick Bridge nær Mortlake.

Dette løb har et privilegium, det deler med "Royal Henley Regatta", der begyndte i 1839: Roforbundet kan ikke blande sig i konkurrenceregler og betingelser.

Henley, der ligger ca. 55 km vest for Piccadilly Circus,

University Boat Race blev roet første gang i 1829, men der skulle skrives 1981, før der første gang var en kvinde med - Sue Brown som cox på Oxfords otter.

blev verdens mest prestigebetonede konkurrence. Ved Henley er Themsen ikke bredere, end der højst kan ro tre både ved siden af hinanden, og banen opfylder heller ikke FISA-krav om lige baner og 2.000 m-distancen. I Henley ros der 1 mile og 550 yards (ca. 2,5 km) i store sving.

De kendteste præmier er Grand Challenge Cup (otter), Diamond Sculls (single), Prince Philips Cup (firer med styrmand), Stewards Cup (firer uden st.) og Doublesculls. Siden 1830 har man haft singlesculler mesterskabet for Themsen om "Wingfield Sculls".

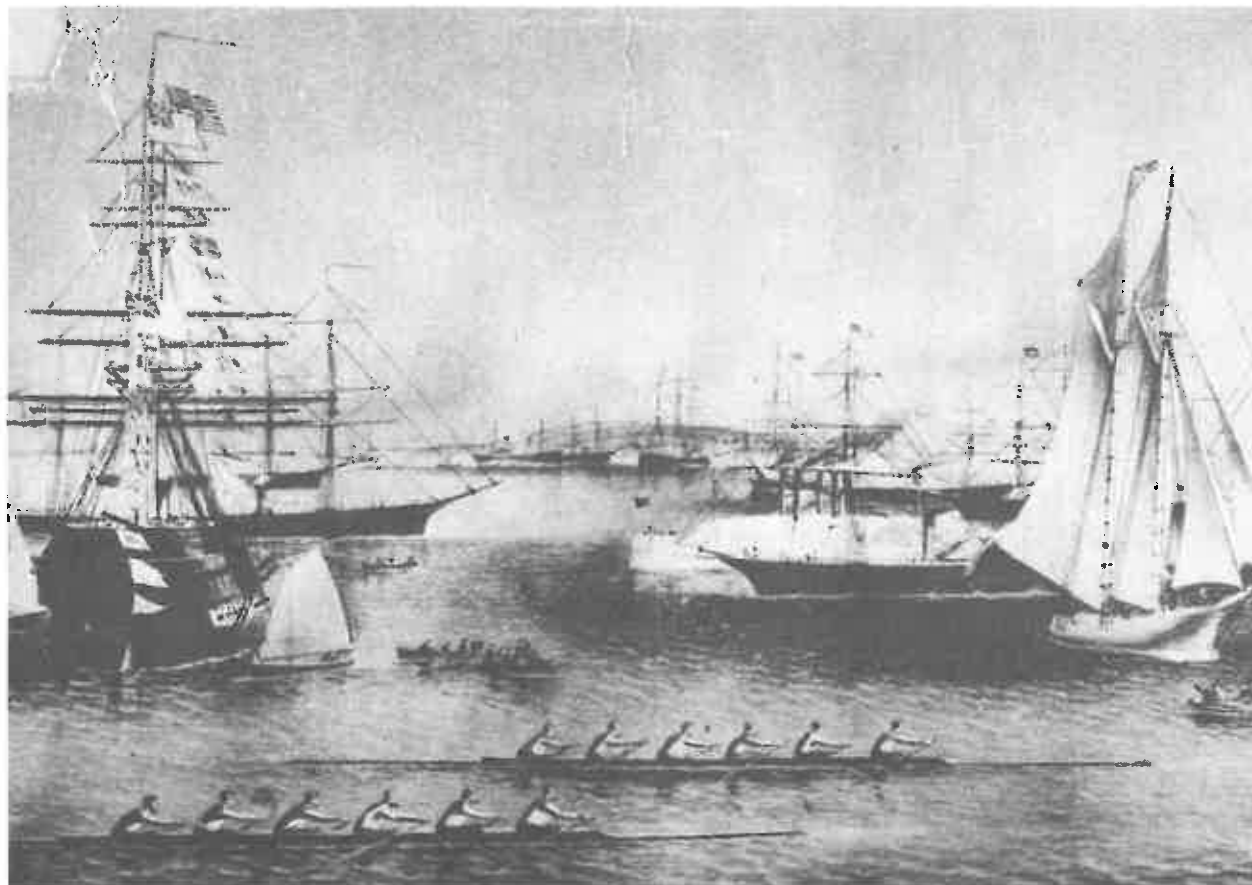
SÅDAN BEGYNDTE...

Roning begyndte samtidigt i USA, også her mellem

professionelle færgemænd. Fra 1811 kendes to begivenheder. Færgemænd fra Whitehall-kvarteret i New York City vandt i båden "Knickerbocker" over færgemænd fra Long Island i "Invincible" (Knickerbocker var et kendt øgenavn for de oprindelige hollandske indvandrere p. gr. af deres særlige bukser).

Den anden begivenhed var international og om penge. 60.000 mennesker skriver datidens aviser, stod ved Hudsonflodens bredder i New York, da otteren "American Star" vandt over en gig bemanded fra en britisk fregat "Hussar". De roede om 1.000 dollars.

I årene derefter fulgte flere matcher mellem New Yorker-færgemænd og besøgende briter. Den første rene

USA var tidligt med i roning, billedet fra New Yorks havn i 1868 viser en dyst mellem seks årede både.

amatørklub kom i New York 1834, og i 1839 holdt den ældste endnu bestående amatørklub, Detroit Boat Club, sit første klubmesterskab. Den første amatørregatta mellem flere forskellige klubber var i Philadelphia i 1872.

Universitetsroningen begyndte på Harvard (univ. fra 1636 i byen Cambridge, staten Massachusetts) og kort efter på USAs næstældste universitet Yale fra 1701 i New Haven i staten Connecticut. Deres boat-race begyndte i 1852 på Winnepesaukee-søen i staten New Hampshire. Det er fra Harvard og Yale, de fleste gode amerikanske ottere ved OL og VM er kommet.

I Australien, som Storbritannien fra 1788, efter tabet af USA, brugte til koloni for straffefanger, begyndte roningen allerede omkring 1830, indledt på øen Tasmanien som matcher mellem folk fra hvalfangerbåde mod folk fra kyststationerne. Tasmaniens "hovedstad" Hobart har haft sin Royal Regatta fra 1838.

Sidney var med fra 1832 — med 20£ i præmie i det første amatør løb!! Ældste endnu bestående klub Melbourne University Boat Club, og fra 1863 har vi de første løb mellem Melbourne og Sidney. Der er også årlige løb mellem hold fra de forskellige stater.

På kontinentet er Tyskland først med Hamburger Ruder Club og Ruderclub "Germania" (Hamburg) fra 1836 (engelsk klub allerede i 1833). En tredje Hamburg-klub, Allgemeiner Alster Club er fra 1844 — hvor også den første regatta blev holdt. Det tyske roforbund er fra 1883 — langt overgået af Schweiz, der var klar med forbund allerede i 1866.

Det mest overraskende er nok, at Sovjetunionen er så tidligt med. I Rusland (som det hed indtil 1917) begyndte roningen med en konkurrence i St. Petersburg (Leningrad fra 1917) med et løb på floden Neva om en præmie udsat af derboende briter. Fra 1864 kom den første klub "Arrow" i samme by, og den fik hurtigt efterfølgere i andre byer.

VM FOR PROFESSIONELLE

Doggetts Coat and Badge fik ikke lov til at være ene på markedet. Med Themsen som det naturlige udgangspunkt indførte man VM for professionelle i 1831, året efter det nu så berømte amatørlob om Wingfield Sculls var roet første gang.

Løbet blev holdt i Storbritannien til og med 1876, og vinderne blev sportsidoler af første klasse med rang af nationalhelte. Dagbladene brugte metervis af spalteplads på løbene, der omsatte betydelige summer i væddemål over hele imperiet, (som Boat Race gør det i dag).

Indtil 1876 var det næsten kun englændere, der deltog. Det år fik løbet officielt titlen "Mesterskab for England", og blev vundet af en australier, E. Trickett, der forsvarede titlen på hjemmebane næste år. Oftest blev løbet holdt efter udfordringssystemet (som nu i America's Cup i sejlads), og efter tre år blev Trickett udfordret af en canadier, Edward Halan, der blev det første store navn. Efter en fin karriere i sit hjemland slog han sig ned i England, og han forsvarede sin titel fire år i træk mod tre forskellige modstandere.

Sidste gang, i 1884 i Australien, hvor han blev og samme år modtog udfordring fra den 34-årige William Beach.

Ernest Barry vandt det professionelle VM i singlesculler fem gange. Dette foto fra 1951 viser ham som træner i DSR.

Beach forsvarede titlen 6 gange (tre i Australien 1885, to i England 1886 og én gang i Australien i 1887), inden han trak sig ubesejret tilbage.

Men han tabte til en landsmand, så V.M. var hos australierne til og med 1896. En af de meget stærke australske roere fra dengang var Chr. Nelson. Han var dansk af fødsel; Nielsen fra Kolding. Australierne blev fulgt som mestre af new-zealændere, og siden skiftede titlen flittigt mellem de engelsk-talende lande.

TEKNIKEREN BARRY

To af navnene fra dette århundrede fortjener at nævnes. Englænderen Ernest Barry begyndte sin karriere 21 år gammel med i 1903 at vinde Doggett's Coat and Badge. I 1908 blev han britisk mester i en tid, der var rekord for Putney-Mortlake distancen i 25 år. Han vandt professionelt V.M. fem gange mellem 1912 og 20. (Da var han 38 år gammel). Barry, der er betegnet som den teknisk bedste scullerroer gennem tiderne, blev siden en højt værdsat træner i bl.a. Danmark.

Den anden er australieren Henry Robert Pearce, der vandt O.L.-guld for sit land i 1932 i single-sculler. Året efter blev han canadisk statsborger og vandt professionelt V.M. i 1933, 34 og 38. Sidste V.M. for professionelle blev holdt i 1952.

FEM BAG F.I.S.A.

Det var den uhyre interesse for de professionelle single-sculler-roeres V.M., der fik amatørerne til at finde sammen internationalt. På initiativ af det italienske roforbund stiftede man i Torino i 1892 F.I.S.A. (Fédération Internationale des Sociétés d'Aviron). Der var fem stiftere: Belgien, Frankrig, Schweiz og Italien foruden det nu opløste forbund for Adriaterhavskysten (mest det nuværende Jugoslavien).

EM OG VM

For en gangs skyld var roning ikke forrest i udviklingen. Ideen om internationale mesterskaber for amatører blev præsenteret i 1890 med V.M. hos både cykelryttere (forbund fra 1900) og skytter (forbund fra 1907). Året efter fulgte skøjteløberne, der begyndte E.M. i både kunst- og hurtigløb. De var kun eet år om at stifte International Skating-Union, nogle måneder før F.I.S.A.

De første Europamesterskaber blev roet i 1893 på en sø ved byen Orta i det nordlige Italien (ca. 90 km nv. for Milano), og herefter var der årlige E.M. frem til og med 1973 (Moskva). Damerne fik årlige E.M. fra og med 1954 (Amsterdam) til og med 1973 (også Moskva).

Ved første E.M. roede man i tre bådtyper: Single-sculler, firer med styrmand og otter. Fra 1894 (Macon): Toer med styrmand, fra 1898 (Torino): Double-sculler, fra 1924 (Zürich): Toer uden styrmand, og fra 1925 (Prag): Firer uden styrmand. Dobbeltfireren var aldrig på EM-programmet.

Rækkefølgen var altid den samme: Firer med, double-sculler, toer uden, single-sculler, toer med, firer uden, og otter.

Hos damerne havde man fem bådtyper ved samtlige

Invitationen til at deltage i OL 1896 gik til KR. Der var dog ikke penge til at sende et rohold, og der blev på grund af høj sø i Piræus slet ikke roet. Men Holger Nielsen, Viggo Jensen og Eugen Schmidt, her på Akropolis, alle KR-medlemmer, stillede op i andre øvelser. Viggo Jensen fik guld i vægtløftning.

EM i rækkefølgen: Firer med styrmand, toer uden styrmand, single-sculler, double-sculler og otter.

EM var åbent for alle ikke-europæiske nationer, men EM-arrangementet kunne kun holdes i Europa, hvad der nok har givet australiere og amerikanere færre titler, end styrken var til.

EM blev ikke arrangeret i de år, hvor O.L. blev holdt i Europa.

Danmark deltog første gang i Polen 1929 (Bydgoszcz) og har været arrangør tre gange på Bagsværd sø: 1953, 1963 og 1971.

Fra 1962 begyndte F.I.S.A. at arrangere V.M. med start i Luzern i Schweiz. Mens E.M. fortsatte, skulle V.M. holdes hvert fjerde år, i mellemrummene mellem O.L.

Efter yderligere to VM, 1966 (Bled i Jugoslavien) og 1970 (St. Catarines, Canada) lavede man om i 1973. Fra

og med 1974 blev EM sløffet og afløst af årlige V.M. Dog holdes der ikke VM i olympiske år.

Samme år — 1974 — blev disciplinantallet øget til otte med indførelsen af dobbelt-firer. Hos både damer og herrer er den på finaledagen placeret lige før otterløbet.

HØJ SØ I PIRÆUS

Roning var en af de idrætsgrene, der skulle have været på O.L.-programmet fra start. Men i bugten udfor Piræus, Athen's havneby, var vandet i samtlige april dage 1896 så uroligt, at man måtte opgive. Der blev gennemført nogle løb mellem græske marinere og mandskab fra nogle handelsskibe. De var ikke officielle.

I 1900 i Paris blev der roet i fire bådtyper: Single-sculler, firer med, firer uden og otter, men først fra 1908 i London kom roningen på det officielle program.

På Themsen ved Henley blev der roet i tre klasser, alle outriggede: Single-sculler, firer uden styrmand og otter.

I Stockholm 1912 var der fire konkurrencer: Firer uden blev erstattet af firer med styrmand, til gengæld roede man både i inriggede, som Danmark vandt ved Smedeholdet, og outriggede både.

I Antwerpen 1920 var der fem bådtyper. Ny var double-sculler og toer med styrmand. Til gengæld var inriggerløbet strøget (vedtaget i F.I.S.A. med fem stemmer mod fire), og siden er der kun roet i outriggede både.

Fra Paris 1924 havde man det program, der holdt i 42 år: Nye i Paris var de styrmandsløse toere og firere.

Den næste olympiske landvinding kom i Montreal 1976. Ikke alene kom dobbeltfireren fra VM 1974 nu også på det olympiske program, men de kvindelige roere blev olympisk godkendte i alle seks bådklasser.

VIGTIGE OPFINDELSER

Godt hundrede år efter, at skuespiller Doggett indstiftede sit nu berømte løb for single-scullers, tog udviklingen i bådbygningen fart.

To opfindelser rager højt op over alle andre finesser med hensyn til roningens udvikling: Outriggersystemet og rulle-sædet. Stillet op mod dem har andre ting som smallere åreblade (vesttyskerne) eller asymmetriske besætninger (italienerne), begge i 1950'erne, eller de endnu tidligere nyskabelser: kravelbygning i stedet for klinkbygning, og de styrmandsløse både, meget mindre effekt, omend de hver især satte afgørende præg på idrætten de første årtier efter deres fremkomst.

Udviklingen mod de slanke og lette racerbåde stiller eet krav: Roligt vand. Derfor bliver brede floder uden strøm og søer naturlige arnesteder for udviklingen – Themsen mellem Oxford og London, og Tynefloden i det nordlige England bli'r pionerstederne suppleret af Dee, der udspringer i Wales, løber forbi den tidligt rointeresserede by, Chester, og udmunder i det irske hav.

VANDT RUB OG STUB

Der er nogle meldinger om outriggerforsøg allerede omkring 1828 på Tyne-floden. Der skal have været tale om en single-sculler, men når idéen ikke med det samme greb fat, kan det skyldes, at konstruktionen var af træ med de mangler, der kunne ventes.

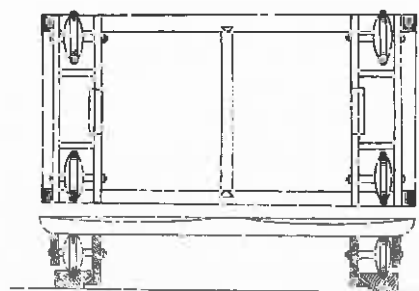
Allerede et par år efter hører vi om de første outriggerkonstruktioner af jern, og i 1835 fik London-rofolket choket: En otter med outrigning.

Den vandt rub og stub – og tvang til den første klassificering af bådene: I fremtiden skelnede man ved kaproninger mellem out- og inriggede både. Den helt eksplosive udvikling måtte vente til efter 1855, da den britiske ingeniør Henry Bessemer gennem sin opfindelse med at blæse luft gennem smeltet råjern, og derved producere stål skabte mulighed for de lette stålkonstruktioner.

I England kaldte man en outrigger for "gig" og en inrigger for "cutter". Der synes enighed om, at en bådbygger

16

BAADEN.

Et Rulle-sæde

tal, medens man navnlig i Tydskland fortrinsvis har benyttet Ruller af vulkaniseret Kautschuk. Rulle-sædene behøve kun Smørelse paa Axlerne en Gang imellem, og de løbe løvligt langt lettere end selv de bedste og mest velsmurte Gledesæder. Løvligt have Rulle-sædene neppe nok endnu naaet deres endelige Fuldkommenhed.

Finérbaadene, de egentlige »Kaproningsbaade«, bestaa ligeledes af Kjel, der imidlertid ikke er synlig udenbords, samt Spanter og Klædning,

Gjennemsnit af en outrigger Finérbaad

Sådan blev "båden" beskrevet i Clod Hansens og Vm. Nielsens bog "Roning og Træning" fra 1889.

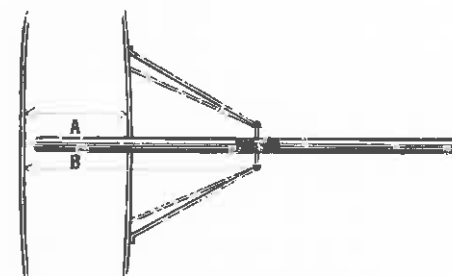
Brown fra Ouseburn ved Tyne er skaberen af outriggeren, men i 1845 præsenterede bådbygger Clasper i Oxford en mahognibåd (stadig klinkbygget) med outriggere på 8 tommer (ca. 20 cm). Han blev siden en af Englands kendteste bådbyggere.

RULLESÆDET

USA er tidligt med: I 1838 fremstillede Georges Steers en

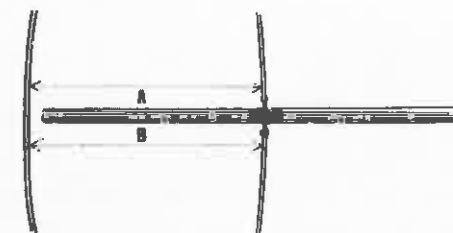
BAADEN.

17

Snit af en Outrigger

men denne sidste bestaar i Stødet for af flere smallere Bord kun af to brede Finérplader, der ere samlede om Kjelen og som derved frembyde en glat Flade, som i høj Grad formindsker Frictionen. Rummene for og agter ere som Regel dækkede med vandtæt Lærred, og Baadens Sider ere mellem disse Rum forhøjede med et Extrabord, »Skætbordet«. Denne Beskrivelse passer saavel paa den inriggede som paa den outriggede Finérbaad, idet den egentlige Forskjel

Snit af en Outrigger

2

dobbeltfirer med outrigning. "Whirlwind", som båden blev døbt, vakte furor i USA. Selvom den var ni meter lang, stak den kun ti cm og vejede kun 70 kg.

Nu var Steers ikke hvem som helst. I 1851 sikrede han sig en varig verdensberømmelse ved at tegne skonnerten "America", der har givet navn til verdens mest berømte kapsejls.

Med den amerikanske firer havde man rygmarven i ro-

programmet. Det var de tre typer, der var konkurrence i ved første E.M. og ved første O.L.

USA står for den anden skelsættende tekniske forbedring for roerne: Rullesædet. Men forud gik en væsentlig ændring af selve skrogets konstruktion: Den kølløse båd, skabt af Matt Taylor i 1856. Der er større usikkerhed om år og opfinder af den ting, der helt revolutionerede roningen for de aktive, altså rullesædet.

De faste sæder blev "mildnet" for roerne ved enten at smøre sæderne eller roernes bukser ind i fedtstof, vaseline olie eller tælle. Blødt lammeskind kunne ikke alene forhindre ømme bagdele.

Måske er det John C. Babcock fra New York i 1857, måske - og det mener de fleste - Walter Brown i 1870-72.

Det begyndte med glidesædet, hvor man fra at lade roerne glide på sædet, lod hele sædet med manden glide på et underlag. I begyndelsen var der tale om glidning, for sædet fik fire klodser under sig, og de klodser gled så i olie.

Det var et kæmpefremskridt, men med to irritationer: I slutningen af et løb var olien slidt væk, og så gled sædet tungt. Og så svinede det! Næste skridt var en glidebane af båndstål eller metal plus ruller i stedet for træklodser under sædet.

De første ruller larmede så ubehagligt, at støjen truede med at kuldaste hele opfindelsen, men det blev hurtigt ændret, og ingen anden teknisk opfindelse har spredt sig så hurtigt i nogen idræt.

Efter forsøg i 1871 og 1872 på Tyne-floden og Themsen, blev rullesædet anvendt første gang i stor konkurrence i 1873 - Boat race - og siden viste ingen kaproningsbåd i England sig uden.

MATERIEL OG STIL

Rullesædet gav dobbelt gevinst: For det første kunne roerne nu komme til at bruge musklerne i benene - det er legemets stærkeste, - og for det andet fik man længere årtag. Begge ting medvirkede til, at man sparede kræfter samtidigt med, at farten kunne sættes betragteligt i vejret.

Mange forsøg viste, at sidste halvdel af årtaget med rul-

Memorandum.

To

W. HEATHER,
+ OAR AND SCULL MAKER, +
WATT'S LANE,
+* HIGH STREET, TEBBINGTON. *

To the Chairman of the
Union of Danish Rowing
Clubs

Feb 10 1887

Dear Sir in reply to your wish to state that I can
supply your oars varnish & numbered ready for use
for twenty two shillings £12. Per Pair & sculls at
eighteen shillings £18. Per Pair cash on receipt of
goods & base & packing will be charged to you
at 5 Per Cent Dis off this Price is if the oars do
not run longer the 12 feet 6^{inch} if longer two shilling
more Per Pair yours Truly W. Heather

Få uger efter stiftelsen i 1887 traf DFIR aftale med den engelske bådfabrikant Heather om levering af årer, Herover firmaets bekræftelse.

lesæder kunne blive 40% længere. På grund af det længere årtag kunne man så sætte takten ned, og over de lange distancer, der var almindelige dengang, er der betydelig mere effekt at hente i 34-36 tag end i 38-40 tag i minuttet.

Fartrusen var dog ikke blevet total. Enhver ny opfindelse vækker skepsis, og det er en bemærkning værd, at de protester, der var stærkest imod rullesædet, gik på, at fremskridtet i fart (som man ikke benægtede) skete på bekostning af form og god stil.

Skønånderne kunne naturligvis ikke standse den tekniske udvikling, men de fik deres synspunkt igennem indi-

rekte. Deres påstand var, at en begynder aldrig kunne få en smuk og kraftig åre med god stil, hvis hans karriere begyndte på rullesæder. Mange klubber indførte simpelthen den regel, at man de første to år kun måtte ro på faste sæder, og man forbød rullesæder i junior-kaproningerne.

UDEN STYRMAND

Styrmanden kan være en af mandskabets vigtigste dele - men forbavsende hurtigt søgte man at komme af med ham, og som med andre "fremskridt" blev pionererne fordømt.

Dansk Forening for Rosport.

København, d. 29 Febr. 1887

Mellem W. Heather, London, - en af Englands
bekjendteste Sælsfabrikanten - og Dansk Forening
for Rosport er truffet Arrangement om Leve-
roner af Årer for modernet Pris ved større
Bestillinger. De Klubber, som derfor want-
te ønske at erholde deres Årer gennem D.F.
f. R. bedes indsende Oplysninger om Længden,
total og indenbords, samt Bredden af Bladet)
 ledsaget af et Forskud af 15 Kr. for Åre til
Foreningens Kasser, der rent faktisk hen- eller
skindeudgift vil blive udlignet ved Årernes
Ankomst, Bestillingen vil indgives inden
8de Marts d. 87.

For Bestyrelsen Yz.:

Formand.

Skat.

Af dette brev fra DFfR til klubberne, dateret 29. februar 1887, fremgår det, at klubberne gennem foreningen kunne købe årer "med rabat". Forskuddet var 15 kr., den engelske pris fra 18-22 shillings plus forsendelse.

Forudsætningen er naturligvis udviklingen af styreapparatets jugliniers forbindelse til spændholtet, så roere kan betjene roret med fødderne.

Et sted hævdes det, at man så en styrmandsløs toer på Themsen allerede i 1845. Der er vished for en firer uden styrmand ved en universitetskaproning i USA i 1855. Bådtypen blev hurtigt almindelig i USA, og kort tid efter så man en styrmandsløs amerikansk båd ved en verdensudstilling i Paris.

Naturligvis kom idéen til England - og fik konsekvenser dér i hundrede år.

Stedet er Henley-regattaen 1868 og ophavsmanden, der sikrede sin plads i historien, var Walter Woodgate.

Hans position var så solid, at han kunne tillade sig at drive gæk med arrangørerne og slippe godt fra det. Mellem 1861 og 68 vandt han elleve sejre i Henley i seks forskellige konkurrencer. (Alene i 1862 sad han i tre vinderbåde og tabte kun single-sculler efter omroning). I 1862 og 63 sad han også i Oxfords vinderbåd i Boatrace, men det var som stroke i Brasenose Colleges firer (Oxford), han vakte opsigt i 1868. Han gav styrmanden ordre på at hoppe i vandet kort efter start. Båden vandt en stor sejr i løbet om Steward's Cup - og blev disket, for løbet var kun for firere med styrmand hele vejen.

Men regattakomiteén havde det rette instinkt, og allerede året efter blev der udskrevet et løb for firere uden styrmand.

Udviklingen gik videre: Fra 1873 blev samtlige firerløb roet uden styrmand. Man skulle rent faktisk helt frem til året 1963, før Henley-regattaen igen fik konkurrencer for firere med styrmand.

Det varede længe, før den øvrige verden fulgte med: Først i 1920 (firer) og 1924 (toer) blev de styrmandsløse både faste på O.L.-programmet.

ET KUNSTVÆRK

Roning er en af de meget få verdensidrætsgrene, der ikke har nedfældet benhårde betingelser for rekvisitterne. Konstruktørerne har formået at udnytte mulighederne.

Forfinet teknik, ny materialer, stigende viden om dynamikken i vandet, har ført til, at en otter nu med ca. 110 kg egenvægt, et træskelet med maksimalt 3 mm's beklædning, kan bære otte roere på op til 90 kg stykket plus en styrmand på min. 50 kg. Det er egenvægten otte gange. Transportbehovet er blevet til olympisk kunstværk.

STILSYGEN

En sidste facet skal slibes i udviklingen fra udlandet, som også fik betydning for dansk roning: Kravet om stil.

Inden det 20. århundredes skånselsløse krav om effektivitet tog overhånd, spillede det smukke en væsentlig rolle i idræt, i roning måske den største.

Skøjteløbere var stilister, længe inden hastigheden blev målestokken, cricketspillerne havde en sådan adfærdskodeks, hvor stil blot hedder korrekt optræden, og kunstridt blev en utroligt populær disciplin i cykelsportens barndom.

Roningens stilsyge var klart diagnosticeret, før dansk roning tog fart i 1880'erne. Den blev formuleret i den ortodokse stil. Udgangspunktet var færgemændenes roning i de både, der blev betegnet som sculls, altså både, hvor hver roer har to årer.

Outriggerne gav slankere både, og med kun een åre pr. mand i outriggede både, blev der skabt ny teknik.

Den blev udviklet på Eton først og fremmest, hvor udseende og stil fik en afgørende plads. Det blev udviklet til en næsten uforanderlig skabelon, samtlige roere skulle presses ind i.

Det blev til stil for stilens egen skyld: En serie bevægelser, der skulle gennemføres efter et skema. På sit karikaturagtige højdepunkt var et årtag opdelt i 45 distinkt adskilte bevægelser. I sin bedste udformning var ortodoks roning en succes, men for hovedparten af roerne medførte de strenge stilkrav tab af hastighed.

DEN NATURLIGE METODE

Reaktionen imod tvangen kom med Stephen Fairbairn, et af verdensroningens største navne.

Fairbairn (1862-1938), født i Australien, deltog fire

"If you can't do it easily, you can't do it at all" var Stephen Fairbairns motto.

gange i Boatrace for Cambridge. Det var i 80'erne og 90'erne, da den ortodokse stil kulminerede. Den havde en meget skarp og hård indsats efter et meget langt fremstræk, hurtigt opsving med stiv krop.

Det var stilen i Henley, og da de fleste løb i Henley blev vundet af britiske både, troede man alt var vel. Man tænkte ikke så meget over at en af grundende kunne være, at så få udenlandske hold deltog - men i 1906 opdagede man det.

En belgisk otter vandt Grand Challenge Cup - første udenlandske sejr, der blev gentaget de to næste år. Det var store tider for belgiske ottere den gang: Fra 1897-1910 vandt Belgien E.M. for ottere 12 gange.

Samtidigt blev britisk roning rystet indefra - af Fairbairn.

Mens belgierne stadig svor til den absolut stive ryg, kort fremstræk og samlede knæ, men en stil baseret på benenes kraft, smed Fairbairn næsten alle regler væk: Roerne skulle koncentrere sig om een ting: Årebladet og dets mest effektive vej gennem vandet, så måtte kroppens holdning komme i anden række.

Den naturlige rometode blev den kaldt og der blev et naturligt udgangspunkt for hele stildrøftelsen i det 20. århundrede, i årenes løb ændret af ideer fra to andre store trænere - der mærkeligt nok aldrig selv har roet: Samtidigt med Fairbairn fungerede Hiram Conibear ved Washington University, og efter 2. verdenskrig kom Karl Adam i Vest-Tyskland hver med deres værdifulde nytænkning.

Conibears teknik fandtes i hver af de amerikanske ottere, der vandt OL-guld hver gang 1920-56. Fra 1959 begyndte den vesttyske bølge, startet i Ratzeburg, 25 km syd for Lübeck. Adam sagde næsten farvel til kropssving, roerne fik nye lange årer med brede blade, der blev brugt med et utroligt højt antal tag pr. minut over hele distancen.

Vi har fjernet os så meget fra Eton-idéerne, at vi kun beskæftiger os med et mandskabs "stil", hvis det har tabt - for dog at finde noget positivt at sige om det.

SPONSORER OG FIRMAHOLD

Efter den flyvende start i Danmark med seks klubber i løbet af de første fem år, kom elleve år, hvor kun een ny klub så dagens lys. Da samtidigt halvdelen af de første seks sygnede hen, var roningen omkring 1880 en døende idræt.

De to første, Kvik og K.R. var blandt de overlevende, men begge måtte gennem rekonstruktioner. Der var langt til vore dages tipspenge, men det er takket være villige sponsorer, der af mange betragtes som et nutidigt fænomen, at roningen overhovedet blev holdt i gang. Giverne af de to første både, "Kvik" (4-årer) til Kvik og (6-årer) "Tak" (K.R.) er omtalt, og fra 1869 kommer firmaklubberne ind i billedet. M.E. Grøn og Søn stiftede roforeningen "Ada", og året efter skænkede firmaet J. Seidelin en båd til personalets roklub "Sejg". Begge både (4-årers inriggere) bar klubbens navn.

Samtidigt med firmaerne tog rosporten sit første skridt mod at etablere sig som den akademiske ungdoms motionsidræt. I 1868 stiftedes både medicinernes og juristernes roklub. Juristerne holdt tre-fire år og var måske kun en lille privat vennekreds, men medicinerne lagde grunden til en tredje storklub i København efter en tur rundt i de politisk oprørte vande i 1880'erne.

Studentersamfundet af 1882 er stiftet af radikale elementer i Studenterforeningen (fra 1820). De politisk enige ville dyrke idræt sammen, og 1884 kom Studentersamfundets Roklub. To år senere reagerede Studenterforeningen med en roklub, mest for konservative.

LÆGERNE SKRANTEDE

Trods den lægelige ekspertise skrantede Medicinernes Roklub og måtte opløses i 1891, men en del fortsatte i Studenterforeningens Roklub, og samtidigt med det store forlig i dansk politik 1894 blev der akademisk fred, så det år blev Studenterforeningens og Studentersamfundets klubber slået sammen i den ny Akademisk roklub.

Een akademikergruppe holdt sig endnu for sig selv: Polyteknikerne, men med bopæl i Sølvgade var de også fjernt fra de "oprørske" universitetskredse. Polyteknisk Roklub, der blev stiftet i 1887 og ikke ville blande sport og politik, var endnu i 1912 så stærk, at klubben stillede Danmarks hold i outrigget firer med styrmand ved O.L. i Stockholm. Men i 1917 slog alle akademikerne sig sammen og dannede DSR, Danske Studenters Roklub.

Agter man fortiden (medlemmer og materiellets eksistens trods ny klub navne), kan det hævdes, at DSR er Danmarks tredjeældste klub.

KVIKKERE END KVIK

K.R. var mere kvik end "Kvik". Den første båd, "Tak", blev søsat 8. maj 1867 og kort efter fulgte to andre 6-års "Snap" (300 kg og uegnet som kaproningsbåd) og "Let", hvis spids nu findes i bådehuset, hvor den bruges som skab.

Allerede i 1867 kom bådene i konkurrence. Banen gik fra Hvidøre slot til Tårnbæk havn, og fra 1868 kendes to

Et af de KR-mandskaber, der vandt kaproningssejre i "Let".

kaproninger med bemaerkelsesværdig deltagelse både på og ved siden af vandet.

14. juli var der regatta med fem løb ved Helsingborg. I eet af løbene roede to ti-årsers både mod en otte-årsers, og i et andet var det en 15-årsers båd mod en 14-årsers. Det peges mod både søfolk og redningsbåde. (K.R. vandt et af løbene med "Let")

Interessant var også tilskuerkredsen; Kong Oscar af Sverige plus kronprinsen så på sammen med etatsråd Tietgen. Tietgen talte varmt om idrætten til kongen, et forspil til senere danske kongers interesse for rosporten.

Den anden kaproning var ved Bellevue d. 27. septem-

ber. Allerede 3. juli havde K.R.s båd "Tak" vundet en dyst over 6000 alen (3,78 km) over "Søhesten" fra Helsingør med et sølvur som præmie, og i september-roningen vandt "Tak" et løb foran "Snap", mens "Let" fik en andenplads i et løb efter "Rap", der var medicinernes båd. "Svip", der tilhørte juristerne, blev nr. 3. Der blev roet på en trekantbane over 12.000 alen.

Om 1869-roningen vides kun, at Snekkersten-fiskerne vandt et løb, og fra 1871 ved vi, at en præmie i et af løbene var 25 rigsdaler, amatørismen var ikke opfundet endnu.

En af grundene til, at man har så få meddelelser fra datiden er, at konkurrencerne blev arrangeret af Dansk Forening for Lystsejlad og holdt i forbindelse med de mere populære sejladser. En anden, at dagbladene så at sige ikke beskæftigede sig med sport, og en tredje, at det - næsten overalt - var ganske unge mennesker, der havde mere end nok at gøre med at få det til at løbe rundt uden tanke for D.F.R.s 100 års jubilæum i 1987.

I løbet af 70'erne sygnede det hen, kaproningerne blev færre, men interessen var vakt, og det er vel rimeligt at sige, at den største betydning de seks klubber fra den periode fik, var, at de fostrede de mænd, der troede på idrætten og var rede, da den rette tid kom.

NYT OPSVING

Det ny opsving kom i 80'erne, det mest frodige årti i al dansk idræts historie, men først skulle roklubberne gennem de smalle 70'ere, hvor de var mest følsomme overfor de endnu manglende trafikmidler. "Kvik" havde kun een båd, en firer - og det var begrænset, hvor mange roere, der kunne bruge den. Den sås sjældent på vandet efter 1871, og i 1873 opgav den første medlemskreds.

Nu magede det sig sådan, at en af eleverne fra Borgerdydsskolen på Christianshavn - historisk, fordi den som første skole indførte roning for eleverne - Christian Sødring, studerede på Polyteknisk Lærestanstalt. Sammen med nogle medstuderende overtog han båden. 20 medlemmer fordelte båden mellem sig til roning hver anden morgen, og klubnavnet var sikret.

Næste trusel kom fra – gymnasterne! Det var K.G. (Københavns Gymnastikforening), der straks fra stiftelsen 1877 besluttede at ville dyrke roning om sommeren. Den anskaffede i 1878 både og besejrede både "Kvik" og K.R. i de kaproninger, der nu begyndte regelmæssigt igen.

Roning holdt sig i K.G. i ti år, men så besluttede man at koncentrere sig om gymnastikken, og i 1887 blev foreningens ialt fire både solgt til Roklubben "Skjold", stiftet i april samme år.

Men K.G. var med til at svække Handels- og Contoiristforeningens Roklub – så meget, at den i 1880 ikke kunne bemande en eneste båd til kaproningerne.

Klubben led nemlig under den betingelse, at man skulle være medlem af hovedforeningen for at kunne blive medlem i roafdelingen. Og nu var der så få, at man i alvor talte om at nedlægge foreningen.

Men krisen blev overstået. "Snap" blev solgt til Borgerdydsskolen, og de to andre blev givet til roerne, der ved generalforsamlingsbeslutning (9. okt.) fik tilbud om at blive en selvstændig klub. Tilbuddet blev modtaget, og så var Københavns Roklub en realitet d. 22. november 1880, men som for D.S.R. og "Kvik" er der vægtige argumenter for at fastholde den reelle stiftelse til 60'erne.

FIRMAKLUBBER

Firmaklubber blev en tydelig tendens. Klubberne "Ada" og "Sejg" fra 60'erne levede videre og blev fint suppleret i 80'erne.

1. sept. 1884 stiftede Det forenede Dampskibsselskab en roklub for personalet (roerne fik fine uniformsjakker med stjerner og blanke knapper). Danmarks ældste bestående firmaidrætsklub siden 1899: DFDS'idrætsklub.

I 1884 kom også roklubben "Flink" for funktionærer på B&W, den blev opløst samme år, men ovenpå tilførslen af nyt akademisk blod i 1884 (Studentsamfundet) og 1886 (Studenteforeningen) kom fire ny klubber fra firma og politik.

Roklubben N.D. – for personalet i Nye Danske Brand-

Flotte fyre fra "Glimt" - det anes, at de kom fra beklædningsfirmaet J. Moresco.

forsikringsselskab – blev opløst samme år, og en anden forening, Roforeningen Dan, med fem medlemmer ville kun foretage motionsture. Den tredje var De danske Statsbanners roklub, stiftet af funktionærer ved Godsekspektionen i København, og så det politiske: Roklubben "Frem" stiftet 1. oktober for medlemmer af "Fremskridtsklubben" (Venstre) og straks på den anden side af D.F.f.R.s fødsel Roklubben "Skjold" (5. april 87) af foreningen "Agitationen" (Konservative). Men man ville ikke have tingene blandet sammen. Skjold fik sit nuværende navn ved optagelsen i D.F.f.R., og "Frem" var kun medlem i to år.

I D.F.f.R.s stiftelsesår kom – foruden Skjold – fem andre klubber alene i København, og fire var firmaklubber.

Roklubben A.T. & G. var for forretningspersonalet hos Ad. Trier & Goldschmidt, "Kæk" for personalet hos S. Børgesen & Co, "Glimt" blev stiftet af firmaet J. Moresco, og så fik Toldkontoristerne deres egen roforening. Den sidste var Polyteknikernes Roklub af 1. april, hvis skæbne vi tidligere har fulgt.

Mange holdt kun kort tid. En eller to både var for lidt til både at tilfredsstille kap- og motionsroere, og D.F.f.R.s regler gjorde de rene idrætsklubber mere tillokkende.

Love

for

„Agitationen“s Sportsklub.

§ 1. Klubbens Formaal er om Sommeren at øve Medlemmerne i Roning og derved fremme Interessen for denne Sport og om Vinteren at øve anden Sport, samt ved Sammenkomster og Afholdelse af Foredrag af sportslig Interesse at knytte Medlemmerne sammen.

§ 2. Som aktive Medlemmer kan kun optages Medlemmer af „Agitationen“.

§ 3. Indsættelser maa ske skriftlig til Bestyrelsen. Vedkommendes Navn opslaaes da i 8 Dage paa de Steder, hvor Medlemmerne samles. Indkommer der til den Tid ingen Indsigelse mod Vedkommendes Optagelse, er han Medlem. I modsat Fald afgjør Bestyrelsen, hvorvidt Vedkommende kan optages.

Agitationens Sportsklubs love støttede DFfR-ledelsen, fordi klubben kun optog medlemmer, der var i den politiske forening Agitationen. Bag på sit visitkort skrev DFfRs første formand Wm. Nielsen til et bestyrelsesmedlem:

... Derimod har jeg modtaget hoslagte flotte forespørgsel fra Herr Jørgensen og den vil jeg nødig besvare anderledes end at vi beder Agitationen gaa ad hede H... til...

I det officielle svar til Agitationen hed det, at optagelse kun kunne ske ved at ændre navnet og stryge §2 om tvunget medlemskab af den konservative politiske forening. Klubben blev DFfR-medlem under navnet "Skjold".

*Fremstidsklubs Love
 are jo egentlig iske
 sandartede, men vi
 faar vel oplys den
 Derimod har jeg
 modtaget hoslagte
 flotte forespørgsel
 fra Herr Jørgensen
 og den vil jeg nødig
 besvare anderledes end
 at vi beder Agitationen
 gaa ad hede H...
 til Herr Jørgensen
 deres Mening derom
 skal*

I 1888 opgav "Dan" og "Kæk", i 1889 "Frem" og Statsbanerne, i 1890 A.T. & G., i 1891 toldkontoristerne og i 1896 "Sejg". Kun D.F.D.S. og "Glimt" var livskraftige. I 100-året fører D.F.f.R. kun fem af de her nævnte klubber som medlem!

PROVINSEN

Helsingør, Randers og Nykøbing Falster blev foregangsby-

erne i provinsen med Helsingør og Randers fra 1883. Ingen af pionererne er identiske med de nuværende roklubber, men de skabte udvikling.

Ro- og Gymnastikforeningen "Helsingør", som den hed (Helsingør Roklub er først fra 1906), begyndte med indkøb i England både i 83 og 84, og fra 1885 skabte den bådebygger P. Bjergs ry ved at afgive første ordre.

Den båd, en fire-årsers inrigger, kom nemlig til at danne

grundlaget for den i hele Skandinavien benævnte og anvendte "Øresunds-type".

Randers gymnastiske Forening (af 1872) efterlignede K.G. i København og lod medlemmerne dyrke roning om sommeren. To engelske både blev købt i 1883, men gymnastikken vandt. R.g.F.'s roafdeling blev aldrig medlem af D.F.f.R. Nuværende Randers Roklub fra 1897 blev til gengæld en pioner med provinsens første outriggede både (bl.a. en otter).

Det var i Nykøbing på Falster det varige materiale fandtes. Syv borgere, en amtsfuldmægtig, en forretningsfører og en boghandlermedhjælper fra "flipfolket", der gik med slips på arbejdet, samt to bagermestre, en fabrikant og en muremester lagde hver 130 kr på bordet på Jernbanehotellet d. 19. marts 1884. Den ny forening indkøbte båden "Argo" i London, og i første sæson var den på vandet 251 gange.

Kvik på besøg i Helsingør - foran bådebygger Bjergs bådhus. Sommeren 1889

FORBUD I NYKØBING F.

Mens akademikerne i København hurtigt flokkedes om roningen, havde den trangere kår på det niveau i Nykøbing. Rektoren for Latinskolen forbød eleverne at dyrke roning og fodbold i de lokale klubber.

En roleder angreb rektoren i et læserbrev i avisen. Rektoren døde, inden han kunne svare, men borgmester Holch trådte til, og sit forsvar for rektorens forbud skrev han bl.a. følgende:

”Man kan måske være så ivrig sportsmand, at man ikke kan få syn for det fuldt berettigede heri; det tror jeg gerne; men fra et forældresynspunkt må forbudet ganske billiges, thi det er klart, at den stadige, ukontrollerede sammenkomst under klublivets former med voksne mænd af alle samfundsklasser med andre vaner, end der passer sig for ganske unge mennesker, måske undertiden sammenkomster på offentlige steder, kan være mindre heldig for disciplenes udvikling, hvortil kommer, at den organiserede sport ofte betager dens udøvere med en sådan lidenskabelighed, at det virker forstyrrende på skoledisciplenes alvorlige og stadige arbejde, og nok kan medføre, at de møder utilstrækkeligt forberedte på skolen og mindre oplagte til det dem dér på hvilende arbejde.”

Den hårde meningsudveksling stammer fra året 1902, så det var en helt alvorlig vending sagen havde taget i byen i løbet af 90'erne. D.F.f.R.s formand fra 1914-22, general-læge Emanuel Saugman, var elev på Latinskolen fra 1888-90 og har skrevet om livet i latinskolens egen roklub dengang ”Hal Ud”. Som 10-12 årig oplevede han endda konkurrencer mod Nysted.

Samme år, han forlod byen, 1890, havde Undervisningsministeriet endda udsendt sit cirkulære, der pålægger skolerne pligt til at organisere idræt for eleverne.

Nogle år efter kom der dog igen en klub for skoleelever.

Herover: I.P. Müller på sine ældre dage ved en båddåb med DFfR-formand André Filtenborg. Til højre: Emanuel Saugman, ungdomsroer i Nykøbing F. og en af rosportens store skikkelser.

En anden markant figur fra dansk roning, og måske Danmarks mest alsidige idrætsmand gennem tiderne, I.P. Müller, (f. 1866) var også elev på latinskolen. Han var præstesøn fra Sundby, løb til skole hver dag og har skrevet om sin undervisning af roere i Nyk. F.

HØJT TEMPO

I D.F.f.R-sammenhæng har Nyk. F. roklub placeret sig smukt ved allerede i 1884 at deltage i en kaproning i København (bådtransporten og opholdet tog seks dage), og fra 1885 begyndte Nyk. F. som arrangør af regatta på Guldborgsund, den ældste og en af de fornemste danske provinskaproninger. Lad det også være fastholdt i denne sammenhæng, at Nyk. F. vandt dansk ronings første olympiske medalje (guld i Stockholm 1912).

Fra de følgende år et par navne til at illustrere det tempo, der kom i dansk roning:

1885: Hobro Rokklub (med båden ”Skandia” skænket af den skandinaviske roklub i Hamburg, stiftet 1874 og opløst 1885)

1886: Præstø (siden nedlagt) Holbæk, Skjelskør, Aalborg og Aarhus.

1887: Nakskov og Frederikshavn.

1888: Køge, Thisted, Nibe og Nyborg.

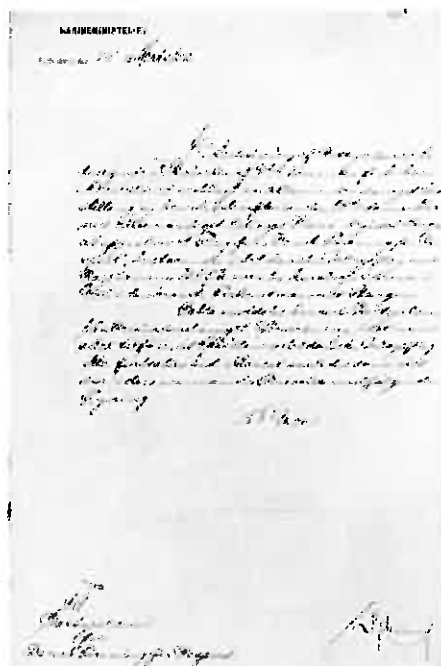
En sådan udvikling ligefrem skreg på en landsorganisation. Naturligt kom første forsøg i København, allerede i begyndelsen af 80'erne, men ”Centralforeningen af københavnske Roklubber” nåede blot at arrangere nogle få kaproninger.

I efteråret 1885 fik man oprettet ”Dansk Forening for Rosport” med grosserer Carl Melchior, K.R. som formand, men den blev ikke det samlingspunkt, klubberne ville have, selvom 22 af dem blev medlemmer. K.R. tog et nyt initiativ i løbet af efteråret 1886, og 15. januar 1887 kunne så 13 klubber (Randers, Helsingør og Nyk. F. fra provinsen) stifte den ”rigtige” organisation.

DET BLÅ STEMPEL

I samme år blev syv andre klubber medlemmer, og allerede 1888 fik roidrætten det fineste blå stempel: Kongehusets tilladelse til at føre splitflag.

På Marineministeriets brevpapir står der i et brev af 20. marts 1888:

Brevet fra Marineministeriet.

” I Anledning af Bestyrelsens Andragende i Skrivelse af 9de November gl. Aar har Ministeriet nedlagt en allerunderdanigst Forestilling, og har det derefter under 14de denne Maaned allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at approbere et Flag for ”Dansk Forening for Rosport”, bestående i det danske Orlogsflag med Bogstaverne D.F.f.R. over to korslagte Aarer i Guld i den øverste Firkant nærmest Stangen. ”

– og så måtte bestyrelsen indkassere en lille næse, idet skrivelsen slutter:

” Dette meddeles herved Bestyrelsen til allerunderdanigst Efterretning, idet man skal tilføje, at splitten i det danske Orlogsflag ikke fortsættes ind i Korset saaledes som vist var i den ovennævnte Skrivelse medfølgende Tegning”

HJEMSTEDERNE

Dansk roning begynder på Christianshavn. Den toer, Harald Hansen havde med hjem fra England, blev anbragt i et utæt skur på en stormomsust tømmerplads på Applebyes Plads. Ikke så langt derfra, på Amelands plads ved Christianshavns kanal, lejede K.R. sit første bådeskur, men alle de andre holdt til i Trangraven – i kælderen til et af de gamle pakhuse. Lejen var 70 kr. årligt pr. båd.

Det var besværligt at sætte bådene i vandet, og efter træningen bestod badet i en pøs vand fra den alt andet end rene Trangrav.

K.R. kunne ro lange aftenture, men på Wilders Plads ved Trangraven var der vagthunde, der gjorde aftenroningen umulig, så ”Kvik” og de andre måtte ro om morgenen.

I ”Kvik”s 50-års jubilæumsskrift fortælles det, at tolderne var fjender dengang. De kunne ikke begribe, at nogle kunne ro for fornøjelsens skyld. De troede, at roerne smuglede varer fra skibe på reden og forlangte, at bådene efter turene til Lynetten og andre mål, skulle passere bommen ved toldboden så tæt, at tolderne kunne se, hvad der var i bådene.

Alle så sig om efter bedre forhold. Da Frederiksholms kanal blev reguleret, blev der plads mellem Stormbroen og Nybrogade, men den kommunale husleje blev afskrækkende høj. Man talte med Magistraten om søerne – men nej, de skulle måske bruges til drikkevand, og da Fredensbro blev vedtaget, var det helt håbløst.

Så var der kun den endelige løsning: Langelinie tilbage. Den havde der været offentlig adgang til siden 1848. Her samledes alle klubberne fra 1875 undtagen juristerne, der blev i Trangraven, mens Borgerdydsskolen opgav roning.

Tilholdsstedet blev først den militære badeanstalt og lidt senere byggede entreprenør Engelbrecht en badeanstalt lidt længere ude.

Nu skal man huske, at kysten dengang gik længere inde, og at hele området blev totalt ændret, da man 1891-95 anlagde Frihavnen med den ny Langelinie.

”Kvik” fik sit eget bådhus med plads til tre både og uden

Engelbrechts Badeanstalt ved Langelinie, blandt andet hjemsted for Medicinernes Roklubs bådhus.

omklædningsrum. Ved den ene endevæg var der søm til tøjet og en bænk, gulvet var af jord, og badet var Øresund. Men fra 1883 fik ”Kvik” tilgang af en del arkitektstuderende fra Kunstakademiet. De byggede omklædningsrum, der også kunne bruges til fester. Her var der nærmest paradisiske forhold, indtil Frihavnsarbejdet begyndte.

I nogle år var klubberne hjemløse med opmagasineret materiel i midlertidige skure og under presenninger; en enkelt båd blev påny placeret i Trangraven. Men ny medlemmer var der ikke plads til.

Havnevæsenet hjalp til (Havnebygmester H.C.V. Møller var rochef i ”Kvik” i 1886). Et interimistisk skur blev opført i 1893. Samme år indsendte Studenterforeningen og ”Kvik” andragende om nyt bådhus. ”Skjold” nåede med i forhandlingerne, og ”Glimt” fik en lejet bådplads hos ”Kvik”, da herligheden blev indviet 11. april 1895. Siden måtte ”Kvik” for at redde sig fra fallit sælge sin del til og i stedet blive lejer hos D.F.D.S. Idrætsklub (som den nu hed).

Eksemplet K.R.

K.R. gik sine egne veje.

De folk, der stod bag rekonstruktionen i 1880, ville noget. De fik også medlemmerne til at sørge for økonomien. Mens "Kvik" havde økonomiske kvaler både i 1901 og 1911 (hvor man "dristede" sig til at sætte kontingentet op fra 2,50 til 3.00 kr. om året), kostede det allerede i 1880 otte kr. om året at være medlem i K.R.

Det afskrækkede ingen – tværtimod væltede medlemmerne ind til K.R. Over hundrede – et år efter, at man var nær ved at lukke. I 1882 satte mand endda kontingentet op til 12 kr. – for nu ville man ha' et hus.

Søndag d. 25. maj 1884 var det såvidt: Danmarks første bådhus, bygget af en roklub, kunne indvies.

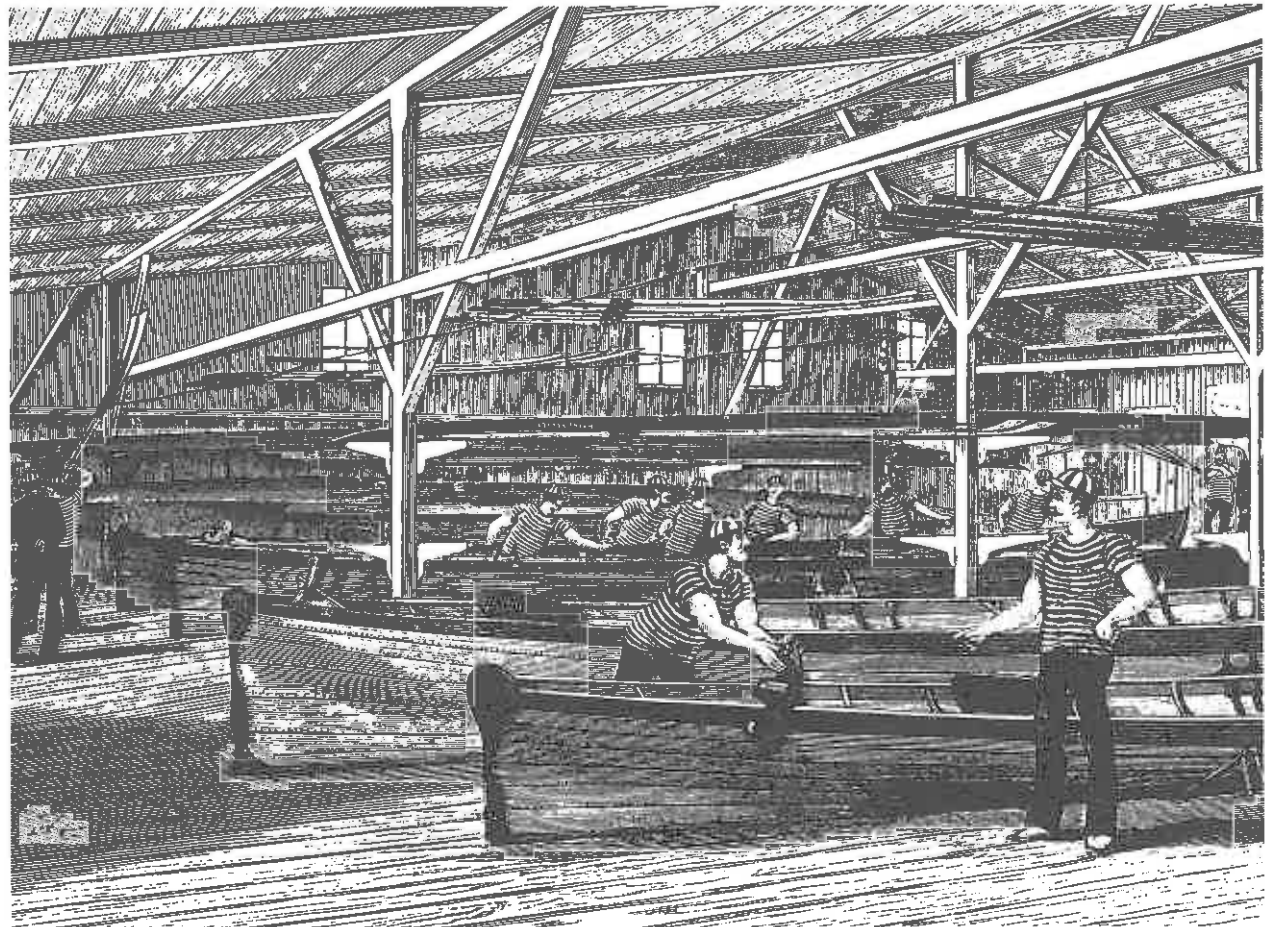
På en 600 alen² stor grund, lejet af kommunen, ved Rysensteens bastion, lå nu et hus med plads til to både på gulvet og to hængende i loftet.

Illustreret Tidende skrev: "Den bageste del af bådhuset optages af et 75 alen² stort påklædningsværelse, hvor hvert medlem har sin egen plads til rodragten såvel som sit eget lille skab. Desuden findes her to trapezer samt ringe til medlemmernes afbenyttelse. Umiddelbart op til påklædningsværelset støder vaskeværelset samt styrtebadsapparat".

Rysenstein var en hollandsk ingeniør, der moderniserede Københavns befæstning efter svenskekrigen 1658-60. En badeanstalt ved Langebro bar hans navn indtil 1930'erne.

Det var et af Københavns skønneste kvarterer dengang. Hele Glyptotekskvarteret var enge og moser. Der var landlig idyl.

Voldene omkring København begyndte at blive sløjfet fra 1870, byen fik vokseværk, og K.R.s lejemål blev sagt op. Nu ligger Politigården dér, hvor K.R.s første bådhus lå, men i 1902 kunne K.R. indvi Skandinaviens største bådhus på "Djævløen" i Gasværkshavnen for foden af H.C. Ørstedsværket (tidl. Vestre Gasværk). Det nuværende

KRs bådhus fra 1884, det første i Danmark bygget af en roklub.

hus er fra 75-års jubilæet i 1941. Da havde K.R. ikke mere det største hus. Den placering havde D.S.R. taget i 1939 ved lystbådehavnen ved Svanemøllen, hvor "Skjold" blev nabo efter 2. verdenskrig.

UNIFORM OG KLASSE

Det var ikke alene teknik og bådbygning, dansk roning overtog fra det britiske. Den ensartede beklædning, som er en af grundstenene i alle britiske undervisningsinstitutio-

ner, blev overført til studerendes idræt – og fra starten kopieret i Danmark.

Det gav op gennem det 20. århundrede roningen et særpræg, der ikke altid blev beundret i andre idrætsgrene, og, meget forståeligt, slet ikke hos arbejderne.

Forklaringen skal nok søges i, at arbejderne var så ens på arbejdspladsen: Murere, malere, bagere, snedkere, skibsbyggere havde hver deres uniform, som alle brugte. Det kan ikke undre, at fritidsbeklædningen som modvægt i hvert fald ikke skulle være ensartet.

Den ensartede beklædning til roning, hvor ledere også hurtigt fik etableret blazer med brystmærke som uniform, rummede i ideelle stunder noget af tankegangen fra logevæsenet. "Kjole og Hvidt" er altid forbundet med overklassen, men når en logeaften skulle være en fest i hverdagen, skulle man også have festdragten – og i kjole og hvidt var alle ens. Påklædningen fortalte intet om ens sociale status.

Sådan kan dragtreglementet i roning understrege, at her er vi alle idrætsfolk – uanset, hvor vi arbejder.

Selve konkurrencens vilkår gjorde det til en nødvendighed af hensyn til tilskuere. Der er ofte lige så langt til robåde, som til heste på væddeløbsbanen – og herfra er kravet om hver stald sin farve ufravigeligt.

KLUBDRAGTEN

Påny kom de faste rammer i 80'erne. Inden da var det tit noget rod. "Kvik" havde hvide gymnastiksko, lange blå lærredsbenklæder, brun uldtrøje kantet med rødt og på hovedet en rund blå uldmytz med kvast.

Men med tilgangen af arkitektstuderende i 1883 kom inspektør Emil B. Sachs fra Handelsskolen ind som smagsdommer. Nu blev det til lange blå strømper, blå uldtricot, blå og hvidstribet uldtrøje, blå og hvid feldtet silkehue og Cheviot jakke med blanke knapper.

Dragten kunne skifte. I K.R.s roreglement fra 1887 står der i §5: "Rodragten er for tiden blå og hvidstribet trøje og hue, mørkeblå knæbenklæder, lange blå strømper samt mørke gymnastik- eller yachtsko.

Ved træningen til de årlige kaproninger kunne rocheferne tillade besætrningerne at benytte en let hvid trøje. Ingen måtte bære rodragt på offentlige forlystelsessteder.

K.R. - MERE END RONING

K.R. kom fra 1880 til at stå for meget mere end roning. K.R.-folk var i spidsen i atletik og svømning og hjalp til med at sætte udviklingen i gang i megen anden idræt.

Skøjteløb blev straks utroligt populært og adskillige K.R.'ere var i 1869 med til at stifte KSF, hvis første formand,

Kvik-holdet, i reglementeret klubdragt, deltog i 1885 i Nykøbing F. Roklubs kaproning på Guldborgsund.

Alfred Benzon, var K.R.'er. – Da hurtigløb på skøjter brød igennem, var det Ejnar Sørensen, stroke på en stærk K.R.-firer, der var Danmarks bedste – hans rekorder fra 1910-12 stod i 50 år. Den første fodboldkamp i Danmark blev spillet i 1883 – i resten af 80'erne var K.R. modstandere for KB., Birkerød Kostskole og Ordrup Latin- og Realskole, der var blandt pionererne her.

I 1886 fik K.R. en professionel engelsk træner i Symes. Til træningsformål indviede han roerne i atletik.

Allerede i 1887 arrangerede K.R. konkurrencer på Eremitagesletten, i 1891 fik K.R. egen atletikafdeling, der året efter kom til at hedde K.F.F. – Københavns Fodsports-Forening – siden K.I.F., Danmarks gennem tiderne berømteste klub.

Med øvelsesplads i Tivoli arrangerede K.R. atletikstævne på Ordrupbanen i 1892 og siden på C.C.s bane i Bernstorffsgade, hvor nu Hovedbanegården ligger.

K.R. startede som første atletikklub i udlandet (1896 Göteborg) og tog initiativet til de store internationale sportsfester, der begyndte i København 1898.

– De første Danmarks mesterskaber i svømning blev holdt i 1896, med K.R. som arrangør, i 1898 præsenterede K.R. vandpolo (K.R. og A.I.K. spillede 2-2), og kort efter århundredeskiftet viste K.R. kunstsømning, der efter 60 års pause genopstod som syncrosømning.

Håndboldspillet dukkede frem efter 1920 i større stil. K.R. havde hold i mesterrækken – men her var linien, som i al anden idræt: Når specialforeningerne var etableret, trak K.R. sig tilbage. Det var roningen, der var det vigtigste.

K.R. BAG DIF OG DOK

Organisationsmæssigt ser man også K.R.s fingre overalt pegende mod fremtiden.

Det var K.R., der tog initiativet til Dansk Forening for Rorsport. I december 1895 var det K.R.s formand Eugen Schmidt, der indkaldte til stiftelse af Dansk Idræts-Forbund (14. febr. 1896). Det var Eugen Schmidt og K.R., der modtog indbydelsen til Danmark til de første OL i Athen 1896 – alle tre danske deltagere var medlemmer af K.R. – og der var K.R.-folk bag Danmarks Olympiske Komité i 1905.

STORE BØDER

Roreglementet havde også i K.R. den gang en passus om, at ethvert nyt medlem skal gennemgå forberedende øvelser i både med faste sæder, førend det tillades ham at ro i foreningens andre både. Det almindelige klubreglement er

FÆLLESREGLER

I "Illustreret Idrætsbog" gives der disse almene vink:

Hue af flonel af form som en jockeyhue, men noget lavere, med vedkommende klubs emblem. I udlandet bruges undertiden stråhat. Denne er vel ganske klædelig, men er ikke praktisk, da den tager et ikke ringe vindfang, og roeren behøver ikke en sådan beskyttelse mod solens stråler.

Ulden trikottroje. Denne skal slutte tæt om legemet og gå ned til hofterne udenpaa benklæderne. Ærmerne skulle være korte og kun dække overarmen. Trøjen må ikke stramme over skulderen. Kaproningstrøjen bør være af finere og blødere vævning.

Knæbenklæder af flonel, opskårne ved den ene side af knæene, for ikke at hindre de store benmusklers frie bevægelse. Det er mindre heldigt at lade benklæderne ende ovenfor knæene, hvorved dette ømfindtlige parti under hvile ved roning unødvendigt udsættes for forkølelse, hvilket kan være farligt; bedre er det at lade benklæderne gå ned forbi knæene og skære dem op på den ene side over knæene samt forsyne dem med knapper for at kunne knappe dem sammen. Lange benklæder er ikke hensigtsmæssige: de bliver let våde forneden, bliver hurtigere smudsige og er dyrere både at vaske og at anskaffe. Bruges imidlertid lange benklæder, bør de være af flonel og meget vide navnlig ved fødderne.

Strømperne kunne være korte, men bør dog helst være så lange, at de når til knæene og dækkes af benklæderne. Ved kaproning er korte strømper bedst.

Sejldugssko (gymnastik- eller yachtsko) med gummisåler er de bedste. Sko med tykke såler må aldrig sættes i en kaproningsbåd, og selv de tynde lædersåler på de sædvanlige gymnastiksko er uhensigtsmæssige, idet de indsuger vand, holder på fugtigheden og derved bliver usunde og ubehagelige at have på..

TRÆNINGEN OG KOSTEN

Dragten alene kunne ikke vinde konkurrencer, og der var også hurtigt udarbejdet faste principper for det, der dengang kaldtes træning:

".. en uafbrudt rækkefølge af regelbundne og gode forbedringer til den forestående kamp, så at legemet bringes i den tilstand af sundhed, kraft og udholdenhed, som er nødvendig til at kunne udføre den handling, det gælder om, og til at kunne sejre, og det uden at tage skade ved overanstrengelse.

Den systematiske træning har til hensigt at befri legemet for overflødig påhæng, som tynger uden at give kraft såsom fedt og lask. Det er en stor vildfarelse at anse træninger for at bestå i nogle ugers tilfælde diæt og arbejde, som kan påbegyndes når som helst og afbrydes, så snart man lyster. Fester kunne derfor næppe anses for at være idrætsmæssige. Den, der af sand og virkelig interesse giver sig hen til sin idræt, trænger heller ikke til bordets nydelser ud over en vis mådeholden grænse".

Om **diæt og levevis** hedder det:

"Vælling og grød er at anbefale, hvis man er vant til det, ellers kød, æg og andre spiser. Man skal ikke gøre sig til en pligt at nyde noget, som ikke konvenerer en, blot fordi en sådan spise er anbefalet af autoriteter som gavnlige!

Er den trænerende vant til at drikke rødvin kan et glas heraf ikke skade, men kun god rødvin. Champagne forøger appetitten, og hvis den kun nydes med mådehold, kan den undertiden bidrage til, at man kan spise mere og fordøje bedre, men den er dog mindre nærende end øl".

Om **søvn**: "Tidligt op og tidligt i seng. Det er imidlertid en stor fejl at stå altfor tidligt op, tidligere end kl. 6,00.

At sidde og døse efter middagen og tage en siesta efter måltiderne er utilladeligt; denne slags hvile ødelægger fordøjelsen og fremkalder døsighed og slaphed uden at hjælpe på trætheden."

Om **tobaksrygning**: "Engelske klubbers beregninger siger, at den, som efter at have afholdt sig fra rygning, og så har røget blot en enkelt cigaret et par timer før en kaproning, derved har tabt 8 á 10 procent i udholdenhed. Men den, som har røget dagligt, skal ikke straks holde op, thi hele hans nervesystem vil komme til at lide derunder. Det er fornuftigere at ryge lidt for at berolige nerverne end at slappes ved en søvnløs nat.

DET DAGLIGE SKEMA

Skema for træningsperioden:

"Op kl. 6.30, efter bad eller kold afgnidning følger en halv times spadseretur. Morgenmaden skal være ristet (ikke stegt) okse- eller lammekød, daggammelt hvedebrød eller ristet brød, et par æg og nogle grøntsager. Mælk bør som regel undgås eller kun nydes i ringe mængde.

Efter tre timers småsystem er der 1½ times roning og et kvarters løbetur inden middagen kl. 14.00.

Hovedbestanddel er roastbeef eller lammesteg. Af fisk, før eller efter kødet, kan anbefales flynder, hvilling, kablau, aborre, altså fordøjelige ting, derimod ikke laks og ål.

En halv flaske let bitterøl er den bedste drik. Til desserten kan nydes et glas rødvin (god).

Kødsuppe bør aldrig gives; den, som lider meget af tørst, kan dog om aftenen drikke en kop bouillon. Men før kødspiserne bør man ikke nyde bouillon; det giver mindre plads i maven til den solidere føde og nærer forholdsvis kun lidt.

Derefter pause (uden at sove), indtil næste rotur på højst 1½ time. Aftensmaden kl. 20.00 er kold roastbeef eller ristet kød og en halv flaske øl eller en kop svag the, aldrig vin.

Ved stærk tørst kan man, inden man går i seng kl. 22.00, nyde en kop havrevælling kogt i vand."

- til gengæld sluttet der med den i dag helt barokke sætning: "En fuldstændig træning (træningsperiode) kræver en tid af seks uger. Øvede roere i god kondition kunne nøjes med fire, muligvis endog kun med tre uger".

Det var nemt . . . dengang.

KVINDER OG IDRÆT

Det vil aldrig kunne lade sig gøre direkte at påvise idrættens bidrag til udviklingen af den demokratiske grundholdning, der nu præger det danske samfund.

Men kun de direkte idrætsfjender vil vel afvise en forbindelse. DDU gennemførte i 1974-75 en undersøgelse af kommunalbestyrelsesmedlemmers "fortid". Det viste sig, at 37% af kommunalrødderne havde en fortid som idrætsleder eller -instruktør.

De indledende afsnit har skullet illustrere idrættens opblomstring sammen med industrialismen. De to passer simpelthen sammen. Idrættens sjæl er konkurrencen, baseret på de to begreber, der er drivkraften også i industrien: Højere præstationer og en sammenligning, der fører til rekorder.

Det er også lønnende med et blik på samtiden i forsøget på at beskrive kvindernes forhold til idræt, for idrætten var et tilbud til de kvinder, der følte trang til eller behov for udvikling i det "ny" Danmark.

Kvindesagen indvarsles af Mathilde Fibiger med hendes bog "Clara Raphael" i 1850. Grundloven af 1849 havde ikke noget til kvinder udover nogle såkaldte løfteparagraffer, men i 1857 fik kvinder da lige arveret med mænd, og ugifte kvinder fik myndighed. Der var også muligheder i næringsfriheden fra samme år. Nu kunne middelstandens døtre blive selvstændige. De søgte først til sygepleje, skoler og de ny offentlige tjenester i post, telegraf og siden telefon, men fik først ligeløn hos staten i 1918.

MODEN

Allerede i 1870'erne begyndte de i idræt, hvor moden ikke var nogen medspiller.

Victor Hansen raser da også: "... det falder af sig selv, at sådanne genstande som snøreliv og tournure er bandlyste i et fartøj".

Men finkulturen fornemmede tiden: Fra 1870 - det selvsamme år, som Det kgl. Teater havde sin første premiere på en Wagner-opera (Lohengrin) med store damer, blev det bestemt, at man på teatret skulle sige frue og frøken i stedet for madam og jomfru.

Året efter - 1871 - stiftedes Dansk Kvindesamfund, der på alle områder søgte at fremme kvinders mulighed for selvstændighed.

1872: Kvindelig Læseforening

1875: Kvinder får adgang til alle universitets uddannelser undtagen den teologiske (første kvindelige præst i 1951)

1876: Tegne og kunstindustriskolen for kvinder.

1879: Verdenspremiere på Det kgl. Teater på Henrik Ibsens "Et dukkehjem". Spørgsmålet om, hvor Nora gik hen, da hun gik ud til selvstændigheden, gav en heftig kvindedebat i flere år, og da den mindskede, satte nogle artikler af kvindehaderen August Strindberg en sædelighedsdebate i gang, hvor han sloges med Bjørnstjerne Bjørnsson - ordfører for hele Europa når det gjaldt fred, kvinder og de undertrykte.

1886: Første politiske kvindeforening ("Kvindelig Fremskridtsforening") fulgtes i:

1888: af "Kvindelig Valgretsforening" og "Hvad vi vil" - det første danske kvindeblad.

Det lukkede i 1895, for det politiske klima var ikke til kvindesag, selvom rigsdagen drøftede kvinders valgret i 1886, 87, 90 og 93. De fik først valgret til kommunale råd i 1908 og til rigsdagen i 1915.

PIGEBÅDEN "GUTTEN"

Det er de tanker, og den debat idrætten spiller med i - oftest som positivt vejviser.

Såvidt vi véd, sad der kvinder i en robåd allerede i 1885. De blev lokket lidt af mandlige roere i Nykøbing Falster, men de syntes om det, for 1. april 1886 så man det første kvindelige rohold i Danmark - også i båden "Argo", som de var ude i 53 gange. Det er muligt, at Studentersamfundet i København, der lavede roklub i 1884, har gjort det samme for kvinder - dets indstilling var i hvert fald positiv, men det har vi ingen data for. Derimod véd vi, at København var først med en ren dameroklub: Københavns Kvinde-Roklub blev stiftet 22. febr. 1888, men frisisindet havde dog grænser, for den første båd, købt af K.R., hed "Gutten".

Om kvinders dragt hedder det: "Kjolen må enten have et løst bluseliv eller også et tætsluttende, men blødt og elastisk jerseyliv. Nederdelen bør ikke være altfor lang. Skoene lette og uden høje hæle, ligesom vi også skulle bemærke, at altfor mange bånd, sløjfer eller skærf om livet ikke er praktiske i en båd. Den af Kvinde-roklubben antagne dragt er både praktisk og smagfuld. 18 aktive iklædte

sig det første år denne dragt: blå hue, blåt jerseyliv med hvid matroskrave, i hvis hjørner klubbens mærke er broderet, blå- og hvidstribet skørt med gult livbælte.

KVINDESYN

Om hele det nye fænomen hedder det:

"Det er vel ikke Meningen, at de unge Damer skulle uddannes til en Slags Sportskvinder eller moderne Amazoner, der møder op ved Kaproninger og andre Vædekampe. Men, er der Tale om legemlig Idræt som en Fjende af Nervøsiteten og på samme Tid et Middel mod den, hvorfor skal da ikke ogsaa Kvinden kunne benytte dette Middel? Thi det nytter ikke at negte det. Nervesvækkelse, Blodmangel og Træthed findes desværre i høj Grad hos vor kvindelige Ungdom, og Kvindens Legeme trænger lige saa vel som Mandens til harmonisk Udvikling og til sundt og styrkende Arbejde.

Og den sande, ægte Kvindelighed behøver jo slet ikke at tage Skade derved. Det er ikke saa mange Aar siden, at det blev anset for højst ukvindeligt f. ex. at løbe på Skøjter, for ikke at tale om at gymnasticere eller svømme. Dengang de første Damer vovede sig ud på Skøjter, bleve de ansete for emanciperede og dristige. Nu bliver denne Dom betragtet som Snerperi, og det Samme vil om faa Aar siges om dem, der nu trækker på Skuldrene ved at se Damer ved en Aare."

Damer blev dog rådet til i begyndelsen kun at ro nogle minutter ad gangen, og aldrig med mere end 20 tag i minuttet for ikke at blive overanstrengt.

Den ældste endnu bestående dameroklub er Damerens Roklub i Hellerup. Den er fra 1901, men debatten om kvinder og roning var endnu langt fra færdig.

En solid modstander forsøgte at holde dem fra det med dette argument:

"Nej, tro endelig ikke, gode damer, at I kommer herrenes kvindeideal nærmere ved at blande Eder

med dem og antage deres vaner; netop de kvinder, der holde i ære deres køns nedarvede traditioner, væsen og optræden er det, vi beundre, ikke de, der abe os efter"

Mens Nykøbings damehold - hvor en af hovedfigurerne, frk. Løjfer, senere gift med dr. A. Clod Hansen - måtte vente med at møde andre klubber til 1908 (mod D.R. i Næstved), så københavnerne damekaproning allerede i 1905. Det skyldtes, at Akademisk Roklub (siden D.S.R.) også havde oprettet damehold.

INTERNATIONAL OPSIGT

Danske kvinder vakte international opsigt i Athen 1906. Ved 10-års jubilæumsstævnet for de første O.L. roede fem D.R.-piger præsentationsroning, mens gymnastikpiger fik grækerne til at gå amok på landjorden. Om begivenheden på vandet blev der skrevet: "Når båden med de fem danske damer nærmede sig et af skibene med tilskuere, blev der en sådan slagside, at der var fare for, at skibet skulle vælte".

RENE DAMEKLUBBER

Næste rene damerokklub er Aalborg fra 1916, men efter 1. verdenskrig kom der rigtig fart i udviklingen. I 1922 kom Aarhus, Kolding og Løgstør og 11 andre inden 50 års jubilæet. Fyn og Bornholm blev de eneste områder (kredse) uden selvstændige damerokklubber.

Endnu i 1935 argumenterede næstformanden i D.F.f.R., Axel Lundqvist, for skarp adskillelse: "Dameafdelinger i herreklubberne kan let komme til at gå ud over idrætten, og bestræbelserne går ud på at få så mange selvstændige klubber som muligt."

Tiden satte bemærkningen: "Pil nedad" for de tanker. I 100-året er der seks selvstændige damerokklubber tilbage: København: Damernes Roklub fra 1901, Lyngby Dameokklub fra 1932 og Roklubben Gefion fra 1940.

Jylland: Aalborg Dame Roklub fra 1916, Kolding Dame Roklub fra 1922 og Fredericia Dame Roklub fra 1928.

Damerne ville hellere være sammen med herrerne,

Dameroerne var ikke til at tage fejl af - her Damernes Roklubs bestyrelse anno 1926, fra venstre: Aster Gent, Johanne Fornæs, Ester Kleist, Signe Willemann og Else Schledermann.

selvom "det kunne gå udover idrætten". K.R. holdt længst stand: Den fyldte 108 år, inden medlemsprotokollen rødmende måtte indføre det første pigenavn.

DEN FØRSTE REGATTA

Danmarks - og Nordens - ældste kaproning fandt altså sted i 1867, d. 8. september, på Øresund ud for Taarbæk, 11 km nord for Rådhuspladsen i København.

Løbet over 6.000 alen (3,780 km) blev vundet af Rofoeringen "Kvik", men ingen præmie er bevaret.

Men det er "Kvik", der har Danmarks ældste idrætspræ-

mie, endda vundet i udlandet. For - udover ved Taarbæk - blev der i 1868 også holdt kaproning ved Hålsingborg.

Denne første dansk idrætssejr i udlandet bør nævnes af historiske grunde, men der er intet idrætsligt fornemt at berette: "Kvik" roede alene over målstregen, fordi konkurrenten opgav.

Det historiske navne var Armitage, Jessen, Risom og Schwartz med Gad som styrmand.

I "Fædrelandet" hedder det, at kaproningsbådene var "af den bekendte meget lette og formålstjenlige bygning, som indskrænker dem til luksusbrug".

Den beskrivelse vil ingen acceptere i dag. Det slanke var nok det eneste, der adskilte dem fra brugsbådene. Med en vægt for en 4-årsers på ca 250 kg, var tofterne faste og spændholter kendtes ikke. Årerne ville vi i dag kalde "læssetræer". Men alt accepteres, når man ikke véd, hvad man ellers kunne få.

Hovedleverandør i Danmark var C. Jacobsen ved Ny Kalkbrænderi, der fra 1866-88 leverede 41 både til dansk roning.

SØNDAGSTURE

"Kvik"s sejr blev historisk i een betydning mere: Det blev den eneste sejr, klubben vandt i udlandet indtil efter 1. verdenskrig og i 70'erne var der i det hele taget kun små muligheder.

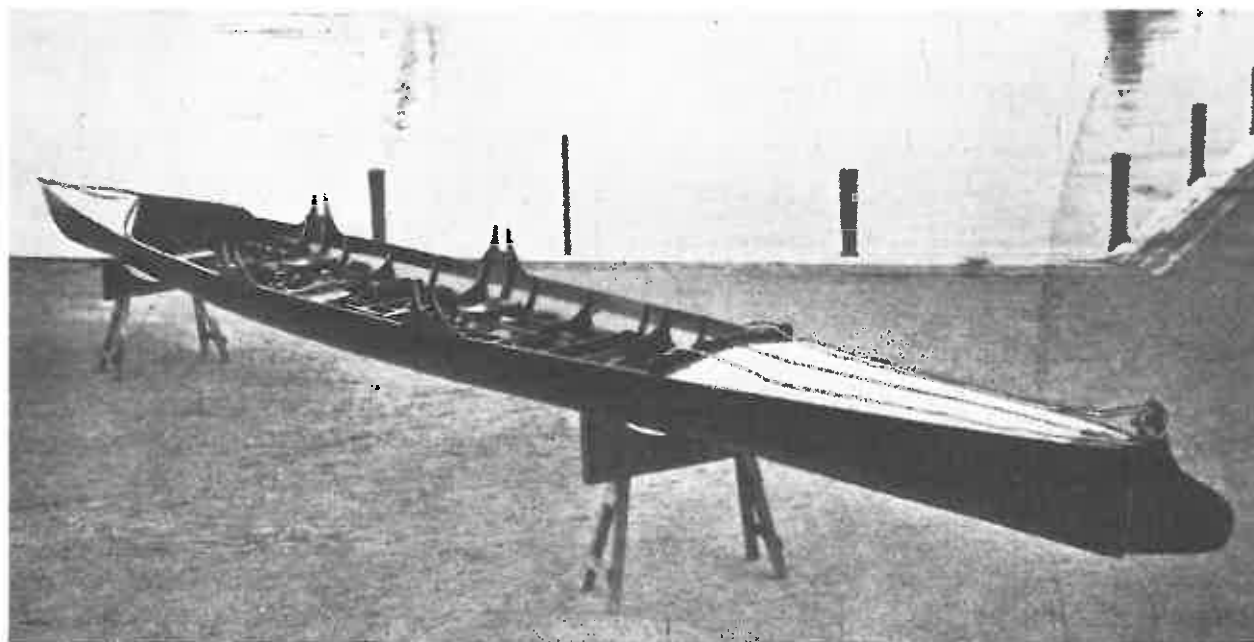
Der var tæt forbindelse til Malmø, Landskrona og Helsingborg, men de københavnske klubber brugte byerne som mål for søndagsturene uden at holde kaproning. Roningen var på vej til at blive en selskabelig udflugsaktivitet.

Men man havde hørt om dansk roning i det nordlige Tyskland, og i 1877 kom der invitation fra Hamburg. Den viste, at Dybbøl kun lå 13 år tilbage, i dansk bevidsthed. Man sagde af idrætslige grunde nej til at deltage i kaproningen, men to "Kvik"er og en fra "Ada" tog ned for at se på forholdene – og bådene, som var hovedsagen.

Hamburg-roerne var så interesseret i at få samarbejde, at de tilbød at flytte en regatta til Kiel, og en roer, der havde en sejlbåd liggende i Kiel, bad "Kvik"erne om at hjælpe med til en dansk-tysk kapsejls.

"Kvik"erne gav forespørgslen til Dansk Forening for Lystsejls, hvor de først fik en balle for overhovedet at have indladt sig med tyskere – men sejleren tilføjede så: "Jeg vil møde Hamburg'eren, klø ham med hans egen sænkekøl og det hele, men ikke tale et ord med ham".

Danskerne havde sagt nej til kaproning af frygt for nedergang – i 1877 var kaproning i Danmark næsten gået i stå – og på Alsteren så de også meget lettere både end de danske. Det var outriggerne, som ingen i Danmark kendte til små 50 år efter, at man havde bygget de første af slagsen i England.

Inriggeren var typisk dansk, her en type fra 1890'erne, model til den såkaldte Øresundsbåd.

INRIGGERE

Allerede omkring 1880 var outriggeren blevet konkurrencebåden overalt i verden – undtagen i Danmark. Her holdt vi fast ved inriggeren, der dominerede løbsprogrammet til langt efter 1. verdenskrig.

Det er Danmarks geografi, der får os til at hinke 50 år efter den internationale udvikling. I midten af 1870'erne flyttede de toneangivende københavnske klubber til Langelinie. Øresunds urolige vand blev centret. Otte dage om året kan Øresund bruges af outriggere. Resten af tiden er den bredere inrigger suveræn – og nødvendig, hvis man vil overleve.

Det er udviklingsstedernes natur, der er så vigtig at have i tankerne, når den internationale roning vurderes. Som i England var det i Tyskland de brede, rolige floder, der blev hjemsted for roningen med indlysende brug af outriggere. Det samme i Norge, hvor de dybe fjorde også skabte roligt vand.

Outriggeren var så udpræget, at Norges Roforbunds jubilæumsskrift fra 1950 om året 1893 skriver: "Allerede nu så man det første inriggerløb i Norge".

DEN NORDISKE FORBINDELSE

Sverige var delt. Roningen blev fra 1880 organiseret både langs Øresunds kyster og i Stockholm – det var to verdener. Bølgerne og strømmen i den svenske del af Øresund lignede allerede dengang de danske til forveksling, men i Stockholm havde man skærgården – med roligt "engelsk, tysk og norsk vand". Altså: inriggere fra Malmø til Helsingborg og Göteborg, men outriggere i Stockholm.

Der var set ud fra et rotekisk synspunkt intet for dansk roning at hente i Norden. Når det skandinaviske samarbejde alligevel kommer i stand, skyldes det nok det eneste tilfælde, hvor dansk idræt har ladet sig lede af politiske og åndelige strømninger, indtil 1986, da man fra politisk hold begyndte at give dansk idræt direktiver.

Det var Skandinavismens sag, roerne indirekte talte.

Sidste gang Danmark og Sverige for alvor var i krig var Store Nordiske Krig fra 1700-1720. Den sluttede med, at vi for evigt måtte gi' afkald på at få Skåne, Halland og Blekinge (mistet i 1658) tilbage, men Sverige skulle betale krigsskadeerstatning og blive ved med at betale Øresundstold.

Bortset fra lidt skænderi i 1788, har der været fred siden, men det tog tid at hele de foregående 400 års ufred. Vi behøvede romantikken, liberalisme og tysk trusel mod Danmark for at finde rigtigt sammen.

Massevis af norske og svenske frivillige deltog med begejstring i treårskrigen 1848-50, men Dybbøl knuste den romantiske skandinavisme. Illusionerne bristede, men de blev erstattet af noget praktisk: Vi lavede en skandinavisk postforening i 1869, en møntunion i 1876 - og Grundtvig holdt de nordiske perspektiver frem på højskolerne.

OUTRIGGER-UHYRET

Roning bliver naturligt ledet af den udvikling, og i 1883 nåede man til aftale om den første skandinaviske kaproning.

Optakten vakte opsigt i Danmark. I 1880 havde man set den første danskbyggede båd med glidesæder, men i april 1883 kom sensationen: Den første outrigger i Danmark, en 4-åres klinkbygget, hjemkøbt fra England og skænket K.R. af en af rosportens utallige venner. Den var nødvendig, for hverken Oslo eller Stockholm kunne drømme om andet end at ro i outrigger.

Først efter store anstrengelser fandt K.R.s bestyrelse fem mand, der havde mod nok til at gøre det første forsøg på at ro dette "uhyre af en båd", og der var intet at sige til, at dommen over dens internationale premiere, i Holtekilen ved Oslo 28. juni 1883, var hård. "Tidning för Idrott" (Sverige) skrev: "Københavns Bådlags romåde var lige det modsatte af, hvad man i almindelighed tænker sig ved god roning, og efter som flere af romændene i dette bådlag bar et stort antal medaljer fra danske kaproninger, vidner dette om, at roningen som sport ejendommeligt nok endnu står på et meget lavt standpunkt i det havomfyldte Danmark".

Men K.R. gav ikke op. I 1884 indviede K.R. sit bådehus og en ny outrigger, denne gang cravelbygget og døbt "Emma" efter giverens, etatsråd Gaméls, hustru - og engagerede for første gang en engelsk træner: mr. Harbud.

K.R. blev på ny nr. 3, men mens "Dana" i Oslo var 1,15 min. efter nr. 2, var forskellen på Tynningöundet ved Stockholm kun 29 sekunder. "Tidning för Idrott": "Medens K.R. således atter led nederlag, må det dog indrømmes, at når man sammenligner den måde, på hvilken klubben roede i Holtekilen i fjor, med hvad der nu præsteredes i Stockholm, så har roning i Danmark gjort forbavsende fremskridt".

PROFESSIONEL TRÆNER

K.R. var så værter 25. juli 1886 - ved Holbæk. Efter endnu en amatørtræner i 1885, fik K.R. en professionel i 1886, og K.R. blev nu nr. 2 efter Stockholm, der vandt for tredje gang i træk. Vejret var håbløst med stiv blæst og regn. Man udsatte og udsatte, og hovedløbet roedes kl. 21.45 - og derefter sænkedes mørket over de "officielle" skandinaviske kaproninger også de næste 15 år.

KVIK BANEDE VEJEN

Kræfterne blev brugt indadtil - til at stifte en mængde klubber og - vigtigst - selve D.F.f.R. Stiftelsesåret 1887 giver også faste rammer for kaproningerne. Der blev nu holdt to om året, og man flyttede fra Tårnbæk og Bellevue til Inderredens med start udfor Østre Gasværk og mål mellem Kastellet (egtl. Citadellet, Frederikshavn) og Refshaleøen. Det var her et udlandskapitel til afløsning af det skandinaviske blev skrevet.

Nu "kunne" vi med tyskerne. "Kvik" der blev skældt ud i 1877, ganske vist af sejlerne, banede vejen. "Kvik" havde afskaffet sig en "Dollen-viirer", en halvt outriggeret firer.

Med den rejste "Kvik" til Hamburg, blev nr. 5 - men kun 19 sek. efter vinderen. Humøret klarede resten.

Efter "Ein donnerndes Hoch für unseren jungen Kaiser, der mit kräftigen Händen die Zügel der Regierung gegriffen hat (Wilhelm II), sagde Rudolf Rubow fra "Kvik": "Sie

Kaproningen ved Holbæk

d. 25. Juli 1886.

Protokoll
Hs. Høj. Højhed Monarchs Fredssk.

Donner Hs. Højhed Monarchs Fredssk.
Stav Kommandør, København, K. DM.
Side-Donner Hs. Højhed Monarchs Fredssk. og Hs. Højhed Monarchs Fredssk.

Kaproningen begynder kl. 1 og foregår i følgende Ordre med Forbehold af mulige Forandringer:

1ste Løb 6 Båders Både med 6-8 Sæder
Præmie 1 Sølvbæger, udsat af Københavns Roklub, og Medaljer
Indmeldte 1) Gymnastikforeningens Roklub
2) Københavns Roklub

2det Løb 4 Båders Klinkbyggede Både med 4-6 Sæder (Klasse 1)
Præmie 1 Sølvbæger, udsat af Københavns Roklub, og Medaljer
Indmeldte 1) Landstema Roklub
2) Malmø Roklub
3) København Roklub
4) Den forenede Dampskibsselskabs Roklub
5) København Roklub

3die Løb (Det 4de Skandinaviske Løb) 4 Båders udbyggede Både
Præmie Hs. Høj. Højhed Monarchs Fredssk., og Medaljer
Indmeldte 1) Stockholm Roklub, svensk Stander
2) København Roklub, norsk Stander
3) København Roklub, dansk Stander

Kaproningen i Holbæk, hvor 3. løb var for udtriggede både med K.R. som eneste danske deltager.

haben das beste Mittel gewählt uns hier zurück zu bringen: Sie haben uns geschlagen". Efter 3 lange, 3x3 korte og et sidste langt hurraråb for tysk rosport, kogte salen af begejstring - og 1.Kieler Ruderclub og Stettiner Ruderclub sagde ja til at komme til den store kaproning ved Industriudstillingen i København en måned efter.

K.R. HØSTEDE ÆREN

K.R. var eneste rimelige modstander - for helt til 1903 var K.R. eneste danske klub med outriggere.

KR-holdet Piper, J. Møller, Rasmussen, Viller og Guldner (cox) - de første danskere, der sejrede i et internationalt outriggerløb, København 1888.

Det var første gang et hold udenfor Skandinavien var i Danmark - og den danske båd vandt. K.R. slog 1. Kieler Ruderclub med flere længder. Nationalisme betalte sig: Det var her, man fik sine penge 19 gange igen for den danske sejr!

Samme år blev "Øresundspokalen" indstiftet, og "Øresundsløbet, for 4-årers inriggere, var i mere end 50 år, D.F.f.R.s hovedløb. Årsberetningen fortalte, at bådebygger Bjerg i Helsingør nu havde udviklet en særlig "international" Inriggertype.

K.R. gentog sin sejr i Kiel 1889, hvor de også slog "Favorite Harmonia" Hamburg, og tredje sejr over Kiel kom i København 1890.

MÜLLER-BRØDRENE

I K.R.s historiske båd fra 1888 sad I.P. Müller som første af fire brødre, der fra 1893-1900 totalt dominerede danske firerløb, både in- og outriggede.

K.R.s berømte Müller-hold, der nærmest var uovervindelige med seks sejre i Øresundsløbet fra 1893-1900 - fra venstre er brødrene: Christoffer, Poul, Iørgen P. og Benjamin. Siddende styrmand Eugen Schmidt, Dansk Idræts-Forbunds stifter.

Det var I.P., Christoffer, Georg og Benjamin. Styrmand var Eugen Schmidt, K.R.s formand 1891-1900, D.F.f.R.'s formand 1894-95 og D.I.F.s sekretær 1897-99.

Fra 1893-1900 vandt fireren Øresundsløbet seks gange, 1896 kastede I.P. og Christoffer - med Eugen Schmidt som styrmand - sig i Bruxelles ud i at ro toer med styrmand, som vi først så herhjemme 40 år efter. Endnu i 1904 og 05 vandt to brødre Müller DM i 2-årers inrigger.

Da var storebroder I.P. (I for Iørgen) blevet verdensberømt.

Samtidigt med roning var han foregangsmand i atletik. Han satte de først godkendte danske rekorder: 700 m løb (1:49,8 min) en halv mile (2:09,0) min og kapgang over 5 mil (3 tim. 28:02,0 min.), diskoskast for begge hænder (55,50 m), hammerkast (31,55 m) og vægtskast (5,95 m).

Men det var den fysiologiske og hygiejniske side, der interesserede. I præstegården ved Stadager kirke nær Nykøbing F. var der klatrestænger, trapez og ringe i haven og ef-

ter nogle lange løbeture blev roeleverne til sidst taget med på loftet, hvor en zinkbalje til koldt vand klarede afsvælgningen med påfølgende varme gennem hudfrotering.

Han samlede sin viden i bogen "Mit system", en vejledning i hjemmegymnastik: "Væk med sokkeholderne, de giver åreknuder" stod der i halvanden million eksemplarer på de 25 sprog, den blev oversat til. Fra 1912 til 24 ledede han sit eget gymnastikinstitut i London. Han døde i 1938.

POLITIK SPILLEDE IND

Kun to år efter stiftelsen stod D.F.f.R. uden formand i et år. Det var sidste gang, det politiske liv spillede ind. I 1890 ville et flertal have en søofficer som formand efter A. Hvass, men i en tid, hvor enhver uniform i enhver sammenhæng virkede som en rød klud på modstandere af det næsten enevældigt herskende Højre (konservative), skabte det uvilje.

I ventetiden fik man afklaret et vigtigt princip for forbundets ledelse: Skal formanden blot være en repræsentativ topfigur, eller skal han vide noget om roning?

Det sidste synspunkt vandt og har været gældende siden!

Lovene fik sig også en revision, næppe mange idrætsgrene har ændret love så ofte som roerne, men det virker forbavsende i dag, at den ene af de to vigtige ændringer var, at man strøg ordet "amatør".

STRIDEN MED JYDERNE

Den anden skyldtes den klubmæssige udvikling.

Siden D.F.f.R.s stiftelse (10 københavnske og tre provinsklubber) var mange provinsklubber kommet til. København var for langt væk, og i 1890 vedtog man en kaproning i provinsen mindst hvert tredje år.

Den første blev placeret hos Aarhus Roklub samme år, men få dage før opstod der problemer, og arrangøren ville ikke være med.

Fungerende formand Abraham Clod-Hansen handlede hurtigt. Han kom fra Nykøbing Falster, og ringede til vennerne dér. Samtidigt med, at de kontaktede en gl. ny-

Kaproning

ved Aarhus

Søndag den 17. August 1890

af Roklubberne fra Aalborg, Horsens, Nykøbing p.

Falster, Silkeborg samt „Kvik“ „Skjold“ og Medicinerne

Roforening fra København.

Løbene begynde Kl. 12.

Adgang til Nordre Mole betales med 50 Øre.

Adgang til Ragata-Damperen „Guldborgsund“, som
afgaar fra Havnen Kl. 11^{1/2}, betales med 1 Kr.

Nærmere ved Programmet.

Dansk Forening for Rosport.

Den første Provinskaproning i Århus (1890) blev boykottet af arrangøren, så DFFRs formand og Nykøbing F. måtte "tage over".

DFFRs første æresmedlem Oluf Jensen, Nykøbing F. bidrog væsentligt til at skabe fred i dansk rosport efter den jyske rokrig.

købingenser i Silkeborg Roklub og også fik Aalborg Roklub til at komme, lejede Nyk.F.-folkene en damper, der med tre både sejlede dem til Aarhus – og så var den reddet.

Den jyske adfærd og underskuddet på 1300 kr., som D.F.f.R. måtte betale, skabte ikke venlige følelser i København.

REDNINGSMANDEN

En rune skal ristes for den Nyk. F.-mand, der reddede kaproningen i Aarhus: Oluf Jensen. Han var med til at stifte

D.F.f.R. og blev valgt som provinsens repræsentant 1887-91. Som amtsfuldmægtig havde han været med til at stifte klubben i Nykøbing, og selvom han blev valgt til landstingsmand, og civilt forfremmet til hospitalsforstander, var han formand for klubben til 1935 – i 51 år. Han blev D.F.f.R.s formand fra 1902-04 og i 1920 blev han D.F.f.R.s første æresmedlem.

Udover arrangementer, ville de dengang stridbare jyder også have provinsens plads i bestyrelsen. Det fik de i foråret 1891, men det var ikke nok, og d. 14. juni 1891 kom split-

telsen med "Centralforeningen af jyske roklubber", der gennen 90'erne arrangerede flere udmærkede kaproninger.

Det blev til brud, da det blev klart, at jyderne søgte medlemmer og fik medlemmer uden for Jylland.

D.F.f.R. forlangte tillidserklæring og ekskluderede i foråret 1897 de klubber, der deltog i Centralforeningens stævner. De jyder, der ikke blev ekskluderet af D.F.f.R., udmeldte sig selv.

Striden endte positivt med ny frugtbar struktur: Landet blev opdelt i tre kredse med selvstændighed for kaproninger, hovedbestyrelsesplads for kredsformænd og balance mellem mennesker og materiel.

Hidtil havde klubberne være repræsenteret i foreningen efter antallet af 4-årsers både. Nu talte medlemsantallet lige så meget som bådene.

Mens man udarbejdede dette forlig (vedtaget i 1899), indmeldte D.F.f.R. sig i Dansk Idræts-Forbund. 27. juli 1898.

PROVINSENS OPBLOMSTRING

Der var andre grunde til, at provinsen blomstrede op: København kom i nedgangsperiode. Arbejdet med Frihavnen medførte, at klubberne blev hjemløse, og det ødelagde den gamle kaproningsbane. Da "Kvik" og andre kunne indvi ny bådhus i 1895, skrantede K.R. Tømmergraven skulle fyldes op, og omkring 1900 talte K.R. om at lukke.

Provinsensførende, Nyk. F., havde det fint: I 1898 indviede klubben Danmarks da største bådhus med styrtebad og vandkloset, og materiellet var alment i fremgang.

Den engelske træner, K.R. ansatte i 1884, havde taget den første single-sculler med til Danmark. Den fik danskbyggede kolleger fra 1885, hvor vi også så den første danskbyggede båd med rullæsæder. Fra 1889 fik alle både rullæsæder, og 1891 sås den sidste båd med faste sæder i kaproning.

TO GANGE FIRE = OTTE

Midt i uroen brød K.R. igen ny veje: Efter inspiration ved besøg i udlandet præsenterede man i 1897 den første otter i Danmark. På lidt utraditionel måde: Man tog to gamle firere, savede dem over og flyttede lidt fra den ene til den anden. Sådan fik man en toer med styrmand og en otter. Den sidste holdt kun til 10 ture, så brækkede den over under en træningsstur i havnen, men den havde vist fremtiden.

OLYMPISK UDFORDRING

En helt ny international udfordring viste sig: Olympiske Lege. Paris var nærmere end Athen, og man bestilte en toer uden styrmand i Tyskland, som brødrene Müller, Christoffer og Benjamin, skulle ro i.

Den kom for sent, men nogle rorere rejste derned for at fornøje sig – det gjorde de ved at skrive historie: Danmarks første og eneste olympiske guld i atletik.

Det var tovtrækning, hvor to K.R.-medlemmer, Eugen Schmidt og Edgar Aabye, var med på det vindende dansk-svenske hold.

DANSKE MESTERSKABER

1902 rykkede endnu et stykke D.F.f.R. udenfor København. Olof Jensen, der er nævnt før, blev i 1902 første formand fra provinsen, og i hans to-årige formandsperiode, godkendte D.I.F. officielle D.M. i roning.

Tre D.M. blev indstiftet, inriggerløb for 2- og 4-årers både plus et D.M. for 4-årers outriggede.

Det blev også bestemt, at inrigger-D.M. skulle holdes i provinsen. Passende nok gik begge til provinsen, og passende til Nykøbing Falster. Det første (toer med) i Nakskov 12. juli og siden firer-løbet i Horsens. Det første var over 2.000 m, men 4-årers skulle være på 1.000 m for ikke at konkurrere med "Øresundsløbet", der blev forfremmet til "Skandinavisk Mesterskabsløb" (indtil 1911).

I 1902 havde K.R. indviet sit ny bådehus med endnu bedre forhold for den outriggerroning, K.R. havde været pionér for i 20 år – men netop da D.M. i 1903 blev indført, var K.R. nede.

*Vinder af det første D.M.
i roning 1903*

N.P. Nielsen – Albert Larsen – Carl Olsen

Lige efter århundredeskiftet havde alle de store københavnske roklubber anskaffet sig outriggede firere, og det blev "Skjold", der vandt det første D.M. i en outrigget firer.

Kort efter fulgte provinsen med: Svendborg, Nyk. F. og Odense fik alle outriggede både omkring 1905.

FRA ØRESUND TIL BAGSVÆRD

Om outriggernes langsommelige udbredelse i forhold til udlandet fortæller disse københavnske tal: Fra 1888-1900 (13 år) var der 10 løb for outriggere, men 95 for inriggere. Fra 1901-10 var forholdet 34-128, og for 1911-1920: 96-224.

Det reelle outriggergennembrud 1922-23 havde udenrigspolitisk baggrund: Den tyske Mark brød sammen, og så kunne alle provinsklubber købe brugte både til spotpriser.

Outriggerne krævede roligt vand, og det fik København fra 1905, da banen flyttede fra inderredene til havnen ved Kalvebodstrand. Dommertribunen var først ved den kommunale badeanstalt (Rysensteen), siden lidt syd for Langelinie. Den første tid lå dommerskibet ved Islands Brygge derefter ved Kalvebodbrygge.

Man sluttede på en bane, hvor dommertribunen flyttede nord på til et stykke syd for Knippelsbro. Efter en prøve på den for åbne Furesø i 1928, flyttede dansk eliteroning definitivt til Bagsværd Sø fra og med 1930.

Jubilæums-OL i Athen 1906 førte til, at der blev importeret italienske outriggere til Danmark, her døbes bådene fra Gallinari i Livorno. De tilfaldt efter lodtrækning Kvik og Skjold.

OLYMPISK DEBUT

Men længe inden da havde dansk roning etableret sig pænt i udlandet. Vi kikkede mod syd. I 1895 havde K.R. været i Hamburg uden at sejre; derefter kom ni års pause i samarbejdet, inden "Skjold" i 1904 knyttede tråden til Hamburg igen. I 1904 vandt K.R. to løb i Schwerin, og det blev til mange flere starter frem til 1. verdenskrig.

Men det afgørende vendepunkt kom med beslutningen om, at deltage i Athens ekstra-olympiske stævne 1906. Allerede dengang ville grækerne have O.L. permanent, og som PR arrangerede man et tiårs jubilæumsstævne. Det blev epokegørende for dansk roning:

- 1) det viste sig, at rational træning kunne gennemføres ved vintertide,
- 2) det fødte ideen om kombinerede hold, 60 år før de blev accepteret og
- 3) det medførte gennemgribende ændring af "vor" inrigger.

Rejse og ophold ville tage mindst en måned. Det havde intet klubmandskab mulighed for. Fra 2. marts hersede Otto Olsen med roere fra tre klubber: "Skjold" (K. Bay), Akademisk Roklub (Em. Saugman og Fr. Bielefeldt) og K.R. (Henning Rasmussen og H. Østergaard). Bådene, der skulle ros i, blev sendt af sted samtidigt, og da roerne genså dem, var toeren beskadiget til ubrugelighed. De fem roere blev nr. fire i 4-årers inrigger over 2.000 m mens Østergaard/Rasmussen fra K.R. med H. Steinthal fra A.R. som styrmand blev nr. 2 i et toerløb over 1.600 m.

Det var ikke placeringerne, der var overraskende - det var de både, modstanderne roede i, navnligt italienernes lettere og fladere både. I Livorno bestilte D.F.f.R. to både, tillempt danske måleregler. Ved lodtrækning tilfaldt de "Skjold" og "Kvik". K.R. købte en endnu lettere hollandsk båd, og udviklingen førte til en helt ny definition på mål og vægt for inriggere (efterår 1909). Danmark deltog ikke i London 1908 - der blev kun roet i outriggere.

Knud Secher var hovedmanden bag obligatoriske lægeundersøgelser af roerne og DIFs første lægekantor fra 1914.

LÆGESAGEN

Mens slagsmålet om materiellet rasede, ydede D.F.f.R. på ny en pionérgerning i dansk idræt ved at sætte et eksempel. Det var interessen for de mennesker, der gik i bådene, hvad enten det var in- eller outriggere. Det gjaldt lægesagen.

I foråret 1909 sluttede D.I.F. en overenskomst med en kreds af læger i København for at lette undersøgelsen af idrætsfolk. Et flerårigt pres var kommet fra roerne, der indførte lægeundersøgelse i København samme år, og allerede fra 1911 blev den obligatorisk for alle kaproerne - formentlig det første land i verden. Overlæge H. Køster og cand.med. Knud Secher fra A.R. var foregangsmænd, og Knud Secher var hovedmanden bag D.I.F.s lægekantor i Idrættshuset, kort efter at det var indviet i 1914.

Smedeholdet - der vandt NM i 4-årers inrigger 1910 og 11 og olympisk guld i Stockholm 1912.

NORDISK ROFORBUND

Efter tre skandinaviske kaproninger 1883-86 var der nordisk stilstand i 20 år. Akademikerne genoptog det skandinaviske samarbejde med Nordisk Studentermatch fra 1901 (1904-14 også Finland), men i 1909 indbød Stockholm til "Nordiska Fyror" - et løb for hold fra hovedstæderne. K.R. vandt to længder foran Kristiania Roklub, Helsingfors Roddklub og Stockholms Roddförening.

Det løb skabte noget nyt - fordi det vakte surhed - hos klubber udenfor hovedstæderne, der følte sig holdt udenfor.

27. februar 1910 stiftede man i Stockholm Nordisk Roforbund med Carl Melchior, K.R., som præsident og overlæge H. Køster som formand.

Man vedtog som det første N.M. i single-sculler, 4- og 8-årers outriggere samt - på dansk krav - 4-årers inrigger.

Det blev endnu en beslutning, der viste vej for andre: Idrætsgren nr. 2 med nordiske mesterskaber blev cykling i 1913. Derefter fulgte skydning 1914, brydning 1918, svømning, skøjteløb og fægtning 1919 og tennis 1920.

Det nordiske samarbejde havde genfundet sin værdi, og udviklingen blev cementeret, da Sverige, Norge og Danmark i København 1918 stiftede Den nordiske rigsidrætsforbunds fælleskomité (Finland kom med i 1925 og Island i 1929).

SMEDEHOLDET

Men N.M. lagde også grunden til inriggerens endeligt. Tre løb var for outriggere, og det dræbende stød blev som tidligere beskrevet ført i 1913, men inriggeren fik den smukkeste tænkelige internationale død - set med danske øjne.

Nykøbing Falster vandt guld i historiens sidste olympiske inriggerløb, i Stockholm 1912. Man vidste, de kunne noget. Nyk. F. vandt N.M. i 4-årers inrigger 1910 og 1911. Fra 1911 hed det "Smedeholdet", fordi alle roerne var smede til dagligt: Ejler Allert, Chr. Hansen, Carl Petersen, Carl Møller med Poul Hartmann (bogbinder) som styrmand. I udtagelsen på Guldborgsund 23. juni vandt falstringerne over Polyteknisk Roklub og "Skjold".

En dansk avis skev om OL-finalen: "Da startskuddet faldt, gik begge både frem i et meget hurtigt tempo, der straks bragte det svenske hold et lille forspring, men allerede ved 500 m nåede den danske båd med en smuk og kraftig roning en klar båd længde foran og denne afstand øgedes stadig. Da Stockholm Roddföreningens hus passeredes, forsøgte svenskerne, hidset af deres landsmænds råb, en spurt, der imidlertid var håbløs. Med flere længders føring kom det danske hold til syne foran tilskuertribunen og passerede målet med tre båd længders forspring i tiden 7:44,6 min.

Under megen jubel - ikke mindst fra de talrige danske sportsmænd og ledere, der overværede kampen - gik Dannebrog for første gang i de olympiske lege til tops på midterstangen.

Nogle dage efter vandt Nyk. F. N.M. samme sted, og da de kom til København kørte de i åben kortège gennem Strøget til fin frokost på Centralhotellet (nu Richshuset).

Sent på aftenen nåede de Nykøbing, hvor 4-5000 jubede under ny tur gennem byen, der var oplyst af elektriske lamper, og der blev givet stort fyrværkeri.

Men borgmesteren ville ikke have noget med det hallohøj at gøre. "Det måtte folket tage sig af". Han var kongevalgt - først med købstadskommunalloven af 1918 skulle alle ny borgmestre vælges af byrådet.

Det er vel en selvfølge, at smedene det år vandt D.M. - men så vandt Nyk. F. først næste D.M. i 1936.

Både D.M., N.M. og O.L. blev vundet i båden "Poul" opkaldt efter styrmanden, der kvitterede med 34 års bestyrelsesarbejde.

EJNAR-HOLDET

Ingeniør M. Simonsen fra Aarhus, der roede for Polyteknisk Roklub vandt sit heat i single-sculler, men opgav for at være med på P.R.s outriggede firer med styrmand. Den blev slået i indledende heat ligesom K.R.

Stockholm skulle have været kronen på værket for et af K.R.s stærkeste hold gennem tiderne; Ejnar-holdet, kaldet efter stroke, Ejnar Sørensen.

Ejnar-holdet, opkaldt efter stroke EJNAR SØRENSEN, vandt Nordisk Fyrer i Stockholm 1909. OL skulle have været den store triumf, men en måned før 1912-legene døde Ejnar Sørensen, blot 26 år, af lungebetændelse.

Det blev til i 1909 og vandt både D.M. og Nordiska Fyrer. I 1910 vandt det Øresundsløbet og D.M., men tabte N.M. på materialesvigt. O.L. var nærmest en formalitet mente man – Ejnar Sørensen vendte hjem fra sit vinterophold i Davos, fik lungebetændelse og døde kun 26 år gammel en måned før O.L.

Han betegnes som en af de bedste strokes, dansk roning har haft, men han havde mange talenter. I 1906 var han den første dansker, der svømmede over Øresund (ved Helsingør), og i 1911-12 satte han i Davos danske rekorder på alle fire skøjtedistancer. De holdt sig mellem 36 og 48 år.

OTTERNE SAMLEDE

Fireren havde mistet lidt af glorien i K.R., men endnu samme år fik klubben nyt liv. I Stockholm købte man en otter af et engelsk hold, og den bådtype skulle blive samlingsmækret de kommende år. (Polyteknisk fulgte i 1913, Skjold i 1919 og Randers/Aarhus i 1923).

Vi vendte os igen mod syd. Efter Hamburg og Kiel vovede en dansk roklub sig for første gang ind i højborgen: Regatta'en på Grünau-søen i det, der nu er Østberlin. Polyteknisk roklubs juniorfirer vandt to løb, og K.R. sluttede 1914 med fornem indsats i Kaiser-Vierer i Hamburg, Tysklands fineste løb, slået på målstregen.

Søndagen forinden havde K.R. vundet ved de første Baltiska Spelen i Malmö (dog afbud fra russere og tyskere).

VENTEGODTS LANGTURE

N.M. fortsatte nogenlunde uhindret af 1. verdenskrig, men ellers gav isoleringen en opblomstring for klubliv og langture. Det sidste førte til en trist sag i 1917.

I 1913 hører vi om de første langture: Aarhus Roklub ror 400 km langs Jyllands østkyst, og Nyk. F. Roklub ror Lolland rundt. I 1916 roede både fra Akademisk og Polyteknisk Roklubber fra København via Göteborg til Stockholm. Den ene af dem roede tilbage igen: 1983 km! Med Niels Ventegodt som formand stiftede roerne i november langtursklubben "Viking".

Planerne var store: Ture til Nordkap. Men de skitser til gennemførelsen, der blev fremlagt, var så meget i strid med et helt nyt langtursreglement, D.F.f.R. vedtog i 1917, og da "Viking" fortsatte med overtrædelser blev klubben ekskluderet efter 5 måneders medlemskab.

Samtidig røg roere, der var medlem af både "Viking" og andre klubber, ud af de sidste. En roer fra DSR gik retens vej med sit krav om at forblive i DSR. Sagen endte i Højesteret – den første sag i dansk idræt på det plan – men Højesteret afviste ved at fastslå, at DSR alene bestemte, hvem der kunne være medlem.

Niels Ventegodt, der siden blev en kendt advokat, fortsatte klubben og utrolige projekter blev gennemført, bl.a. en tur fra Dover ned langs Frankrigs, Spaniens og Portugals Atlanterhavskyster til Gibraltar.

"Viking" blev opløst i 1927, men Ventegodt samlede siden Danmarks fornemste robibliotek, der i 1970'erne blev overdraget Dansk Idræts-Forbund.

FEM KREDSE I DFfR

Balancen i dansk roning svingede mere og mere til provinsens fordel, rent talmæssigt. I 1887 var forholdet 10 københavnske mod tre provinsklubber i D.F.f.R. Ved nyordningen i 1899 var der kommet 16 ny provinsklubber til, mod een i København, hvor halvdelen lukkede. Frem til 1917 meldte endnu yderligere 18 provinsklubber sig ind – mod een i København: Damernes Roklub. D.S.R., der blev indmeldt det år, var en sammenslutning af Akademisk og Polyteknisk Roklub.

Generalforsamlingen i 1918 vedtog med stort flertal en ny struktur, der betød accept af provinsens position. Der blev nu fem kredse, og hver kreds fik betydelig selvstyre. 1/3 af hovedbestyrelsens kontingent skulle gå tilbage til klubberne og særligt til instruktørarbejde, som man samme år fik finanslovsstøtte til. Medlemskontingent til forbundet og antal repræsentanter til generalforsamlingen skulle for fremtiden kun beregnes efter medlemsantal. I 1920 blev det til seks kredse, da Sjælland og Lolland-Falster blev selvstændige.

Augustenborg Roklub holder bådedåb.

DM RENT NATIONALE

En anden lovændring, der fik virkning fra og med 1918, var på sin vis lige så betydningsfuld: D.F.f.R. bekendte sig til danskheden i yderste led, da D.M. blev gjort rent nationale. Fra starten i 1903 havde de – som almindeligt var i datidens ønske om at lære – været internationale, uden at det var gået særligt galt: Udenlandske klubber havde vundet fire D.M.

I 1907 havde både atletik og svømning gjort deres D.M. nationale. Nu kom turen til roning som det sidste specialforbund.

De tre D.M. i 1903 var blevet til fire i 1909 med single-sculler. Fra 1911 blev Øresundsløbet til og med 1917 et D.M., mens man efter 1913-sæsonen stoppede med inrigger-mesterskabet over 1000 m.

Første gang, D.M. kun var for danske, i 1918, vandt

K.R. alle fire D.M. Det er aldrig sket siden, at een klub har vundet samtlige.

For overblikkets skyld:

Fra 1922: Otter (K.R. var første vinder).

Fra 1923: Firer uden styrmand (D.S.R.).

Fra 1933: Double-sculler (D.S.R. uden kamp) og Toer uden styrmand (D.S.R. uden kamp) og letvægtsfirer (Kerteminde).

Fra 1937: Toer med styrmand (Sorø).

Damernes D.M.:

Fra 1938: Singel-Sculler.

Fra 1941: Firer med styrmand (D.R.).

Fra 1946: 4-årsers inrigger (Kolding Dame-Roklub).

Fra 1962: Double-sculler (Holbæk Dame-Roklub).

Fra 1969: Dobbelt-firer (Fredensborg Roklub).

Først fra 1941 fik vinderne D.I.F.s plaketter.

DEN SØNDERJYSKE FORBINDELSE

Danmark havde altså på eet punkt lukket sig for omverdenen. Danske mesterskaber skulle nu kun være for danskere – men i 1920 blev der nogle tusinder flere danskere.

Efter at ca. 6.000 sønderjyder – langt de fleste dansk-sindede – var faldet i 1. verdenskrig, der sluttede med Tysklands nederlag, vasktes håbet om ny fremtid. De internationale drøftelser førte til folkeafstemning 10. febr. 1920, hvor hele Sønderjylland nord for Flensborg stemte for at vende tilbage til Danmark.

Da havde Haderslev allerede peget på fremtiden ved i 1919 at stifte den første danske roklub i området.

I 1864 var Danmark blevet lille i slaget ved Dybbøl. Det skabte krise, men det var i nederlagets år, dansk idræt blev grundlagt. Sønderjyderne ville gerne være med. Håbet svandt aldrig trods stærkt åndeligt tryk og fattigdom. Ved de første sønderjyders besøg i København i 1890 digtede Johan Ottosen:

Og de tro'de at hjertebånd kan briste,

og de tro'de, at glemmes kan vor ret.

De skal vide, de aldrig ser de sidste,

de skal vide, at ingen bliver træt.

Thi som årene randt

så det: Båndene bandt,

kræfter fødtes for kræfterne, der svandt.

Håbet gik i opfyldelse, og Juledag 1918 kunne Henrik Pontoppidan med rette digte:

Det lyder som et eventyr,

et sagn fra gamle dage:

En røvet datter, dybt begrædt,

er kommet frelst tilbage.

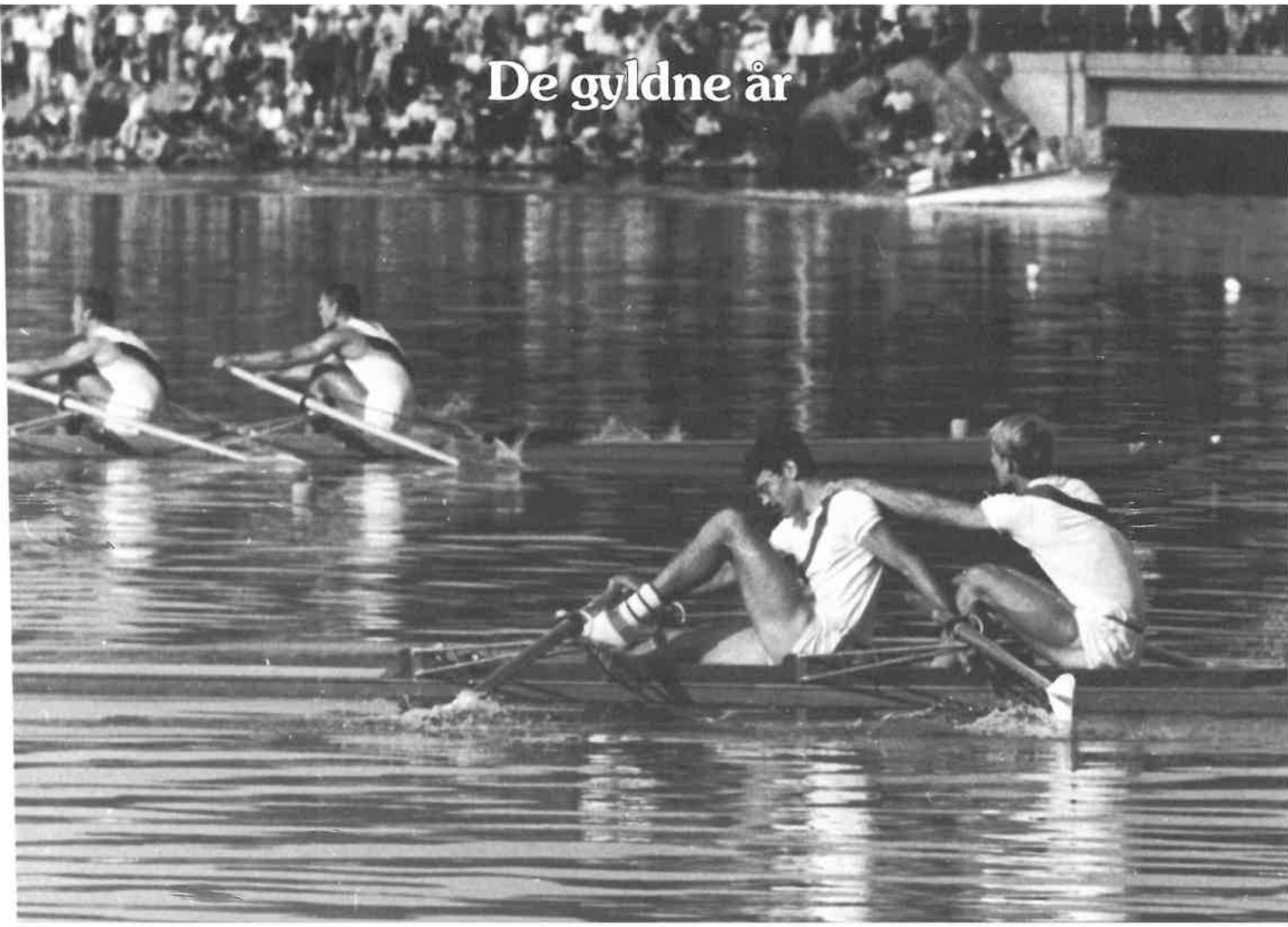
Symbolet fik man den 9. juli 1920, da Chr. X på sin hvide hest red ind over den gamle grænsee ved Kongeåen.

Det var lige efter tabet af Sønderjylland, dansk idræt blev skabt. I løbet af de 56 år var dansk roning og idræt blevet voksen, rede til, i det genforenede land, at søge mod ny udfordringer og klare dem.

I overensstemmelse med den menneskelige natur.

JOHN IDORN

De gyldne år

De gyldne år

Redaktør og tidligere formand for DFfR Carl Ettrup om perioden 1930-70.

Med Sorøs EM-sølv i 1929 begyndte dansk ronings gyldne år. Her hyldes Soranerne efter EM-sejren 1930 i firer med styrmand - med sejrskrans og modtagelse på rådhuset som antikkens olympiske mestre.

I sit oplæg til mit bidrag til dansk ronings hundredårige historie bad jubilæumsbogens redaktør om et strejflys over de fyre gyldne år - fra 1930-70. Jeg har lagt eet år til og - næsten - trukket eet fra. I 1929, det år da danskroning blev medlem af det europæiske fællesskab, FISA, vandt Sorø Roklub sølv i firer med styrmand. I 1970, det år, om hvilket jeg ikke har nogen personlig oplevelse at meddele, vandt dansk roning sit første og hidtil eneste verdensmesterskab.

Fyre gyldne år var det, hvad tal og statistik kan bevidne. Siden kan vi prøve at klæde tallene på.

Her er de, resultaterne:

VM: 1 guld, 1 bronze.

OL: 2 guld, 3 sølv, 4 bronze.

EM: 11 guld, 18 sølv, 12 bronze.

Billedet på foregående side: Dansk ronings gyldne år kulminerede i Canada 1970, da Niels Henry Secher og Jørgen Engelbrecht roede først over målstregen som verdensmestre i dobbeltsculler.

52 medaljer i verdenselitens hårdeste konkurrencer.

Vist har det været gyldne år. Her skal nok føjes til, at den rent nordiske konkurrence, som for mange af de ældre år-gange står som noget særligt, her bevidst er udeladt. For artiklens signatur har disse betydningsfulde nordiske styrkemålinger haft især to formål: at skærpe det internationale niveau i alle fire lande, og at vise, hvilke begrundede forventninger de bedste mandskaber kunne have i en bredere international konkurrence.

SÅDAN ER MEDALJERNE FORDELT

Af mere end een grund splittes de 52 medaljer i det følgende op klub-hold vis. I alfabetisk række ser listen sådan ud:

K.R.s otter, der ved EM 1930 besatte 3. pladsen efter USA og Italien.

Bagsværd Roklub: 1 EM, 3 sølv.

DFDS: 1 sølv i OL, 2 EM.

DSR: 1 guld i VM, 3 bronze i EM.

Frederiksværk Roklub: 1 bronze i OL.

Haderslev Roklub: 1 bronze i OL.

Horsens Roklub: 1 sølv i OL, 1 sølv i EM.

Hvidovre Roklub: 1 guld i VM.

Kolding Roklub: 1 bronze i EM.

KR: 2 sølv og 2 bronze i EM.

KVIK: 1 guld i OL, 1 guld og 3 sølv i EM.

Køge Roklub: 1 bronze i OL, 2 guld i EM, 1 bronze i EM.

Lyngby Roklub: 1 bronze i OL, 1 guld og 2 bronze i EM.

Maribo Roklub: 1 bronze i EM.

Roskilde Roklub: 1 guld i OL, 1 guld og 2 bronze i EM.

Skjold: 1 bronze i VM, 2 sølv i EM.

Sorø Roklub: 1 sølv i OL, 2 guld, 4 sølv og 1 bronze i EM.

Aarhus Roklub: 1 guld og 3 sølv i EM.

Det skal bemærkes, at såvel DSR som Hvidovre Roklub er godskrevet den VM-titel fuldt ud som Niels Henry Secher og Jørgen Engelbrecht vandt 1970 i St. Catharines i Canada.

Allerede her er der mulighed for hede diskussioner mellem ledere, aktive og klubtilhængere. De nøgterne resultater vil kunne pointsættes efter begivenhedens valør og dermed i facit give et billede af klubbernes internationale placering. I langt den overvejende part af de fyrre gyldne år havde den hjemlige konkurrence om at være førende kaproningsklub sin særlige betydning. Især i besæt-

telsesårene fik den konkurrence sin særlige akcent, ikke mindst for bevarelsen af et konkurrencedygtigt niveau på internationalt plan. Det var ikke tilfældigt, at dansk roning kom ud af de mørke år, stærkt rustet til at gå ind i internationale opgaver. Vi kunne ved OL 1948 i London glæde os over at være bedste nation i det sammenlagte resultat, fortsætte med at være næstbedst ved EM i Bosbaan i Amsterdam 1949, på Idroscalo i Milano 1950, og krone bedrifterne i Macon 1951 som Europas førende ronation. 1952, Olympiadeåret i Helsinki, blev, trods store forventninger, en næsten total svipser, hvor Frederiksværk Roklubs toer med styrmand roede den eneste medalje (af bronze) hjem. Den toer var der forlods ikke de store forventninger til. I 1953, 1954 og 1955 placerede vore hold sig igen som næstbedst i EMs samlede resultat.

ALDRIG ET EM I OTTER

Inden vi går over til en noget livligere beskrivelse af hændelser og betragtninger over udviklingens mærkelige vej kan det nok have interesse at se på, hvordan de mange medaljer er blevet fordelt over de syv bådtyper, og hvem der har hentet dem hjem. Bag klubnavnene er anført navnene på bådmandskabets sammensætning, i alle tilfælde regnet fra et-åren og frem til to, fire eller otte. Som fællesbetegnelse i de styrede bådtyper er i stedet for den førtidige engelske betegnelse for Coxwain, forkortelsen cox, erstatet af det danske: styrmand. I kronologien er medaljernes valør splittet således op: 1) VM og medalje i VM, 2) OL og medalje i OL, 3) EM og medalje i EM. En special fortegnelse over nordiske og danske mesterskaber mener signaturen ligger uden for dette kapitel, uanset at det må anerkendes, især for besættelsesårene, at derved udelades fremragende roere. Store sejre i internationale regattaer er ligeledes udeladt, hvilket nok vil skuffe berundrere af KRs førkrigsoptere, DSRs studenterverdensmestre og danske vindere i de klassiske Henley-regattaer. Som et kuriosum i den forbindelse kan nævnes, at vort første store internationale hold, Soranerne, aldrig stillede op i international konkurrence uden for Skandinavien, undtagen ved EM. En

del kritik fra andre storklubber med hold af europæisk topklasse undlod ikke at påpege det forhold.

Sådan blev de mange medaljer fordelt:

Singlesculler: Guld i EM 1950 i Milano og 1951 i Macon ved Køge Roklub (Erik Larsen). Bronze i EM 1930 i Liege ved Arnold Schwartz, Maribo Roklub.

Dobbeltsculler: Guld ved VM 1970 i St. Catharines ved DSR/Hvidovre (Jørgen Engelbrecht, Hvidovre Roklub, Niels Henry Secher, DSR). Sølv i OL 1948 i London ved DFDS (Ebbe Parsner og Aage Larsen). Bronze i EM 1934 i Luzerne ved DSR (Mogens Hee og P.G. Hendriksen).

Toer uden styrmand: Sølv i OL i Berlin 1936 ved Sorø Roklub (Rich. Olsen og Harry Larsen). Bronze i OL 1968 i Mexico ved Lyngby Roklub (Peter Fich Christiansen og Ib Ivan Larsen). Guld i EM 1947 i Luzerne ved Roforeningen Kvik (Ole Søren Jensen og Jørn Snogdahl). Guld i EM 1954 i Amsterdam ved Roskilde Roklub (Finn Pedersen og Kjeld Østrøm). Guld i EM 1965 i Duisburg ved Lyngby Roklub (Peter Fich Christiansen og Hans Jørgen Boye). Sølv i EM 1937 i Amsterdam ved Sorø Roklub (Rich. Olsen og Harry Larsen). Sølv i EM 1951 i Macon ved Københavns Roklub (Bent Jensen og Palle Tillisch). Bronze i EM 1938 i Milano ved Sorø Roklub (Rich. Olsen og Viggo Olsen). Bronze i EM 1953 i København ved Roskilde Roklub (Aage Gregersen og Kjeld Østrøm). Bronze i EM 1964 i Amsterdam ved Lyngby Roklub (Peter Fich Christiansen og Hans Jørgen Boye). Bronze i EM 1969 i Klagenfurt ved Lyngby Roklub (Peter Fich Christiansen og Ib Ivan Larsen).

Toer med styrmand: Guld i OL London 1948 ved Roskilde Roklub (Finn Pedersen og Tage Henriksen, styrmand: Carl Ebbe Andersen). Bronze i OL 1952 i Helsinki ved Frederiksværk Roklub (Paul Svendsen og Svend O. Petersen, styrmand: Jørgen Frantzen). Bronze i OL 1968 i Mexico ved Haderslev Roklub (Harry Jørgensen og Jørn Krab, styrmand: Martin Krab). Sølv i EM 1949 i Amster-

Uskikken med at sprede sig over flere bådtyper kostede stærke KR-ottere nogle EM-titler før krigen. Dette hold fra 1946 vandt NM

dam ved Bagsværd Roklub (Leif Hermansen og Ole Scavenius Jensen, styrmand: John Vilhelmsen). Bronze i EM 1938 i Milano ved Danske Studenters Roklub (Hugo Grumme og Knud Kollmann, styrmand: Frode Christiansen). Bronze i EM 1947 i Luzerne ved Roskilde Roklub (Finn Pedersen og Tage Henriksen, styrmand: Carl Ebbe Andersen). Bronze ved EM i 1951 i Milano ved Kolding Roklub (Frederik Mønster og Knud Brøchner Nielsen, styrmand: Reimer Pagh).

Firer med styrmand: Bronze ved OL 1948 i London ved Køge Roklub (Erik Larsen, Henry G. Larsen, Børge Raahauge Nielsen og Harry Madsen Knudsen, styrmand: Ib Olsen). Guld i EM 1930 i Liège ved Sorø Roklub (Rich. Olsen, Valter Christiansen, Chr. Olsen og F.Aa. Hansen, styrmand: Poul Richardt). Guld i EM Milano 1950 ved Aarhus Roklub (Niels Christensen, Ove Nielsen, Peter Hansen og Bent Blach Petersen, styrmand: Ejvind Christensen). Sølv i EM 1929 i Bydgoszcz ved Sorø Roklub (Rich. Olsen, Valter Christiansen, Chr. Olsen og F.Aa. Hansen, styrmand: Axel Nordkvist). Sølv i EM Paris 1931 ved Sorø Roklub (Rich. Olsen, Valter Christiansen, Chr. Olsen og F.Aa. Hansen, styrmand: Poul Richardt). Sølv i EM 1932 i Beograd ved Sorø Roklub (Rich. Olsen, Valter Christiansen, Chr. Olsen og F.Aa. Hansen, styrmand: Poul Richardt). Sølv i EM 1954 i Amsterdam ved Aarhus Roklub (Knud Jensen, Poul Locht, Eigil Krogh og Børge Krogh, styrmand: Ejvind Christensen).

Firer uden styrmand: Bronze i VM 1970 i St. Catharines ved Roklubben Skjold (Tom Hindsby, Erik Petersen, Kurt Helmudt og Poul Erik Nielsen). Guld i OL 1964 i Tokio ved Roforeningen Kvik (John Ørsted Hansen, Erik Petersen, Kurt Helmudt og Bjørn Hasløv). Sølv ved OL 1948 i London ved Horsens Roklub (Aksel Bonde Hansen, Helge Halkjær, Helge Muxoll Schrøder og Ib Storm Larsen). Guld i EM 1933 i Budapest ved Sorø Roklub (Rich. Olsen, Valter Christiansen, Chr. Olsen og F.Aa. Hansen). Guld i EM 1953 i København ved Bagsværd Roklub (Helge Muxoll Schrøder, Bjørn Brønnum, Leif Hermansen og Ole Scavenius Jensen). Sølv ved EM 1949 i Amsterdam ved

Aarhus Roklub (Einar Christensen, Erik Thorsen, Richard Littrup og Carl Johan Petersen). Sølv ved EM 1950 i Milano ved Roklubben Skjold (Ib Nielsen, George Nielsen, Børge Hougaard Petersen og Holger Larsen). Sølv ved EM 1951 i Macon Aarhus Roklub (Einar Christensen, Karl Nielsen, Harry Nielsen og Poul Locht). Sølv ved EM 1955 i Gent ved Bagsværd Roklub (Ib Jensen, Bent Brønnum, Leif Hermansen og Bjørn Brønnum). Sølv i EM 1964 i Amsterdam ved Roforeningen Kvik (John Ørsted Hansen, Erik Petersen, Kurt Helmudt og Bjørn Hasløv). Bronze i EM 1938 i Milano ved Danske Studenters Roklub (Kaj Traulsen, Orla Teglers, Ole Secher og Leif Staunsholt-Nielsen).

Otter: Sølv ved EM 1934 i Luzerne ved Københavns Roklub (Poul Knudsen, Siegfred Sørensen, Emil Boye Jensen, Ove Zøllner, Raymond Larsen, Knud Olsen, Carl Berner og Willy Sørensen, styrmand: Harry Gregersen). Sølv i EM 1947 i Luzerne ved Roklubben Skjold (Charles Willumsen, Holger Larsen, Niels Rasmussen, Ib Nielsen, Jarl Emcken, Poul Korup, Børge Hougaard Petersen og Gerhardt Sørensen, styrmand: Niels Wamberg). Sølv i EM 1950 i Milano ved Horsens Roklub (Jørgen Carlsen, Ib Højfang, Henry Skovgaard, Otto Prior-Bruse, Poul Martin Poulsen, Axel Bonde Hansen, Helge Muxoll Schrøder og Jørn Kjeldsen, styrmand: A. Langbjerg). Sølv ved EM 1951 i Macon ved Bagsværd Roklub (Per Lauridsen, Aksel S. Møller, Mogens Snogdahl, Bjørn Brønnum, Leif Hermansen, Ole Scavenius Jensen, Helge Muxoll Schrøder og Jørn Snogdahl, styrmand: John Vilhelmsen). Sølv ved EM 1953 i København ved Roforeningen Kvik (Flemming Nimb, Svend Erik Schougaard, Børge Hougaard Petersen, Kjeld Larsen, Ernst Wesley Pedersen, Walther Schrøder, Kurt Krogh Andersen og Aage Drejer Nielsen, styrmand: Finn Aabye Hansen). Sølv ved EM 1954 i Amsterdam ved Roforeningen Kvik (samme hold som i 1953). Bronze i EM 1930 i Liège ved Københavns Roklub (Carl Schmidt, Ove Zøllner, E. Friborg Jensen, S. Neergaard, Willy Kruse, Knud Olsen, Bernhard Sørensen og Willy Sørensen, styrmand: Harry Gregersen).

Tom Hindsbys sygdom kostede Bombefireren olympisk deltagelse i Mexico 1968. Ved EM 1970 blev det bronze, siden roede holdet ikke.

Roskilde Roklub - Tage Henriksen, Finn Pedersen og styrmand Carl Ebbe Andersen vandt OL 1948 klart i Henley, men EM i toer med st. er det aldrig blevet til.

HELLER IKKE TOER MED STYRMAND

Ved gennemgang af denne stolte resultatliste må det konstateres, at dansk roning aldrig har kunnet smykke sig med et europamesterskab i to af de syv bådtyper: toer med styrmand og otter. Det er for toerens vedkommende overraskende, eftersom den ene af dansk ronings tre olympiske guldmedaljer er vundet i denne bådtype (Roskilde Roklub 1948 i London). Ved EM 1947 i Luzerne var Tage Henriksen og Finn Pedersen med Carl Ebbe Andersen som styrmand favorit i finalen, men fik et uheldigt løb. I et allerede aftalt og forberedt interview med de formodede europamestre måtte signatøren ændre i teksten og tilføje: "Næste år i London bliver det så til olympisk guld i stedet." Glædeligvis kom den spådom hjem uden nogen Storm P.s sang-

vinsk konstatering af det uhensigtsmæssige i at kikke fremtiden i kortene. Trekloveret fra Roskilde og ikke mindst deres iltre træner og formand, Henning Christiansen, sørgede for guld af en højere karat, end det der var på kant i Luzerne.

Når man nærlæser listen over placeringer i otterløbets europamesterskaber og får 6 sølvmedaljer, plus en af bronze som facit, alle vundet med rene klubhold, kan det ikke være rimeligt at udtrykke skuffelse. Joe, vi ville da hellere end noget, have smykket os med den fornemste titel i bådtypernes konge. I Københavns Roklub store år i trediverne skyldtes det efter ældre entusiasternes opfattelse rent uheld, at titlen ikke kom hjem. I store internationale konkurrencer og også på udebane besejrede KR Europas top-

hold. Antagelig medvirkende til, at det aldrig gik helt op, når det gjaldt mest, var eventuelt også den dengang så grasserende uskik med at splitte otteren op og lade en eller endda to firere forsøge sig. Denne splittelse af kræfterne førte til svære dilemmaer, hvis finaleplads var nået i to bådtyper. Sorø Roklub med sit succesmandskab var ude i samme situation og måtte kaste sig ud i teoretiske overlæggeringer om modstandernes styrke, når fireren både kunne stille op til finale uden og med styrmand. I dag ville situationer af den art aldrig kunne opstå.

Større end Københavns Roklubs mulighed for at triumfere i otteren var nok Bagsværd Roklubs i 1951 i Macon. Træneren, Siegfred Sørensen, selv mangeårig otterroer på KR's berømte hold, havde rørt en otter sammen i en kop, som han noget flot fortalte de journalister, hvis viden om begivenhederne, han ikke havde særlig høje meninger om. Han havde en tung ende af roere med stor erfaring og en - for at sige det svagt - meget let anden halvdel, som bare skulle følge med bedst muligt. To af de mest rutinede, Ole Scavenius Jensen og Leif Hermansen, var sat bag Helge Muxoll Schrøder på den betydningsfulde syv-åre og Jørn Snogdahl havde fået strokekens plads. Det forekom mange uden for stående ubegribeligt, at Siegfred Sørensen havde valgt Jørn Snogdahl som stroke fremfor Ole Scavenius, men mange år efter erklærer Ole Scavenius selv: "Egentlig kunne jeg ikke stroke en otter, bådtypen passede mig ikke. Og Jørn Snogdahl var ikke så dum til det, især ikke, når han var blevet lidt træt." At sætte Helge Muxoll Schrøder på syv-åren kunne heller ingen have saglige indvendinger imod. Kik i foregående liste over danske medaljer og bliv forbavset. Helge Muxoll Schrøder har 1 sølvmedalje i OL 1948, 1 EM guldmedalje i firer uden styrmand, 2 sølvmedaljer i otter i EM. Den score gør ikke mange ham efter. Hans medaljer er vundet med to til Horsens Roklub, to til Bagsværd.

Bagsværd's otter var de flestes favorit den søndag i Macon. Op til 50 meter før mållinjen så det ud til, at tipset skulle gå hjem. En hård og lang duel fra 1250 meter til 1750 meter syntes at have tæmmet de engelske næstfavo-

ritter fra Cambridge. Desværre disponerede englænderne deres spurt bedst. Mens den danske styrmand, John Vilhelmsen, i den tætte kamp tog fejl af et af sine landmærker og dekreterede "Ti stærke" sat ind, så lige præcis eet tag kom til at mangle, ramte Cambridge på prik med sine slævere. Den sidste bragte den engelske bådspids forbi Bagsværds til da førende. På de da benyttede manuelle tidtagere målt forskellen ud til fire tiendedele af et sekund. Forskellen ville i elektronikkens måling formentlig være splittet op i hundredele. Bagsværds roere, Siegfred Sørensen og den danske koloni, ærgrede sig forståeligt nok, så det gjorde ondt. Og næste dags formiddag, da taxien bragte en gruppe af os til banegaarden i Macon for at blive ekspresfragtet de 400 kilometer til Paris, sagde Dansk Forening for Rosports daværende formand, André Filtenborg, i det tonefald, som var ham særegent, en blanding af bekymring, underlegen konstatering og alligevel piblende håb: "Europamester i otter, det bliver vi aldrig." Bagklogskab om styrmandens fejltælling og andre bortforklaringer gav Filtenborg ikke en snus for. Hvis man har siddet i båden og været med lige dér til strengen, så skal man nå den først. Basta.

Til nu har Filtenborgs otter-skepsis holdt - idet signaturen skyndsomt tilføjer, at letvægtsotteren flot har bevist, at også i den bådtype kan dansk roning nå helt til tops. Men letvægtsroning falder ikke ind under de her givne rammer.

FOR HISTORIENS SKYLD

Nu skal vi så til at klæde navne og tal på. Det skal nok ikke gøres for kronologisk. Undervejs skal dels et perspektiv, dels et underlag fremstå, som kan bære, målt mod den for os noget ældre ubestemmelige og ligesom lidt forskruede udvikling. Jeronimi'er i alle lande, forener eder, at ikke alt, hvad vi har stået for, går sønder! Vi må - nødtvunget - konstatere, at roningen (her: kaproningen) ikke har tidligere tiders umiddelbare tiltrækning. I mellemperioden fra midten af tredserne til jubelåret er sociale som andre tyngdepunkter i den organisatoriske opbygning totalt ændrede. Forandringerne er sket mere på det organisatoriske,

En otter rørt sammen i en kop, sagde K.R.s Siegfred Sørensen om det Bagsværd-hold, han også trænede. Båden var et tag fra EM i 1951, men efter hjemkomsten var der gratulation fra Kong Frederik.

end på det sportsligt-tekniske område. Hvor vi før brugte timer, dage, spaltesvis af artikler, læserbreve, foredrag og debatter på spørgsmål om rostil, holdsammensætninger (kombinationer!), fordeling af midler til de forskellige behov, står roningen i dag formentlig ligefrem over for et overlevelsesproblem - i hvert fald som konkurrencesport med fremtrædende placering i det store spektrum af publikums-manglende grene.

VEJEN TIL MEDALJERNE

Ikke een af de vundne medaljer har været let at hente hjem. At træne og konkurrere i roning er hårdt arbejde, et

fysisk slid på linje med de groveste andre arbejdsformer. Det kræver ubrydeligt sammenhold, jernvilje og evne til at fortsætte, især når det gør ondt, et godt stykke over smertegrænsen. På de sure dage, i de perioder, da sliddet forekommer nytteløst, fremskridtene udebliver, båden hugger i det og gnidninger opstår mellem roerne, da er det sammenholdets styrke skal vise sig. Netop da er trænerens rolle særlig afgørende. Hans psykologiske kvalifikationer belastes fuldt ud. Hans ro, overblik og optimisme udfordres maksimalt. Senere skal nogle af disse aldrig medaljerede mænd bag de store resultater forsøges indfanget i nærbilleder.

VERDENSMESTERSKABET

Først udførligere omtale af de store resultater. Skønt sidst tilkommet i denne mindekrans må det være rimeligt at begynde med verdensmesterskabet i dobbeltsculler, vundet den 6. september 1970 i St. Catharines i Ontario, Canada, af Jørgen Engelbrecht og Niels Henry Secher. Forud var for den gået en enestående sæson med sytten sejre i sytten starter, fordelt på de bedste kaproninger i Europa. Niels Henry Secher har beskrevet besværigheder undervejs. Rytme, taglængde, tempo, afslutning, åreføring lod meget tilbage at ønske. De to roeres stil var temmelig forskellig. Træneren Ib Christoffersen, havde fået rettet lidt på Engelbrechts "bøjede arme", fortæller Secher og føjer til: "Ved sprinterkaproningen først på sæsonen havde vi måske 10 tag, som var nogenlunde ens gennemtrukne, men båden syntes alligevel at gå stærkt. Til Forårskaproningen fjorten dage senere havde vi byttet plads, således at jeg strokede. Båden begyndte selv at arbejde en smule, men tempoet var dog sjældent over 28 tag i minuttet, og vi måtte indkassere mange drøje bemærkninger fra kritiske tilskuere". Efterhånden kom der skik på sammenroningen, uden at det dog efter eksperters mening nogensinde blev helt perfekt. Her kan signaturen nok tillade sig med et skævt smil at erindre en søndag formiddag til træning på Bagsværd sø, hvor Thomas Keller og F.Aa. Hansen så Engelbrecht og Secher i hver sin sculler. "I sculler når ingen af dem nogensinde det helt store resultat. Man skulle sætte dem sammen i en dobbeltsculler," sagde jeg. For både Keller og "Få" var det noget nær den dumme vittighed, de havde hørt. Det forsøgte de ikke at skjule.

Igen giver jeg ordet til Secher:

"Da afrejsedagen endelig oprandt mødte Jørgen op i Bikuben-trøje med et skakspil i den ene hånd og et irsk landbrød i den anden. Alle var i bedste humør. Men vi var trætte, da vi nåede Ridley College lidt uden for St. Catharines. Vi blev indkvarteret i samme værelse, som jeg havde haft i 1967, så det tegnede godt". Her skal indføjes, at Niels Henry i 1967 vandt sin største internationale sejr i single-sculler, det nordamerikanske mesterskab, foran hele ver-

Man skulle sætte dem sammen i en dobbeltsculler, sagde Carl Ettrup om Secher og Engelbrecht, og det var ikke ment som en vittighed.

- Jeg lukkede øjnene og trak - alt hvad jeg kunne. Det lykkedes, vi trak fra dem, det gik, vi vandt, sagde Secher om VM-løbet med Engelbrecht.

denseliten. Minderne fra Ridley var der ikke noget i vejen med.

Secher igen: "Båden gik ligesom i Duisburg slet ikke, samarbejdet var elendigt. Vi roede og roede - 40 km om dagen - og humøret sank og sank. Lykken var dog med os, vi slap for Vesttyskland, Østtyskland og USA i indledende heat. Det skulle dog vise sig, at USSR også krævede det bedste af os. Heatet blev vundet med 3/10, og da der kun var 12 både ialt, var vi dermed i finalen. I finalen gik starten godt. Vi havde aftalt ikke at slide os op på det første stykke, men da vi nåede 500 meter og stadig lå på linje med de øvrige både, begyndte vi at blive nervøse. Så meget havde

vi ikke holdt igen. 6-700 meter og pludselig faldt de andre både tilbage. Vi havde knapt en længde. Jørgen nåede at sige, at vi skulle tage det med ro, og op til 1000 meter kunne vi slappe af. Det var aftalt, at vi skulle "gå op" for hver 250 meter, men fra 1000 meter pressede Østtyskerne mere, end vi brød os om. Betydeligt mere, end de havde gjort, da vi mødte dem i Luzerne. Ved 1250 meter begyndte det at knibe. Vore "tistærke" reddede os, det gav en halv længde. Håbet steg. De næste 250 meter var forbandet lange, 1750 meter mærket dukkede endelig op, og nu gjaldt det. Jeg lukkede øjnene og trak alt, hvad jeg kunne. Det lykkedes, vi trak fra dem, det gik, vi vandt".

OLYMPISK GULD

Tilbage i tiden, til to olympiske guldmedaljer, føjet til den første, vundet af "Smedeholdet" fra Nykøbing Falster 1912 i Stockholm.

Roskilde Roklub i toer med styrmand. Bemandingen: Finn Pedersen og Tage Henriksen med Carl Ebbe Andersen som styrmand. Mandskabet trænet af klubbens formand, Henning Christiansen, en fremragende lærer og teoretiker, glimrende roskribent. "HC" fulgte sit hold i motorbåd under træningen og fandt som en af de første på at filme undervejs. Optagelserne viste roerne, at påpegede fejl **måtte** rettes. De blev det.

I de første europamesterskaber efter krigen 1947 i Luzerne havde Roskilde skuffet lidt ved, trods favoritværdighed, at måtte nøjes med bronze. Helt vellykket var første del af sæson 1948 heller ikke. Roskilde blev to gange besejret af Bagsværds Leif Hermansen-Ole Scavenius, een gang af Skjold, og der stod hede diskussioner om udtagelsen til Londonholdet. I danmarksmesterskabet satte Roskilde tingene på plads ved at besejre Bagsværd og Skjold.

Den olympiske rokonkurrence på Themsen kan ikke siges at stå som idealet af et arrangement. Modsat de i dag så selvfølgelige krav om 6 afgrænsede baner, først gennemført på Thomas Kellers forlangende og efter hans idé i 1960 på Albanersøen ved Rom, kunne kun tre hold ad gangen mødes på Themsen. Afmærkningen var skilte i lyseblåt, rødt og gult. Roskilde havde i finalen trukket bane 3, Italien havde bane 1, Ungarn bane 2. I semifinalen mod to lange franskmænd havde Roskilde leveret en kæmpepræstation i hård blæst og bølgegang, som absolut ikke var de lette Roskild'enseres farvand. Mandag den 9. august, finalen, viste Themsen sig heldigvis fra en mere venlig side. Roskilde kom halvsidst fra start. Selv Ungarerne, der var anset for feltets svageste, var foran. Italien på bane 1 forekom urørlige. Fra 1000 meter mærket begyndte der at ske noget i Roskildes båd. De nåede op og lå de næste 500 meter side om side med Italien. Så sagde Roskilde pænt tak for følgeskabet og kom i mål i tiden 8,00,5 næsten 12 sekunder før Italien (8,12,2) og med Ungarn grundigt slået i 8,25,2.

Carl Ebbe Andersen måtte den traditionelle tur i baljen, mens de to roere blev bestormet af journalister og begejstrede landsmænd. Det varede længe, før de kunne rigge af og pakke båd. ”Tror du, toderne siger noget til, at vi svøber vores skib i frotéhåndklæder?” spurgte Tage Henriksen. I årene lige efter krigen var der mangel på mange gedigne varer i Danmark. Båd og håndklæder nåede vel igennem til Roskilde. Guldmedaljerne tog de tre sig personligt af.

At den første danske triumf i efterkrigsolympiaden skulle komme netop i toer med styrmand må have været en særlig glæde for DFFRs året før afgående formand, André Filtenborg. Svagheden ved mange provinsklubbers kaproningsmuligheder i højeste plan havde i mange år været materiellet. Man rådede bortset fra inriggere over den mest gængse type, den outriggede firer med styrmand, mens det ikke havde været muligt for de mindre klubber, trods hede ønsker derom, at finde forsvarlige økonomiske udveje for ajourføring af bådtyperne. Med Filtenborgs gave til rosporten, hvor danmarksmestrene gennem en årække i 2-års innrigger erhvervede en outriggede toer med styrmand kom der for alvor gang i de små bådtyper. Man opdagede, at der var muligheder i de mindre bådtyper. De små klubber fik nu en reel chance for at være med i legen. Vi vil komme tilbage til dette udvælgelsesspørgsmål og klubholdenes dermed forsvarede position mod kombinationer i en periode af langt længere varighed, end det umiddelbart skulle synes muligt. Antagelig også længere, end godt var.

Selvom Roskilde Roklubs nationale som internationale topresultater er hentet i de små bådtyper kan det ikke påstås, at klubben har været direkte typisk for Filtenborgs teori. Roskilde har vel haft både menneske- og bådmateriel til en indsats for eksempel i firerne. Det ligger uden for signaturens muligheder at bedømme, hvorfor indsatsen ikke blev gjort. Eller kiksede.

- Hvor blev den af, EM-medaljen? For Kviks favoritter på Bagsværd sø i 1963 røg topplaceringen sammen med riggen (det lille billede). 1964 bragte oprejsning - EM sølv og OL-guld.

GULDET I TOKIO

I det olympiske år, 1964, stod dansk roning med to gode bud på medaljer. Især var firer uden styrmand, den af Poul Danning trænede båd fra Kvik, vurderet som et topmandskab. Noget uensartede typer, placeret anderledes i båden, end det måtte forekomme umiddelbart selvfølgelig. Den mindste, Bjørn Hasløv, som tagåre, den stærkeste, Kurt Helmudt ("Kæmpe") som tre-åre, og de to lette, men også fysisk stærke, Erik Petersen og John Ørsted Hansen, som to og eet. I en styrmandsløs båd kan et-åren være præcis så betydningsfuld som den temperamentsfyldte tagåre, der sætter tempoet, treåren, der formidler det videre og afbalancerer, så der ikke bliver overtræk. Et-åren har, foruden det selvfølgelig at være inde i rytmen, at orientere sig, såvel om konkurrenternes positioner som kursen. På en måde kan man sige, at han skal være holdets bedste tekniker og dele den taktiske opgave med tre-åren.

Til den afgørende kvalifikationsopgave, europamesterskaberne på Bosbaan i Amsterdam allerede i august's første dage, var Kvik favorit i finalen, efter at have elimineret Sovjet, Rumænien og Italien. I finalen roede Kvik i let og elegant stil og gik førende ind i en hård slutspurt med Vesttyskland, hvor Kvik til 20 meter før mållinjen forekom sikker vinder. Så fangedes "en ugle" i den danske båd. Ingen fik helt klarhed over, hvad der skete. Båden kæntrade om på siden og tog vand ind. En af årerne ragede højt i vejret. Endnu et tag gik tabt. Der mistedes så mange brøkdele af et sekund, at den tyske båd kom først over mållinjen, 0,8 sekund foran Kvik. I "Aktuelt" rubricerer Hans Struckmann ironisk: "Kvik bremsede over mållinjen". Tiderne for de tre første: Vesttyskland 6.15.10, Danmark 6.15.90, Italien 6.17.33.

Kaproningsbanen i Tokio var - selvfølgelig - afmærket efter Albanosystemet. En kunstigt anlagt bane, gravet ud i

Dannebrog til top og Kong Christian smældende ud over de tusinder af tilskuere, der gav Kvik overvældende ovationer for guldet i Tokyo.

en kanal og med adskillige skavanker. Banedommerbådene satte uundgåeligt nogen sø, som kom til at stå og skvulpe og især få hårdt tilbageslag fra den ene bred, som var fuldkommen lodret. Thomas Keller, som på forhånd havde forsikret roledere og presse, at ingen konkurrence ville blive gennemført, hvis ikke forholdene var sportsligt helt forsvarlige, satte på sin næsten diktatoriske facon de japanske arrangører til at sænke sækkelærred foran den støbte væg. Det kostede en nats anstrengelser ved kunstigt lys, men havde dog nogen effekt i gunstig retning. Værre var det, at vejret på finaldagen, den 15. oktober, blev ustadigt og blæsende. Omkring kl. 12 blev det besluttet at udskyde første start fra kl. 13.30 til en time senere. FISAs komité besluttede at lade starten gå kl. 15.00 og derefter lade løbene afvikle med tyve minutters mellemrum, da det stadig blæste temmelig kraftigt kl. 14.30. Signaturen vil hævde, at påstanden, om at ingen finale ville blive afviklet, med mindre det kunne ske på fuldt forsvarlig sportslig måde, blev urimeligt tilsidesat. Holdene på bane 6 havde i de to første løb klar fordel. Lyngbys toer, Danmarks anden finalist, havde trukket bane 2 og måtte stride forgæves. En femteplads burde efter holdenes præstationer undervejs til finalen være ombyttet med en medaljeplacering under lige forhold. Thomas Keller havde efter toerens løb truffet beslutning om at aflyse og udsætte resten af finalerne. Da deltagerne i tredje løb, singlesculler, kom ud til start skete det mærkværdige, at vinden lagde sig med samme pludselighed, som den var taget til før første løbs start. "Få", som skulle være banedommer henvendte sig til den italienske starter. Sammen fik de kontakt til Keller, som gik med til at ændre aflysningen og lade i hvert fald singlescullerne gennemføre deres finale. I en senere beretning har "Få" konstateret, at resten af finalerne blev afviklet under betryggende forhold. Det synes at være en sandhed med modifikation.

Hvad der videre skete kom heldigvis ikke til at påvirke finalen i firer uden styrmand. Kl. 16.49 blev de seks finalister: Holland, Danmark, England, Vesttyskland, USA og Italien sendt afsted. Efter 1000 meters roning havde Holland lagt sig som nr. 1, seks tiendedele sekund foran Kvik,

fulgt af England, Tyskland, USA og Italien, alle inden for kun to sekunder fra nr. 1 til 6. Ved 1500 var Kvikkert i spidsen, næsten tre sekunder foran USA og England, let og elegant roende med 36 tag i minuttet. 150 meter før mål viste englænderne ubehagelig styrke og knappede Kviks forspring af. Heldigvis havde de fire roere reserver i behold og undgik fadæsen fra Bosbaan. I tiden 6,59,30 havde de godt ét sekund i behold til England i 7,00,47 og USA i 7,01,37. Guld til Danmark.

Mørket var ved at sænke sig over rostadion, da otterløbet skulle startes. I sin dynamiske iltethed fik Keller de japanske arrangører til at oplyse banen kunstigt ved at lade helikoptere droppe lysbomber over regattabanen, samtidig med at der fra bredden blev sendt hobetal af lysende raketter over kanalen. Det mere end tussede, da USAs otter tog grum hævn over Karl Adams "kødklumper", som kritikere af Adams roakademi i Ratzeburg ironisk kaldte hans udvalgte kraftkarle.

Om spurt i Kvikkernes løb har "Få", daværende formand i DFfR, skrevet:

"Jeg tror aldrig, jeg har oplevet noget så sindsoprindende spændende. Jeg havde klamret mig til fru Leo Frederiksen (DIF-formandens kone), og den danske ambassadør havde vist en højst udiplomatisk opførsel ved at slå Leo Frederiksen oven i hovedet, eller var det i maven? Den lille danske koloni med Leo Frederiksen og frue, Gudmund Schack og frue, samt den danske ambassadør i Tokio, Busch Nielsen, ja vi havde tårer i øjenene allesammen. Jeg måtte hurtigst muligt ned ad trapperne for at være på nærmeste hold, når Kvikkerne fik deres guldmedaljer overrakt. Et vidunderligt øjeblik med Dannebrog til top og Kong Christian smældende ud over de tusinder af tilskuere, der gav Kvikkerne overvældende ovationer."

Som i høj grad nærværende i disse bevægende minutter kom to forhold til at begrænse glæden en smule. Kvikkernes træner, Poul Danning, erklærede i et interview, at dette var punktum for hans trænergerning. Den beslutning fastholdt Danning desværre. Fra sin egen tid som dansk mester i letvægtsroning og i en næsten tyve år lang periode

som skaber af tophold på striben var Danning med til at præge dansk roning og skabe storhold på storhold. Danning var af den nærtagende, let sårbare natur, ikke glad for indblanding udefra, og absolut ikke ven af journalister. Han hadede at se sine hold skreget op, og stod slet ikke for de små historier, der kunne sive ud om småskærmydsler under træningen, uenighed med DFfR-ledere om sæsonplanlægning og deltagelse udenlands. Han var sine roeres mand, helt ud. Og de havde fuld tillid til hans træningsskemaer, til hans blik for at sammenpasse stil, ja måske manglen på stil, og nå frem til, hvad altid må være det første i kampen om at komme først. Ingen, der så Dannels toer uden styrmand i Luzerne 1947, Jørn Snogdahl-Ole Søren Jensen, vil tage ordet stil i mund. Skønt kun en toer levede den fuldt ud op til, hvad "Fårina", F.Aa. Hansens umiddelbart fornemmende kone, sagde, da hun så dem på Bagsværd sø: "De skiller jo ad på midten." Det må vi komme tilbage til, når vi skal kikke nærmere på, hvad der er vigtigst i en sport, hvor man vil tilbagelægge en bestemt distance på kortest mulig tid.

Et andet minus på den lykkelige dag var ærgrelsen over den vanskabne, som ramte Lyngby-toeren, Peter Fich Christiansen-Hans Jørgen Boye. De var bedre end til en femteplads.

"Få" har med egne ord tilkendegivet, at han ikke fandt de to første finaler afviklet under tilfredsstillende forhold og i overensstemmelse med Thomas Kellers forsikring om det sportsligt forsvarlige som gående forud for alle andre hensyn.

Alle, der kender "Få" ved, at netop den forudsætning vil han altid og ubetinget gå ind for. Men "Få" har også andre principper. Hans diplomati tilsiger ham altid at vende problemerne en ekstra gang, før han beslutter sig. Ingen kan bebrejde ham det. Omtanke og eftertanke vil altid være at foretrække for det hastigt afgjorte. Som medlem af FISAs komité i Tokio kunne - og burde - såvel han som hans andre komitémedlemmer have sørget for en sikrere vurdering af de vejrlige forhold under finalerne. I et julenytårsnummer af "Roning" 1964-65 skriver "Få":

"Kaproningen var startet med et par løb, firer med styrmand og toer uden styrmand, som vel nok aldrig skulle være roet, og for os, der skulle være med til at bestemme, om kaproningen i det hele taget skulle startes eller ej, vil disse to løb give anledning til stadig eftertanke. Ikke mindst for Keller, der gang på gang på møderne i dagene forinden havde forsikret, at intet løb ville blive roet, som ikke blev sportsligt korrekt afviklet. Hvor Lyngby var havnet under en retfærdig afvikling af løbet bliver aldrig opklaret, men mon ikke de havde taget en medalje hjem - jeg tror det."

I historisk perspektiv kan gisninger ikke have større værdi. Bagklogskab tæller heller ikke. Når forløbet i Tokio her er uddybet mere, end så meget andet passeret, skal det alene understrege **alle** succesers helt givne forudsætning, formuleret af DFfRs mangeårig næstformand, Axel Lundqvist: "Det gælder altid om at have det held ikke at have uheld."

Så kan vi måske runde den bevægede dag i Tokio af med at citere en kollega, der havde lyttet til Niels Christiansens henrevne reportage af Kvikkernes spurt og sejr: "Han faldt om i orgasme med små Dannebrogslag i stemmen." Jamen, det gjorde vi da allesammen

Poul Danning, Kviks store træner i 50'erne og første halvdel af 60'erne, stod bag sølvotteren i 53 og guld-fireren i 64. Her sammen med otterens styrmand Finn Aabye.

SORANERNE

Så skal vi til europamesterskaberne, elleve i tal.

De to første indledte et helt nyt afsnit i dansk kapronings historie, og det på helt usædvanlig måde. Godt ti år efter klubbens start kom Sorø Roklub ind i en rivende udvikling, kaproningsmæssigt. F.Aa. Hansen strokedede den nyindkøbte firer, provinsens første outrigger ("Absalon"), som blev købt for midler, blandt andet skænket af byrådet med den stærkt rointeresserede borgmester Jul. Frandsen, Christoffer Müller og indtægterne fra en dilettantforstilling, "En bryllupsaften". Allerede i klubbens første år havde lektor O.B. Müller fra KR's berømte brødrehold tændt interessen for kaproning og ved sine instruktioner givet roerne den kunnen, som nu i den outriggede båd fik ny udfoldelsesmulighed. Klubbens roere havde desuden fundet frem til helt nye træningsmetoder, måske ikke helt så avancerede som nutidens, men for den tid usædvanlige alene derved, at roerne trænede hver dag. For "Få", der havde sit civile erhverv i en bank i Slagelse, betød det en motorcykeltur hver aften på 2 x 15 kilometer. Efter at have vundet det danske mesterskab i firer med styrmand blev Sorø Roklub sammen med Københavns Roklubs otter udtaget til at repræsentere Danmark i FISAs første europamesterskaber i Bydgoszcz i Polen. Det blev til en andenplads efter Italien. Nu havde Soranerne fået smag for at være blandt de store. Året efter i Liège tog Soranerne revanche og vandt finalen foran Italien og Holland. De fire roere havde også – som sædvanen var dengang – meldt

Båden hed Absalon - og den var Provinsens første outrigger. Soranerne brugte den til EM-sejren i 1930, den første af Danmarks 11 EM-titler. I 1953 vandt Bagsværd EM i selvsamme båd.

sig i den styrmandsløse båd og var blevet finalist i begge bådtyper. Stillet over for det svære valg bestemte de sig for at stille op i firer med styrmand, hvor de endda havde haft havari i indledende heat. Dispositionen viste sig klogere, end den forudgående dobbelte anmeldelse.

STILBRUD

De fire Soranere, som i Liège sammen med KR's otter (bronze) og Maribo Roklub ved Arnold Schwartz i single-sculler (bronze) bekræftede dansk ronings nyvundne position i den europæiske elite, var et mandskab i teknisk høj klasse. Stilen var den til da foretrukne, den ortodokse Oxford-stil. Fra de ældste tiders krav til holdning og ensar-

tet kropsføring, havde udviklet sig en stil, hvor årens isætning og skivningen efter taget forudsatte et højt, lige kropsopsving under tagets gennemførelse. Det ideal begyndte englænderen Stephen Fairbairn sidst i trediverne at pille ved. Fairbairns grundteori var, at roningen skulle være naturlig, så den enkelte roer kunne føre sin krop nogenlunde efter sine fysiske særpræg, blot det ikke gik ud over det frem for alt væsentlige, samtidigheden i åretagene. Rytmen og bådens glid ville ifølge Fairbairn, og hans efterhånden mange sympatisører, ikke lide under, at kroppene ikke fulgte ens baner. Vi kan senere trænerne dette evindelige emne i glimt over enkelte store roeres efterlevelse og træneres forskellige syn på problemet.

Eneren fra Ølsemagle, Erik Larsen, var kun 17, da han fik en hovedkuls EM-debut på Køges firer med. Året efter blev det bronze ved OL i London. Her Køge-fireren med Erik Larsen næstyderst tv. ved siden af Henry Larsen, der trænede ham til EM-titlerne i 1950 og 51.

STORT SUS I LILLE BY

Set i historisk perspektiv har det helt givet været til enorm fordel for udviklingen i dansk kaproning, at en klub fra en lille provinsby kunne vinde europamesterskab. Andre små klubber fik håb. Vi kan nævne, uden sammenligning iøvrigt, at det første danske mesterskab i letvægtsroning, blev vundet af Kerteminde Roklub.

Et særligt kapitel inden for Sorø Roklub dannede "Reserveroerne" i årene 1930-38. Ordet i soransk betydning omfattede en lille kreds af borgere, der med byens borgmester pr. bil fulgte roerne til starterne udenlands i de store stævner. To gange kunne reserveerne glæde sig over et mesterskab. Titel nummer to vandt samme fire roere i den styrmandsløse båd 1933 i Budapest. Modtagelserne på det lille rådhus i Sorø og folkefest med alle mand af hus blev stof i de landsdækkende blade og gav roningen omtale og berømmelse næsten på linje med nutidens fodboldlands hold.

Den i 1933 benyttede båd kunne 29 år senere bære endnu et dansk mesterhold til guld, da Bagsværd Roklub i 1953 på Bagsværd sø vandt Danmarks andet europamesterskab i bådtypen. Det siger noget om materialesituationen og de besværligheder klubberne såvel som hovedforbundet måtte kæmpe med i en anstrengt økonomi gennem de mange år. Hvis ikke sponsorer som især Carlsberg, BP, sparekasser og banker var trådt til, ville meget arbejde og talent være spildt.

ENEREN FRA ØLSEMAGLE

Vi kan vel nu tage mesterskaberne fra singlesculler og til otter, hvor vi desværre må beskrive sølv og bronze, men ingen medalje af guld. I en meget lang årrække var den givne rækkefølge for europamesterskaber og andre store internationale stævner: firer med styrmand - toer uden styrmand - singlesculler - toer med styrmand - firer uden styrmand - otter. Intervallet mellem starterne blev som forløb

af ceremoniel lagt i helt faste rammer i Thomas Kellers lange formandsperiode. Thomas Keller organiserede og ensrettede regler effektivt, altid med hensynet til de aktive forrest. Keller havde prøvet det hele selv. Som schweizisk mester hørte han i 1950 i Milano til favoritterne i singlesculler. Erik Larsen fra Danmark snuppede "hans" guld. Mange eksperter har siden om Keller sagt, at han ikke havde ben til at være kaproer. Den styrke, han eventuelt må have manglet i benene, havde han i hovedet. Undertiden diktatorisk i sine metoder, men altid med logiske mål for øje, blev han også for dansk roning et fast holdepunkt i flertallet af de her omtalte gyldne år.

Erik Larsen, vor dobbelte europamester i singlesculler, fik sin internationale debut lidt hovedkuls. Køge Roklub havde en stærk firer med Børge Raahauge (siden fremtrædende som leder), Harry Knudsen, Henry Larsen (bådebyggeren som havde taget Johannes V. Jensens digt "Som dreng skar jeg skibe" bogstaveligt). Den fjerde i båden fik forfald, og det blev besluttet at prøve den kun 17-årige Erik Larsen, råstærk smedelærling fra Ølsemagle. Da han straks i sin anden sæson blev udtaget til EM i Luzerne, hvor hans hold kvalificerede sig til finalen, ville Børge Raahauge dæmpe hans eventuelle nerver på vej til start og sagde: "Synes du ikke her er flot, Erik?" "Her er da meget pænt, men havde det ikke været for de bakker, havde der vel set ud som hjemme." På sjællandsk, di bakker var blandt andet det godt 2300 meter høje Pilatus. Stående på toppen af det sagde styrmanden i Skjolds otter, Niels Wamberg, dramatisk, idet han hævdede noget i sin højre hånd: "Sjældent har den danske krone stået så højt!" Vi har jo altid, vi danske, haft mindreværdskomplekser, som vi alligevel ikke har taget rigtig alvorligt.

Erik Larsen fortsatte i fireren næste år og kom til olympiske lege i London. Hans hold nåede finalen og fik en broncemedalje. Mens Køges båd lå ved startstedet, var Erik der igen med en af sine sjællandske dybsindigheder. Langs bredden af Themsen så han en mand gå bag sin plov. "Det var sådan noget fornuftigt, man skulle have brugt sin dag til", sagde han til kammeraterne.

Erik Larsen vandt europamesterskabet 1950 foran Schweiz' favorit, en vis Thomas Keller.

DEN ENSOMME ERIK

Året efter bronzemedaljen i London var fireren opløst. Henry Larsen havde taget sig på at træne Erik i singlesculer. Det var vel ikke verdens sværeste opgave, skulle man synes. Men det at lave et naturtalent til en ener i en bådtype er altid noget særligt. Roer og træner skal finde sammen, svinge sammen, som det formuleres i nutidssprog. Erik og Henry var to af samme slags. Sindige, til det overforsigtige, aldrig pralende, aldrig undervurderende de opgaver, som lå for. De to trænede og beregnede. Erik med sin helt usædvanlige styrke skulle ikke laves til en speedroer, det var Henry klar over. Han vidste også, at Eriks lange, sejge, gennemtrukne tag på kun 25 i marchhastighed kunne være betænkelige mod en modstander, der kunne skrue tempoet op og være stærk nok til at tage sine flere og hurtigere tag igennem med effekt. Erik og Henry eksperimenterede ikke så lidt, før første start. Og her blev Erik så besejret af en Ægypter. Af alle på jorden. Nej, det kunne ikke passe? Indtil flere af dem, der havde været tæt på Erik og vurderet hans chance for guld højt begyndte at tvivle og holde sig lidt i baggrunden. Rygklapperne har man altid tæt på, når det er gået godt. I de mørke timer er der færre, der lyser op med deres tillid.

Erik og Henry tog konsekvensen af nederlaget. De gav sig til at kikke på bådens rigning. Henry vidste, at Erik havde kæmpekræfter nok til at trække næsten hvilken som helt slags tag igennem, og gearede ned. En rigning næsten i vandoverfladen. Efter overlegen sejr i opsamlingsheat var Erik klar til finalen, hvor hans formodet værste modstander måtte være englænderen Tony Fox, en lang knægt omkring de 1,95 m., med et hastigt, ilttert temperament og en tilsvarende rostil.

Erik lod Tony lægge fra og tage fra. Midtvejs havde Tony et par længder og syntes helt i sikkerhed. Så begyndte Eriks sejge tag at virke. Han gik ikke op i tempo. Da Tony lidt desperat forcerede til 32-34-36 tag fortsatte Erik med sine "slæbere" i 25-tempo. Da han var kommet på siden af sin opponent, satte han farten op og gik til hele 27

tag i minuttet. Da var der ikke mere i Tony Fox. Erik roede ind til broen som sikker europamester.

Her var vi så, nogle af hans nærmeste, og forsøgte at få også ham til at smide tøjlerne og juble lidt. Erik sad bare i sin båd og sagde:

"Dér kom den, spirit'en".

DIRRENDE MINUTTER

Året efter Milano, dette for dansk roning så helt ekseptionelle år, havde vi igen Erik Larsen som klar guldfavorit. Kun nogle få vidste, hvad der var sket, siden sidst. At Erik havde ramlet hovedet ind i en bådstiver og var blevet behandlet hos professor Busch på Militærhospitalet for en rift i kraniet. Han havde fået sin starttilladelse og havde uden besvær genvundet sit danmarksmesterskab, helt selvfølgelig udtaget til EM i Macon. Lige så selvfølgelig fandt han sin vej til finalen - som storfavorit. Dér sad vi så, allesammen i den danske koloni, og så ham ro ned ad de 2000 meter, totalt kontrollerende konkurrenterne. 50 meter før mållinje kunne ingen true. Men hvad var nu det? Vores Erik kortede sine tag, ja han tog sådan set slet ikke. Fem meter før målpassage var Hollænderen Kristian Neumeier omtrent på siden af ham. Erik fik et sidste tag ind og kom først i mål - med sådan noget som en halv pibespids i sit favor.

Længe, længe, længe, op til 10 minutter så vi så vores Erik ligge derude på vandet. Han smed sig ikke dramatisk ned i båden. Nej, han sad, let fremoverlænet, men ret. Da han langt om længe tog sine langsomme tag ind til bådehuset vidste vi alle, at noget måtte være galt. Men Erik klagede ikke. Efter en meget langsom afklædning gik han under bruseren, hvortil denne signatur fulgte ham, ængsteligt og nysgerrigt som journalisters uvane er.

- De siger, at man gør den slags for sin fornøjelses skyld, var Eriks kommentar. Ikke eet ord om årsagen til den næsten for påtrængende kollaps. Eller årsagen til den.

MÅSKE VAR DET NADIGT

Erik Larsen havde i Milano og Macon triumferet i singlesculler, en af de bådtyper, som Danmark har været stærk i i mange år, men ofte har lidt skuffelser i. Vi har haft meget betydelige roere som Arnold Schwartz fra Maribo Roklub, P.G. Henriksen fra DSR, Viggo Olsen fra Sorø Roklub, Erik Larsen, Køge Roklub, Niels Henry Secher, DSR og Jørgen Engelbrecht, Hvidovre Roklub. Eventuelt skulle jeg tilføje Kjeld Christensen fra Saxkjøbing, Erik Thorsen, Aarhus Roklub og Martin Frost Nielsen, Nakskov Skibsværfts Roklub. Af dem alle var Erik den største. Hans råstyrke var formidabel. Hans specielle stil, som Henry Larsen forfinede, hans noget primitive teknik, som alligevel var smidig nok i tilpasningen til særlige banekrav . . . Han var en ener.

Måske var det ikke så forkert set af forsynet, eller hvem der nu bestemmer den slags, at Erik ikke kom med til de olympiske lege i Helsingfors. Erik forberedte sig seriøst sammen med Henry på Sorø sø, hvortil de hver aften kørte i Henrys bil. De ville ligesom være lidt for sig selv i deres sjællandske miljø, skønt turen til Bagsværd sø og det allerede da etablerede rocenter dér ikke var længere. En påskedag efter træningen og på vej hjem til Køge gik det galt. En bilulykke med passager Erik som den døde, chauffør Henry som hårdt såret. Et farvel til olympisk guld, men langt over det, et farvel til en særpræget personlighed, der ville så meget med sin sport og overmåde beskedent tog mod, hvad hans vilje indbragte ham.

ERIK IKKE ENE

Som med otteren havde man i mange år i dansk roning en forestilling om, at singlesculler kunne vi ikke vinde. Det har altid undret mig. Vi havde før Erik Larsen tre singlescullere, som fuldt så vel kunne været gået helt til tops. Arnold Schwartz fra Maribo Roklub, hjemmehørende i Saxkjøbing, var desværre over "the pick", da DfR meldte sig i FISA. At han overhovedet nåede at få en europæisk broncemedalje med til sin samling af danske og nordiske mesterskaber, var konstatering af hans kapacitet, selv i solfaldstimen. P.G. Hendriksen fra DSR lå meget nær den

P.G. Henriksen og Mogens Hee, DSR, studenterverdensmestre 1933. Parret fik EM-bronce 1934, men i singlesculler-finalen havarede P.G.

europæiske top, men spredte sig over to bådtyper, hvad man gjorde i de år før krigen. Et studenterverdensmesterskab sammen med Mogens Hee måtte opveje et svigtet håb om succes i singlesculler.

I min tid har det nok været skuffende at se, at Niels Henry Secher aldrig fik det helt store topresultat i singlesculler, som så umiddelbart forelå. Sejre over alle i verdenseliten, både på Bagsværd, i indlende heats ved EM og OL, foregøglede mere end fortsættelsen kunne holde. To gange modsvarede Niels Henry alle forventninger: da han vandt Holland Beeker, og da han usvigeligt sikkert tog sig af det nord-amerikanske mesterskab i 1967 i St. Catharines i Canada. Da Niels dengang var kommet direkte i finale fra indledende heat, blev jeg meget upopulær hos de andre roere ved at give ham en fridag til at tage til Toronto

for at besøge sin kusine, Bodil. Jeg tog det løfte af Niels, at han skulle være hjemme og i seng senest klokken ni (enogtyve). Det var han, og han roede vel sit livs løb i finalen, hvor hverken Hollands Wienese, Vesttysklands Jochem Meister eller Sovjets Ivanov havde nogen chance mod ham.

Der var blot det minus i Niels Henrys ellers så eksklusive ro-harnisk: han tålte ikke, at nogen gik forbi ham undervejs i et løb. Da det skete i semifinalen i Mexico-olympiaden stak han begge fødder over rælingen og gav op, 500 meter før mål.

Læs hans egen beretning tidligere i dette kapitel om slutspurten i dobbeltskulleren i St. Catharines 1970. Niels skulle være først fra start til mål.

Ebbe Parsner (tv) allierede sig med sin værste konkurrent Aage Larsen - med OL-sølv 1948 og EM-titler 1949 og 50 som resultat. I midten DFFRs formand fra 1947-57 Vagn Jensen.

TO FANDT SAMMEN

Den usædvanlige kombination mellem Niels Henry Secher og Jørgen Engelbrecht var ikke så usædvanlig endda. I de sidste år af besættelsen og lige efter hed den absolutte nr. 1 i dansk scullerroning Ebbe Parsner. Nå jeg ikke tog Ebbe med i bedømmelsen af dansk chance for metal i singlesculler har det baggrund i skuffelsen over, at Ebbe i 1947's europamesterskab i Luzerne gik så afgørende ned. Ebbe kunne simpelthen ikke trives i den tunge bjergluft og følte sig kvalt på Rotsee. Han fandt selv ud af i næste sæson at satse på en dobbeltsculler sammen med sin værste modstander til da i singlesculleren, Aage Larsen. De to var af vidt forskelligt temperament. Hvor Ebbe var den hurtigt reagerende, lige til det opfarende, var Aage Larsen en tro

kopi af sin midtsjællandske navnebroder, Erik. "Så stærkt skal det vel heller ikke gå?" Som i vellykkede ægteskaber vejede de to hinanden op og blev en dobbeltsculler af formidabel styrke. Først vandt de sølv i Olympiaden 1948 i London, hvor de med en god længde blev besejret af Englænderne Burnell/Bushnell i tiderne 6.51.3-6.55.3 med Uruguay spildt i 7.12.4. Året efter i Amsterdam og igen 1950 i Milano tog de deres europæiske guldmedaljer hjem med stor selvfølgelighed. Dog skal det ikke helt glemmes, at Sovjet og Italien i 1950 på Idroscalo gav hård modstand.

Inden da havde Ebbe Parsner, der altid brændte for noget nyt, tilsluttet sig landstræner Siegfred Sørensens begejstring for en ny rostil, opkaldt efter en amerikansk træner, Connibear, der havde præsenteret sin stil ved London-

legene. Connibear forlangte, at ryggen overhovedet ikke måtte føres tilbage over den lodrette stilling. Mange var mod den opfattelse, som især medførte, at taget blev afsluttet hårdt. Det gav anledning til frugtbar diskussion, at førende trænere og roere gik ind for noget nyt, som skulle måle sig med det prøvede i praksis.

Ud af de teoretiske overlægninger kom i hvert fald, at Aage Larsen-Parsner scorede deres tredje medalje af næst- og højeste valør.

Aage Larsen betroede mig bagefter, at hans eneste forventning til at stå en lang træningstid igennem før rejsen til Milano, var, at han siden sin skoletid altid så gerne ville se Mediciernes palads.

Han fik det at se.

KAN DE OVERHOVEDET RO?

Sorø Roklub fulgte i årene op til krigen succesen op og fik andre hold frem, end den berømte firer. Da det på en måde var kikset med den "gamle" firer ved EM i 1935 i Berlin, satte en af de yngre Rich. Olsen sig i båd sammen med Harry Larsen i en toer uden styrmand. De ville i dag med et Albanosystem have haft deres navne i de historiske resultatlistor som olympiske vindere. Nu skete der i finalen det for Olsen-Larsen ulykkelige, at Tysklands toer roede ind foran Argentina, som på sin side veg og kolliderede med Sorø. Alt det foregik i løbets begyndelse. Banedommerne havde to ting at gøre, 1) diskvalificere tyskerne, 2) dekrettere omroning. De valgte forkert - må man sige uden at beskylde for patriotisme eller værre ting - ved at lade løbet fortsætte, da først bådene var kommet klar af hinanden. Sorø udlignede det meste af det forspring, som tyskerne uberettiget havde fået og var i mål 3,1 sekund efter, eller i andet mål, en lille længde.

Dansk roning har siden ved Lyngby Roklub (Ib Ivan Larsen og Peter Fich Christiansen) vundet bronze i bådtyppen. Jeg vil ikke påstå, at den toer var til mere, end placeringen, men skal ikke glemme at formelde min respekt for Peter Fich Christiansen, hvis meritliste er den længste af alle danske roeres. Peter Fich var - og er - en anderledes

Peter Fich Christiansen, Lyngby, manden med den længste meritliste i dansk roning, her som europamester 1965 med Hans Jørgen Boye.

type roer og rokammerat. Det var ikke ham, nogen mødte, hvis de en aften efter træning satte sig ind i klubhuset for at få en sodavand at gå hjem på. Peter holdt sig altid for sig selv. Hans opfattelse af tingene i samfundet og omkring ham var bundet til forhold, som for ham var uimodsigelige. Hans opfattelse af sammenroning, træning, konkurrencer fulgte helt bestemte normer. Hvordan hans træner gennem næsten alle årene, Børge Schmidt, havde fundet løsningen til hans psyke ved nok ikke nogen. Hvordan Peter kunne gå i spænd med henholdsvis Hans Jørgen Boye og Ib Larsen kunne undre alle i klubben, og især uden for.

Børge Schmidt, som i sin start som træner, vel ikke havde alverdens viden om roning og i hvert fald ikke noget nært forhold til kaproning på internationalt plan, udviklede sig som årene gik til at blive en af dansk ronings markante skikkelser på det plan. Børge havde sin ro med hjemmefra det jyske. Han havde sin skepsis parret med en lidt tung lydhørhed. For eksempel tog han måske mere end så mange andre danske trænere til sig af de råd og anvisninger, som den jugoslaviske træner, Zeczeli, gav fra sig. År efter år gik Børge Schmidt på bredden under træningen, eller sad i sin motorbåd og hvislede et "Svit-svit-let-let" til

sine mandskaber. Han ville have afviklingen af tagene til at være som en dans, en rytmik. Båden skulle glide. Eftersom det er al kapronings alfa og omega at skabe en ensartethed mellem den hårde indsats-afvikling-ny indsats har Børge Schmidt ikke haft fat i noget forkert. Jeg har i ørerne hans "Svit-svit", mens Ib Larsen og Peter Fich vænnede sig til de særlige forhold i Mexico. De fik en bronzemedalje ud af fliden. Som var stor. Og de roede smukt - svit-svit.

Vi har haft endnu større triumf i bådtypen, et europamesterskab i Luzerne 1947. Et meget uventet sådant. Ole Søren Jensen og Jørn Snogdahl fra Roforeningen Kvik havde aldrig fået nogen rokyndig til at anerkende den teknik, eller snarere mangel på teknik, hvormed de førte sig frem over en kaproningsbane. "Det ser ud, som om de vil ind til hver sin bred hurtigst muligt", blev det spydigt sagt, når de gik til den af alle kræfter. Sådant så det også ud den søndag i Luzerne, da finalen blev roet.

De Schweiziske arrangører havde med national sans for værdier arrangeret en totalisator, hvori enhver kunne tage sit væddemål på de deltagende både. Eftersom det i årene lige efter krigen var begrænset - meget endda - hvad danskere havde med under et udlandsophold, måtte indsatsen blive beskeden. At sætte to Schweizerfrancs ind på de to fra Kvik, fordi vi nu var klubkammerater, måtte anses for letsindig omgang med betroede midler. Da de så kom oksende op over banen, de to, og med hele fem sekunder holdt nr. 2 bag sig, var der et odds på over syv til udbetaling. Ikke værst.

Ung og sporty havde Deres herværende rapportør taget de sidste par hundrede meter med langs bredden - sådan da - var nået frem til en utidig indblanding i den glade omfavelse, som Dansk Forening for Rosports nyudnævnte formand, Vagn Jensen, havde parat til "tanterne fra Nørrebro" som Jørn Snogdahl lidt sarkastisk benævnte dem. Da de forpustede gratulationer var overstået og en langsommere tilbagevej påbegyndte, dukkede en smuk pige i rød plisseret nederdel og hvid bluse op på stien. Spontant trykkede hun sine varme læber mod rapportørens.

Ak, siden har vi aldrig set hinanden.

DET STORE GENNEMBRUD

Luzerne 1947 blev dansk ronings helt store gennembruds-år. Intet under, at nybagte formand Vagn Jensen strålede om kap med solen over Rotsee. Den kunne Ebbe Parsner, vort store håb, i singlesculler, ikke lide. Den var vel heller ikke alt for meget i favør af Køge Roklubs firer. Men Skjold i otter og Roskilde i toer med styrmand lagde en sølv- og en bronzemedalje til Kviks guld. Danmark blev tredjebedste nation. Da vi den aften skulle fejre det, fik vi et par brogede oplevelser med. Vi, det vil sige tre fra DFFRs hovedbestyrelse, mandskabslederen og jeg enlige journalist, var samlet over en stilfærdig øl på café "Alsteren" for enden af den berømte Holzbrücke. Roerne var til en forsinket afslutningsfest og medaljeoverrækkelse. Det var blevet en ret mislykket komsammen, hvor FISA-lederne havde glemt medaljerne hjemme på hotellet. Langt om længe havde de to guldroere fået det synlige bevis på deres bedrift, efter at de i ventetiden havde taget et enkelt glas kølig hvidvin. Ole "Jang" havde bagefter snuppet sig et ekstra. Da de dumpede ind i "Alsteren" havde han brug for et glas øl "til at tage den grimme smag af munden". Han fik sin øl. Lidt efter gik han ud som et lys. Fire af hans stærke kammerater fra Køge og Sven Balschmidt hankede hurtigt op i ham for, via træbroen, at få ham hjem til hotellet. En roer i hård træning måneder igennem, helt afholdende, tåler ikke meget.

Da det lille optog var nået midtbro's vågnede Ole "Jang" op. Hans bærere brugte lejligheden til at skifte hænder. Ole "Jang" var blevet placeret lige under broens allegoriske fremstilling af slaget ved Reval, hvor Dannebrog faldt fra himlen ned. Ole "Jang" kikkede op på det dælende Dannebrog og fremsagde, før han lukkede sine små, troskyldige øjne:

"Nu har jeg puklet 2000 meter for at få Dannebrog til tops. Så vil jeg sgu ikke ha' det ned i hovedet igen."

Han blev båret hjem og sat op ad en balje med en palme, til han midt nat var helt frisk igen.

Vil nogen Jeronimus nu her sige noget vredt om sport og spiritus? Jamen, det vil være helt forkert. Hvis man har noteret sig det serverede kvantum må det være indlys-

Træner Henning Christiansen mellem sine europamestre Finn Pedersen og Kjeld Østrøm på triumftog gennem Roskilde i 1954.

ende, at kun den lange abstinens, den stærke anspændelse i forening med fysisk udmattelse har ført til, hvad vi nu så mange år efter har ment at kunne referere fordomsfrit i erindringens milde lys.

Andre eksempler og forsvinden ind i buskene lader vi ligge.

Danskroning har fået to guldmedaljer mere i toer uden styrmand. Den i 1954 på Bosbaan i Amsterdam ved Roskilde Roklub fik en dramatisk optakt. Kjeld Østrøm havde været et års tid i Canada, hvor han havde ernæret sig som skovhugger. Hvad han manglede i rotræning og navnlig samarbejde med sin gamle makker, Finn Pedersen, skulle han opveje med sin superform, rent fysisk. Så skete der det, at Kjeld i indledende heat gik ned 100 meter før mål. Ingen guld til Supermand, sagde bekymrede. Men de tog fejl. På finaldagen, hvor det blæste en strid medvind, var makkerparret helt ovenpå. Roskildetoeren blæste Sovjet langt bagud, forbedrede hanerekorden med 15 sekunder, samt roede for første gang i bådtypen under 7 minutter.

Igen blandede en enlig reporter sig, og stod bag HC, Henning Christiansen, holdets træner, på pontonen under sejrsceremoniellen. Fotos fra det store øjeblik kan bevidne det. Ved granskning i lup vil tvivlere kunne konstatere, at Henning under sin urolige, nervøse formiddag havde glemt at skifte morgensutterne ud med anstændige sko. Ingen tog ham det ilde op. Det var før Keller.

DOPING-ANKLAGE

På Idroscalo i Milano 1950 efterlod Italien og Danmark med hver tre guldmedaljer kun een titel. Den snuppede Schweiz. Udover guldet smykkede Danmark sig med to sølvmedaljer og en fjerdeplads, hvilket i det samlede resultat gav 32 points. Italien havde foruden sine tre guldmedaljer, 3 sølvmedaljer og en fjerdeplads, eller fire points mere.

Der var en bid endnu.

Den blev snuppet året efter i Macon. Seks af de syv danske både nåede finale, og skønt det kun blev til eet europamesterskab - Erik Larsens i singlesculler - talte tre an-

denpladser til Aarhus Roklub i firer med styrmand, Københavns Roklub i toer uden styrmand og Bagsværd Roklubs otter, plus Kolding Roklubs tredjeplads i toer med styrmand og DSR - lidt skuffende - på en fjerdeplads i firer uden styrmand - så det alt i alt var nok til førstepladsen i holdkonkurrencen. Bedste nation. Festlig hjemkomst med stor modtagelse på Københavns Rådhus. Og store forventninger til det følgende olympiske år i Finland.

Ud på efteråret blev den glade stemning brat brudt. Et schweizisk sportsblad anklagede på sin forside danske roing for at have nået resultaterne på kunstig, ulovlig måde. Vore roere var dopede. De havde under hele opholdet i Macon fået tilskud i pilleform, et (schweizisk!) præparat, Androstin, et udtræk af tyretestikler. Landsholdets mangeårige læge, Axel Mathiasen, nægtede ikke, at han både havde givet tilskud til roernes kost i form af vitaminpiller, heller ikke at han desuden havde givet Androstin tre om dagen. Roerne havde nærmest godmodigt følgagtige taget mod pillerne og slugt dem, selvom flere af dem, fandt det en smule naragtigt at skulle have noget oveni den gode og rigelige mad, som de franske arrangører sørgede for.

"Sagen" endte på Dansk Idræts-Forbunds årsmøde, hvor DFfRs formand, Vagn Jensen, i et bevæget indlæg hævdede, at ingen i hovedbestyrelsen nogensinde ville forsøge at fremme resultater ad kunstig vej, og at ingen havde haft mindste anelse om pillernes eventuelle ulovlige styrkning af roernes formåen. Axel Mathiasen kunne på sin side afvise, at Androstin i den givne dosering kunne urimeligt forbedre roerens ydeevne og sætte dem i stand til ydelser, som normalt ville være uden for deres mulighed. Ekspert-udtalelser bestyrkede dette udsagn, og det internationale forbund anerkendte fremstillingen og konklusionerne. Der kunne ikke sættes nogen plet på danske roere, eller måden, hvorpå de havde skaffet sig den førende position i Europa.

Under udformningen af dispositionen til dette afsnit i jubilæumsbogen har jeg drøftet med min gode ven, Ole Scavenius, der sad i Bagsværd Roklubs otter, og altså var en af "pilleslugerne", om det overhovedet var værd - så

mange år efter - at beskæftige sig med den doping-anklage. Ole mente nej.

Ingen af os havde mindste lyst eller behov for at blive bedre ad kunstig vej. Vi tog de forskellige vitaminpiller, fordi "Mathis" så brændende troede på, at vi skulle have noget mere, end den almindelige kost. Og vi vidste jo, at ikke alle i de år forstod værdien af varieret og vitaminrig kost. Der kunne godt være nogle imellem os, som havde behov for et ekstra tilskud."

Nu er historien fortalt ligeud og uden omsvøb. Den faldt hårdt tilbage på det schweiziske blad dengang. Der er ikke efterladt nogen plet på de danske roere.

MONTGOMMERY

Her skulle jeg for at følge kronologien nogenlunde fuldføre omtalen af toer uden styrmand og bekræfte, hvordan Sorø Roklubs sølvvindere fra Berlin, Rich. Olsen og Harry Larsen, i Amsterdam 1937 dublerede det olympiske sølv i EM, mens Rich. Olsen sammen med sin singlescullerspecialist og broder, Viggo, lagde en bronzemedalje til sin righoldige samling i de sidste europamesterskaber før krigen, 1938 i Milano. Sølv i EM 1951 i Macon fik vi ved Bent Jensen og Palle Tillisch fra Københavns Roklub, et lidt umage par, som alligevel formåede at holde fælles takt og udnytte Tillisch's teknik og Bents kræfter. Bent Jensen blev efter sin aktive tid en særdeles nyttig træner i sin klub som i andre, blandt andet Bagsværd Roklub.

Tre gange bronze i bådtypen, hvoraf Peter Fich, den uopslidelige, var med i to, een sammen med Hans Jørgen Boye, een sammen med Ivan Larsen, den første i Amsterdam 1964, den anden fem år senere i Klagenfurt. Peter med det indadvendte sind, kunne småbrokke sig over de særeste ting, især ledernes dispositioner. I Klagenfurt var han indelrigt forbandet over, at Thomas Keller ikke ville tillade roerne at møde til start i overtrækstøj. Det blæste køligt på Wörthersee, altså måtte man beskytte sig før starten, mente Peter. Danske banedommere fik udvirket et kompromis, overtræksbukser kunne tillades, men ikke nogen anden overdel, end den nationale trøje. Peter beholdt sin

overdel på, mens bådene rettede ind til start og lod ingen ved starten i tvivl om, hvad han mente om det "åndssvage" krav om at få den af, inden der blev kommanderet "partéz".

Vi skal en vending tilbage til Milano 1950. På mange måder en mærkelig kaproning. Organisation var ikke for sikker og haltede de første dage enormt, hvad resultatformidlingen angik. En meget sød og velmenende, forhenværende soldat fra verdenskrig II med tilnavnet "Montgomery" for sådan lige at understrege, hvor hans sympati lå, var blevet betroet opgaven at speake til løbene og videregive resultaterne. Hans tre og en halv glose på engelsk og en helt ubetalelig pointering af tallene i tiderne satte gang i mange væddemål og udløste skraldergrin på tilskuerpladser og i presseloge. Før opsamlingsheatene var "Montgomery" skiftet ud med en kønsløs translatrice. Tilbage var i det fornøjelige plan kun tjeneren i tribunebaren, som havde tilbragt nogle sommermåneder i København og hilste sine danske venner med "Bobby, du har vist ondt i håret, ellers så skal du se, du får'et". Filtenborg elskede ham, og tog det ikke fortrydeligt op, at han fik en håndfuld karameller som byttepenge for sine store sedler. Filtenborg kunne have åbnet en slikbutik efter det Milano-ophold. Når han fik Vagn Hansen, lokaljournalisten fra Valby, til at skaffe sig den daglige ration af store cigarer, kom Vagn med hovedet på sned ("Det er fra dengang jeg for AIK løb langdistanceløb og altid lænede ind mod midten") og havde en pæn forsyning af drops med sig. Skille-mønt kendtes ikke i Milano år 1950.

Og vi havde det jo skønt. Sven Balschmidt, som efter Axel Lundqvist populariserede stof om roing på det mest blændende, havde fået en af sine yndlingsteorier hjem. "Når vi vinder firer med styrmand, den første af finalerne, så har vi proppen af flasken", sagde han altid og lurgrinede i skægget. Proppen røg op med et ordentligt svup, da "Garderfireren" fra Aarhus Roklub sikrede sig guld. Niels Christensen, Ove Nielsen, to stilfærdige fyre, med Peter Hansen som den snakkende og Bent Blach-Petersen som den myndige "skipper" blev styret af den påpasselige, altid

Garderfireren fra Århus skaffede i 1949 Jylland de første EM-medaljer - og i 1950 røg proppen af med guld i Milano (opløbet på det lille billede).

rolige Ejvind Christensen. Af statur som psyke noget nær det ideale mandskab, med Carl Johan Petersen som inspirerende træner, parat med "et lille trick" på de sure dage, hærdet som han var fra sine egne mange år ved åren, erfaringer fra hundreder af hårde løb, nationalt som internationalt. Carl Johan kan ærgre sig over en dårlig fod, som kostede guld, da han stod i zenit som roer. Siden skaffede han sin klub respekt og plads mellem de allerbedste hjemme som ude. Han ydede altid selv det yderste. Han krævede samme ubegrænsede indsats af sine roere. Garderfireren havde efter en rasende duel fra 11-1200 meter og hjem afvist Italien. Sejren var på $\frac{3}{4}$ længde eller i tid $2\frac{1}{2}$ sekund.

Erik Larsen i single- og Aage Larsen-Ebbe Parsner i dobbeltsculler satte guldrationen op til tre. De to fra DFDS måtte slås til næsten black-out med Italien og Schweiz, Erik Larsen kom - som allerede berettet - måske et stykke over ydergrænsen. Hvilken lettelse, at han vendte tilbage derfra. Nu mere end 36 år efter ved jeg, at min livslange, kære veninde, Herdis Scavenius, gift med Ole, på sin egen stilfærdige måde sørgede for at få Erik hjem til hotel "Rosa" i en taxa. Næste dag ønskede han sig en chiantiflaske i bast som en gave hjem til hende, han satte højest. Der er altid plads til de små private indslag i alvorstunge sportslige dytter.

I firer uden styrmand blev finalen usædvanlig. Italien

stillede med det berømte hold, "Moto Guzzi", et firmahold, vel det første af slagsen i europæisk roning. De fire roere havde halvdagsjob på fabrikken og brugte ellers tiden til træning, træning, træning. Deres tagåre, Morille, havde stjernering i den italienske sportspresse og var i billedbladenes reportager som en anden filmhelt. Op til denne finale havde Morille pådraget sig en halsbetændelse. Den blev efter et fuldkommen forroet finaleløb årsag til en tvivlsom beslutning om omroning. Holland og Danmark ("Skjold") kolliderede, mens Norge forgæves forsøgte at slippe forbi Italien. Banedommerne havde travle minutter. At de sammen med løbsledelsen gennemtrumfede et om-løb, som udløste vilde protester, var dristigt, men også rigtigt. Nordmændene var på deres vej frem blevet groft generet af Jugoslavien, hvis mandskab korrekt blev diskvalificeret.

Omløbet blev udsat til mandag morgen. Morille skulle have en chance for at komme sig lidt.

Vi var ikke mange til den morgenkomsammen. Ole, som havde taget sig et sabbatår fra kaproning, var der med sin Herdis, der nok var skyld i sabatten. Vi håbede vel på Skjold, uden inderst inde at turde tro på muligheden af, at de kunne lægge Italien ned.

Det gik heller ikke. Men Skjold fik sølv, Norge blev fjerde. Havde Nordmændene vundet løbet, ville Danmark være blevet bedste nation.

Højest overraskende havde vi fået sølv i otteren. Her havde Langkjær, sportsekviperingshandleren fra Horsens, præsteret at fordoble sine olympiske sølvvindere fra firer uden styrmand og lave en otter af topformat. Se på navnelisten i den båd og notér navnet på en af de toproere, der har sat præg på en fed samling medaljer fra de skarpeste opgaver: Helge Muxoll Schrøder.

SKULLE DE DISKVALIFICERES?

Helge Schrøder sad igen i en dansk båd med ædelt metal hængt op inden for rækkevidde, da han i 1953 var kommet til Bagsværd Roklub. Ærgerlige over en ubillig kritik af otterens skuffende indsats ved de stort set mislykkede

skolepladsen og brækkede albueleddet. En anden dreng kom til at træde på armen, så bruddet kunne simpelthen ikke vokse rigtigt sammen. Jeg har aldrig siden kunnet rette armen helt ud." Spids albue eller ej. Ole kunne ro stærkt, og han havde, bortset fra en ikke alt for stærk ryg, den kostelige evne, at han havde en formidabel iltoptagning. Ingen så ham nogensinde forpustet.

Da dette mandskab efter overlegen indsats i indledende heat havde kvalificeret sig til finalen i de første europamesterskaber 1953 arrangeret af Dansk Forening for Rosport var alle sikre på, at her havde vi en guldmedalje hjemme. Det samme var denne artikels signatur. Om fredagen satte han Ole Scavenius stævne på Regattapaviljonen og foreslog et interview til Idrætsbladet mandag efter finaldagen. Forudsætningen for samtalen skulle være en vundet guldmedalje. Af tekniske årsager ville det ikke være muligt at få interviewet på, hvis det først kunne sættes efter finaleløbet sent søndag eftermiddag. Ole viste sin journalistiske ven den ubetingede tillid at acceptere en forsikring om, at siden med interviewet ville blive droppet, hvis guldet skulle glippe. Manuskriptet med "sejrs" interviewet blev sat om lørdagen, brudt om med plads til et stort billede midt på. Helsen var klar. Da guldmedaljen klokken sytten den søndag eftermiddag var hjemme kunne vi, med tid nok til at pudse teksten af, få lavet kliché af pressefotograf Erik Petersens skønne optagelse af de fire fra Bagsværd på pontonen med Kong Frederik og Vagn Jensen side og side, Dannebrog til tops og en mig ukendt fjerde mand stående ret med stråhatten solidt forsænket over øjenbrynene. Til kollegers usigelige forundring havde Idrætsbladet interviewet solo mandag morgen.

Hvordan i himlens navn havde vi båret os ad?

Nu kunne det i nogle nervepirrende minutter se ud til, at denne journalistiske triumf, et scoop, som vi kalder det i fagsproget, ikke skulle gå hjem. Da Bagsværd i overlegent, teknisk flydende samarbejde 100 meter før mål havde Norge og England under kontrol, styrede båden skævt. Ingen blev generet af det, men Ole Scavenius måtte skrike på sin et-åre, Helge Schrøder, om at rette op. "Helge var så-

Erfaringerne fra K.R.s store ottetere i 30'erne bragte Siegfred Sørensen (th. med piben) med sig som træner. Det kom Bagsværds sølvotter 1951 og guldfirer 1953 til gavn.

dan en mærkelig drømmernatur, han havde allerede sat sig til at nyde medaljen, og hvad der fulgte med. Nu fik han travlt med at finde ret kurs", har Ole Scavenius berettet. Med der var kommet slinger i rytmen. Oprettningen blev forbrat. Ole lod stå til. Ingen kunne alligevel gå forbi. Til gengæld gik Bagsværd forbi målafmærkningen - på den gale side.

Mange holdt vejret. Skulle Bagsværd nu diskvalificeres, trods den sikre sejr? Det skulle de ikke. Herom var den internationale regel klar. Bagsværd blev hejst som nr. 1, og fik dermed givet arrangøren den største sportslige belønning. DFFRs første optræden i rollen som arrangør af FISAs

største regatta var blevet en sikker succes på det felt, som det iøvrigt ifølge alle deltageres udsagn blev det på ethvert andet område.

Forberedelserne i de danske kaproningsklubber havde været store og meget seriøse foran disse europamesterskaber. Bagsværdfireren havde under Siegfred Sørensen trænet sig i forbilledlig fysisk form og var blevet psykisk hærdet af denne helt anderledes mand. For Siegfred Sørensen var det at sætte et mandskab sammen en sport i sig selv. Hans måde at lægge træningen til rette på var en lige så særlig foreteelse. Han kunne sige til roerne: "I år har jeg fundet på noget helt nyt. Vi skal have længere rullebane. Det er teo-

retisk forkert at køre taget af på 60 centimeter, når I har benkraft til at køre 10 centimeter til." Så riggede Siegfried båden om og satte nye rullebaner i. "Næste år finder jeg på noget nyt. Der skal hvert år være noget, I går ind for og brænder for." Men Siegfried havde ikke bare disse lidt bizarre påfund på sit repertoire. I virkeligheden var alt nøje beregnet. Han vidste, hvor han havde sine roere, hvordan deres mentalitet var, hvad han skulle lirke for, hvad han skulle holde sig fra. Han kunne om vinteren efter en slidsom løbetur i tung sne, invitere på nogle halve stykker med rullepølse og docere for sine udkørte mænd: "Drenge, rullepølsemdatter kan man ikke spise med kniv og gaffel. Det er bare dårlig opdragelse. Næ, en rullepølsemdatter, den skal klemmes mellem fingrene, føres op under næsen, så man rigtig kan snuse den ind, før man sætter tænderne i til en ordentlig bid". At have fat i sine roere på den måde er nok hemmeligheden bag store resultater frem for timelange, skematiske planlægninger. Vel at mærke, hvis den rent saglige baggrund for træning og målsætning er kvalitativ. Det var Siegfrieds.

DANNINGS MESTERSTYKKE

Vi kom lidt væk fra det, jeg ville ind på, Poul Dannings nye bud på et storhold. I Kvik var der - som det glædeligt nok skete temmelig tit i de år - samlet et kompetent antal roere til en otter. Mens holdformeringer stadig foregik på klubplan var det helt selvfølgeligt, at de virkelig fremtrædende kaproere søgte sammen i en klub, hvor jævnbyrdig udfordring fandtes. Splitter man op, hvor roerne i de forskellige medaljebåde er kommet fra, vil man se, at flere har været troløse mod deres oprindelige klub, hvis der andet sted var nogen at være i båd med, som nogenlunde sikkert kunne fremme et resultat. Så kunne det da glædeligvis gå sådan, at tilhøret i den ny klub kom til at betyde måske livslangt medlemskab og stærk klubfølelse. Der må være mange gamle roere som kan give eksempler på det, så det er unødigt her.

Poul Danning havde fået et passende antal at vælge imellem til at prøve en otter. Han formede sin otter med

Kviks sølv-otter ved EM på Bagsværd sø i 1953.

stor omhu. Til tagåre havde han Aage Drejer Nielsen, som var kommet til Kvik fra Køge Roklub. Aage Drejer havde nok fået Ole Scavenius' spidse albue forkert i halsen. Han satte sig en smule skråt på sit sæde og han strittede med albuene. Danning lod ham. Sålænge han også udmøntede sit lidt sent vækkede sjællandske temperament kunne det ikke gøre noget, at han fik den ny Kvik-otter til at stikke af ved, hvad der stak ud. Bag sig havde Aage Drejer syv roere med kraftig kompetence, et par af dem kommet fra nabo-klubben "Skjold" (læg her mærke til navnet Børge Houggaard Petersen, kik tilbage i den indledende rekapitulation over medaljerede hold, og se, hvor ofte "købmanden" har været med). Til at videreføre sin metode, alle sine intentioner havde Danning så på styrmandsposten Finn Aabye. Mange har misopfattet betydningen af styrmandens opgave. En, der lige vejer de tilladte kilo, og som vi kan lære op til at styre ret kurs og tælle de spurtindsatser, som træ-

eren forud har bestemt, så er den hjemme. Sludder. Den rigtige styrmand skal kende sit mandskab - som træneren gør det. Han skal have konduite under konkurrencen til at bestemme en spurt, til at sætte tempoet ned, hvis det har krævet for meget, til at øge det, når han fornemmer, at han har mere tilbage i sit mandskab, end tilfældet er i båden på højde med. Finn Aabye havde som styrmand for den Kvik-otter, vi nu har i nærbillede, fuldt så meget andeli, hvad der blev opnået, som nogen af dem, der hev åren gennem vandet.

Ad et sidespor - EM på Bagsværd sø 1953 - kørte jeg frem til Kviks otter, som to år i træk bød Sovjets mesterhold formidabel modstand. For mange gamle roere vil det stå mejslet på nethinden, hvordan Sovjet-otteren i 1953 efter målpassage ventede på de unge og ukendte, helt uventet hårde danske konkurrenter og hilste dem i respekt. På Bosbaan i 1954 var Kvik endnu tættere på Sovjet. Året ef-

ter i Gent kiksede det, vel mest fordi Kvik i finalen trak den uønskede bane 4. "Watersportbaan", som ikke var fuldt udbygget og anlagt på en flod, viste sig under konkurrencerne særdeles variabel. I de indledende heat blev 21 ud af 26 løb vundet på bane 4 og 3, mens det på finaldagen med vindændring var lige omvendt. Da var især bane 4 blevet "tung". Kvik førte de første 1000 meter, men gik så nærmest i stå og måtte nøjes med en fjerdeplads. Det var ekstra bittert, fordi Sveriges "Three Towns"-otter med den hjemvendte amerikaner, Gus Erichsson, som træner, snuppede andenpladsen. I de år ofrede lederne af de store skibsværfter omkring Mölndal og Göteborg store summer på at skabe hold af international klasse. Som Moto Guzzi i Italien gik disse økonomiske giganter ind for at skaffe landet prestige, uanset at det forbrugte menneskemateriale ikke på værfterne udrettede noget i det daglige arbejde og produktionen. De var ansat på skræmt og kunne frigøres til træning, hvornår og hvor tit deres træner mente det fornødent.

For sidste gang i tiåret efter krigen kunne dansk roning smykke sig med en andenplads i holdkonkurrencen. Den blev vundet på finalepladser til Kvik-otteren, Århus Roklub i firer med styrmand (ligeledes nr. 4) og Bagsværd Roklub i firer uden styrmand. Bagsværd var endda helt tæt på guld. Til 50 meter før mål førte Bagsværd foran Rumænien efter i tur og orden at have indhentet og passeret Finland, Jugoslavien og til sidst Rumænien. Alle vi på bredden begyndte at juble, da Rumænerne overraskende kom igen i en hidsig spurt og vandt med en tredjedel længde. De var ikke psykisk knækkede af Bagsværds passage, sådan som vi alle troede.

Gent blev ikke så lidt af et skuffelsens år, trods andenpladsen i holdkonkurrencen. Vi havde fået hård nordisk konkurrence, hvilket gav formand Vagn Jensen anledning til kort og klart at sige: "Nu kan vi spare en del penge og nøjes med internationale konkurrencer i Nordisk Roforbund". Foruden Sovjet dominerede Finland og Sverige i Gent.

Skriften på væggen havde vi allerede set i Helsinki

Frederiksværks toer med styrmand hjemførte dansk ronings eneste medalje fra OL 1952. Tegneren Bramming kommenterede samme år i Blæksprutten roernes udtur med nedenstående tegning.

BRAMMING

1952. Det kan nok så mange år efter misforstås og rubriceres i den triste samling af bortforklaringer, når det her postuleres, at baneforholdene spillede meget afgørende ind. Drilske kastevinde over en alt andet end beskyttet strækning med snævre vige, derefter åbne, brede stræk, det gav uro, vanskelige strømninger. Dertil kom, at konkurrencen var strammet ikke så lidt til. Nu var Sovjet igen i feltet med et særdeles vel forberedt hold, mens USA mønstrede hold i alle bådtyper og overlegent blev bedste nation. Sammen med Danmark måtte tidligere så dominerende nationer som England, Italien, Holland og Canada rejse tomhændede hjem.

Nej, det er for Danmarks vedkommende ikke korrekt, at vi slet ikke fik noget ud af det. Frederiksværk roklubs toer med styrmand, Svend O. Petersen og Paul Svendsen med Jørgen Frantzen ved roret trak en bronzemedalje hjem, så dansk roning blev nr. 11 af de 13 nationer, der havde hold i finalerne. Der lå et gedigent stykke træningsarbejde bag Frederiksværks medalje, som især var en fortjent opmuntning til Svend O. Petersen for års ihærdig indsats. Siden gjorde han et lige så flittigt og nyttigt stykke arbejde som træner i sin klub, altid vågen for det nye, altid brændende af iver.

Men skuffelserne var i overtal i Helsinki. Bagsværds otter, som efter sejr i den internationale regatta på Bagsværd sø, var blevet ønsket held og lykke af Kong Frederik, kunne slet ikke finde takten. Det gav en helt ny og totalt uerfaren roskribent anledning til i "Aktuelt" at karakterisere den tunge ende af mandskabet, de fire mest erfarne, som udbrændte, dertil bedrevende og hovne overfor de yngre og nyere i bådens lette ende. Det var en skandalehistorie, skrevet af en journalist, som ved de indledende heats havde henvendt sig til Sven Balschmidt og mig og indrømmet sin blanke uvidenhed om kaproning, samt bedt om kollegial hjælp. Den fik han og misbrugte den. Året efter på Bagsværd sø på finaldagen i EM fik han tilgivelse. Med sin inkompetente kritik havde han hidset "de fire gamle" op til at vise, at det med at være udbrændt ikke havde noget på sig. De var stadig gode nok til at være bedst i Europa i den bådtype, de nu havde valgt at satse på.

Som 14-årig var John Vilhelmsen tæt på at styre Bagsværds otter til OL 1948. Tre år efter var han ved roret, da holdet to EM-sølv og i 1956 fik han en forsinket olympisk debut med denne Bagsværd-firer.

BALLADEN I BLED

1956, et nyt olympisk år, indebar desværre nye, grimme skuffelser for dansk roning. Forsæsonen tegnede lys. Bagsværd havde fået en ny, let firer frem med Elo Tostenæs, Mogens Sørensen, Børge Hansen og Tage Grøndahl, styret af erfarne John Vilhelmsen, Roskilde Roklub havde igen mestrene i toer uden styrmand, Finn Pedersen og Kjeld Østrøm, samlet, Kviks otter lagde Frankrigs bedste ottere bag sig i en stor regatta i Paris og havde på Bagsværd sø, trods overraskende nederlag til otteren fra "Vorwärtz" i Østberlin kunnet besejre svenske "Three Towns", sølvvinderne fra Gent. Vi satte også et lille håb til Martin Frost Nielsen i singlesculler. Martin havde efter nogle år i Helsingør Roklub og efter de for scullere vanskelige farvandsforhold på Øresund fået ny gnist hos Ib Sommerfelt i Nakskov Skibsværfts Roklub.

Det blev ikke til medaljer i Bled. Bagsværds firer uden og Kviks otter nåede end ikke finalen. Bagsværds firer med styrmand som nr. 4 og Roskilde som nr. 5 noterede sig for de bedste resultater.

Desværre lå der en alvorlig fejldisposition bag Kviks skuffende resultat. I mellemheatet var det efter ingående beregninger blevet pålagt roerne, at de, hvis de ikke lå til en klar førsteplads, i hvert fald ikke skulle ro efter andenpladsen. Ved at bakke af ville de efter det daværende system for heatsammensætning så kunne undgå at møde Sovjet og Vorwörtz i semifinalen. Disse gustne overlæg! Kvik skoddede nærmest over mål, slået sikkert af det franske hold, som senere blev sølvvinder.

Det var ingen trøst, at Sverige blev besejret af Czekoslovakiet, som senere vandt guld. Jævnbyrdigheden var så stor, at Italien efter at have besejret Czekoslovakiet i ind-

lende heat blev nr. 4 i finalen efter Ungarn, der i sit indledende heat havde vundet over Frankrig! Otterne fra Vorwärtz og Sovjet blev nr. 5 og 6. Den dag i dag anser signaturen det for givet, at Kvik havde teknik og styrke nok til en førsteplads og en helt given udtagelse til legene i Melbourne. Den lille top i DFfR og Olympisk Komité's repræsentant for idrætsudvalget, Gunnar Hansen, lod ikke noget slippe ud bagefter om deres timelange overvejelser, der endte i, at Bagsværd-fireren og Roskilde-toeren blev eneste danske repræsentanter i Australien.

Bagefter førtes en heftig polemik i pressen. Lederkredse satte Kviks protektor, Arveprins Knud, i spidsen for en aktion til fordel for at få otteren udtaget. Danmarks Olympiske Komité stod fast. Den havde heller ikke i sinde at følge en indstilling fra Roskilde Roklubs formand, Henning Christiansen, der, som træner for Finn Pedersen-Østrøm, fandt deres træningsforberedelse for utilstrækkelig og ville have dem trukket tilbage fra deltagelse i Melbourne. Det var en særdeles anerkendelsesværdig indstilling, som nok burde være fulgt.

I hvert fald, ingen af de to både formåede at kvalificere sig til finale på Ballarat-søen. Det fortænder vel heller ikke Bagsværds chance i semifinalen, at en sort svane sejlede ind på Bagsværds bane. Den måtte lade livet. Elo Tostesnæs' åre kappede dens stolt svungne hals.

DET TYNDER UD

Efter Melbourne kom der en slags stilstand. Initiativ var der stadig nok af. Nye mandskaber dukkede op. Carl Johan Petersen skabte som træner i Randers Roklub hold af klasse, Jens Petersen, den stiltfærdige, stædige gamle mand i Maribo fik lavet en firer, som havde en fireårig periode helt i dansk top, men med uheld, hvor det virkelig gjaldt. I 1959 ved EM i Macon fik tagåren, Hans Sørensen, et ildebefindende og brød sammen, da holdet lå i klar vinderposition med en sikker finaleplads forude. Samme dramatiske skæbne overgik i 1954 på Bosbaan fireren fra Lyngby Roklub.

Fredensborgs toer med - Per Topholm, Bent Andersen og styrmand Finn Olsen - lige under toppen på verdensplan.

Andre stærke hold tog over. Fredensborg Roklub med Per Topholm-Bent Andersen, Viking Fakse Ladeplads med Knud Nielsen og Jens Berendt Jensen var lige under toppen på verdensplan, men måtte tage til takke med den fjerdeplads, som vel er en idrætsmands mindst glade oplevelse. En vis part af fjerde... skønt fuldt på højde med de tre foran.

Har vi spildt nogen af de store, de medaljerede, undervejs i denne frit skrevne beretning?

Sølvholdet i otter ved EM i Luzerne i 1934 er ikke kommet med. Og i den båd sad berømt heder i KR's historie som Knud Olsen, DFfR's senere formand, Siegfried og Willy Sø-

rensen, to af de trænere, der i en mangeårig gerning satte præg på kaproningen. Willy Sørensen som landstræner ydede på sin stiltfærdige måde en ikke nok påskønnet indsats, især ude i provinsens mindre klubber, hvor han ud fra sin sikre viden kunne sætte skik på stedlige, dårligere uddannede trænere og forplante nyt mod på at være med mod de store i hovedstaden. I gennembrudsåret 1947 havde Skjold i Luzerne en sølvotter, hvor Holger Larsen, ny mand fra Roskilde Roklub, Jarl Emcken, Børge Houggaard Petersen (igen) og Gerhardt Sørensen markerede sig. Jarl, vor digre ven, havde dansk roning ikke blot stor glæde af i hans aktive år. Han blev sammen med lige så

digre Ib Sommerfelt fra Nakskov Skibsværfts Roklub de faste folk omkring holdene til store internationale opgaver.

Som bådmænd påtog de sig at sørge for materiellet, hvilket nok kunne give selv håndsnilde folk rigeligt at se til. På intet tidspunkt kunne dansk roning erklære sig forsynet med tilstrækkeligt godt kaproningsmateriale.

De gamle, i realiteten udtjente "skive" måtte tage en tørn til. I djærv facon og på linje med roerne, hvis sprog var deres, skaffede Jarl og Ib atmosfære under de uvante forhold, den for en udenlands debuterende beklemmende usikkerhed. I mange år havde de to, sådan nærmest uden for nummer, Køges Henry Larsen, til hjælp, og hvad Henry ikke vidste om muligheder for at lappe "skroget" sammen, det kunne noteres på en meget lille lap!

Jeg har heller ikke fået sagt noget om den firer uden styrmand fra Aarhus Roklub der i 1951 i Macon vandt sølv. Den havde på et-åren Einar Christensen med de store og ikke helt udnyttede lederegenskaber, som tagåre, den temperamentsfulde Poul Locht, også landsholdskæmper i håndbold. Et broncehold fra DSR i de sidste EM før krigen 1938 i Milano talte nogle af de store ronavnene i Studenter-nes historie, fire roere, hvis bedste tid desværre faldt i besættelsesårene. Taulsen-Teglers-Ole Secher-Staunsholt havde format til guld i Helsinki, hvis legene ikke var blevet slettet af den onde krig. Sidst i denne rekapitulation skal vi have med, at dansk roning under de fremmedartede forhold i Mexico 1968 fik to broncemedaljer ud af det. Ingen havde på forhånd troet på, at Haderslev Roklub i toer med styrmand kunne nå så langt frem. Harry Jørgensen-Jørn Krab med Martin Krab, Jørns lillebroder som styrmand, var blevet bragt i formidabel fysisk form af farmand, Martin "Matte" Krab. Da Gunnar Hansen mødte med sin båndoptager i Olympiadebyen dagen før finalen, blev der smilet en smule overbærende af "Matte", da han med overbevisning sagde: "Vi skal da ha' no'en af dem smo te' å hæng' om æ hals". Det fik hans trio. Efter den hårde tur i sviende sol og iltfattig luft blev Harry Jørgensen piller ud til doping-prøve. Vi måtte hælde fler dåser Heineken på ham, før han kunne præster en lille tår. Større tiltro på forhånd havde vi

Ib Sommerfeldt, Nakskov, th., skabte sammen med Jarl Emcken atmosfære under uvante forhold. Uforlignelige var de som bådmænd og ledere.

til Lyngby Roklubs Peter Fich Christiansen-Ib Ivan Larsen. Deres sidste træningsarbejder havde været overdådige, selvom Børge Schmidt fra bredden på sin cykel lagde dæmper på, når de under intervaltræningen satte hårdt i. Modstanderne skulle jo ikke vide for meget. Deres bronce-medalje kunne være blevet af sølv med en smule heldigere lodtrækning ved banefordelingen. Det har været som om Peter Fich ikke måtte få nogen af de gode baner, når det virkelig gjaldt.

Mere end på de to medaljebåde havde forventningerne på forhånd samlet sig om Niels Henry Secher i single-sculler og "Bombefireren". Niels Henry roede et strålende indledende heat, og syntes sikker på, både at nå finale og medalje. Desværre tog den "tynde" luft pusten fra ham, da han i semifinalen endnu førte. Han var nær kollaps og kom skvulpende ind til pontonen efter en mat femteplads. Hans form og kunnen havde fortjent betydeligt mere.

Og "Bombefireren" fik aldrig vist, hvor langt den ville have kunnet nå. Under træningen brød Tom Hindsby sammen og måtte til sengs, ude af stand til at yde mere. Det var synd for ham. Det var synd for hans tre kammerater. Og det var absolut synd for hans nærmeste, der blev skræmt unødigt af overdimensionerede overskrifter og sensationsskruet tekst om kollapsens følgevirkning.

Der skulle gå et par år, før disse fire toproere fik et resultat ud af det, en bronce-medalje ved VM i St. Cathrines. Da startede de fire for "Skjold", skønt Erik Petersen og Kurt Helmudt, indtil "Bombefirerens" sammensætning, altid havde båret Kviks farver.

DE GYLDNE ÅR...

Ind imellem var enkelte af dem ikke så forgyldte. Da DFfR i 1963 for anden gang havde fået overdraget at arrangere EM, blev det så som så med den sportslige succes. Hvad tilrettelæggelse og gennemførelse af det meget krævende arrangement angår, kiksede ikke noget. En kamp mod vejrguder taber de mest stræbsomme altid. Og det var, hvad den store stab af frivillige, offer- og arbejdsvillige,

Begge toere, Peter Fich Christiansen og Ib Ivan Larsen i den styrmandsløse, og Haderslev - Harry Jørgensen-Jørn Krab med lillebror Martin Krab som styrmand (her over) fik bronze ved OL 1968.

gjorde under forløbet af de fire dage. Da første indledende heat blev roet begyndte det at regne. Og så regned', ja så regned' det i spande ned. Med fynsk mildhed kunne de gennemvåde ledere kikke ud over den nysatte siddetribunes underminerede sæder og muntre hinanden op med friske rim: "Himlens gråd, gør den nåed? -ja, våd!"

Kun de allermest fanatiske holdt ud som tilskuere. Partoutkortene à kr. 100,00 for alle fire dage lå i stabler i billetbestyrer Jørgen Lützens skurvogn. Kontrollørerne nåede måske op på fem klipninger og kuponafrivninger de tre første dage. Det var bare trøstesløst.

Og den forgyldning, der skulle være halet hjem på det

økonomisk hårdt pressede budget, led en krank skæbne. Velvilligt bistået af skovens førstemand, Laumann Jørgensen, var der opnået tilladelse til, både at indrette en asfalteret parkeringsplads i det fredede skovområde og udlægge fem reklameskilte ud for mållinjen. Sure naturelskere havde udvirket, at skiltene ikke måtte anbringes permanent på banen. Hver aften skulle de flådes ind til bredden og skjules mellem sivene. Der lå de fem skilte følgelig også, da Danmarks Radio checkede, dels til den hjemlige udsendelse i TV, dels retransmissionen til ialt 13 lande, tilsluttet Eurovisionen.

Generaldirektør Hans Sølvhøj, økonomidirektør Ejnar Jensen og pressechef Poul Berg blev smukt modtaget af Københavnskredsens formand, den fødte vært Arthur Christiansen, og var særdeles positive under frokosten i Regattapavillonen.

Da d'herrer havde besigtiget banen og mulighederne for tekniske installationer, blev de meget formelle, fordi der foran dommertårnet og den allerede højeste målmarkering lå fem skilte, ganske enkelt bemalet med multinationale firmanavne. "Dem panorerer vi uden om", erklærede Hans Sølvhøj, tro mod DRs melerede principholdning til reklamer. DFfRs kasserer, Poul Madsen, som havde skaffet de fem reklameskilte og slutsedlerne på betalingen for dem, spurgte skeptisk bagefter: "Mente han virkelig det?". Det gjorde Sølvhøj. Teknikerne fik deres instruks. Under de fire dages roning kom reklameskiltene ikke med på eet billede fra opløbskampene. Skønt der ikke havde stået noget i slutsedlen om TV-forevisning som forudsætning for de 10.000 kroner, hvert skilt skulle koste, var der efter EM kun at konstatere, at 50.000 kroner ikke kom i kassen. Den havde på grund af regnen en manko på det dobbelte. Det blev dyre EM-dage for de kommuner og amtet, der havde spændt det økonomiske sikkerhedsnet ud for arrangementet.

En uge senere stod Dansk Rideforbund for europamesterskab på Maltegårdsvej. Her var de samme fem firmaer med. Deres logo'er var blevet malet på forhindringerne, og stod følgelig lysende klart på skærmen hver gang

en ekvipage passerede. Det fik ro-EMs pressesekretær til at skrive åbent brev i Berlingske Tidende, stilet til DRs generaldirektør med logiske spørgsmål om forskelsbehandlingen af to arrangører. Det åbne brev blev ikke besvaret. Presse-sekretæren, en nidkær hidsigprop, sendte et nyt åbent brev med skærpede formuleringer. Det brev fik han i hovedet fra Berlingskes redaktion, hvori blev forklaret, at offentlige personer ikke havde nogen forpligtelse til at svare på åbne breve.

Dansk Forening for Rosport fik ikke sin gyldne reklamekage bagt. Skiltene var ikke en permanent del af banen, blev det senere uofficielt oplyst. Jamen, det var de fem firmanavne da heller ikke på de opstillede forhindringer ved stævner på Maltegårdsvej. Ikke når det gjaldt noget lokalt, kunne det konstateres.

PENGENE

Her er vi så ved det, der selv i gyldne år med store resultater, store oplevelser for aktive som ledere, en lang række skønne år med liv og glæde og hård intern konkurrence om at være bedst på hjemligt plan, god nok til at være med mellem de stærkeste internationale - **ved pengene**. Dansk roning har aldrig haft det materiel, som skulle til, de specialbyggede både, som kunne gøre den lange række af topmandskaber lige det bette nøk bedre. Kampen om at klare driften af ambitiøs kaproning, om at skaffe klubhuse og faciliteter, tilstrækkelige baneanlæg, ja, selv benzin til ledsagende motorbåde under den lange træningsperiode, alle disse hverdagskrav måtte give hovedbestyrelsen og klubledelserne store spekulationer. Hvorfor skjule, at fordelingen af midlerne i DFfR også gav anledning til uoverensstemmelse i hovedbestyrelsen, mellem dens fraktioner, hvis hovedinteresse ikke var sammenfaldende. Langtursroerne kunne have svært ved at acceptere de dyre udsendelser til internationale storstævner, dameroerne følte sig ofte forbigået, instruktørforeningen, ungdomsroningen, redaktionen af medlemsbladet, hver part sloges for sit, og fandt tit enigt sammen i, at det ikke kunne være rimeligt at bruge så stor en procentdel af indtægterne på at sende

DFfRs kasserer gennem 40 år, Poul Madsen - var også en mandskabsleder, der kunne klare det hele.

Regn over Bagsværd - under hele EM i 1963, hvor Danmarks Radios aparte holdning til reklamer kostede DFfR en rund sum.

fuldt hold til EM. Kun dette, at resultaterne blev, som de blev, holdt nogenlunde de kritiske røster i ro.

KASSEREREN

Og så havde DFfRs kasserer gennem ikke færre end fyrretyve år, Poul Madsen, sin helt ubeskrivelige charme, til at knibe de lysende blå øjne sammen, bide fast om sin uadskillelige pibe og henvise til, at vi da, hvis vi sendte fuldt hold afsted, også ville få fuld andel i kilometerpengene. Dengang godtgjorde FISA via et krav til den arrangerende nation en vis sum pr. hold, målt i afstand fra deltager- til arrangørland. "Mads" kunne de beløb på fingrene og havde dem parat, når en udtagelse blev kritiseret.

"Mads", ja. Foruden kassererposten i denne utroligt lange periode, med uantastet genvalg og akklamation et altid pletfrit og ubegribeligt nok, altid positivt regnskab, kunne "Mads" i de største af de store år have personligt overskud til at påtage sig opgaven som mandskabsleder ved europamesterskaberne. Udenforstående vil måske ikke se alverdens arbejde i det. Indkvarteringen af roerne det fremmede sted gav jo sig selv, maden og træningsmulighederne skulle der også være sørget for. Enhver, der blot har oplevet een udstationering af 20-30 roere under vildt fremmede forhold, vil vide, at vil man virkelig have noget at se til, mere at leve op til, så skal man bare være hin ene, hos hvem alle klager, alle ønsker ender. For korte senge, træk, støj om natten, ingen mælk om morgenen, mystiske og uspiselige middagsretter, og hvornår kan vi træne, hvorfor kan vi ikke få en motorbåd med, hvordan blev lodtrækningen, skal vi stå og glo i timevis, før den bus kommer? "Mads" kunne klare det hele. Nok var han ikke nogen ørn til fremmede sprog, men han var til gengæld stædig nok til at blive stående hos den i arrangørstaben, der havde ansvaret, lige til han fik sit ønske opfyldt. "Mads" har betydet forskellen mellem halvtriste oplevelser for roerne og den aura, der mange år senere har fået dem til at svømme hen i mindernes rødme.

OVERBLIKKET

Hvilken lykke for dansk roning, at han på denne meget betydende plads fik en efterfølger med andre kvaliteter, men lige så fuldt med roernes velbefindende som det absolut primære: Jørgen C. Madsen med sit kølige overblik, sit organisatoriske talent, tog over efter "Mads" og nåede samme tillidsfulde samhørighed med sine mandskaber. Som sekretær i hovedbestyrelsen og senere som en formand, der holdt styr på alle organisatoriske problemer, indskrev Jørgen C. sig i den historie, vi her fortæller om i småt og stort.

Den historie skal heller ikke glemme, at der for eksempel ud af det resultatsvage (og våde) europamesterskab i 1963 blev tilført dansk roning andet af varig værdi. Den første, helt nødvendige udbygning af regattabanen på Bagsværd sø blev gennemført, selvom det dengang ikke var muligt at bryde gennem en forstokkethed, der fremfor alt ville bevare træet på en pynt på Lyngbysiden af Bagsværd sø.

Først nu, 25 år efter, er vanddybden blevet bragt i overensstemmelse med det internationale standardkrav, til tre meter. Banernes antal er nu seks, så en ansøgning om dispensation for kun fem, som ved det første EM-arrangement, er faldet bort. Der er tilstrækkeligt med telefonledninger til et pressecenter ved opløbstribunen, som fra fortidens idylliske græsklædte skråning nu har (ikke for bekvemme) siddepladsmuligheder, uden dog at være blevet overdækkede.

Tidtagning og resultatformidling er bragt på højde med international standard. EM i 1963 betød også udvidelse og udbedring af regattahallen, af bådpladsen med stativer, og især med Regattapavillon og restaurationsfaciliteter. I dag kunne pavillonen ønskes større, men alene det at få den bygget, at skaffe midlerne var i 1963 en økonomisk disposition af format. Bag den stod – som for så mange initiativer i dansk roning Gudmund Schack. Fremsyn og formåen til at få andre til at se betydningen har i hans klub, DSR, som i den samlede danske idrætshistorie, gjort Gudmund Schack til et højt respekteret begreb. I sine alderdomsår

Gudmund Schack, fremsynet og formående - for dansk roning en uvurderlig støtte og forkæmper.

holder han stadig ved i Københavns Regattaforening, støtteforeningen, hvis mål og midler alene samler sig om udbygningen af det eneste danske roanlæg i internationalt format.

EPILOG

Her bør jeg vel så runde af og lukke bogen om "De gyldne år"? Jeg ved godt, at mange ikke er kommet med blandt de mange navne, de mange personportrætter, dér, hvor de i forløbet burde være placeret. Min undskyldning kan jeg kun formulere ved at citere Vagn Jensens ord efter en af de store sæsoner: "Dansk Ronings fremgang er lykkeligvis ikke een mands værk. I hundredvis af små enheder har brændt for den samme sag og arbejdet for dens fremme. Tak til hver enkelt, kendt som ukendt."

Andre skriver forhåbentlig om væsentlige begivenheder, som for mig at se er faldet uden for rammen af min opgave.

Ellers ville jeg meget gerne have sagt noget positivt om skiftende redaktører af "Roning", først og fremmest Sven Balschmidt og Jørgen Krause. I krigens svære tid satte Balschmidt frugtbare diskussioner i gang om rostil og andre, lige så væsentlige emner. Kombinerede mandskaber var et af dem. Med de nu etablerede rocentre løses det spørgsmål. Andre betydende ting svæver mere. Roernes vægtproblemer og fremtidens bådtyper. Der har jo aldrig været nogen vægtinddeling af roere som i boksning – fra flue – til sværvægt. Selv opdelingen, efter letvægtsroningens udskilning og egne mesterskaber, har ikke effektivt løst det problem.

Løst bliver sikkert heller aldrig vejr- og baneindflydelse på resultaterne. Men blev kaproningen idealiseret til afvikling under aldeles ens forhold på et stadion med overdækning af de 2000 meter, så ville adskillig charme, adskillige skægge diskussioner forsvinde.

Det skal vi ikke fortabe os i, så lidt som i spådomme om fremtidens år.

Bare de måtte blive lige så gyldne, som de herlige, vi nu har bag os.

CARL ETTRUP

Afvejningens år

Afvejningens år

Journalist Steen Ankerdal og DFfRs pressesekretær Søren Christensen om årene 1970-87

Pludselig var det slut!

Dansk ronings "gyldne år" endte på tærsklen til 1970'erne endnu brattere, end de var begyndt efter 2. verdenskrig. Danmark - i 25 år en verdens førende nationer - blev "overnight" reduceret til "prügelknabe" i det internationale selskab.

Statistikken, i denne sammenhæng ubarmhjertigt tørre tal, fortæller: Fra Secher og Engelbrechts verdensmesterskab i dobbeltskuller (1970) skulle der gå 14 år, før et dansk seniorelitehold igen besteg sejrsskamlene ved et officielt, internationalt mesterskab. Og...

Uden at skulle ride i de to olympiske bronzemedaljer, der blev hjembragt fra bjergsøen Lake Casitas nord for Los Angeles, så var OL 1984 mærket af de østeuropæiske supermagters politisk dikterede "tak for sidst" - boykot. Med Rumænien som eneste undtagelse holdt østblokken sig borte fra "LA", som USA og en stribe af dets allierede havde gjort det i Moskva fire år tidligere i protest mod Sovjets invasion i Afghanistan.

Foregående side: Letvægtsotteren, der vandt VM 1981.

Så lidt er 1/100 sekund på et målfoto - det skiller guld - Reto Wyss - og sølv - Morten Espersen (øverst) i letvægts-VM 1977.

DET LETTE DANSKE

Det er meget menneskeligt - og meget dansk - at ro-sporten med de stolte traditioner søgte trøst og lindring, hvor sådan kompensation fandtes. Og det var i den nye vægtklasse: letvægtsroning.

I 1976, blot to år efter, at FISA havde etableret uofficielle verdensmesterskaber for folk, der ikke var dimensioneret som en blanding af Frankenstein og Arnold Schwarzenegger, trak Bagsværds stædige enegænger Morten Espersen den første sølvmedalje hjem i singlesculler.

Hverken af tyngde eller statur var Espersen naturlig letvægter. Han var barn af en nation, der i tidernes og traditionernes morgen havde fostret nogle klepperter, som i roningen havde erhvervet sig talende tilnavne som "Smedeholdet", "Garderfireren" og "Bombefireren". Men de tider var forbi, hvor kernesunde danskere virkede specielt store og stærke, når de blev stillet op ved siden af "hormonbomberne" fra øst. Espersen var i overensstemmelse med det særligt danske - hverken eller, men lige midt imellem seniorsuperstørrelse og letvægt. Han måtte, som mange andre efter ham, pine velfærdet af sig for at nå under vægtgrænsen på 72,5 kg.

Smalkost og svedeture - i tunge træningsdragter og dampbade - blev de danskes omvej til sejre på søen i sidste halvdel af 70'erne og første halvdel af 80'erne. Kilo'ene var lettere at besejre end kæmperne, af begge køn, fra øst. For danskerne og adskillige andre vesteuropæiske nationer blev det kaproning på en vægtskål. Det var næppe tilsigtet, men uundgåeligt - som i alle andre idrætsgrene, hvor chancen for succes vejes op mod vægten.

KUN UOFFICIELT

Morten Espersen holdt i første omgang kaloriekrigen ud i tre år. Drevet af ambitionen om at vinde den FISA-titel, han i 1977 på Bosbaan i Amsterdam blot var en tændstikæskelængde - 1/100 sekund - fra at vinde. I jagten på schweizeren Reto Wyss fangede han - ikke en ugle - men en bøj, og det kostede guldet.

Der vil gå lang tid, før jeg vænner mit til den tanke at

Letvægts-VM på Bagsværd sø 1978 - en udpumpet Morten Espersen er for tredje gang i træk blevet nr. 2 - slået af Spaniens Jose Antonio Montosa (i baggrunden).

være nummer to, sagde Espersen, der ville stoppe som letvægter, fordi det var for vanskeligt at holde sig otte kg under sin ideelvægt.

Men tanken om kun at være nummer to var faktisk så svær at vænne sig til, at han tog nok et år - og stillede op på Bagsværd sø i sommeren 1978. DFFR havde påtaget sig

værtsskabet, fordi ingen andre ville have det. Men betingelsen var, at letvægtsmesterskaberne blev holdt sammen med den internationale Københavns-Regatta.

Det skete hverken før eller siden. Men det siger noget om, hvor meget – eller rettere lidt – man i de år regnede letvægtsmesterskaberne for – ude omkring.

Situationen i Danmark var anderledes.

Denne krønikeskriver, der i 1978 var tiltrådt som ung sportsmedarbejder på det nationale nyhedsbureau Ritzau, var sendt ud til Bagsværd for at dække begivenheden. Lettere medaljeberuset returnerede han til redaktionen i Mikkel Bryggers Gade med det klare fortsæt at ”give den hele armen” om Espersens tredje VM-sølv på striben.

En ældre kollega, hvem jysk herkomst og årenes bitre erfaringer havde gjort mere flegmatisk, bad det unge menneske slå koldt vand i blodet: det her var kun et uofficielt verdensmesterskab, og sådanne sejlede det gamle bureau i. Hvortil kom, at sølvet var vundet uden konkurrence fra dem, der virkelig ku’ ro, østeuropæerne. I de statsdrevne sports-fabrikker, hvorfra man udspyede diplomater i træningsdragt – for nu at bruge et udtryk fra DDRs tidligere statschef Walther Ulbricht, brugte man ikke ressourcer på uofficielle mesterskaber i ikke-olympiske discipliner.

Nøgternt set havde kollegaen ret i sin vurdering af letvægtsmesterskaberne. Men . . . da kaproningen i disse år ikke undte sine tilhængere andre opmuntringer, kom Espersens såvel som efterfølgende medaljørers gevinster til at stå i et mere officiøst lys, end de strengt taget tilkom. Æres den, der æres bør, men verdenen og mesterskabet var altså et relativt begreb i letvægtsroning.

Danmark blev verdens bedste letvægtsnation det sidste år, hvor mesterskaberne var uofficielle – i 1984. Man kan ikke se bort fra, at det fødte et vist overmod. De mytologiske begreber, hybris og nemesis, aftegnedes i hvert fald året efter i Hazewinkel, hvor letvægterne scorede deres korte histories største fiasko i det første officielle VM: ikke én medalje.

DET FRIE FALD

Der gives adskillige forklaringer på, at dansk roning røg agterud i de traditionelle olympiske discipliner i 70’erne – samtidig med, at man markerede sig på et nyt område som letvægtsroningen.

Skismaet er ikke isoleret til ro-sporten. Iagttagelser man Danmarks rolle i international idræt som helhed gennem det sidste halvandet årti, springer to tendenser i øjnene:

DDR, der i 1965 var blevet anerkendt som selvstændig nation i international roning, og som ved OL i 1968 for første gang stillede eget hold (i 1964 var der stillet fællestysk OL-hold) var med en kraftig satsning banket ind på verdensidrættens medaljebord. Dermed tvang østtyskerne traditionelle supermagter som USA, USSR, Vesttyskland og Storbritannien til at kaste store ressourcer ind i den internationale prestigekamp, som topidræt også er.

Resultatet kan aflæses i de olympiske medaljeopgørelser. Hvor Danmark i 1968 vandt otte medaljer (1 guld, 4 sølv, 3 bronze) blev det i 1972 til én medalje, Niels Fredborgs guld i 1000 m banecykling på tid. I 1976 var høsten tre medaljer (1 guld, 2 bronze) og i 1980 fem (2 guld, 1 sølv, 2 bronze).

– Mens man i udlandet virkelig begyndte at satse tid og penge på roning, gik vi stadig rundt som rene amatører. Vi havde nok roerne, men ikke ressourcerne, konstaterer Morten Espersen.

Roningens frie fald, var også dansk idræts som helhed.

VELFÆRD OG EKSPLOSION

Men samtidig red en række nye idrætsgrene og discipliner med på velfærdsbølgen fra 60’erne. Flere mennesker havde fået overskud af fritid og penge til at dyrke deres interesser. Med det resultat, at en række nye idrætsdiscipliner kom ud til en bredere kreds. Og de skulle helt i overensstemmelse med den menneskelige natur have deres mesterskaber, officielle eller uofficielle, hvor kræfter og kunnen blev prøvet af. Antallet af nye internationale mesterskaber eksploderede, og idrætsfolkene fra det lille, men velstående Danmark holdt sig ikke tilbage. Man havde råd til at

være med og markere sig. Hvilket ikke nævnes her for at nedgøre pionerernes indsats og præstationer, men for at sætte dem i perspektiv.

Som danskere gennem historien har været iværksættere og udforskere inden for videnskab, landbrug og teknologi, sådan var man også med på den moderne idræts anden bølge, da fritid og forbrug eskalerede i 70’erne.

DET UNATURLIGE NIVEAU

Men fordums styrke i dansk idræt i almindelighed og roning i særdeleshed handler også om andres svaghed. Om at have befundet sig på et kunstigt højt niveau i en periode. Krigens konsekvens så at sige.

– Vi havde en unaturlig periode efter 2. verdenskrig. Vi opnåede resultater, der var bedre, end vor standard egentlig berettigede til. Vi var ikke specielt gode, det var de andre der var dårlige.

Nationer som Tyskland, England og Italien, der før 1940 havde hørt til ro-sportens førende, havde brugt ti krigsår på at udrydde en generation. Nemlig de unge, der skulle have taget over i 50’erne og 60’erne, siger Gunnar Aabye, der var DFFRs kaproningschef i midten af 70’erne.

– I det fredfyldte Danmark kostede verdenskrigen ikke en generation, og vor klubstruktur blev ikke smadret af besættelsen, selvom nogle klubhuse blev schalburgteret af den tyske værnemagt og dens håndlangere, fordi der blandt roere fandtes mange modstandfolk. Vi kunne starte igen lige efter krigsafslutningen i 1945, hvor de krigsførende lande måtte starte forfra.

Da de andre igen nåede deres normale standard, var det slut med den danske dominans.

HØJT AT FLYVE . . .

Men før man nåede det, som Aabye betegner ”dansk ronings naturlige niveau” var man internationalt nede at dykke. Højt at flyve, dybt at falde, kunne man sige.

– Der gik simpelthen nogle år, før dansk roning opadegede, at situationen i udlandet igen var normal. Og, at vi måtte lægge alle vore æg i én kurv for at klare os, som Aabye udtrykker det.

De æg, der i slutningen af 70'erne endelig kunne lægges i kurven, var de kombinerede mandskaber, en egentlig træneruddannelse, og en decideret elitestøtte til danske i-drætsfolk, formidlet af Team Danmark-projektet.

TRÆNERE OG OPRØR

Nok et blik i historiens bagspejl er nødvendigt.

Rene klubhold, nationalt som internationalt, var dansk

ronings adelsmærke. I hvert fald på papiret. Hvad der gemte sig bag en enhedsbetegnelse, ét klubnavn, var ikke sjældent et sammenrend af folk, som lige havde nået at finde sammen hos den af tidens store klubtrænere, der netop stod og manglede en mand eller to til en firer eller en otter.

Det er karakteristisk, at de store hold fra 50'erne og 60'erne var formet omkring disse, ganske egenrådige

klubtrænere. Stærke personligheder som Siegfred og Villy Sørensen, Poul Danning og senere Ib Christoffersen havde selv trukket i årene og vidste, hvordan dét skulle gøres. De spildte ikke tiden med længere diskussioner om metoderne med roerne. Træneren vidste, og træneren bestemte – og længere var den ikke, hvis man ville være med.

Sådan var tiden – ambitionerne og resultaterne faldt sammen – og folk føjede sig.

Der ligger et strøg af fordums stolthed i scullerens navn - Peter Fich - i international praksis lå det tungt for dansk roning i 70'erne.

DFR's formand i 1968-69 Carl Ettrup - offer for det almindelige danske snævertsyn.

Men med ungdomsoprøret i '68, der et par år senere blev til et aktivt oprør i idrætten, var det slut med den gamle autoritære træner. Tiden var ikke til enevælde, men til medbestemmelse. Det er næppe uden sammenhæng med samfundsudviklingen, at de store gamle trænere alle trådte af i 60'erne. Og det er heller ikke uden samfunds-sammenhæng, at roningen endnu nogle år efter den store kommunalreform i 1970, hvor man lavede storkommunerne, stadig sad og skændtes om at tillade kombinerede mandskaber på tværs af klubgrænser.

Idrætten har alle dage været lidt mere konservativ end samfundet som helhed.

Udførlige redegørelser ved den ekstraordinære generalforsamling hos roerne: **Ungdommen stod bag afgået formand**

Vi er uenige om økonomi og tempo inden for rosporten af i dag, sagde medlem af hovedbestyrelsen

Af Svend Aage Jensen

Overskriften i Berlingske Tidende den 8. februar 1970.

FREMSYNET MÅTTE VENTE

Dansk Forening for Rosport havde i 1968 fået en ny formand, Carl Ettrup. Alderen taget i betragtning kunne han ikke netop kaldes ungdomsoprører. Men visioner og udsyn har ingen alder. Ettrup havde sin klare opfattelse af, hvordan roningen skulle fastholde sitt tag i ungdom og publikum i en tid, hvor fritidstilbudene var mangfoldige. Og han havde såvel evne som vilje til at forfølge sine mål.

Lidt firkantet sagt handlede det om, at den brede interesse skabes og næres af elitens resultater. Altså måtte der sættes på at gøre eliten bedre, modernisere regattaerne, udbygge det internationale landskamp-konkurrenceprogram og kombinere mandskaber. Det kostede penge, hvorfor Ettrup også gik ind for reklame- og sponsorstøtte i en tid, hvor kreds- og klubformænd stod for tingenes uforanderlighed.

I grunden handlede det også om to evige problemer: er det forbundet eller klubberne/kredsene, der skal bestemme? Og hvordan fordeles begrænsede økonomiske midler mellem elite og bredde? Mellem 1000 kaproere og 12.000 motions- og langtursroere, som det blev sagt i konflikstens år.

For konflikt kom det til. Kulminerende med et hovedbestyrelsesmøde den 22. november 1969, hvor et flertal gav formanden et mistillidsvotum. Kredsformændene fandt videre samarbejde umuligt og opfordrede Ettrup til at gå. Det skete den 13. december.

Om Ettrup er det siden sagt, at han var forud for sin tid. Også at han handlede hen over hovedet på sine kredsfor-

mænd, som i fornærmelse over at de ikke kunne følge med, gik sammen om at få ham gået.

Det kan konstateres, at de ideer, som Ettrup forfægtede, realiseredes i årene, der fulgte.

Secher og Engelbrecht, kombinationen fra DSR og Hvidovre, der var Ettrups "hjerterbarn" for ikke at sige opfindelse, blev verdensmestre trekvart år efter hans påtvungne afgang. Og de foreløbigt sidste med den fornemme titel.

Sponsorstøtte, som Ettrup egenhændigt havde skaffet dobbeltsculleren til køb af en moderne båd - og efterfølgende en årsag til megen kævl og ballade - blev vedtaget som princip året efter. På generalforsamlingen den 15. marts 1971 sagde 186 ja og 85 nej til reklamer i dansk roning.

Samme hovedgeneralforsamling afviste kombinerende mandskabers deltagelse i DM. Men som Berlingske Tidende konstaterede i sit referat "var man klart på vej væk fra det gammeldags og umodne". To år efter, i 1973, vandt kombinerede hold danske mesterskaber.

Det var et brud med den tid og de synspunkter, der blev tegnet af Vagn Jensen (DFR's formand 1947-57). Hvor den romerske senator Cato altid sluttede sine taler med de berømte ord: Iøvrigt mener jeg Kartago bør ødelægges, mente Vagn Jensen iøvrigt altid: - Ingen klub er så lille, at den ikke kan skabe hold, der kan nå de største resultater.

Opgøret med det, der kan kaldes den danske provinsialisme, førte til en formands fald. Hans afløser Jørgen C.

DFfRs ledelse, der her strokes af FISA-præsident Thomas Keller, skulle ikke blande sig i klubbernes arbejde med de bedste kaproere.

Madsen stod for forsoningen. Fremsynet, der altså umiddelbart måtte vente, skulle blive roernes anliggende. Det blev de unge og aktive, der tog tråden op efter Ettrup. Som Berlingske skrev efter den ekstraordinære generalforsamling i Odense den 8. februar 1970: "Ungdommen stod bag afgangsforsamlingen."

TIDEN, DER FULGTE

Men det kom til at tage tid.

Efter Nordisk Mesterskab i juli 1977, sagde Børge Kaas-Andersen, der på det tidspunkt fungerede som generalsekretær i olympisk komite:

- Nok har vi vundet fem NM-titler. Men vi står uden internationale kort, der kan hævde sig.

- Sagen er, at trænerne ikke vil lade DFfR lave blandede hold. De er kun interesseret i at hygge egne kartofler. På et møde på Kolle Kolle i efteråret 1976 fik kaproningsudvalget meget klart at vide, at det ikke skal blande sig i klubbernes måde at sammensætte hold på. Og man skal også holde fingrene fra træningen af roerne. Vore tanker om et bruttohold blev simpelthen fejlet af bordet, sagde Kaas-Andersen til Ekstra Bladet.

Og han sluttede: - Uden en helt anden indstilling, hvor det bliver fællesskabet og de fælles løsninger, der træder frem for egoistiske ønsker, vil dansk roning blive roet endnu længere bagud de kommende år.

Tøbruddet skulle komme to år senere, hvor Kaas-Andersen vendte tilbage og afløste Jørgen C. Madsen som

Bent Serup - koordinator af træneruddannelsen og cheftrener for DFfRs første bruttohold i 1979.

DFfRs formand. De kugler, han havde været med til at støbe i olympisk komite, hvor man op til Moskva-legene 1980 som noget ganske nyt begyndte at give øremærkede tilskud til enkelte idrætsfolk, skulle medvirke til at flytte hegnsplænen i ro-sporten. Landsholdstanken med en fælles træner gik endeligt igennem i 1979, med Bent Serup som bruttoholdets chef.

Forud var gået nogle brydsomme år, hvor de aktive havde forsøgt at blive repræsenteret i kaproningens besluttede organer.

EN STILFÆRDIG MURBRÆKKER

Umiddelbart sporede det ikke i ro-sportens hverdag, at Niels Henry Secher som den første aktive idrætsudøver fik

DFfRs formand Jørgen C. Madsen sammen med kong Frederik den IX ved EM 1971 på Bagsværd sø.

Jørgen C. Madsen gjorde sit til, at Niels Henry Secher blev den første aktive i DIFs ledelse i 1972. Året efter gik de aktive selv - med dannelsen af Dansk Aktiv Gruppe.

sæde i Dansk Idræts-Forbunds forretningsudvalg. Men valget af den 26-årige eks-verdensmester på DIFs årsmøde i marts 1972 var både et symbol og et signal.

Fra idrættens spæde start i sidste århundrede havde roningens ledere ydet en markant indsats i DIF. Secher forlængede den tradition. Og nu, hvor ungdomsoprøret sendte dønninger ind over idrætten var en rolig roer at foretrække for ishockeyspilleren Claus Bøje, der havde luftet mere rabiate synspunkter på pampervældet i dansk idræt.

Bøje var opstillet til valg af Dansk Basketball Forbund, men blev på DIF-mødet undsagt af sine egne - i skikkelse af ishockeyunionens formand Otto Randholm.

- På dette psykologisk rigtige tidspunkt gjorde rospor-

tens Jørgen C. Madsen opmærksom på, at hans forbund havde opstillet en aktiv (Niels Secher), der var i fuld harmoni med sin bestyrelse, levende interesseret i organisationsforhold og som ekspertice indenfor idrætsfysiologi ville være en gevinst for FU, skrev DIFs officielle organ Idrætsliv i sit mødereferat.

Secher blev valgt - og kom til at stå med et ben på hver side af generationskløften.

På den ene side ville han ikke tages til indtægt for det spirrende ungdoms- og aktivoprør. På den anden side var han enig i, at "dem, beslutningerne så at sige går ud over, også er repræsenteret, hvor beslutningerne tages".

Secher var sig bevidst, at han kunne komme til at sidde som de aktives enlige gidsel, og han forventede ikke at

kunne udrette "forfærdelig meget". Men, "måske kan jeg fungere som murbrækker," sagde han til Idrætsliv.

En stiftfærdig murbrækker, skulle det vise sig.

FRI OS FRA DE AKTIVE

Arene, der fulgte, skulle opvise flere eksempler på, at tidens brudlinjer også løb ind over idrætten. Dansk Aktiv Gruppe, der både havde Claus Bøje og Niels Henry Secher blandt aktørerne stak snuden frem - og fik nogen over den - af det repræsentative demokrati. Først på DIFs første og eneste Idrætsting i vinteren 1973, siden på DIFs årsmøde i foråret 1974. Resolutioner om ligelig aktiv repræsentation i idrættens beslutningsprocesser blev fejlet af

bordet på Idrætstinget, hvor man drøftede flere penge til idrætten med politikerne. Og ikke en af de otte kandidater, som Aktiv-gruppen med basketballforbundets hjælp havde opstillet til DIFs forretningsudvalg, blev valgt. DIF-ledelsen sørgede selv for en afløser til Niels Henry Secher, da man opstillede den aktive håndboldspiller Palle Nielsen. Secher trådte af lige så stilfærdigt, som han var trådt til.

Senere på foråret 1974 døde et andet aktivt initiativ på Dansk Forening for Rosportsgeneralforsamling: forslaget om, at roerne skulle have 50 procents medbestemmelse i kaproningsudvalget, fik 29 af 183 stemmer.

- At fremsætte dette forslag i en broget forsamling af motionis- langsturs- og kaproere var en sælsom oplevelse, sagde hovedmanden Poul Henrik Hedebo, DSR.

- Man kan ikke sige, at demokratiet i dansk idræt forgår, for det har på aktivplanet aldrig bestået. Men dårskenen består, kommenterede Per Høyer Hansen i modstandsbevægelsens gamle dagblad, Information.

Indstillingen var, som Høyer skrev: fri os fra de aktive, ud i bådene med dem!

Og derfra fortsatte så kampen for selv at udforme idrætslivets vilkår. Initiativ kan knægtes, men de initiativrige kan ikke knækkes. De dukker op igen.

TRÆNERUDDANNELSE

Folk som københavnernes Reiner Modest og Morten Espersen og fynboen Bent Serup var blandt de aktive, der sammen med Gunnar Aabye etablerede det trænerråd, som blev grundlag for en træneruddannelse. Og ud fra dette arbejde voksede også de egentlige planer om en samling af de bedste kræfter på et egentlig landshold.

Aabye gjorde to synspunkter gældende, som begge handlede om at lægge alle æg i én kurv:

- Man stiller jo heller ikke et fodboldlandshold af 11 spillere fra samme klub. Man tager de bedste fra hele landet.

- Men forudsætningen for at kombinere på tværs af klubgrænser er, at roerne ror ens. Det kræver en ensartet træneruddannelse.

Formanden for kaproningsudvalget Gunnar Aabye ville lægge alle æg i én kurv.

Den eksisterede ikke ved starten af nedturens årti. Men den kom, da man var blevet tilstrækkelig træt af tæsk på de internationale arenaer. Og iøvrigt som et naturligt led i det uddannelsesboom, som idrætten oplevede efter ungdomsoprøret og fritidsloven.

DET TUNGE SLÆB

Ved OL i 1972 stillede flere kombinerede både op.

Secher og Engelbrecht fandt sammen i den 11. time, da de hver især havde fået klø i singlesculler af Fredensborgs Kim Børgesen. Med blot tre dages samroning kunne verdensmestrene i Årungen kvalificerede sig til OL på den ny-anlagte bane i Oberschliessheim ved München. Og blive nr. 4 i finalen efter klare sejre i indledende heat som semifinalen.

Mandskabet i firer uden var sat sammen af Lyngby/Frederiksværk og det klarede en flot 6. plads. Men fælles var, at der ikke var tale om et egentlig styret forbundsarbejde. Det var roerne, der fandt sammen mere eller mindre på trods af klubinteresserne.

- Problemet i disse år var ikke, at vi manglede gode roere. De var der, men spredt i mange klubber. Med det resultat, at man havde to-tre gode folk til en firer, der så måtte slæbe en svag fjerdemand ned over banen. Den mand, der stod inde på bredden og havde passet til holdet, kunne ofte ikke bruges, fordi han var medlem af en forkert klub, siger Morten Espersen og Gunnar Aabye samstemmende.

Almindelig klubfanatisme og trænerens modstand mod at afgive roere til andre trænere var ifølge Aabye årsag til, at udviklingen sneglede sig afsted.

FANATISME OG FRIVILLIGHED

- Både klubber og trænere følte, at æren ikke længere var deres, hvis de skulle dele et resultat med andre klubber. Og det er sikkert rigtigt, når det blev sagt, at det lokalt var meget sværere at sælge en-to roere på et kombineret hold til lokale sponsorer, end hvis man kom med et rent klubhold.

Hvad trænerne angår, skal man erindre, at de stort set alle arbejdede gratis og frivilligt. Lønningen for dem var, at de fik udtaget deres hold til internationale opgaver og selv kom med som trænere til OL, VM og EM. Det incitament forsvandt også med landsholdstanken. Der skulle de blot være leverandører af roere til et fælles hold. Derfor var de imod, siger Aabye.

Knold og Tot-fireren - Karen Margrethe Nielsen, Judith Andersen, Else Mærsk, Kirsten Thomsen og styrmand Kirsten Plum - nr. 6 ved OL 1976.

KNOLD OG TOT

Disse problemstillinger kom tydeligt til udtryk, da man i 1976 arbejdede på at få et damehold med til OL i Montreal, hvor dameroning for første gang var på programmet.

Flere rene klubhold havde forsøgt sig, da DFFR besluttede sig for at satse på en kombination. Dobbeltfireren Kirsten Thomsen, Lyngby, Else Mærsk-Kristensen, Ribe, Judith Andersen, Roskilde, Karen Margrethe Nielsen, Fredericia og styrmand Kirsten Plum Lyngby, blev sammensat og søsat ved Forårsregattaen på Bagsværd den 22.-23. maj. I en lånt båd besejrede de fire, der tidligere på sæso-

nen havde skiftedes til at slå hinanden i singlesculler, Lyngbys nordiske mestre med syv sekunder.

- Jeg tror på den ny kombination, sagde kapronings- og UK-chef Gunnar Aabye, da Knold og Tot-fireren, som den blev kaldt på grund af roernes ulige størrelse, havde vundet på Bagsværd. De fortsatte med at vinde i Duisburg og på Rotsee i Luzern, og blev efter blot tre ugers samroning, der af geografiske grunde kun kunne foregå i weekenderne, udtaget til OL.

Specielt for stroke Kirsten Thomsen var udtagelsen og den finaleplads, der fulgte i Montreal en opmuntring. Hun

var blevet sat af Lyngby Dame Roklubs firer, efter at forbundet havde besluttet sig for at satse på det kombinerede hold!

Som træner fik holdet den 39-årige czekisk fødte bygningsingeniør Ludek Pojezny. Ifølge Aabye blev han valgt, netop fordi han ikke havde roere på holdet. De klubtrænere, der var repræsenteret med roere i båden, kunne ikke blive enige om, hvem der skulle fungere som træner!

DILEMMA

Ganske som forventet blev de olympiske konkurrencer på St. Lawrencefloden helt domineret af østeuropæerne. I dobbeltfirer var Danmark vestens eneste repræsentant i finalen, og trods sidstepladsen var den samlede 6. plads ærefuld.

Dame-roernes olympiske debut vil iøvrigt blive husket for, at Judith Andersen som den første pige bar Dannebrog ved indmarchen på det olympiske stadion. Om roning sagde den lyse Roskilde-roer:

- Der er sådan en fred ude på søen, en så afslappet atmosfære, at jeg aldrig vil kunne undvære at ro. Men for at være med i den internationale konkurrence kræves enorm energi, og den er jeg ikke sikker på at kunne mobilisere.

Det olympiske dilemma: hobby-amatører contra statsamatører blev fra første tag lysende klart.

MONTREAL EN MESSE VÆRD

For den 14-årige styrmand Kirsten Plum, der inden OL måtte på en ti-dages slankekur bestående af gulrødder og salat, så vægten blev bragt ned fra 46 til 40 kg, skulle Montreal komme til at stå i et særligt lys.

Otte år efter, at hun styrede til en olympisk finale, stod hun sammen med Elisabeth Fraas, Lyngby, øverst på sejrskamlen i Montreal, efter damernes debut som letvægtsroere. Ved det sidste uofficielle VM i letvægtsroning, der fandt sted på St. Lawrence i eftersommeren 1984, var der forsøgs-VM for damer op til 58 kg. Lyngby-pigerne vandt dobbeltsculler foran USA og Canada. Året efter blev letvægts-VM officielt for både herrer og damer.

Unge mænd, der vil være olympiske medaljevindere 1976

075-447113 (C. D. 111) 2/25/68. For the of Sup. "Kings' B'dal after 2000 at 5:15. The 1st 2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029

Handwritten text at the bottom of the page:

Handwritten text at the bottom of the page: "Handwritten text at the bottom of the page: ..."

Hagen er Rokluk op Hænsa Mads, hader vi
 inge ro, ut, cer, ut år, i, i, a, a, mæ, m, roget
 hæn, i, dæ, i, a, i

[illegible]

Filed by order of the undersigned Judge, this 1st day of
November 1904, at New Orleans, Louisiana, in and to the
Clerk of the District Court of the Eastern District of
Louisiana, for the purpose of recording the same for the
Baptist Church of the City of New Orleans, Louisiana.
Witness my hand and the seal of the Court this 1st day of
November 1904.

1910 No. 1
1911 No. 2
1912 No. 3
1913 No. 4

[illegible]

Enige tijd later des heren
 En de andere andere degenen en
 en de andere degenen en de
 en de andere degenen en de
 en de andere degenen en de

that is, just as open as - most of it is a dense
refolding of the same old stuff. The same old stuff
and the old stuff is the same old stuff. It is the
the same old stuff and the same old stuff is the same old stuff.

**I CENTRUM
MED ALS**

TILFÆLDET BAGSVÆRD

I påsken 1973 havde Bagsværd Roklub og Ekstra Bladet søsat et projekt, der skulle få betydning for klubben – og på et lidt længere sigt – for dansk roning.

Under overskriften EFTERLYSES - unge mænd, der vil være olympiske medaljevindere 1976 - opfordrede bladet i sit store påskenummer 16-22 årige, som ville give tre år for roning, til at møde op i Bagsværd.

- Dansk roning er ved at blive kørt helt ud af den internationale konkurrence. Det vil vi ikke finde os i. Målet er at skabe en ny slagkraftig ro-elite i en af Danmarks ældste og smukkeste idrætsgrene, skrev sportsredaktør Axel Alstrup. Med alle til rådighed stående midler - og bladets opbakning - skulle der gøres noget.

200 mødte op til orienteringsaftenen, hvor modellen blev sat op: 1973 - rooplæring. 1974 - Danske mestre. 1975 - Europamestre. 1976 - olympiske deltagelse og medalje.

Gladsaxes idrætsglade borgmester Erhard Jakobsen var mødt frem og sagde: - I når ikke alle til tops . . . Men enhver af Jer kan vinde en sejr over sig selv.

Eks-verdensmester Niels-Henry Secher gav de fremmødte mere at tænke over med ordene: - Det kræver tre timers daglig træning at være toproer.

45 mødte op til den første træning på søen, og Bagsværdlederne drømte om en otter. Så kunne man ende med en firer og til nød en toer.

I januar 1976 var der end ikke så lidt tilbage. 17 var blevet hængende, heraf ti motionister, og syv kaproere, som absolut ikke var olympiske kandidater. Én havde været med til at få en 8. plads i firer ved Ietvægts-VM 1975.

Ekstra Bladet havde ladet sin opfordring om Montreal 76 gå til Bagsværd, fordi søen dér bød på de optimale muligheder. Bagsværd sø er dansk ronings Mekka, argumenterede bladet over for andre, meget interesserede klubber som Sorø, Århus og Haderslev.

Sagen er, at der ikke var ret meget Mekka over Bagsværd i '73. Men det blev der.

Bagsværd's formand Holger Eskildsen forelægger projekt "Montreal 76" - tv. lytter Erhard Jakobsen, th. Elo Tostenæs og sportsredaktør Axel Alstrup.

Engelsk-fødte John Faulkner, der realiserede drømmen om en letvægtsotter i verdensklasse - i Danmark.

- Projektet satte klubben i gang på alle leder, sagde Bagsværd's formand Holger Eskildsen, da han i januar 1976 gjorde boet op i et interview med Ekstra Bladet.

- Vi har i dag landets største kapronings-afdeling, vi blev bedste klub ved DM, og vi har fået et moderne anlæg med nyt klubhus og materiel. Desuden har vi flere trænere end i 1973. Vi er parat til at prøve igen!

- Problemet var, siger en anden Bagsværd-mand Elo Tostenæs i et tilbageblik, at vi ikke var gearret til det ambitiøse projekt. Var vi gået i gang tre år senere, tror jeg, at det var gået anderledes godt.

DRØMMEN OM EN OTTER

Realiseringen af de internationale ambitioner blev på den baggrund koncentreret om Bagsværd. Nok var Københavns-Regattaen mærket af den nationale afmatning midt i '70erne, hvor de store ro-nationer sendte sekunda-hold, hvis de overhovedet kom. Men Bagsværd havde trods alt mere klang end Sorø, Brabrand og Haderslev, der internationalt set sygnede hen.

- Bagsværd ligger godt og centralt, Det er dér, alle københavnske kaproere kommer. Klubben har det hele, faciliteter og materialer - og den stillede dem til rådighed. Bag-

sværd er en åben klub, og derfor blev den et elitecenter uden egentlig at ville det, konstaterer træneren John Faulkner.

I sommeren 1973 var han, den engelske blikkenslager, der havde roet for Thames Tradesmen, London Rowing Club siden sit 10. år, kommet til Danmark på ferie. En kækkøbenhavnspige var en væsentlig grund til, at han blev hængende. Og Morten Espersen den egentlige årsag til, at Faulkner i 1977 begyndte som træner i Bagsværd Roklub.

Faulkner slog til, da Espersen opfordrede ham til at blive træner. Som en fremmed fugl blev han mødt med en blanding af nysgerrighed og skepsis. Man skulle lige se om han ku' noget - manden der havde været en blød sculler-roer i Lyngby tre sæsoner før. På den anden side: Faulkner var englænder, og så måtte han være god.

- Det var var mit held i starten, at det var interessant med en fremmedarbejder, siger han.

Faulkner begyndte med juniorer og fortsatte med letvægtene, fordi det var den slags roere, der på det tidspunkt var i Bagsværd. Toer og firer var udgangspunktet. Men i overensstemmelse med sit hjemlands traditioner og sin egen baggrund - "jeg har siddet på alle pladser i en otter" - var drømmen at lave en rigtig otter. Roningens formel 1.

DE SKAL LIGNE

Første forsøg blev gjort i 1978, hvor Bagsværd netop havde erhvervet en båd. Resultatet blev ikke helt som forventet, idet de bedste roere valgte at gå i hver sin klubfirer. Det gav otter-drømmen et skud for boven, selvom resterne af de sammenbragte børn steg ned i en otter og fik en 5. plads i letvægts-VM det år. Siden gik nogle over i den tunge klasse, andre holdt op. Først i 1981 var Faulkner igen klar med et letvægtshold på otte mand. Det havde topklasse, og nåede intet mindre end VM-titlen i München.

Faulkners filosofi om ro-hold lyder meget enkel: Roerne skal ligne hinanden.

- Den bedste mand på holdet, stroken, er min model. De andre skal ligne ham, være kopier af stroken. Hvis en mand ser ud til at passe på holdet, forsøger jeg at få ham

med. Og er det nødvendigt laver jeg om på ham som roer. Da vi vandt VM i 1981 i München, var der stroken Fransson og syv "Fransson-kopier" i båden. I 1984, hvor vi gentog sejren, strokedes Søren Hansson båden, og da var der syv andre modelleret efter ham.

Hvad det helt præcis er, Faulkner fanges af hos en roer, har han sværere ved at forklare. - Det er en fornemmelse.

Og den fornemmelse bidrog altså væsentligt til, at 47 Faulkner-folk fra 1977-86 opnåede at få medalje ved VM i letvægtsroning.

UDEN MÅL OG MED

Lørdag den 13. januar 1979 skrev daværende kulturminister Niels Mathiasen en kronik i dagbladet Aktuelt under overskriften: Skal vi satse på eliten?

Det mente den sportsinteresserede minister for så vidt, at vi skulle. Men han opstillede samtidig forudsætningerne for, at det offentlige kunne gå ind og støtte eliteidrætten økonomisk: "Idrætten må finde sine egne ben og formulere kravene til politikerne om adgangen til offentlige ressourcer på grundlag af en detaljeret og gennearbejdet planlægning," hed det.

Heri lå både en let indpakket kritik af tingenes tilstand - og en opfordring til selvansvar og handling. Ordene "detaljeret og gennearbejdet planlægning" jog rambukken midt ned i idrættens blødeste punkt. I årevis havde idrætslederne opført sig over for de bevilgende politikere som skolebørn, der skriver hjem fra deres første ophold på en feriekoloni: Vejret er dårligt, send flere penge!

Vel fordrede moderne tiders optrappede konkurrence på den internationale scene både mere tid og flere penge, hvis man ville være med fremme.

Men på tærsklen til et nyt årti handlede det ikke kun om en ond cirkel af dårlige resultater, vigende publikumsinteresse og pengemangel. Problemet var også - i roning som i dansk idræt som helhed - at arbejdet med eliten var uden mål og med.

Som generalsekretæren i Danmarks olympiske Komite Arne Garnell skrev i Dansk Idræts-Forbunds årbog 1979:

Kulturminister Niels Mathiasen, støbte grunden til loven om statsstøtte til dansk eliteidræt.

"... med undtagelse af enkelte specialforbund har man ingen idrætspolitisk målsætning med eliteidrætten."

Så var det sagt!

Der kan sættes spørgsmålstegn ved, hvor dybt minister Mathiasen reelt var inde i topidrættens problematiske virkelighed. Først og fremmest var han en ægte entusiast, der greb chancen for at støtte den idræt, han selv nød at følge, da de politiske vinde skiftede fra velstandsårenes konkurrence i at "komme hinanden ved" til de mere resultatorienterede firsere.

Olympisk Komités generalsekretær Arne Garnell fastslog op til OL 1980: eliteidrætsarbejdet er uden mål og med.

Det er bemærkelsesværdigt, at en socialdemokratisk kulturminister skulle være den, der satte åren i vandet og tog "ti stærke" mod en egentlig statsstøtte til eliteidræt. For det havde været med det danske socialdemokrati, som forfatteren P.O. Enqvist engang skrev om det svenske arbejderparti: deres største forræderi mod arbejderklassen var, at de aldrig interesserede sig for idræt.

Niels Mathiasen skal, selvom det nok var hans idrætskyndige embedsmand og "ghost writer" Claus Bøje, der analyserede problemerne og formulerede kravene, frem-

Mimi Stilling Jakobsen, kulturminister, da eliteidrætsloven blev vedtaget i december 1984.

hæves som den politiker, der satte kursen for en ny kombination: staten og eliteidrætten.

Sliddet ved årerne tog ministerens eliteidrætsudvalg, der den 2. december 1983 kom i mål med sin betænkning om fremme af eliteidrætten. Ved en gradvis nedsættelse af statsafgiften på fodboldtipning skulle det årlige tilskud til eliteidræt gro til omkring 30 mill. kr. Hertil kom, at TV- og sponsorindtægter i ganske stort omfang skulle gå i den fælles pulje. Der skulle opbygges en selvstændig organisation for eliteidrætten, så forskning, idrætsmedicin, træneruddannelse og sociale sikkerhedsforanstaltninger blev udbygget.

Niels Mathiasen levede ikke længe nok til at se resultatet af sit initiativ. Mens hans efterfølger i Poul Schlüters borgerlige koalitionsregering Mimi Stilling Jakobsen kunne den 13. december 1984 konstatere, at loven om fremme af dansk eliteidræt havde fået et flertal i Folketinget, som ellers kun opleves ved lovændringer for Folkekirken.

Men sport er jo, ligesom religion, opium for folket, som det ofte er sagt.

DYDEN OG NØDVENDIGHEDEN

Med vedtagelsen af eliteidrætsloven blev topidrætten formelt skilt ud fra breddeidrætten. I praksis var det sket nogle år tidligere.

På ro-fronten var det meget omdiskuterede brutto-landshold kommet på vandet i begyndelsen af 1979.

- Der var ikke tale om en formel beslutning truffet på generalforsamlingen, konstaterer DFfRs formand Børge Kaas-Andersen. Der var tale om at gøre en dyd af nødvendigheden, for da vi knap halvandet år før OL 1980 i Moskva stod uden en elite - faktisk var det kun Kviks toer Erik Christiansen og Michael Jessen, der var OL-aspiranter - opgav klubberne endeligt deres modstand mod landsholdstanken og DFfRs centrale styring af elitearbejdet.

RIVERIER

To år efter etablerede olympisk komite og Dansk Idræts-Forbund for egne midler og sponsorpenge Dansk Idræts-

Michael Jessen og Erik Christiansen, Kvik, vore eneste med international klasse før OL 1980, sagde Børge Kaas-Andersen.

lite Komite - under etiketten Team Danmark. Det blev trods en hel del riverier mellem DFfR-ledelsen og Team Danmark en håndsækning til bruttoholdet.

Princippet i Team Danmarks elitestøtte var at bevilge penge til navngivne idrætsfolks planlagte forberedelser.

Ro-sporten havde ingen problemer med at opfylde kravet om planlagte forberedelser. Men reglen om, at der kun kunne ydes støtte til navngivne folk kolliderede med bruttoholds-tankens. Groft sagt ville Team Danmark yde støtte til fire personer på en firer, mens Kaas-Andersen ville have støtten til det brutto-hold på seks-otte roere, hvoraf det endelige mandskab skulle dannes.

Roerne mente ikke, at Team Danmark havde fattet, hvad vilkårene var i roning. Og de holdt ikke kritikken af Team Danmarks "besserwissen" for sig selv.

I den lange ende, og efter at kaproerne havde præsteret de resultater, der for Team Danmark var en forudsætning for at yde støtte, kom tingene dog også til at virke i roning. Team Danmark-pengene åbnede muligheder for kaproningen, som DFfR ikke havde kunnet skabe ved egen kraft.

- Vi har andre forpligtelser end kaproerne. Ungdom, instruktion og motion skal ikke tilsidesættes, fremhævede Kaas i de tilbagevendende diskussioner om elitens ønsker til optimale forberedelser og DFfRs økonomiske formåen.

KONSTANT MEDLEMSTAL

I debatten om afvejningen mellem elite og bredde skal der her stoppes op ved DFfRs medlemstal gennem årene. Påstanden om, at elite skaber bredde (interesse og tilgang) kan ikke påvises i DFfRs medlemstal. Det har faktisk holdt sig nogenlunde konstant i underkanten af 15.000, siden den fordobling af medlemsskaren som fandt sted i krigsårene. Og i de "onde år" var der af gode grunde ikke noget internationalt elitearbejde.

Fraset et kortvarigt skred i starten af 70'erne, medlemsnedturen begyndte i kølvandet på Secher og Engelbrechts VM-sejr 1970, steg medlemstallet til den foreløbige kulmination på 16.083 aktive samtidig med, at dansk roning in-

Lemvig Roklub "opfandt" familieroning i 1970.

ternationalt var helt nede.

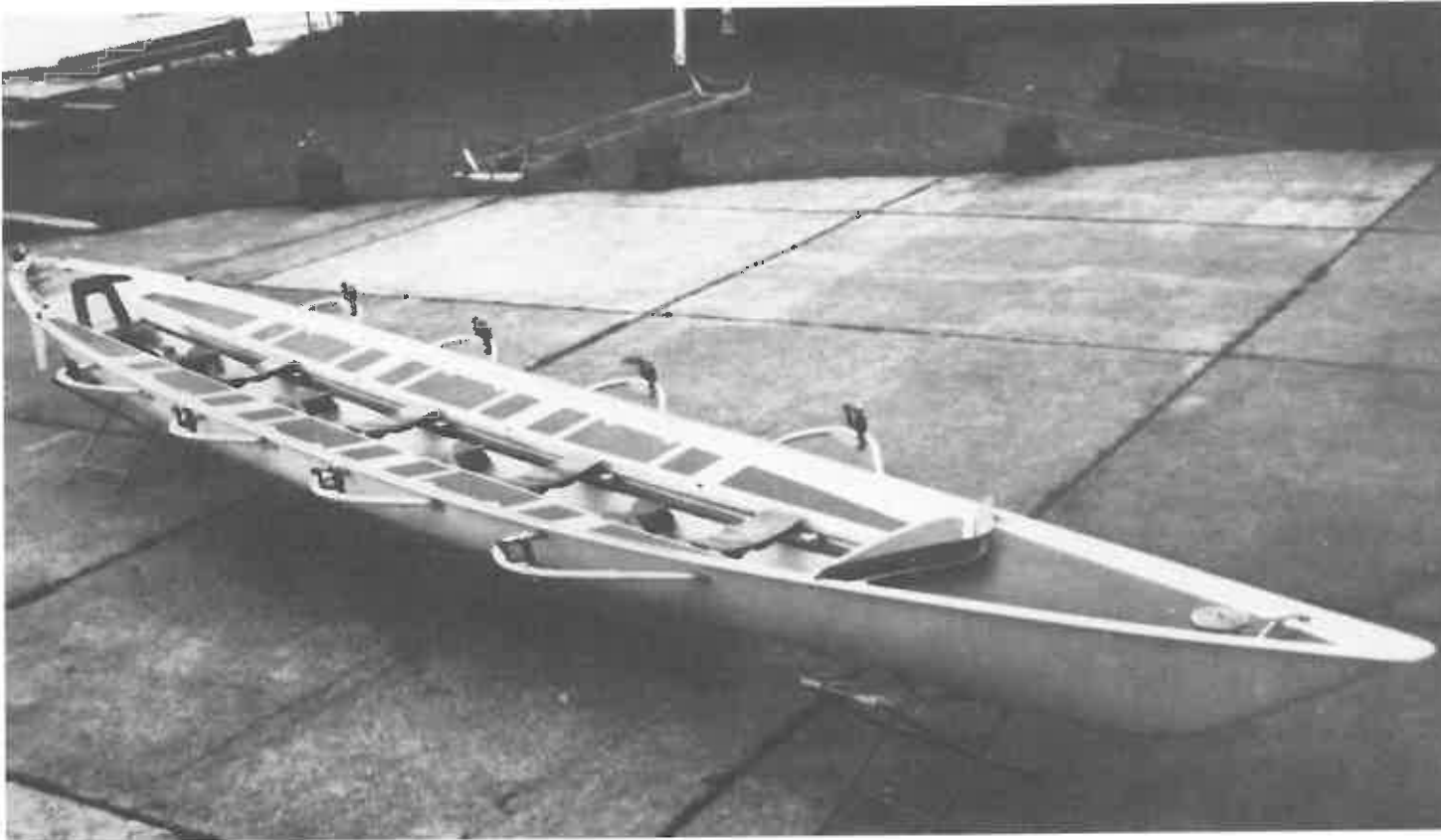
Tilgangen må derfor tilskrives de initiativer, der blev taget i klubber og kredse under den fælles devise: Ro-motion er go' motion!

Der er flere eksempler på, at klubber opfangede tidens signaler og indrettede deres aktivitets-tilbud derefter. I Lemvig begyndte man familieroning omkring 1970. Og den 26. maj 1973 lancerede Aalborg Roklub "Roernes motionsstævne".

Begge arrangementer lå i forlængelse af traditionen for tur-roning og samvær i naturen. Og de spredte sig ud over

landet. Motionsstævnet havde desuden et element af konkurrence i sig. Men da det skulle være for alle, måtte det nødvendigvis være konkurrence uden stopur.

Løsningen var en lodtrækning om en sculler, skænket af Den Danske Bank og døbt Pondus. Den blev vundet på de lodder, som roerne fik tildelt for at gennemføre dagens distance på 10 eller 20 km. Et lod for 10 km, to for 20 - deri lå tilskyndelsen og konkurrencemomentet. Da båden gik til den klub, hvis roere vandt lodtrækningen ved bål-festen efter den store aktivitetsdag på Limfjorden, havde konkurrencen et formål til glæde for mange.

Langtursbåden Nalle - en god idé, der endnu ikke er slået rigtigt an.

LANGTURSBÅDEN

Det var i samme periode, at skoleroning i sommerferien fik en renaissance. Ideen stammede oprindeligt fra Kvik, som allerede i 1920'erne åbnede dørene for skoleelever, men den var stadig gangbar.

Og så så den nordiske langtursbåd Nalle, dagens lys.

Efter flere års forarbejde i DFfRs materialeudvalg kunne Bjørn Hasløv, Mogens Sørensen og Fritz Christoffersen i samarbejde med Bjørn Olsens bådværft præsentere "Nalle" på hovedgeneralforsamlingen i 1981.

Båden var lavet for at imødekomme de motionerende langtursroeres krav om sikkerhed, fleksibilitet og holdbar-

hed. Som standardtype kunne den også holde en rimelig pris, hvilket var i klubbernes interesse. Bjørn Hasløv havde gerne set, at langtursbåden havde fået mulighed for at føre sejl. Det var ikke noget konstruktionsproblem, men trods fortidens konkurrence-samarbejde med Dansk Forening for Lystsejlad, blev der sagt stop: roere sejler ikke på langtur, de ror!

Alt i alt er disse tiltag eksempler på, at der var og er liv i klubber, kredse og hovedforbund - at man havde blik for at ride med på motionsbølgen. Selvom kaproningsindsatsen blev trappet op, visnede bredde-roningen ikke hen.

SYSTEMET, DER KASTREDE

Roning har aldrig været begunstiget af den helt store publikumsinteresse. Dertil er ro-sport for den uindviede for meget af en "kikkert-idræt" og for lidt af en konfrontation med nærkontakt mellem aktørerne. Det er idræt med disse elementer, action, der sælger billetter i moderne TV- og video-tider. At kaproning er svært at få ind på en TV-skærm gør det ikke bedre. Totalbillederne "snyder" på grund af skæve vinkler ofte om det rigtige forløb, og nærbillederne kan mestendels rubriceres som ansigter fortrukket i anstrengelsens smerte. I længden lidt langtrukket.

Og så er der det med Albano-systemet!

- Det kastrede roningens som publikums-sport, fastslog FISAs farverige præsident Thomas Keller i en jubilæumssamtale med denne krønikeskriver ved Københavns-Regattaen i 1986.

De indviede vil her vide, at Albano-systemet blev indført ved de olympiske lege i Rom 1960. Og navngivet efter den sø, hvor ro-konkurrencerne fandt sted, Albaner-søen. Den var for bred til, at man kunne spænde de traditionelle afmærkningskilte op i et tov fra bred til bred. Løsningen blev de bøjler, der ligger i vandet som afmærkning i hele banens længde. Samtidig aflivede man diskussionerne om, hvem der havde generet hvem undervejs. Med faste banetove kunne enhver se, hvor der var blevet roet skævt, og af hvem.

Keller: - For et par år siden var jeg til en regatta i Sydamerika, hvor man ikke brugte Albano-systemet. Der var 15.000 tilskuere, som råbte og skreg og morede sig, da roere, ledere og dommere røg i totterne på hinanden efter et løb, hvor der ikke var holdt bane. Den slags er måske ikke så godt for omdømmet, men det skabte fest i gaden. Publikum havde det herligt.

Man kan lide det eller lade være, men det er altså ballade og slagsmål, folk vil have. Derfor slår jeg mig på lårene af grin, når jeg hører idrætsledere og TV-folk sige med salvesfuld røst, at der skal renses ud i vold og ballade i TV-sport. Det er rent hykleri, for de ved godt, at det er det, som sælger og kommer i TV.

Thomas Keller.

Vort problem i ro-sporten er, at vi er for pæne - og kedelige - til at blive en virkelig publikumssport. Hvortil kommer, at vi fastholder princippet om, at roning er en holdidræt - på trods af at tiden råber på individualister og stjerner.

Ordentlige folk har det svært i en rå tid!

KAMPEN OM SØLVET

Keller får dog næppe den danske letvægtsfirer anno 1980 til at skrive under på, at Albano-systemet har gjort kaproningen totalt kønsløs og uddramatisk. Ved letvægts-VM i Hazewinkel det år måtte Kim Hagsted, Jan Christensen, Mogens Rasmussen, Bagsværd, og Søren Christensen, Holte, igennem den helt store tur med protester og omroning i finalen.

I Søren Christensens gengivelse gik det således til:

Letvægtsfireren fra Bagsværd / Holte - Mogens Rasmussen, Søren Christensen, Jan Christensen og Kim Hagsted - ud i omløb, før VM-sølv var hjemme.

- 250 meter før mål var vores sølvmedalje stensikker. Australien førte klart, vi var nummer 2, og Holland tredje, hårdt presset af de angribende englændere.

Selv havde jeg store problemer med at holde rytmen, fordi trætheden var enorm og krampen i benene begyndende. 60-70 meter fra mål begyndte den hollandske båd at styre skævt og nærme sig vores bane. Egentlig opfattede jeg det ikke som noget problem, før det var for sent. Pludselig drejede hollænderne skarpt til styrbord, sandsynligvis fordi en hollænder fangede en ugle ved at få sit åreblad ned i vores årevand. Med et brag endte den hollandske spids oppe på min rig. Vi var ude af stand til at ro mere, men drev ind over målstregen med hollænderne hængende på min rig.

Vild panik, alle råbte og skreg. Kims åre lå ind over hollændernes forskib, og han forsøgte at ramme den hollandske etter. Jan skreg og truede, selv var jeg tæt på at besvime, og Mogens rakte hånden op som tegn på, at vi nedlagde protest. Banedommeren lå bag ved bådene og forsøgte uden held at dæmpe gemytterne ned.

Liggende der fandt vi ud af, at England havde passeret os lige før målstregen - og var blevet nr. 2. Lange diskussioner mellem Keller, banedommeren, englænderne, hollænderne, os og repræsentanter for ro-forbundene fulgte. Efter at vi havde forsinket hele arrangementet, fik vi at vide, at Holland var diskvalificeret, og at England og Danmark skulle ro en ny finale næste dag - om sølv og bronze. Så langt, så godt!

Lige før afgang til hotellet talte jeg med den hollandske stroke, der sagde, at de havde protesteret og håbede at være med i omløbet søndag morgen. Noget utryk fortalte jeg det til de andre og træner John Faulkner. Og under middagen hjemme på hotellet kom så chokket: mandsskabslederen meddelte, at Holland var med i omløbet.

Jeg tror ikke, at jeg nogensinde har været mere chokeret. Det kunne ikke passe, hvad skulle de hollændere i omløbet? Under normale omstændigheder var de sandsynligvis endt på 4. pladsen, men fordi de roede ind i os, fik de nu chancen for at vinde sølv eller bronze.

Rasende og skuffede meddelte vi, at vi ikke ønskede at stille op, hvis Holland skulle være med i omløbet. Efter en lang aftenes diskussioner indtog englænderne samme standpunkt.

NAT I ANTWERPEN

På grund af den hårde finale kunne jeg ikke sove. Natten blev brugt til lange gåture rundt i Antwerpen, mens tingene blev vendt og drejet. Jeg havde den sølvmedalje i hånden, og nu var alt tabt. Selvbefrædelse - "var det min skyld fordi jeg var så træt til sidst?" - blandede sig med smerten i kroppen efter anstrengelsen.

Søndag formiddag måtte vi sidde længe på banen og vente på afgørelsen af den protest, vi havde indgivet sammen med englænderne. Endelig kom det: Holland diskvalificeret. FISAs eksekutivkomite, der var blevet indkaldt for første gang i 17 år, omstødte banedommerens kendelse, som beroede på "menneskelige og sportslige hensyn".

Vild jubel hos os, refærdigheden var sket fyldest. Og ved at mobilisere den allersidste kampgejst kunne vi ro ud og vinde VORES sølvmedalje, 3/4 længde foran England.

Det var den første medalje en dansk letvægtsbåd havde vundet siden 1978.

Flere skulle følge!

GULD I OTTER

Bagsværd Roklub var centrum i John Faulkners planer om at danne en letvægtsotter i efteråret 1980. "Når der nu gik

**John Faulkners
første guld
- før starten
i München 1981.**

så mange letvægtere rundt uden at lave noget, hvorfor så ikke prøve en otter?"

Faulkner havde tre år før haft svært ved at få roerne til at gå i kombinerede både. Men tiden havde arbejdet for ham, og han fastholdt, at de 12-14 mand, der indgik i projektet skulle blive i deres "gamle" klubber - nemlig i alt. - Det er med til at holde klubberne i live at have en mand på sådan et projekt, var og er Faulkners synspunkt.

Dertil kom, at roerne af geografiske og økonomiske årsager var nødt til at gennemføre den daglige træning hjemme i klubberne. Kun i weekender kunne bruttoholdet samles.

Den første samling fandt sted i marts 1981 på Odense Kanal, hvor Faulkner fik sat en otter med Peter Klug Andersen som styrmand.

Ingeniøren Peter Klug, en lidt speciel personlighed med en ildhu, der brændte for sagen, fungerede samtidig som PR-mand og kasserer for holdets "sociale kasse".

Ro-forbundet havde ingen penge, og Team Danmark ville ikke bevilge nogen, før de havde set resultater. Roerne måtte klare økonomien selv. Det betød, at de efter bedste

bibelske princip ydede til socialkassen efter evne og nød efter behov.

Holdet var første gang i konkurrence i Salzgitter, hvor man fik lov at låne Ratzeburgs otter. Den var bygget til Karl Adams kødklumper i 100 kg-klassen, og den havde båret de tunge drenge til OL-sølv i 1964. Kort og godt en gammel sag med bundprop, der blev stroket til styrbord, så Faulkner var nødt til at flytte Bent Fransson fra tagåren til syvåren.

- De stod og grinede ad os, da vi gik ud.

- Da vi havde vundet, grinede de ikke mere, erindrer Faulkner.

På Starnberger See uden for München gennemgik holdet efter flere regatta-sejre og et nordisk mesterskab, der havde kvalificeret det til VM, en komprimeret træningslejr på ti dage. Og så var Bent Fransson, Svendborg, Michael Espersen, Bagsværd, Søren Eriksen, Fredensborg, Søren Hansson, Odense, Arne Højlund, Kvik, Ivar Mølgaard, Bagsværd, Jan Jensen, Køge, Tommy Knudsen, Stevns og styrmand Peter Klug klar til kamp på det olympiske rostadion i München.

Via opsamlingsheat kom holdet i finalen, hvor Spanien, Canada, Frankrig, Italien og USA var modstandere.

Om finalen overlades ordet til storken Bent Fransson:

"Vi fik en perfekt start, den første 500 meter passerede vi en halv længde foran USA, derefter Frankrig og Italien. Samme placering ved 1000 meter-mærket, men da der manglede 500 meter rykkede Italien godt med Spanien efter sig. I spurten pressede Italien os kraftigst, men vi kunne svare igen og vandt med en kvart længde foran Italien med Spanien som tredje.

VM-guldet var hjemme, og en fantastisk glæde væltede ud af alle roerne. Stor ståhej på bådepladsen og fest om aftenen til den store guldmedalje."

Det var dansk ronings første VM-sejr i 11 år - og den første internationale sejr nogensinde i otter. Sådan blev det i hvert fald fejret. At der stod "uofficielt" foran VM-titlen kunne kun jeronimusser tage sig af.

Udenlandsk anerkendelse kunne vinderne hente i The Times:

- For England, der ikke vandt en medalje ved letvægternes VM, er den eneste trøst, at den sejrige danske otter blev trænet af en englænder, John Stanley Faulkner.

RYSTEDE EN BAYERSK BAGER

På dette sted må det være tilladt at bringe en bayersk bager på banen.

Dagen før finalen var hans butik blevet bestormet af veltrimmede, men hungrende ungersvende i sportstøj. De tømte hylderne for alt, hvad der var sødt og usundt.

- Indkøbstogtet er en del af den psykologiske opladning dagen før, det store slag skal slås, forklarede Peter Klug efterfølgende Berlingske Tidendes undrende medarbejder. Sejrens pris var sult, belønningen bagefter at kunne spise sig overmæt.

Og det gjorde de så, de glade folk. Da de vraltede ud af toget på Københavns Hovedbanegård ved hjemkomsten, vejede roerne i gennemsnit 6-8 kg mere, end da de var hoppet i den lejede båd i München.

Sådan blev de fejret - guldvinderne i otter fra letvægts-VM 1981.

Letvægtere har, som det så ofte er blevet sagt, to modstandere: konkurrenterne og deres egen krop (sult).

SPONSORER OG SKÆRMYSLER

Otterens guld var med til at bane vejen for andre.

Resultatet viste, at det kunne lade sig gøre at nå noget trods beskedne økonomiske midler. Og de sponsorer. Omega ure, JL Shipping og Toms Chokolade, som Peter Klug havde overbevist om, at otteren var værd at hjælpe, var tilfredse.

- Roning, hvad er det, havde salgsdirektøren hos Toms spurgt, da Peter Klug bankede på. - Men han fik os over-

talt, og vi kan jo kun være tilfredse med resultatet, tilføjede salgsdirektøren til Berlingske Tidende.

Derimod var roerne ikke tilfredse med, at DFFR havde gjort krav på at administrere de 10.000 chokoladekroner, som de havde skaffet på eget initiativ. De mente, at sponsorpengene måtte være forbeholdt otteren, selvom DFFR og klubberne havde spyttet i bøssen til træningslejren før VM.

Internt på holdet havde gnisterne føget undervejs. - Vi har skændtes, så det fløjtede, og det har knaget, men det holdt, sagde Fransson ved sejrs-morgenkaffen i Bagsværd Roklub dagen derpå.

Otterens guld havde den såkaldte lokomotiv-effekt, omend den ikke var den eneste opmuntring i 1981.

Roernes OL-hold 1980: Erik Christiansen, Ole Bloch, Niels Roed, Michael Jessen, Morten Espersen, Bent Serup, Per Rasmussen, Lise Justesen, Poul Justensen og Reiner Modest. Fraset Ole Bloch gjorde de jubilæret 1984 med - som roere og trænere.

DET LANGE LØB

Umiddelbart var det opmuntrende for DFfR, at man i Årungen fravristede Norge Nordisk Cup. Fire gange i træk, fra 1973-79, havde nordmændene markeret sig som Nordens bedste roation, men på eget vand måtte de se danskerne vinde 8 af 12 løb og hjemføre Nordisk Cup.

Men gevinsten og det, der fulgte i sensommeren ved VM i München - letvægtsotterens guld og den første finaleplads til dansk dameroning, i dobbeltfirer, siden OL 1976, var nok så perspektivrigt. Resultaterne antydede, at DFfRs langsigtede arbejde med et brutto-landshold, der var startet så beskedent i 1979, begyndte at bære frugt.

Der kan sættes navne på påstanden:

DFfR satsede til OL 1980 på dobbeltfirer for såvel herrer som damer - med Bent Serup som ulønnet chef for bruttoholdet.

Herreholdet, der kvalificerede sig til Moskva og blev nr.

9, bestod af Reiner Modest, Lyngby, Per Rasmussen, Svendborg, Morten Espersen, Bagsværd og Ole Bloch Jensen, Skjold.

Dameholdet, der til DFfRs store fortrydelse ikke blev udtaget af olympisk komite var sammensat af Lis Skovgaard, Lyngby, Birgitte Hanel, DSR og Fredericia-pigerne Karen Margrethe Nielsen og Bodil Rasmussen - med Jette Sørensens, Odense, som styrmand.

Om det olympiske mellemspill i Sovjet konstaterede DFfRs formand Børge Kaas-Andersen siden: Holdene var ikke gode nok i 1980.

Men de var ambitiøse nok til at fortsætte. I 1981 var Ole Bloch Jensen, med sine 36 år OLs ældste roer, sammen med Morten Espersen gået over i en ny dobbeltfirer. Erik Christiansen, der i Moskva havde roet toer med Michael Jessen, gik sammen med Reiner Modest - for at ende i en firer uden med Per Rasmussen og Hellerups Ian Baden.

Denne kvartet opnåede i VM 1981 en 9. plads. Men samme besætning blev ved VM 82 på Rotsee i Luzern nr. 5 - og det var endda skuffende på baggrund af forsæsonen og de indledende løb i VM.

På damernes dobbeltfirer var Karen Margrethe "Kamse" Nielsen trådt af. Afløseren var den 20-årige fynbo Lise Justesen, der havde opnået bronze ved junior-VM 1978 i dobbeltsculler med klubkammeraten fra Odense Charlotte Hansson, og året efter samme resultat i singlesculler. Ved OL i Moskva var Lise Justesen blevet nummer ni. Holdet var uændret ved VM 1982, hvor det avancerede en plads og blev nr. 5.

For herrerne var det det bedste resultat siden Secher og Engelbrechts fjerdeplads i dobbeltsculler ved OL 1972.

For damerne var der tale om det bedste resultat nogensinde. DFfR havde fået fart på det lange løb.

TYND LUFT OG NEDTUR

Resultaterne i 1981 og især '82 betød, at Team Danmark og Danmarks olympiske Komite åbnede pengekassen. Kaproernes forberedelser til de store opgaver i den for-olympiske sæson 1983 blev virkelig støttet.

Trænerne i landsholdsgruppen - Niels Roed, Bent Serup, letvægternes John Faulkner, Talentotterens Arne Hjorth og Reiner Modest, der havde forladt de aktives rækker, fremsatte de dyreste ønsker, de kunne komme på. - Til nogen overraskelse for os selv fik vi pengene fra Team Danmark og Olympisk komite, sagde Modest, da vi lørdag den 3. september gjorde boet op på det forblæste Wedaurostadion i Duisburg.

Hverken damernes dobbeltfirer eller herrerne, der var skiftet til firer uden, havde nået finalerne - og dermed var de røget ud af Team Danmarks A-klasse, hold i verdenseliten. Talentotteren, der var begyndt som projekt i 1982 med OL 1984 som endemål, var faldet helt fra hinanden. Hvor damefireren trods alt vandt trøstfinalen og blev nr. 7, mens herrefireren blev anden i trøstfinalen den følgende dag, sammenlagt nr. 8, gik otteren til bunds med en 4. plads i trøstfinalen og en samlet 10. plads blandt 11 deltagere som slutresultat.

Den eneste i en olympisk bådklasse, der holdt stilen, var Lise Justesen i singlesculler. Hun profiterede af en gunstig bane i blæsten og regnen og blev nr. 4, hvilket automatisk gav forhåndsudtagelse til OL i Los Angeles 1984. Og så var det fynske talent endda den eneste, der ikke havde deltaget i landsholdets højdetræningslejr i Schweiz lige op til VM.

Ideen med højdetræning er oprindelig østeuropæisk. Fidusen er, at blodets indhold af de iltbærende røde blodlegemer øges under træning i tynd, iltfattig luft, og gevinsten kan tages med ned i lavlandet. Det skulle betyde større iltkapacitet - og i en konditionskrævende idræt som roning større arbejdskapacitet.

Problemet med højdetræning er dels, at man skal gå op i den tynde luft i topform for at få gevinsten, dels at man skal "gå ned" igen på det rigtige tidspunkt.

Danskerne "gik kun ned" - kunne vi konstatere den eftermiddag på bådepladsen i Duisburg.

Eksperimentet var inspireret af Norges og især Italiens succes med højdetræning i 1982. Efter princippet "so ein Ding müssen wir auch haben", havde DFfR ansøgt, og Team Danmark havde skrevet checken ud - til den dyre træningslejr i St. Moritz' tynde schweiziske luft.

Om det var efterrationalisering, der fik Reiner Modest til at sige, at man egentlig ikke havde været indstillet på at tage i højdetræningslejr før VM, står krønikeskriveren lidt uklart. Men han sagde det i hvert fald. Med henvisning til, at trænere og roere ikke havde kunnet bruge Team Danmark-pengene frit. De var øremærkede til det på forhånd opstillede formål.

- Det burde trænerne vide. At de har forestillet sig noget andet med pengene fortæller blot, at de ikke arbejder helt så seriøst, som de skulle, lød DFfR-formand Kaas-Andersens karske replik til Modest.

URO I KULISSENE

Ser vi på holdene, der tog sig en nedtur i VM, var Hellerups Lars Nielsen, der som junior havde været elev hos Faulkner i Bagsværd, rykket ind på fireren efter Reiner Modest.

Niels Roed, der fra 1978-80 trænede Kviks toer og fulgte den og dobbeltfireren til OL, fungerede som træner. Men han rejste faktisk hjem fra Duisburg, efter at fireren havde fejlet forsøget på at nå finalen. Officielt fordi der lå arbejdsopgaver og ventede i hans nystartede firma. Men givetvis også i skuffelse over det mislykkede resultat, som denne krønikeskriver rapporterede hjem til Berlingske Tidende.

Damernes dobbeltfirer var gået op i limningen før sæsonen 1983. Lad os, for ikke at rette smed for bager, nøjes med at konstatere, at forskellige temperamenter efter to års slid ikke længere lod sig forene. Lise Justesen forsøgte sig i en alternativ dobbeltfirer, men da DFfR-kombinationen, som havde DSRs Hanne Eriksen som fjerdedame på et-åren, viste sig stærkest, gik Justesen i den halvtolvtte time over i singlesculler og kvalificerede sig til VM. Trænet af sin far Poul J.

Det siger en del om den fynske piges talent og vilje, at hun kunne ro en 4. plads hjem i det skrappe selskab. Hendes træningsindsats havde ikke været opsigtsvækkende, og det var vel også årsagen til, at USA kunne gå forbi på de sidste 300 meter - til bronze efter DDR og Sovjet. Der var simpelthen udsolgt hos Lise Justesen til sidst.

Talentotteren, der havde vundet det såkaldte senior-B VM i Wien 1982, sluttede sine dage på Wedau rostadion. Drømmen om en olympisk deltagelse i ro-sportens fornemste klasse forblev en drøm.

Mens Bent Serup på stedet påpegede, at ambitionsniveauet havde været skruet for højt op, at mandskabet var blevet forceret frem, og at opløsningstendenserne allerede havde vist sig i højdetræningslejren, hævdede Børge Kaas-Andersen langt senere, at det kuldsejlede projekt også handlede om trænere, der arbejdede mod hinanden.

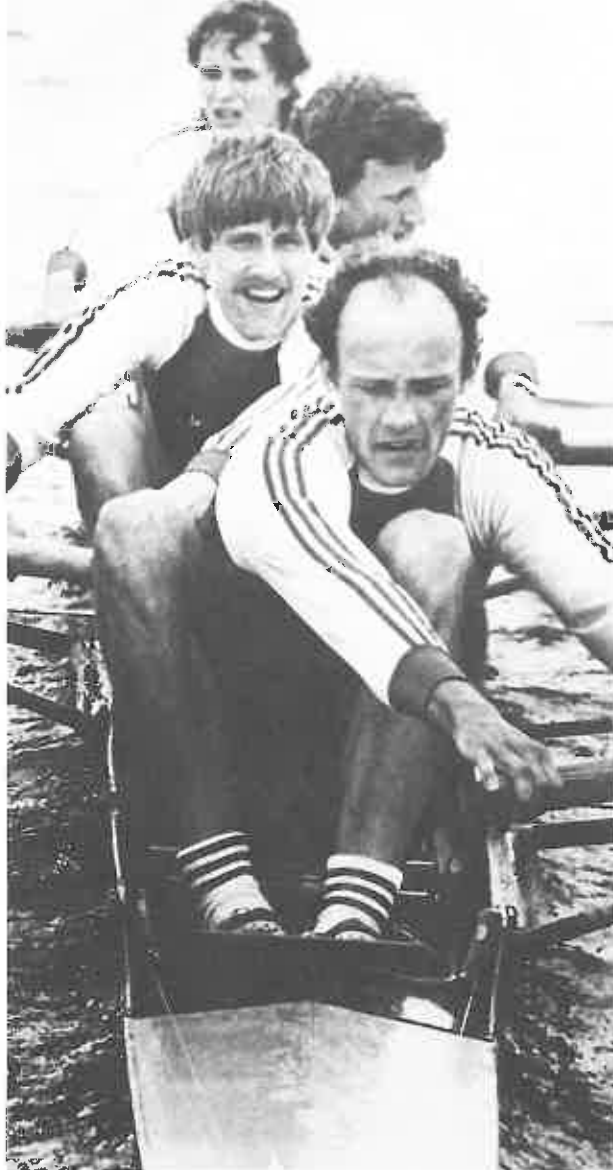
Hvad sandheden end er, så leverede Talentotteren i årene der fulgte, roere med internationalt snit til mindre bådtyper. Og én mand, Michael Jessen, til det, der skulle blive en olympisk bronze-firer i 1984.

Med højdetræningslejr var det slut efter det lidet vellykkede forsøg i 1983.

Lise Justesen, Odense, dobbelt bronzevinder i junior-VM, men aldrig en VM- eller OL-medalje som senior.

IDRÆTSLIV

Firer uden, anført af stroke Erik Christiansen, var afskrevet af Olympisk Komité, men vandt bronze i Los Angeles.

AFSKREVET FØR OL-GEVINSTER

Det olympiske forår 1984 blev alt andet end grønt og fredfyldt for ro-sporten.

Selvfølgelig vidste man godt, at nedturen i Duisburg kostede. Men at herrernes firer uden, hvor Michael Jessen havde afløst Ian Baden, skulle ryge helt ud af Team Danmarks kandidatliste og dermed miste al økonomisk støtte, slugte DFFRs ledelse ikke råt. 5. pladsen i VM83 havde placeret holdet i Team Danmarks "verdensklasse". 8. pladsen året efter berettigede end ikke til en placering som såkaldte B-kandidater, europæisk klasse.

Den rangering opnåede damernes dobbeltfirer. Men sandheden i ære gled det overhovedet ikke for pigerne i foråret 1984. Irene Christensen og Christine Thorsen bejlede begge til den fjerde plads på holdet, men ingen af dem overbeviste. Opløsningstendenserne anedes, da olympisk komites generalsekretær Arne Gamell på et pressemøde to måneder før OL svingede øksen og afskrev dobbeltfireren som mulige deltagere i Los Angeles. Generalsekretæren, der havde fået drøje verbale hug fra Kaas-Andersen, gav faktisk heller ikke herrernes firer uden en chance.

Det blev dé to mandskaber, der siden skulle vinde dansk idræts første medaljer i Los Angeles.

Forud var der for pigerne gået et hidsigt kapløb med tiden. Efter en intern "rengøring" var Irene Christensen og Christine Thorsen stået af dobbeltfireren, og Bagsværds Lotte Kofoed var stået på.

Absolut sidste chance for olympisk kvalifikation var regattaen i Luzern, hvor holdet klarede skærene med en 4. plads. Herrerne, der på trods af olympisk komites afvisning erklærede sig som medalje-kandidater i Los Angeles, kom med via en flot 2. plads på Rotsee, kun slået af USAs olympiske kvartet.

KAMP OG KOLLAPS

Roningen havde været det helt store problem for de amerikanske OL-arrangører. Stillehavet var for oprørt, floder for urolige - og søer flyder det ikke netop med i det bjergrige og tørre Syd-Californien.

Løsningen blev Lake Casitas, søen ved de små huse, godt 100 km nord for Los Angeles, og en snes kilometer fra Santa Barbara, hvor roerne blev indkvarteret på universitetet. Men på grund af vinden, der rejste sig hver formiddag ved 11 tiden, og varmen, måtte ro-konkurrencerne starte hver morgen kl. 7.30.

For dagspressens udsendte var der kun én formildende omstændighed ved den tidsplan: de kunne trods tidsforskellen på ni timer nå at få historierne hjem til næste dags aviser. Men det var alt andet end en gave at skulle op og ud af Los Angeles ved 4-5 tiden om morgenen for at komme til roning.

Dog... lørdag morgen den 4. august kl. 9.17 lokal tid var morgensurheden blæst væk. Efter en gevaldig slutspurt sikrede damedobbeltfireren Danmark den første medalje. Af bronze.

- Det var da meget sjovt, at det lige netop skulle blive os, sagde stroke Bodil Rasmussen med adresse til olympisk komite og balladen om udtagelsen.

Vesttyskerne havde åbnet finalen, som om der skulle ros 100 og ikke 1000 meter. Halvvejs lå Danmark på 4. pladsen efter Rumænien, Vesttyskland og USA, som i indledende heat havde slået Danmark med et sekund.

Men... "fra tidligere løb vidste vi, at vesttyskerne ville gå ned. Så da der var 300 meter tilbage, trak vi, så det sortnede for øjnene - i tiltro til, at vi kunne tage den kvarte længde, tyskerne var foran, lød Bodil Rasmussens taktiske analyse bagefter.

På bådepladsen, en lille bakket ø bag målet, var reportere og trænere sikre på, at dobbeltfireren var kommet ind som tredje. Men i båden sad pigerne udmattede og spændte med bøjede hoveder. De vidste ikke, om broncen var hjemme. Først efter to meget lange minutter kom bane-dommeren sejlene rundt og meddelte resultatet: Danmark nr. 3 79/100 sekund foran Vesttyskland, og et halvt sekund efter USA, som igen var halvandet sekund efter Rumæniens guldvindere.

Jubelen kunne høres over den smukke bjergsø.

Men én, Lotte Kofoed, opfattede ifølge eget udsagn

ikke, hvad der skete. Hun havde givet lidt mere end alt, hvad hun havde i sig. Og betalte for anstrengelsen og væsketabet i varmen med en kollaps, da bronzeholdet kom retur til bådebroen.

Grædende af smerter i maven lå den 26-årige Bagsværd-roer på broen, mens de andre slog en skærmende ring om hende, og Bodil Rasmussen, der var læge gav den hjælp, der kunne gives. Det faldt i træner Reiner Modest lod at bære den udmattede roer til lægeteltet, hvor hun kom sig i løbet af en times tid.

Selvom roerne tog den fysiske reaktion med noget, der

bedst kan betegnes som erfaringens ro, Hanne Eriksen havde været igennem samme tur efter indledende heat, dæmpede det festivitassen ned.

Det sidste erindringsbillede fra denne lørdag, hvor Lise Justesen lidt skuffende havde måttet nøjes med en 5. plads i singlesculler, stammer fra en restaurant i Santa Barbara: festmiddagen sluttede med en håndfuld roere, der sad og tabte hovedet ned i suppen, af træthed.

Det blev en billig aften for nærværende reportere, som ellers var klar til at spille "flottenheimer" for bladets penge.

OL-broncen er hjemme, den danske dobbeltfirers jubel kunne ses og høres på Lake Casitas. På det lille billede bærer træner Modest den kollapsede Lotte Kofoed op fra broen.

Michael Jessen, Lars Nielsen, Per Rasmussen og Erik Christiansen, olympiske bronzevindere 1984.

TRÆNEREN TABTE KAFFEN

Søndagens finale i firer uden spændte igen trænere og tilskuere på pinebænken.

Efter 1000 meter lå Michael Jessen, Lars Nielsen, Per Rasmussen og Erik Christiansen på en klar 6. plads. Sidst var kvartetten også ved 1700 meter, men så skete der noget! Slutspurten, de sidste 300 meter, var som en forvandling, hvor "ingenting" blev til bronze. Eksplosionen var så tydelig, at træner Niels Roed ved TV-skærmen oppe på bådebakken tabte kaffen! Og Bjørn Hasløv, stroken fra Kviks guldfirer 1964, udbrød: - Det er det rene trylleri. Her står vi og kan ikke engang se dem på TV-skærmen. Og så kommer de pludselig "out of nowhere" og får bronze.

VANDT MED HOVEDET

Hvad der egentlig skete derude på søen kan bedst gives med den rolige stroke Erik Christiansens ord:

- I indledende heat og semifinalen havde vi roet vort eget løb, hvor vi "trykkede" ved 800, 1300 og 1600 meter for at

knække de andre. I finalen gik vi ud og roede på dem, fordi vi vidste, at de ville få det "syrechok", som vi selv oplevede i løbene før finalen.

Det var ikke meningen, at vi skulle være så langt tilbage ved 1000 meter. Det slider jo kolossalt på psyken at ligge bag de andre og vente på, at de skal dø - og så sætte spurten ind og tro, at vi kan nå dem. Vi ville jo helst være med oppe foran, men under disse forhold med varme og ret tynd luft, må man tænke fysiologisk, selvom det er svært, når trætheden river i en. Sagen er, at på dette plan vinder - og taber - man med hovedet!

Træner Niels Roed stod bare og var inderligt glad - og lidt fugtig i øjenkrogene, da han blev afæsket kommentarer af de udsendte: - Det er første gang, at de er gået ud som rigtige partnere. Men det er i høj grad Michael Jessens fortjeneste, han er fantastisk til at samle - og sætte de andre op.

Mangledede end de stærke østeuropæere fra Sovjet og

Hanne Eriksen, Birgitte Hanel, Lotte Kofoed, Bodil Rasmussen og Jette Sørensen, olympiske bronzevindere 1984.

DDR, så var firer uden den bådtype, hvor Vesten i årene forud havde markeret sig stærkest. I finalefeltet lå Schweiz' verdensmestre fra 1982 og Vesttysklands ditto 1983, New Zeland's VM-vindere i dobbeltfirer 1983 og USA, der i Luzern havde vundet på begge løbsdage. De to var urørlige på de to første pladser. Ligesom hos damerne var det Vesttyskland, som den danske kombination tørrede i kampen om den sidste medalje.

Holdene, som var totalt afskrevet en måned før Legene, sled sig til de to første af ialt seks medaljer, som dansk idræt fik med fra Los Angeles. Det blev der talt en del om ved Lake Casitas i den week end.

Med blikket vendt bagud konstaterer Børge Kaas-Andersen i jubilæumsåret: - Grunden til medaljerne i Los Angeles blev støbt, da vi etablerede bruttoholdet i 1979.

Med en enkelt eller to undtagelser havde hele flokken af trænere og roere gjort turen med. Til gengæld stoppede flere, da målet var nået. Med bronzen var et langt løb slut.

1984 - dansk ronings jubelår - hvor letvægterne bar medaljer hjem fra VM i Montreal.

ENEREN ELTANG

I det hele taget blev 1984 dansk ronings store år.

Efter OL samledes letvægterne i Montreal, og medaljehøsten blev så flot som ingensinde før.

Fynboen Bjarne Eltang, der i 1983 havde hilst sin guldmedalje i singlesculler med ordene: - Var det virkelig så meget værd! - genvandt som den første nogensinde VM-titlen.

Otteren, som John Faulkner havde møbleret noget om på for at øge motivationen (Søren Hansson strokedes i stedet for Bent Fransson) gentog sejren fra 1981. Morten Espersen og Leif Kruse, som havde måttet sluges en bitter 5. plads i Duisburg, roede sig efter et fint løb til bronze i dobbeltsculler. Og damerne, der fik en uofficiel debut i et uofficielt VM scorede guld i dobbeltsculler ved Elisabeth Fraas/Kirsten Plum i dobbeltsculler. Kun firer uden - drog tomhændet hjem. Til dette skal føjes Assens-pigen Inger Pors' 3. plads i singlesculler ved junior-VM.

Med al respekt for de øvrige er Bjarne Eltang sit eget afsnit værd. Mere end 5000 km havde han tilbagelagt i sculleren op til sejren i Duisburg 1983. - Der findes næppe den danske roer, der træner mere end Bjarne, sagde træner Serup, som havde en vis andel i resultaterne.

I højdetræningslejren 1983 var Eltang ved at smide det hele og rejse hjem. Løjrkuller, hedder den slags! Serup fik løst op for knuderne, blandt andet ved at hidkalde Eltang forlovede. Og selvom det aldrig lykkedes at overbevise "eneren Eltang" om værdien af træning i tynd luft, så var Serup overbevist om, at højdetræningen havde givet Eltang den ekstra luft, som gjorde ham til en fornem mester i 1983.

Som en pendant til europamesteren i singlesculler 1950 og 51, Erik Larsen, havde også Eltang et distanceret forhold til præstationerne. Som han sagde til journalisterne hin lørdag i Duisburg: - Ja, ja, tag det nu roligt. Man bliver

Bjarne Eltang, gik på hænder, da han vandt letvægts-VM i singlesculler 1983. I 1984 genvandt han som den første nogensinde titlen.

Inger Pors - bronze i junior-VM, singlesculler, 1984, fremtidens dame?

jo ikke et bedre menneske, fordi man har vundet den her (guldmedaljen).

Det var ved samme lejlighed, at Eltang som gammel Ollerup-gymnast havde gået på hænder op til medaljeskamlen. – Man skal jo finde på noget, som han sagde. Det havde Larsen fra Ølsemagle aldrig fundet på. Noget var der sket på godt 30 år.

TILBAGESLAG

I 1985 sag Eltang på en dobbeltskuller sammen med Leif Kruse, og det samarbejde blev ikke forgylt. I 1986 var han igen alene ved årene – og 2/100 sekund fra at vinde sin tredje guldmedalje i det andet officielle letvægts-VM, i Nottingham.

Det var næsten Morten Espersen anno 1977 om igen. Et slag på en bøjle og en slutspurt, der startede ti meter for sent, hindrede ham i at fange australieren Peter Antonie før strengen.

I en kommentar i Roning i november 1986 gjorde Eltang situationen op:

”Som en konsekvens af Morten Espersens resultater i 1976 og årene frem begyndte niveauet i dansk roning at hæve sig... Roere som ønskede at komme til tops både nationalt og internationalt, havde så småt lurt Morten af: Vandtræning var allerede godt i gang i vintermånederne, og ved forårets kommen skruedes træningsmængden op... Samtidig steg erfaringen, fordi vi ikke var bange for at konkurrere mod alt, som kunne kravle og gå... og i særdeleshed ro stærkt.

Efter VM i 1985 (ikke en medalje i Hazewinkel) blev det sagt, at toppen var nået med 84-resultaterne ved OL og letvægts-VM i Montreal. Ingen tænkte den tanke, om toppen allerede var nået 1 eller 2 år tidligere? At 84-resultaterne måske grundede delvis på tilfældigheder?

Fra 82-83 faldt alle i søvn ved danskernes megen op stigning på medaljebroen...”

Eltangs opfattelse var, at roerne, trænerne og lederne havde brugt mere tid på at rende rundt og lede efter skulderklap for fortidens resultater end at planlægge og træne med henblik på fremtiden.

Han foreslog DFFR at ansætte en cheftrener for eliten med vidtstrakte beføjelser.

Derom er der to ting at sige.

I 1984 var Niels Henry Secher blevet doktor medicus på en afhandling om roningens fysiologi. Dermed blev Secher den første ”doktor” på et idrætsvidenskabeligt arbejde, i Danmark. Hans forskningsresultater handlede i store træk om, at det giver størst udbytte at træne de muskler og bevægelser, som man skal bruge i konkurrence. Altså: roere skal ro mere end de skal løbetræne og løfte vægte.

En af dem, der virkelig havde anvendt Sechers arbejde i praksis – og set resultater af det – var Bent Serup.

Han var i vinteren 1985-86 blevet hyret som landstræner af kano- og kajakroerne, men var samtidig aktiv i det

Jesper Engelbrecht, Lyngby, sølv ved junior-VM i dobbeltskuller 1985 og singlesculler 1986 - fremtidens mand?

rocenter omkring Bagsværd Sø, som de to ”vandsporter” i fællesskab var begyndt at stable på benene. Ideen med dedikerede ro-centre var iøvrigt begyndt i den nordjyske kreds tilbage i 1982 – som et samarbejde mellem en række af kredsens klubber – og centreret omkring Aalborg.

Den 9. december 1986 afslørede det officielt, at det nye Team Danmark, havde givet grønt lys for rocentret, i Bagsværd som et af de hovedcentre, der var og er et led i organiseringen og finansieringen af dansk eliteidræt. Bent Serup blev ansat som cheftrener i centret, der ydermere var bemærkelsesværdigt ved at være det første, hvor to beslægtede idrætsgrene indledte et reelt og praktisk samarbejde.

Også på kanten til 100 års-jubilæet var Dansk Forening for Rosport først på nye veje.

SØREN CHRISTENSEN
STEEN ANKERDAL

I kølvandet...

En stribe historier, portrætter og interviews – stort og småt, kort og godt, fra de 100 år.

Det må jeg ærlig talt sige...

"Det må jeg ærlig talt sige" er et af F. Aa. Hansens yndlingsudtryk. Det skal man ikke have været i selskab med den tidligere formand for Dansk Forening for Rosport ret længe for at vide. "Få" bruger det, når han vil lægge et par centimeter til det, han lige har sagt, og han bruger det, når han bliver overrasket eller imponeret over noget, man lige har sagt.

Listen over "Få's" bedrifter inden for rosport er også en ægte "det-må-jeg-ærlig-talt-sige". Prøv bare at følge med:

I 1921 medlem af Sorø Roklub, hvor han i 1928 blev formand. I 1929 dannedes den berømte Sorø-firer, og så væltede mesterskaberne ind: Allerede samme år sølv ved EM i Bydgoszcz (firer med styrmand), 1930 guld ved EM i Liege (også f.m.s), i 1931 sølv ved EM i Paris (igen f.m.s), i 1932 sølv ved EM i Beograd (f.m.s) og endelig guld ved EM i Budapest 1933, denne gang i firer uden styrmand. Hvortil kommer 18 DM'er og 8 NM'er.

Så fulgte et par motionsår i Sorø og i 1937 flyttede "Få" så til Lyngby, hvor han naturligvis fra starten blev involveret i Lyngby Roklub. Ligeledes i 1937 blev han sekretær i Dansk Forening for Rosports bestyrelse, og var det indtil han i 1948 blev næstformand og endelig i 1957 formand. I 1960 blev han kasserer i Olympisk Komité og var det indtil 1976. I 1963 gik han af som formand for DFFR. Behøver jeg at nævne, at han selvfølgelig er æresmedlem i foreningen?

"Jeg må vel have været bidt af en gal roer", mener "Få" selv. "Men det viste sig trods alt i 1963, at jeg havde en grænse. Jeg kan huske, jeg tænkte ved mig selv, da jeg gik af som formand: "Nu har du spillet din rolle godt nok". Det var såmænd helt udramatisk".

Sjovt nok startede det hele faktisk med en rolle. I en diletantkomedie.

"Den første outrigger i Sorø Roklub blev købt for penge, vi tjente ind ved at opføre en forestilling, der hed "En Bryllupsaften". Jeg blev efter afbud fra en pianist sat til at spille den mandlige hovedrolle, og det gik såmænd helt godt. Jeg må ærlig talt sige, jeg kan ikke huske en eneste replik, men jeg kan da huske, at det handlede om et nygift par, der lige var kommet hjem til sig selv og skulle have det lidt hyggeligt, og så kom der ustandseligt en irriterende husassistent ind med the. Hun blev spillet af Fru Fotograf Jørgensen, husker jeg, og min egen svigermor var såmænd også med i stykket. Det blev en stor succes", fortæller "Få". Og så lukker han op for sin smittende latter: "Og så gav det faktisk 1000 kroner. Det var nok til en outrigger..."

Båden blev bestilt og betalt hos den tyske bådebygger Pirsch, som havde sit bådebyggerværft i den del af Berlin,

der senere skulle blive til Østberlin. Pirsch optræder igen senere i denne artikel.

"Med den outrigger kunne vi for alvor gøre os gældende internationalt, og i 1929 samlede vi Sorøfireren. Den bestod af brødrene Richardt og Christian Olsen, der begge var telefonarbejdere i det civile liv. Sikke kræfter, de havde, de var vant til at kravle op og ned ad telefonpæle i al slags vejr, og det gav en mægtig træning. Richardt var den yngste af os, faktisk var han kun 17 ved vort første EM i 1929. Det var ulovligt at bruge en mand under 18, men det blev heldigvis ikke opdaget før mange år efter, og da fik vi såmænd også en reprimande.

Så var der Walther Christensen, der var snedkersvend – også en stor, stærk mand – så mig selv, der var stroke, og i det civile liv dengang bankmand i Slagelse. Styrmand var det første år Axel Nordquist og sidenhen Poul Richardt. Vi holdt ubrydeligt sammen i fem år, men vi sås næsten aldrig privat.

I årene op til 1929 havde jeg mest roet for motionens skyld, jeg var blevet gift, og der var lang vej fra Slagelse til Sorø på cykel hver aften for at træne, så jeg havde mere eller mindre opgivet konkurrencerne. Men en aften stillede de andre i Slagelse og sagde: "Få, nu skal vi til at ro". Og det gjorde vi så", fortæller "Få".

"Ved EM i 1929 mødte vi for første gang den båd, der skulle blive vor ærkefjende i alle de år, vi var på toppen, nemlig den italienske Moto Guzzi, firmaholdet. Vi to hold vogtede på hinanden hver eneste gang. Ved vores sidste EM, i 1933, havde vi kvalificeret os til finalen i både firer med og firer uden styrmand. Vi droppede firer med styrmand og sagde: "Den kan de få, så tager vi firer uden". Og sådan blev det...

Men efter det EM var vi trætte, og jeg tror, alle i båden var klar over, at vi havde brugt det sidste krudt. Selv var jeg i trediverne. Vi opløste båden, stille og roligt, og unge Richardt Olsen fortsatte på konkurrenceplan", siger "Få".

"Jeg husker 30'erne som en god tid for kaproningerne. Der kom mange gode resultater, og jeg må ærligt talt sige, vi kunne ikke mærke på kontingenterne, at der var krise

blandt folk. Roere har, om jeg så må sige, aldrig manglet penge. Ikke at de nødvendigvis er rige, men de har, hvad de skal bruge. Sådan er det stadig. Måske kunne det ses lidt på tilskuertallene dengang, at der var færre penge blandt folk, men ikke voldsomt. For at sige det, som det er, så har roning aldrig været nogen publikumssport. Medlemstallene har også kun sjældent toppet eller dykket voldsomt, de har været meget konstante". Tænkepause, og så kommer den pludselige, smittende latter igen: "Det har faktisk aldrig været til at få folk til at ro!"

En af de perioder, hvor det trods alt gik lettest, var 40'erne, krigsårene. Her fungerede roklubberne som nationale symboler, som åndehuller (ud på vandet – væk fra tyskerne) og som tilholdssteder for dele af modstandsbevægelsens medlemmer. Det kom til at koste nogle klubber dyrt, de blev ganske simpelt ødelagt af tyskerne, der mente, at sabotører holdt til i roklubberne.

"Det kan man roligt sige, de gjorde", siger "Få". "Der var mange roere, der var modstandsmænd. Det skabte nogle problemer internt i Dansk Forening for Rosport, fordi vores daværende formand, André Filtenborg, var nær ven af formanden for det tyske roforbund og mente, at vi i den svære tid burde opretholde den sportslige forbindelse. Ingen af de to formænd var nazister, de troede blot på, at sport kunne overvinde politik. Det var selvfølgelig umuligt, dengang som nu, men nogle af os lod os da overtale til at tage med til Berlinerkaproningen i 1941.

Mens vi var dernede, blev det meddelt, at tyskerne var gået ind i Sovjetunionen – jeg husker stadig den voldsomme jubel blandet med lyden af marchmusik. Det var en modbydelig oplevelse, og vi kunne ikke komme hjem hurtigt nok. Jeg har tit fortrudt den tur bittert, og fra da af ophørte al forbindelse med det tyske roforbund til efter krigen", fortæller "Få".

Seks år forinden havde han været til olympiske lege i Berlin, hvor han havde stået to, tre meter fra Hitler og fotograferet ham. "Desværre forsvandt den film for – tænk, om man havde haft den i dag?..."

I slutningen af trediverne var "Få" blevet direktør. Han

var gået ind i sin brors kaffefirma, Java-brænderierne, og firmaet havde det svært under krigen. Alle ideer blev taget i brug for at holde danskens yndlingsdrik på kanden, og man var sågar en tur omkring erstatningsmidlet "Kafan".

"Det var drøje år, men det gik godt igen efter krigen. Vi havde vort eget brænderi på Nørrebro i starten, senere gik vi over til at få vores kaffe brændt på et andet brænderi, og vi havde forretninger flere steder i landet. Men konkurrencen blev for hård i 60'erne, og så afhændede vi simpelthen det hele ganske langsomt", fortæller "Få". Det var positionen som kaffegrosserer, der skaffede ham optagelse i frimurerlogen "Z og F" på Blegdamsvej i København, og "Få" har nu været medlem i snart 50 år.

"50'erne og 60'erne var for mig at se udmærkede årtier for roningen, og i 70'erne begyndte man jo mange steder at optage kvinder i klubberne. Det var sådan set det stærkeste, vi mærkede til ungdomsoprøret og de skiftende roller, synes jeg. I hvert fald har de enkelte klubledere hele tiden været meget kompetente og forstået at holde tømmerne. Roere er ikke særligt rebelske. At de unge smed klubjakkerne – nå, ja, klubbens trøje vil de da stadig gerne have på. Sorø er for eksempel rigtig flot. Og sådan noget som Idræt for Fred – det eksisterer vist ikke inden for rosporten, vel" spørger "Få".

I hans øjne er fremtiden lys for roningen i Danmark. Medlemstallene holder sig pænt på landsbasis, og der bliver stadig oprettet nye klubber.

"Jeg synes, det er godt klarlagt af nutidens klubledere, at de kan samle ungdommen om roning, når der nu er så mange andre tilbud om adspredelse til de unge. De gør god propaganda for deres sport, ja, nogle af knebene kan jeg såmænd genkende fra min egen tid som klubformand. Åbent hus og gratis prøveuger er ikke noget nyt, men stadig en god idé. Som jeg sagde før, har det altid været svært at få folk til at ro. Og er der noget at sige til det, når man bare sidder dér med ryggen til hinanden og ikke kan tale sammen?", ler "Få".

Han er en høj, rank mand, der selv om han har passeret de firs leveår stadig slår sin egen græsplæne – "man skal

jo røre sig". Egentlig ganske lig sit eget idealbillede på en roer: Høj, slank, uden for store muskelformationer, som det kræver for meget ilt at holde i gang, sej, benet og med stærke ben. Og jernvilje.

"Jeg har jo efterhånden været noget igennem med roning. Startede i en tung inrigger med den gammeldags roteknik, hvor vi lænede os helt bagover med rank ryg. Den metode vandt Sorø-fireren sine første sejre på. Men så kom den mere naturlige Fairbairn-metode, og så skulle vi naturligvis også prøve dén. Det er, så vidt jeg kan se, den, der stadig praktiseres.

Bådtyperne ligner vist også sig selv godt nok, og der bygges stadig i hånden af det fine cedertræ. I de smarte tressere var der nogen, der fandt på at bygge bådene af plastic, men det holdt de da heldigvis snart op med igen. Kun få har kunnet bygge både som Pirsch. Han besøgte Danmark en gang under krigen og ikke længe efter hans hjemkomst fik vi tilsendt tre både på et tidspunkt, hvor nyt materiel virkelig var en sjældenhed. Gad vide, hvad der blev af Pirsch...?"

"Få" synes, bådene er forholdsvis dyrere i dag, og finansieringen har ændret sig. De gamle mæcener er væk, "eneforsørgerne", der gav og gav til yndlingsklubben. Dilettantforestillingerne var vist også i går. I dag er sponserne kommet til, men "Få" mener nu, de er lige så uselske som tidligere tiders glade givere. "Hvad så, hvis et firma giver 50.000 kroner til en båd. Hvad skulle det kunne gavne firmaet? Der er jo ingen, der ser den båd, udover klubbens medlemmer...", mener "Få" uddramatisk.

"Dér, hvor professionalismen for alvor er sat ind, er i afviklingen af løbene, og det tror jeg egentligt er godt nok. Du Godeste, jeg husker stadig EM i Liege. Der var sådan en strøm på floden, at man måtte lade båden flyde ned til start.

I vores første løb fik ham, der styrede, foden viklet ind i linen, så vi kun kunne dreje én vej. Det gik naturligvis ikke, så vi vendte tilbage og fortalte starteren om vores problem. Han kløede sig i nakken og fandt så en tilfældig tom plads til os i et andet heat. Det heat vandt vi, og folk måbede - ikke mindst dem ved mållinjen, som ikke havde fået noget

at vide om os. Der var jo ingen telefoner ved banerne dengang. Men vi forklarede dem sagen og fandt nåde, troede vi. Så vi tog kækt tilbage til vores lejr og spiste. Vi havde dårligt nået at fordøje, før vi blev hentet igen. Vores undskyldning havde alligevel ikke været god nok, om vi venligst ville ro endnu et nyt løb. Det gjorde vi så - og vandt. Sådan noget kunne da vist ikke være sket i dag..." siger "Få" hovedrystende. Og ser alligevel synligt tilfreds ud over at have oplevet det med.

"Min kone har heldigvis altid været lige så interesseret i ridning som jeg i roning, så hun har ikke siddet alene om aftenene. Dem har der ellers været mange af. Men min kone har nu for øvrigt altid haft et godt blik for roning. Hun har en sjælden evne til at kunne se, om rytmen i en båd såvel som en ekvipage er rigtig. Og er den ikke det, kan hun såmænd også se, hvad der er galt.

Min søn, derimod, har aldrig været interesseret i roning. Han har vist prøvet det, mens han var soldat i Jylland, men det var en stor fiasko, har han fortalt. Ja, ja..." smiler "Få". Og det er lige før, man tror, han igen vil le sit: "Det har også altid været svært at få folk til at ro".

"Få" - Frederik Aage, forresten - lever godt op til sit navn. Han er en af de få. Det må jeg ærligt talt sige...

TØA

Admiralen

Roforeningen Kviks mangeårige formand William C. Niel-

sen var blandt initiativtagerne til stiftelsen af DFfR den 15. januar 1887. På generalforsamlingen valgtes han til foreningens første formand.

Det fortæller sig i det uvisse, hvorfor Wm. Nielsen kun beklædte posten i ni måneder. En kendsgerning er det, at han lod sig afløse af næstformanden Anders Hvass i september 1887. For dog at vende tilbage som sekretær i hovedbestyrelsen i 1898-99 hvor han var meget aktiv i Foreningens omorganisering og bilæggelsen af striden med de jyske klubber.

I rokredse var Wm. C. Nielsen kendt som "Admiralen". Hvordan han havde erhvervet tilnavnet er uvist, men det passede meget godt på hans høje, lidt barske skikkelse. En "grand seigneur", som der står i Kviks 50 års jubilæumsskrift fra 1916, der som rochef, instruktør og formand gav ordrer, der blev fulgt. Selv koketterede han med tilnavnet ved efter et syv-årigt ophold i Argentina at fortælle; at folk i Sydamerika mødte ham med bemærkningen: "Jeg ved, De hedder "Admiralen", men ellers kender jeg ikke Deres navn."

"Admiralen" begyndte som K.R.'er i 1881, men kom i 1885 til Kvik, hvor han var medlem til sin død i 1916. Som aktiv vandt han sig et navn som scullerroer og blev på sin tid betragtet som uovervindelig på danske baner. Det fortælles, at han engang holdt rast midt på banen, lod sine distancerede konkurrenter komme op på siden af sig for derefter påny at løbe fra dem.

Admiralen var i den første sportspresse en flittig og dygtig debattør. Sammen med læge Abraham Clod-Hansen, konstitueret formand for DFfR i 1890, skrev Wm. Nielsen i 1888 "Haandbog i Roning og Træning."

"Der var, skrev Kviks mæcen Holger Sebbelov i sin nekrolog, noget af den gamle høvding over ham. "Gamle Viking" var en tiltaleform han yndede at bruge over for os andre. Han var selv i slægt med de gamle Vikinger."

Provinshøvdingen

Med stiftelsesdato den 19. marts 1884 er Nykøbing F. Roklub den eneste provinsklub, der sammen med københavnerklubberne Kvik, K.R. og Skjold har været medlem af DFfR uafbrudt siden starten i 1887.

Klubben "leverede" også DFfR en af de ledere, som kom til at præge udviklingen i de første, svære år: hospitalsforstander Oluf Jensen.

Det turde være kendt, at Oluf Jensen, som også overkom hvervene som rådmand i Nykøbing Falster og landstingsmand, var blandt de syv borgere, der i 1884 stiftede klubben ved hver at lægge 130 kr. på bordet til indkøb af en båd. Den blev leveret af bådebygger Alexander i Putney ved London og blev døbt "Argo". Navnet var dengang vigtigt, fordi det var båden med mandskabet fra klubben, der noteredes i programmet – i nævnte rækkefølge.

De syv stiftere fik iøvrigt deres indskud tilbage, da klubben i Nykøbing F. var blevet fast organiseret, men da havde "Argo" og dens mandskab forlængst været til den første kaproning i København. Efter en halv mils roning kom falstringerne i mål ved Langelinie som nr. 3 – 34 sekunder efter den vindende båd. Når Oluf Jensens aktive karriere fortøner sig mere i det dunkle, kan det skyldes, at han var styrmand på dette mandskab i 1884.

Nå, sandheden i ære, det var som leder, at han satte sine spor i dansk roning.

Fra et seks-årig periode i 1890'erne var Oluf Jensen medlem af DFfRs hovedbestyrelse fra starten i 1887 og frem til 1920. I to år fungerede han som formand, og i 16 som næstformand – med stor indflydelse på udviklingen og stærkt medvirkende til, at DFfR overlevede kriseårene i 90'erne under den såkaldte "Jydske krig".

Oluf Jensen var med såvel ved de spæde tilløb som ved den egentlige stiftelse i DFfR i 1887. Selvom den ledende kraft først og fremmest var Kviks energiske formand, grosserer Wm. Nielsen med tilnavnet "Admiralen", spillede falstringen en aktiv rolle, og han var derfor et naturligt valg som provinsklubbernes repræsentant i hovedbestyrelsen.

I sin egen klub var Oluf Jensen først kasserer og rochef, men ved den første ordinære generalforsamling valgtes han som formand. Og den post beklædte han til 1935, altså i mere end 50 år. I kraft af sin position og indsats havde Oluf Jensen uden tvivl betydning for, at Roklubben i en årrække var Nykøbing F.s førende forening. Det ses blandt andet af, at landsdelens godsejere deltog som dommere ved kaproningerne på Guldborgsund – og udsatte det meget flotte og eftertragtede sølvtrofæ "Guldborgsundpokalen".

Det er fra Oluf Jensens tid som rochef, at man i den første rojournal fra 1884 kan læse denne bemærkning: "Ingen Roning paa Grund af Soldet i Kohaven i Aftes".

Selv seriøse folk skulle af og til ud og slå en skagle. Som dansk rosports "grand old man" er det ganske naturligt at han udnævntes til DFfRs første æresmedlem i 1920.

Opbyggeren

Det blev Københavns Roklubs mangeårige mæcen Rudolph Schmidts opgave at samle DFfR efter de stridbare år i starten af tyverne. Han blev valgt til formand i 1924 – og holdt sædet til 1930, hvor Foreningen i kraft af hans styrke og personlighed var blevet bygget op.

Det var i Rudolph Schmidts formandsperiode, at DFfR fik sit første sekretariat (1925). Da det var småt med penge stillede han lokaler til rådighed i sit firma i Farvergade, hvor løjtnant Ernst fungerede som sekretær. Samme Ernst kom i Rudolph Schmidts formandstid til at fungere som ro-sportens første rejsende instruktør, og han var med til at starte instruktørkurserne på Idrætshøjskolen i Ollerup.

Rudolph Schmidt, der på den ene side formåede at samle tropperne og på den anden havde evnen til at skære igennem, medvirkede også til, at DFfR i 1927 meldte sig ind i FISA som ekstraordinært medlem. Dermed var vejen banet for den første deltagelse i EM – i Polen 1929. Til billedet af en betydningsfuld formand hører også, at Rudolph Schmidt gjorde en stor indsats for at genopbygge rosporten i Sønderjylland, at indføre ungdomsroning i 1930 og et virkeligt langtursreglement (1928) til afløsning for de mere løse regler fra 1917.

SA

Duoen

André Filtenborg trådte til som næstformand i DFfR samtidig med, at Rudolph Schmidt blev formand i 1924. Som klubkammerater fra K.R. kendte de to hinanden, men siden skulle Filtenborg komme til at indgå et andet virkningsfuldt samarbejde - med Axel Lundqvist fra DSR.

Efter fem år som næstformand (til 1929) blev Filten-

borg i 1933 formand for DFfR med Lundqvist som næstformand. Makkerskabet varede i 14 år - og kom til at gå over en af DFfRs vanskeligste perioder, krigsårene fra 1940-45. Det blev en periode med balancegang på en knivsæg, men i kraft af Filtenborgs udadvendte personlighed og Lundqvists skarpe juridiske hjerne, kom man fornuftigt igennem de svære år.

Allerede ni dage efter besættelsen, den 18. april 1940, henstillede Dansk Idræts-Forbunds bestyrelse til alle specialforbund, "at idrætsudøvere fra udlandet indtil videre ikke skal have tilladelse til at konkurrere i Danmark, ligesom der ikke gives danske idrætsmænd tilladelse til starter i udlandet."

Det første lykkedes, trods gamle bekendtskaber mod syd, det andet også - med en enkelt undtagelse. Sorø's firer kom til at stille op i Grünau. Det var den 21. juni 1941 - samme dag som Hitlers tropper marcherede ind i Rusland, hvilket markeredes på rostadion med piber og trommer.

Gennem besættelsesårene måtte roerne finde sig i mange restriktioner, der skærpedes i takt med modstandskampens optrapning. Efter i de første år at have måttet leve med såkaldte ro-pas og forbud mod at ro mere end 1000 meter væk fra Øresunds- og Østersø-kysten, blev roforbudet i dette område i efteråret 1943 nærmest absolut.

Ikke desto mindre var det i denne periode, at DFfR begyndte at udstationere langtursbåde. De to første blev i 1940 placeret i Svendborg og Fredericia. I 1947, hvor Filtenborg og Lundqvist gik af, havde DFfR ti både stationeret landet over - til brug for roerne. Denne ekspansion hang sammen med, at det i krigsårene ikke var tilladt at transportere bådene rundt, fordi der skulle spares på benzinen til bilerne.

Gennem sine formandsår var Filtenborg et aktivt medlem af Nordisk Roforbunds ledelse. I hans formandstid blev dameroning såvel som langtursroning repræsenteret i DFfRs hovedbestyrelse, og han gav sit bidrag til kaperoningens udvikling ved i en årrække at skænke en toer med styrmand til årets danmarksmester i 2-åres inrigger.

SA.

Inspiratoren

I modsætning til flere af sine forgængere i formandsstolen gik Vagn Jensens lederkarriere den slagne vej fra hverv som træner, rochef og formand i Roskilde Roklub, via kredsbestyrelsen og sekretærposten i DFfR til topposten i 1947.

Han havde været med til at starte Sorø-regattaen, sende fuldt hold til EM i 1939, organisere langstursroningen, så den blev repræsenteret i hovedbestyrelsen, før han som formand kunne nyde sine roeres succes ved OL 1948 og EM 1950. Den mest vidtrækkende beslutning blev truffet, da Vagn Jensen og hans bestyrelse i 1950 vedtog at blive ordinært medlem af FISA og samtidig lægge billet ind på EM-værtsskabet 1953. Det fik man som bekendt, og her kom Vagn Jensens evner som inspirator og organisator til fuld udfoldelse. Det er ham, der formulerede DFfRs grundholdning gennem mange år: Ingen roklub er så lille, at den ikke kan skabe hold, som kan nå de største resultater.

Med sin hvide rokasket var han kendt overalt, for han hørte ikke til dem, der sad stille ved en kaproning. Vagn Jensen var formand i ti gyldne år. Fra et selskab hos ham, hvor d'herrer efter middagen gik i haven for at træde af på naturens vegne, stammer afdøde Arveprins Knuds udbrud: Her tisses ikke efter rang, men efter trang! SA

Jørgen C. Madsen som sekretær i DFfR i 1963 - med formanden F. Aa. Hansen og FISA-præsident Thomas Keller.

Organisatoren

Ved hovedgeneralforsamlingen i 1954 blev en ung studenter-roer, Jørgen C. Madsen, indvalgt i hovedbestyrelsen. Reelt var han langkursroernes repræsentant, men formelt var det en post uden portefølje, idet de enkelte udvalgsformænd først ved en lovændring i 1958 blev valgt direkte til disse poster på hovedgeneralforsamlingen.

Det skulle vise sig, at DFfRs hovedbestyrelse i Jørgen C. Madsen havde fået en foretagsom leder og en dygtig organi-

sator. En mand som i praksis viste, at ledelse også handler om at uddelegere arbejde og ansvar.

Det kom i første omgang langkursroningen til gavn. Han lagde et stort arbejde i at fremme denne gren af ro-sporten. Og med en stadig ajourføring af Langkursreglementet bidrog han til at øge sikkerheden. Efter syv år på posten følte han åbenbart, at det var nok. Men på det sidste hovedbestyrelsesmøde før generalforsamlingen i 1961, hvor han meddelte sin tilbagetræden, blev han overtal til at lade sig opstille til den ledige post som sekretær. Et godt valg skulle det vise sig. Jørgen C. Madsens energi og organisationstalent var en væsentlig årsag til, at 75-års-jubilæumslotteriet i 1962 blev udsolgt, og at europamesterskaberne på Bagsværd Sø i 1963 blev en succes.

Det var første kapitel, hans læretid og svendestykke, kan man sige. Mesterstykket skulle følge nogle år senere.

Jørgen C. Madsen var i 1965 blevet valgt som næstformand, men trak sig året efter tilbage af private grunde. I 1970 vendte han tilbage som formand. Hans indsats på denne post kan dårligt overvurderes, for organisatorisk og ledermæssigt var DFfR i krise, da han blev valgt.

Den daværende formand Carl Etrup og næstformanden Ole Scavenius var trådt af i utide, og det medførte ikke så lidt uro. Men Jørgen C. formåede, hvad næppe mange havde troet muligt, at samle trådene og genskabe roen, så DFfR genvandt sin styrke. Organisationstalentet udfoldedes igen ved de store opgaver, EM 1971 og letvægts-VM 1978, på Bagsværd Sø. Internationalt som i forhold til lokale politikere og embedsmænd skabte Jørgen C. respekt om sit navn.

DFfR har næsten altid spillet en aktiv rolle i Dansk Idræts-Forbund, og Jørgen C. Madsen fortsatte på fortræffelig måde denne tradition som bestyrelses- og FU-medlem samt næstformand i DIF. Han fortsatte ledervirket i DIF, efter at han i 1978 trak sig tilbage som DFfR-formand.

Allerede i 1966 havde han fået DFfRs ærestegn, og det var helt naturligt at udnævne ham til æresmedlem ved hovedgeneralforsamlingen i 1978, som tak og erkendelse for hans store indsats.

AAGE JENSEN

*På et Lørdag den 12 September d. 85 i Kjøbenhavn
holdt Madsen besluttede de tilstedeværende Re-
præsentanter for.*

*Rokklubben i Helsingør
do. i Helsingør
do. i Nykjøbing F.*

Kjøbenhavns Rokklub

Dansk Rokklub Rokklubben i Helsingør

Medlems Rokklub

Rokklubben i Helsingør

do. i Helsingør

D. F. D. S. Rokklub

Ny danske Brandforsikringssekretariats Rokklub

og Kjøbenhavns Gymnastikforening -

Grundsten af en Forening under Navn:

"Dansk Forening for Roprob"

*og at indvælde de af disse repræsenterede Forening-
er.*

*Denne Foreningssketch, heraf den Danske Forening
for Roprob, skal virke, vedtages.*

*Foreningens Leder af en Centralbestyrelse, bestaa-
ende af fem Medlemmer, hvoraf det ene skal*

væres udnævnt udenfor de fire i Kjøbenhavn.

*Centralbestyrelsen vælger selv sin Formand
og bestemmer sin Forretningsordre.*

Dette mødereferat dokumenterer dannelsen af det første DFfR på et møde den 12. september 1885. Centralforeningen holdt ikke, men i 1887 lykkedes det at skabe en levedygtig organisation.

København

Københavns-kredsen er den ældste af DFfRs seks landsdels-organisationer. Den fylder 90 år i 1988, hvor de øvrige fem nøjes med at blive 70 år.

Denne aldersforskel kan københavnernes faktisk takke jyderne for. Thi det var som konsekvens af "den jyske rokrig" i 1890'erne, at DFfR i 1898 oprettede tre selvstændige kredse - København, Øerne og Jylland. Som nævnt andetsteds blev Øerne og Jylland fra 1918-20 yderligere opdelt til de kredse, der fungerer ved 100 års-jubilæet.

Københavnskredsens første formand og Skjolds stærke støtte, Holger Sebbelov.

Det var DFfRs formand i 1898, Holger Sebbelov, Skjold, der "tegnede" opdelingen af DFfR i tre kredse og derved bidrog væsentligt til forsoningen med de jyske klubber, der enten var blevet ekskluderet af DFfR eller havde udmeldt sig (i 1897). Da genforeningen af de danske roklubber var en realitet, og DFfRs generalforsamling i foråret 1899 kunne træffe den formelle beslutning om at indføre de tre kredse i Foreningens love, trak Sebbelov sig tilbage som formand. Men han forblev i hovedbestyrelsen - som Københavns-kredsens første formand.

Den Internationale Københavns-Regatta, der siden 1930 har haft plads på Bagsværd sø, har til alle tider stået i centrum i det københavnske kredsarbejde. Med klubber, der havde organiseret rosporten længe inden kredsen blev oprettet, og kortere afstande end i Provinsen, har det ikke været opgaven at blande sig i det daglige, det klarede klubberne selv, siger kredsformanden i jubilæumsåret Preben O. Kragh.

Fraset nogle få år i starten af 30'erne, hvor Københavns Regattaen blev ledet af et regatta-udvalg som DFfR og Københavnskredsen nedsatte i fællesskab med Gudmund Schack som formand, har ansvaret for Regattaen hvilet på kredsbestyrelsen. Det illustreres af, at kredsformanden fra 1929-47 og igen i 1949-50, K.J. Crusell, samtidig var formand for Regatta-udvalget. Det var i hans formandsperiode, at det store arrangement på Bagsværd sø blev bygget op. Og da Crusell, som nærmest ofrede en karriere i DFDS på rosportens alter, i 1951 blev afløst af Arthur Christiansen som kredsformand, var det en anden Bagsværd-pioner Carl Schmidt, KR, der overtog hvervet som regatta-chef.

Carl Schmidt havde i 1929-30 været med til at rydde sivene ved Bagsværds bredder, så søen kunne bruges til kaproning med tilskuere. Til den ende skal Lyngbys politimester Alfred Hansen nævnes. Han gjorde en stor indsats for at skaffe penge til opbygningen af ro-anlægget. I mange år - til EM 1963 - var det Willy Kruse, der lavede banen, og da han trådte af, overtog Lyngbys Svend Hansen og Kviks Jørn Snogdahl, begge bestyrelsesmedlemmer i kredsen, hvervet med at holde banen.

Det gør de fremdeles og frivilligt i jubilæumsåret.

Som sådan er Københavns-kredsen eksempel på den livslange indsats, som mange har viet dansk rosport. For det blev Svend Hansen, der afløste Arthur Christiansen som kredsformand, da "Kong Arthur" i bogstaveligste forstand gik i vrede under en stormfuld kredsgeneralforsamling i februar 1971. Den stærke og dygtige, men temmelig egenrådige kredsformand, havde i to årtier kørt et

Arthur Christiansen, Københavnskredsens mangeårige og stærke formand.

flot parløb på Bagsværd sø med Carl Schmidt - kulminerende med EM-arrangementerne i 1953 og 63.

Nu stod man et lille halvt år før det tredje danske EM-arrangement uden hoved-organisatoren - "gode dyr var rådne," som en vittig hund har sagt. Arthur Christiansen blev overtalt til at vende tilbage og gøre EM 71 med. "Uden Arthur klarer vi det ikke" var holdningen. På grund af sygdom, og måske også fordi sårene fra generalforsamlingen ikke var lægt - 25 år efter divergerer forklaringerne en smule - kom Arthur Christiansen reelt ikke med i EM-arrangementet.

Det klarede de andre.

Kredskonflikten var en udløber af opgøret med DFfRs formand Carl Ettrup i 1969. Det er ironisk, at den Arthur Christiansen, der i 1968 havde talt varmt for "Ett" som DFfRs formand, halvandet år senere skulle være med til at stille formanden det mistillidsvotum (kredsformændene anså fortsat samarbejde for umuligt), som førte til Ettrups afgang. For så selv at komme i modvind hos de klubformænd hos hvem "Ett" havde være vellidt for sin ligefremme og hjælpsomme facon. Pudsigt er det også, at en anden leder, der havde været i opposition til Ettrup og forfægtet kredsenes position, Willy Jørgensen, i 1976 skulle efterfølge Svend Hansen som Københavns-kredsens formand. Menneskets veje er også i rosporten uransagelige.

Samme Willy Jørgensen søsatte tidligt i 1970'erne ideen om skolekaproning. Som afslutning på den feriero-

ning, klubberne landet over tilbød skoleelever, blev der arrangeret en kaproning på Bagsværd sø den sidste weekend i skolernes sommerferie. Med fri tilmelding for alle er skolekaproningen blevet landets største regatta, der samler 8-900 unge - og derfra leder en del ind i klubberne.

Københavns-kredsens vigtigste tilbud til langtursroerne var i godt 30 år lejrgrunden ved Nivå. Den blev af Fri-luftsrådet stillet til roernes rådighed i 1954 og var et meget anvendt udflugtsmål. Grunden, og det hus til overnatning, som kredsen fik opført, blev passet og plejet af Kviks Børge Nielsen, indtil Karlebo Kommune pludselig opsagde lejemålet - og smed roerne på porten. Grunden skulle bruges til Nivå Marina, og der blev i 1985 ikke tilbudt roerne noget alternativ.

Kredsens formand Preben O. Kragh håber dog, at det i jubilæumsåret lykkes at få kommunen til at stille en anden strandgrund til rådighed. Så de københavnske langtursroere igen får en fast station på den nordsjællandske Øresunds-kyst. SA

**Sorø Richard Olsen,
en af de bedste og mest
alsidige roere,
dansk rosport har fostret.**

Sjælland

Sjællandskredsens grænse mod syd er kysten mod Storstrømmen og Ulvsund, og sådan har det været siden 1920.

Men den første Sjællandskreds blev dannet allerede i 1918, hvor DFfR besluttede at ændre landsopdelingen fra tre til fem kredse. Sjælland og Lolland Falster kom under én hat i 1918, men geografisk var det for stort. I 1919 blev udvidet med Smålandskredsen, der kom til at bestå af de sydsjællandske og lolland-falsterske klubber. Det holdt også et år, hvorpå sydsjællænderne kom "hjem" til Sjællands-kredsen, mens Lolland Falster blev en selvstændig, omend lille enhed. Hvilket i de forløbne 66 år med mellemrum har ført til forslag fra Lolland Falster om at genoplive Smålandskredsen, men uden tilslutning fra den nordlige side af Storstrømmen.

12 klubber var det grundlag, Sjællandskredsen startede på i genforeningsåret 1920, 27 er der i jubilæumsåret - og flere har der været. Før og under 2. verdenskrig stifte-

des især dameroklubber, men de forsvandt som selvstændige klubber med samfunds-udviklingen i 1960'erne. Medlemmerne gik over til de mandlige naboer, så samtlige sjællandske klubber i dag er kombinerede.

Da kredsen som nævnt var et resultat af omstruktureringer og beslutninger i DFfRs regi, kan der ikke peges på egentlige stiftere og pionerer.

Men der skulle jo en ledelse til at føre nyskabelsen videre, og på posten som formand fortsatte stationsforstander A. Windeløv, som året før var blevet valgt til formand for den første Sjællandskreds. Sammen med sin kredsbestyrelse, hvori også en anden kendt roleder, overlæge Køster fra Næstved, havde fået sæde, blev han stillet overfor en del betydningsfulde opgaver. Efterkrigstiden og dermed følgende valutabesværigheder skabte vanskeligheder for anskaffelse af kaproningsmateriel, og her var Windeløv med i et arbejde, som ikke mindst kom de små og mindre klubber til gode.

Efter 19 års virke i spidsen for sjællandsk roning blev Windeløv i 1938 afløst af daværende prokurist Vagn Jensen, Roskilde, der allerede på et tidligere tidspunkt havde åbenbart sine evner som organisator med fremtidsvisioner, idet han vel havde været hovedkraften, da Sorøregattaen blev lagt i rammer som Sjællandskredsens repræsentative kaproning. Men større opgaver ventede på Vagn Jensen, og i 1947 efterfulgtes han af Walter Christiansen fra Ringsted, som derefter var kredsformand til 1958.

Walter Christiansen havde allerede på baggrund af sin tid i Sorøerfireren og senere som medstifter af Ringsted roklub en god position i sjællandsk rosport. Han satte ikke noget af den til sin formandstid, hvor Sorøregattaen blev udbygget med forskellige faste anlæg.

Børge Johansen fra Vordingborg blev den næste formand i kredsen, og han fulgte sin forgængers arbejde op

samtidig med, at han i nogle år var meget med i banedommeruddannelsen på såvel kreds- som landsplan, og før sin afgang var han formand for det første strukturudvalg under DFfR.

I 1969 blev posten som kredsformand overtaget af Knud Kold fra Roskilde, som da allerede havde haft en del år i kredsbestyrelsen. Knud Kold havde en vis evne til at begå sig med næsten alle mennesker og fik på denne baggrund en rolig formandsperiode. Et særkende ved ham er hans flair for statistikker, og oversigter, og det skyldes for en stor del ham, at der i dag findes et meget stort og fyldigt materiale især om Sorø-regattaens tilværelse og udvikling.

Da Knud Kold efter eget ønske gik af i 1973, efterfulgtes han af Børge Råhauge fra Køge, som dog kun fik et enkelt formandsår, før hans arbejde i politiet førte ham til Fyn. Så fik Sjællandskredsen sin første og hidtil eneste kvindelige formand i Ruth Krag fra Holbæk, der var kredsens leder, indtil Mogens Wamberg fra Helsingør overtog posten. Han varetog den til 1985, hvor den nuværende kredsformand Ib Striboldt fra Ringsted kom til efter at have siddet i bestyrelsen i mere end 25 år og således havde tjent fem foregående formænd.

Arbejdet med roning på kredsplan klares imidlertid ikke af formændene alene. Gennem årene har en række mennesker været gode og værdifulde bestyrelsesmedlemmer. Henning Christiansen var i knap en snes år kredsens indsigtfulde og omhyggelige kasserer samtidig med, at han var en anerkendt klubleder, som medvirkede stærkt til at skabe Roskilde Roklubs position i dansk roning. Axel Svensson, Vordingborg, var i en lang periode en fremtrædende figur, som først og fremmest virkede for langtursroningen. Povl Lassen, Stevns, og Karl Dirksen, Holbæk, var blandt de fremmeste i den ungdomsroning, som kredsen altid har arbejdet meget med.

Mange andre fortjener at blive fremhævet, men lad det i denne sammenhæng blot blive understreget, at de klubber, som kredsen er til for, i mangfoldige tilfælde har været dybt engageret i kredsarbejdet.

Sorø sø er den sjællandske kapronings officielle

arena, men der har også været arrangeret kaproninger andre steder. Fredensborg stod flere gange for kredskaproningen, der stedvis også blev afviklet i Holbæk, Vordingborg og Lindensborg. Helsingør Roklub arrangerede i flere år Kronborg-regattaen, hvori indgik distancekaproningen til Hålsingborg og retur. På det allerseneste er sjællandske mesterskasber for klubhold genindført – den første konkurrence om disse titler fandt sted i Næstved i 1986.

Meget af det her beskrevne vil måske blive opfattet som historie, der forlængst er passeret. Men en institution som kredsen har en forhistorie, som fører ind i nutiden og danner grundlag for fremtiden.

Fortidens ledere er afløst af yngre efterfølgere, men med samme grundholdning: ønsket om at virke for rosportens trivsel og udvikling. DFfR kan fejre 100-års dagen i overbevisning om, at kældens sjællandske led er solidt nok til også at kunne holde ind i den næste epoke.

BØRGE JOHANSEN

Lolland Falster

Lolland-Falsterkredsen blev oprettet 1919.

På dette tidspunkt var der kun 4-5 klubber hernede, og der lød protester over, at kredsen var for lille. Der var imidlertid heller ingen bro over Storstrømmen, så de sjællandske klubber ville blive nord for strømmen.

Poul Nielsen fra Nykøbing F. blev kredsens første formand, men allerede 1920 trådte W. Valeur-Jensen, Nykøbing, tilbage som næstformand i DFfR for at overtage posten som kredsformand. Han bestred denne post frem til 1955, hvor Aage Jensen, Nykøbing, tiltrådte og varetog kredsen i 25 år. Da jeg trådte til i 1980, var jeg således kun den fjerde formand i kredsens historie.

I starten af DFfR's historie lå en af hovedkaproningerne i Nykøbing F. på Guldborgsund. Kredsmesterskabet blev afholdt på skift mellem klubberne, men efterhånden, som kravene til banen blev større og større, og der kom flere og flere løb for outriggede både, var det kun Maribo og Nykøbing, der kunne opfylde kravene, og med årene er kapro-

W. Valeur-Jensen,
Nykøbing Falster-kredsens
anden formand.

ningsbanen lagt fast i Maribo, hvor forholdene både til vands og til lands er bedst.

De første kaproningshold hernede fra, der gjorde sig bemærket internationalt, var vel nok "Smedeholdet" fra Nyk. F. der blev nordiske mestre i 1910-11-12, og ligeledes olympiske mestre i 1912.

"Doseholdet" fra Saxkjøbing vandt omkring 20'erne flere nordiske mesterskaber, og Arnold Schwartz klarede sig så fint i sculler, at han også deltog i OL. Sidst i 50'erne havde Maribo nogle gode hold, hvoraf det ene startede i OL i Rom i 1960, og fra NSR er der gennem tiderne også udgået gode kaproere.

Fra langtursfronten kan nævnes, at den allerførste langtursherhjemme blev roet i 1885 fra Nykøbing F.

På kredsens generalforsamling i foråret 1940 blev det vedtaget, at der i august skulle afholdes et træffestævne for langtursroere. Dette stævne har været afholdt hvert år siden. De første 30 år på lånt grund på Resle, men fra 1970 på kredsens egen grund ved Alstrup.

Denne grund blev købt for penge, kredsen havde fået efter DFfR's landslotteri ved 75 års jubilæet.

Lolland-Falsterkredsen tæller i jubilæumsåret ni klubber, og selvom vi stadig er landets mindste kreds, kan vi dog stadig væk være med, og også ind imellem gøre os positivt bemærket.

EVA JOHANNSEN

Fyn

Da jeg i december 1973 kom til Fyn, blev jeg straks shanghaget af Fynskredsens formand, Hans Hansson, som opfordrede mig til at påtage mig formandshvervet i kredsens kaproningsudvalg.

På det tidspunkt havde kredsens, som vistnok den eneste, anskaffet sig en lukket varevogn og en trailer til transport af klubbernes både, og ikke kun til kaproning. Det var meget godt, for der var ikke ret mange kaproere på Fyn. Et hold havde dog markeret sig både herhjemme og ved de internationale regattaer. Det var Svendborgs letvægtsfirer med Bent Serup som træner. Opgaverne for kredsens trailer, ville komme i det omfang, som det lykkedes at få gang i kaproningen på Fyn.

I Odense og Middelfart var der også ledere, der interesserede sig for kaproning. Det var i Odense Mogens Pedersen og Poul Justesen og Flemming Bøgh, i Middelfart Mogens Nielsen. Hvad var derfor mere naturligt end at opfordre dem til at indtræde i kaproningsudvalget. Fraset Flemming Bøgh, sagde de ja. Foruden trænerne Bent Serup, Poul Justesen, Mogens Nielsen og Mogens Pedersen var det praktisk at have formanden for kredsens regattaudvalg, Aksel Rasmussen, med. Han sagde også ja, og så var udvalget fuldtalligt.

Vi startede med et møde i Odense Roklub, hvortil vi inviterede alle, som var interesserede i kaproning. Her demonstrerede Ib Kristoffersen fra Ollerup gymnastikhøj-skole på fremragende måde roteknik siddende på et bord uden nogen form for hjælpemidler.

Bent Serup m.fl. kom med indlæg om emnet. Blandt tilhørerne var senere så kendte roere som Lise Justesen, Bjarne Eltang, Bent Fransson, Per Rasmussen, Jette Sørensens, Søren Hansson. Bortset fra Svendborgs letvægtere var det netop juniorroere, piger og drenge, der udgjorde størsteparten af tilhørerne.

Bent Serup foreslog, at vi i vintersæsonen samlede alle interesserede roere fra Fyn på Ollerup gymnastikhøj-skole, hvor han havde sammensat et program, bestående af en gymnastik-udholdenheds-test, roning i bassin og en

Junior-pigerne Charlotte Hanssons og Lise Justesens bronze ved junior-VM 1978 var det første resultat af Fynskredsens satsning på kaproning.

roergometerprøve. Sådan blev det: træning hjemme i de 3 klubber, og en gang månedlig samledes alle roere i Ollerup, hvor de gennemgik testen. Her blev alt registreret og journaliseret. Der blev virkelig gået til den. Med Svendborgs rutinerede kaproere som "førerhunde" blev niveauet lagt. Og for hver måned kunne den enkelte følge sin formkurve. Det var typisk, at ingen gik tilbage, og enkelte havde virkelig fine testtal, som inspirerede de øvrige til yderligere indsats. I robassinet prøvede vi at indøve en ensartet roteknik, således at det i påkommende tilfælde ikke ville være svært at kombinere, uanset fra hvilken klub, roerne kom.

Allerede i sæsonen 1975 kunne vi konstatere, at vinterens målbevidste arbejde bar frugt. Ved Brabrand regat-

taen vandt Fyns-kredsens kaproere 22 af de udskrevne 49 løb.

Vi prøvede at få gang i kaproningen i andre fynske klubber, men det blev ved nogle svage tilløb. Det var stadig Svendborg, Odense og Middelfart, som havde de interesserede og dygtige ledere, som prægede kaproningsbilledet. Imidlertid var der andre roklubber, som ville være med i vores vinteraktiviteter. Det var i første række Fredericia Dame Roklub med 'Kamse' trænet af Ole Haaning Thomsen, Fredericia Roklub, Kolding Roklub med Leif Kruse, Silkeborg Roklub og senere Haderslev Roklub og Ribe Roklub.

Under indtryk af de gode resultater formåede vi også Sparekassen Fyns fond til at give os penge, som vi købte en

Fynskredsens mangeårige formand Hans Hansson var opfinder af kredsens bådtrailer, der fra 1973 (billedet) har befordret utallige danske både til kaproninger i udlandet - med formand Hansson ved rattet.

firer for. Den kunne både rigges som 4+ og 4X+. For egne midler blev der også købt en toer, der kunne rigges som 2X og 2+. Disse to både disponerede kaproningsudvalget over, og de blev tildelt hold, som vi mente havde chancer for at gøre sig gældende på internationalt plan.

I 1977 fik vi via Ole Haaning Thomsen kontakt med det belgiske ro-træningscenter "La Marlet", og takket være tilskud fra DFfR's kaproningsudvalg, kunne Fynskredsens kaproningsudvalg i påsken gennemføre en meget vellykket træningslejr for fynske, jyske og enkelte københavnske kaproere.

Der blev dagligt roet ca. 60 km. Holdene blev fulgt af trænerne langs kanalerne, holdene skiftede daglig, og om aftenen drøftede man holdene og de fejl, som måtte være konstateret.

Som afslutning deltog vi i en langdistancekaproning i Antwerpen, hvor der blev roet 10 km, i otter og singlesculler. Vi deltog med to ottere og jeg husker ikke hvor mange scullere: Vores bedste otter lå længe til at vinde løbet, men 1 kilometer fra mål trak Flemming Eltang så hårdt i sin åre, at den knækkede, og så gyngede han med resten af vejen, som turist. Alligevel blev det en placering i toppen af feltet, der talte ca. 50 ottere. Også vore scullerpiger klarede sig godt.

Deltagelse i denne langdistancekaproning gav os ideen til langdistancekaproningen på Odense Kanal, som Fynskredsen siden har gennemført som årets første kaproning herhjemme.

Det tætte samarbejde mellem trænere i udvalget var medvirkende til, at de var blandt initiativtagerne til etable-

ringen af en egentlig træneruddannelse i DFfR-regi og dannelsen af trænersammenslutning.

Jeg vil afslutningsvis alligevel nævne nogle resultater NM 1978, som for mig var kronen på værket med arbejdet med vore juniorer. I Hjelmsø i Sverige var Odense med i drenge 4+ og i pige 2X, Middelfart/Fredericia/Odense i pige 4X+, Nordslesvig drenge 2X og Kolding drenge 2+. De to sidstnævnte havde vi haft med i vintertræningen.

Alle blev nordiske mestre i overlegen stil, som alle de danske juniormandskaber ved det stævne.

Bagefter blev Odenses to mandskaber udtaget til at repræsentere Danmark ved Junior-verdensmesterskaberne i Beograd, Jugoslavien, hvortil kredsens trailer fragtede danske, norske og svenske både.

I Beograd imponerede Lise Justesen og Charlotte Hansson alle med deres smukke og stilrene roning. Det blev til en bronzemedalje, og dermed var de det bedste vestlige hold i dette løb, hvor også USA deltog.

Odenses 4+ blev vinder af den lille finale efter en virkelig god indsats. På det hold sad Bjarne Eltang og Søren Hansson, der begge siden er blevet verdensmestre i letvægtsroning.

Samarbejde med de jyske klubber dengang har banet vejen for det nuværende træningscenter SYDVEST's tilblivelse.

Som en rød tråd i denne beretning går, at successen på kaproningsbanerne står og falder med trænerne/lederne i klubben. Det er der ikke noget nyt i, men det bedste eksempel herpå er alligevel Assens Roklub, der - indtil Poul Bertelsen dukkede op i klubben - var et ubeskrevet blad i kaproningen. Nu er Assens blevet en klub, der regnes med både nationalt og internationalt. Poul Bertelsen og Inger Pors har afløst et andet Fyns team - Poul Justesen og hans datter Lise - som de dominerende inden for den kvindelige scullerroning.

BØRGE RAAHAUGE NIELSEN.

Jylland, nord

Som kredsformand og hovedbestyrelsesmedlem får man kolossale mængder informationer, der skal viderebringes. Man føler sig faktisk som centrum i et meget omfattende kommunikationssystem, hvis formål er at styrke sammenhold og korpsånd mellem DFfRs klubber og udvalg.

Studerer man tidligere kredsformænds arkiver, opdager man, at denne kommunikationsopgave altid har været en meget væsentlig del af kredsformandens job. Uvilkårligt melder interessen sig for at undersøge, hvorledes ens forgængere løste opgaven.

Fra perioden før 2. verdenskrig er hovedindtrykket, at kommunikationen i kredsbestyrelsen foregår på møderne, mens der med klubberne føres en livlig korrespondance. Man skriver mange, meget høflige breve til kredsformanden – på flot brevpapir – og de besvares lige så høfligt og stilfuldt.

Kredsbestyrelsen har tilsyneladende ikke egentlige aktiviteter, men nøjes med at være bindeled mellem klubberne. Vigtige skrivelser rundsendes ved hjælp af "afskrift" og mange gennemslag.

Det må have været en arbejdskrævende metode, idet en almindelig klubudsendelse skulle skrives 4-5 gange. At det ikke var "hvem som helst," der tegnede klubberne fremgår af, at korrespondancen overvejende er skrevet på maskine.

Efter krigen kommer der mere gang i kredsarbejdet. Specielt udbygges det i Gregers Schrøders formandsperiode fra 1955-65, og det fortsættes af Poul E. Ehlers i årene 1965-79. Samtidig med, at der er gang i aktiviteterne, stiger behovet for information – papirdyngerne er kolossale i denne periode. Da hjælpemidlerne fortsat er begrænset til skrivemaskine og carbonpapir, og der laves udførlige referater og rapporter fra alle møder og arrangementer, siger det sig selv, at der ligger mange timers arbejde, ikke i roklubben, men bag skrivemaskinen. Hårdt slid, eller surt show, som man siger på nu-dansk.

I Ehlers formandsperiode blev der i øvrigt taget fat på en mere intensiv klub-information, hvorunder duplikatoren dukker op som hjælpemiddel. Senere anskaffer kredsen sin første kopimaskine.

Papirdyngerne fra Anton Christoffersens og min formandsperiode har en væsentlig anden, om end ikke mindre karakter. Stilen er ændret, arbejdspapirerne er hovedsageligt kopier fra original-dokumenter og referater. De høflige breve er dalet i antal og i stigende grad afløst af uhøflige telefonsamtaler i sene aftentimer, hvor folk er nogenlunde træf-sikre.

Med kopimaskinen som afløser for maskinskrevne afskrifter udført og dupliserede skrivelser, er problemet ikke længere at få informationerne udarbejdet og mangfoldiggjort. Problemet er at få dem sorteret; rette information til rette vedkommende.

Fik disse kredsformænd nogensinde tid til at ro? Nej, de roede alt for lidt! Jeg tror godt, at jeg ved hvorfor!!

JENS JENSEN

Jylland, syd

De enkelte kredse er sjæl og ryggrad i DFfR. De har nærkontakten til klubber og medlemmer, for ofte føles afstanden til København lidt lang, omend det ikke er så udtalt som tidligere.

Skiftende kredsformænd er der som oftest fokuseret på, når der skulle uddeles ros og ris. Man går næppe nogen for nær ved at konstatere, at det i den første tid oftere var titler end kvalifikationer, det drejede sig om for topfigurerne. Det kan samtidig konstateres, at rækken af effektive formænd i nyere tid er lang som kongerækken – og . . . at det ikke var blevet til så meget, om ikke der i og uden for kredsbestyrelsen havde været gode hjælpere.

Der har i kredsbestyrelsen været timelange debatter, når nye ideer skulle formuleres. Det fornemmes, som om engagementet var mere udtalt tidligere, hvor faste begivenheder som kredskaproning og træffestævne kaldte på visioner og ideer.

Det var ved kredsmesterskaberne, at det blev afgjort, hvem der skulle sendes ud i den store verden – det vil sige Bagsværd. Derfra gik vejen videre til DM, NM og repræsentation i EM og OL. I de store tider, der begyndte midt i 30'erne, var sydjysk kreds i høj grad med til at præge dansk roning. Og det fortsætter forhåbentlig under de nye forhold med Team Sydvest.

De to internationale baner, Brabrand og Søsportscenter på Haderslev Dam, er et godt kredsaktiv, som giver en international atmosfære – og som blandt andet har ført til, at kredsen har fået en venskabskontakt i Prag. Den har resulteret i fem regatta-besøg dernede gennem de sidste 13-14 år. Mere eller mindre har man på kredsplan deltaget i FISAs veteranstævner.

Tidligere var træffestævnerne den helt store begivenhed med festivitets og mange sportslige aktiviteter. Disse stævner, med én stor teltlejr og hundreder af deltagere, sluttede med krigsudbruddet. Det efterlod et tomrum, som nu er fyldt ud med de populære Motionsstævner.

Det er kredsens 35 klubber, der danner rammen om det hele. To klubber, Flensborg og Slesvig, ligger syd for grænsen. Desuden er der i de seneste år etableret samarbejde med Nord Slesvig Ruderverbands tre klubber i Haderslev, Aabenraa og Sønderborg. Det praktiske resultat er blandt andet fælles kaproning og en tilfornordnet som deltager i kredsgeneralforsamlingen.

Som sådan lever Sydjysk Kreds i jubilæumsåret i bedste velgående – ledet af en ung og aktiv bestyrelse, der med hjælp af et læseværdigt blad "Kredsnyt" holder kontakt til medlemmerne. Det føles klart, at mennesket er i centrum.

B. KØNGERSKOV

Reglement ved Totalisatoren.

- 1) Alle Væddemaal ere „pay or play“, d: Indskud tilbagebetales ikke, selv om Baaden ikke starter.
- 2) Indskud modtages kun i aftalte Penge paa 2 og 5 Kroner.
- 3) Indskud skulle forlanges paa Baadens **Nummer**, og **ikke** paa dens Navn.
- 4) Vinderen er den Baad, som af Dommerne erklæres for den sejrende.
- 5) Den sejrende Baads Nummer hejses paa Dommerskibet, og først efterat dette er sket, kan Udbetalingen finde Sted.
- 6) Gevinst udbetales kun mod Aflevering af paa-gjældende bon.
- 7) Iturevne bons ere ugyldige.
- 8) Der tilfalder Totalisatoren:
 - a. Indskud paa Baade, der ikke starte;
 - b. Ti Procent af Indskudene;
 - c. Overskydende Brøkdele;
 - d. Gevinster paa bons, der ikke ere hævede senest to Dage efter Kaproningen hos Hr. Boghandler **Bergmann**, Hovedvagtsgade Nr. 1, mellem 10—3.
- 9) Efterat Gevinsten er udbetalt sker ingen Omregulering.

Bestyrelsen.

SIMON BERGTHSEN. — KJØBENHAVN

I dansk ronings første år var der totalisator-spil på kaproningerne. Reglerne fremgår af denne forside på programmet fra 1891.

Henley - kun for gentlemen

»Royal Regatta, Henley-on-Thames«.

Navnet har for alverdens roere haft samme magiske klang som Wembley for fodboldfolket og Wimbledon for tennisspillere. Ved Henley, rosportens mekka 70 km vest for Londons City, har der været organiserede rokonkurrencer siden 1839. Gennem mange år den første lørdag i juli - og næsten altid med en række af verdens bedste ro-hold som deltagere.

Vi skulle dog helt op til 1946, før dansk roning første gang var repræsenteret i Henley. Set i historiens bagspejl var det karakteristisk, at danskerne, Knud Secher og Pærregaard, kom fra Danske Studenters Roklub.

For da det første danske hold, KR's otter, tilbage i 1928, blev tilmeldt i Henley, løb man ind i den traditionelle engelske amatørøpfattelse. Der måtte rent faktisk fuskles lidt med tilmeldingsskemaet, fordi englænderne stadig ikke i slutningen af '20'erne anså håndværkere, arbejdere og lavere bestillingsmænd for at være gentlemen. Og dermed var de ikke amatører.

- Jeg var almindelig disksenspringer, men blev på tilmeldingen opført som forretningsbestyrer. Andre, som Siegfried Sørensen, Villy Sørensen og Knud Olsen, der var håndværkere, blev noteret som ingeniører på anmeldelsesskemaet, erindrer KR's gamle koryfæ, Carl Schmidt.

Med disse titler af akademikere og selvstændige forretningsfolk opfyldte KR-otteren på papiret det engelske amatør-reglement. Men holdet opfyldte ikke DFR's daværende formand, KR-mæcenen Rudolph Schmidts forudsætning for at betale rejsen: nemlig at være gode nok.

I stedet kom KR til OL i Amsterdam 1928, hvor der også blev roet efter knock out-systemet med to både i hvert heat. Hvert hold havde to chancer, så efter at have tabt til USA, været oversidder i anden omgang, mødte KR Canada, tabte og var færdig.

Efter samme konkurrence-system nåede akademi-

Pærregaard og Secher fra DSR - dansk ronings første repræsentanter i Henley (1946).

kerne Secher og Pærregaard i 1946 finalen i Henley. Kun uheld hindrede en dansk sejr i debuten. På et tidspunkt hvor den danske toer førte, tippede båden rundt, fordi Pærregaards åregang var sprunget op, og uheldet samtidig ville, at Sechers åre ramte en af de bomme, der grænsede banen på Themsen.

Ved OL i 1948 var der i Henley skabt plads til tre både i finaleheatet. Så man i samme løb kunne afgøre guld, sølv og bronze.

Danmark hentede metal af allé tre karater. Og Carl Schmidt kom siden til Henley. I forbindelse med en tur Oxford-London endte man i Henley og slog lejr, lige udenfor de officielle regatta-telte. En formiddag roerne lå og slikkede solskin på græsset ned mod Themsen, sagde Carl Schmidt: - Jeg gi'r en omgang øl, hvis I går med og tager en rigtig start.

De andre forstod ikke rigtig hensigten, men gik med, lokket af præmien. Ved det rigtige regatta-startsted blev der lavet en flot start, og så løftede Carl Schmidt sløret: - Nu fik jeg den start i Henley, som jeg blev snydt for i 1928.

Roning i æteren

Første gang radiolytterne fornemmede kraftige vedvarende åretag om kvarte og halve bådlængder var fra de olympiske lege i Berlin 1936. Fra den spændende finale i toer uden styrmand, hvor dansk roning var repræsenteret af et par sunde og stærke idrætsmænd, Harry Larsen og Richard Olsen, Sorø Roklub. På den fortræffelige, nyskabte robane i Grünau erobrede de to soranere sølv, kun slået af Tyskland.

Tidligt om morgenen, dagen før der skulle roes finaler, blev jeg ringet op på Golf Hotel i Berlins Hardenbergerstrasse af Dansk Idræts-Forbunds utrættelige direktør Axel Lundqvist. I begejstrede, velvalgte strømme af ord fortalte

han, at Danmark – dansk rosport – var på vej til den helt store sensation, og at hele den danske nation med fryd og glæde ville lytte til Richard og Lasses kamp om olympiske medaljer. Lundqvist var parat til at lægge sit smukke og kløgtige hoved på blokken på, at de to soranere ville være blandt de tre første i finalen næste dag. Alt andet i radioen fra Berlin til Danmark var komplet underordnet.

Nu stod der roning på spisesedlen!

Axel Lundqvist var fra Dansk Studenters Roklub, næstformand i DFfR, og hans overtalelseskunst så fremragende, at jeg omgående ringede til Pressens Radioavis i Vesterport i København og beskedent spurgte Sven Car-

stensen om mulighederne for at få linjer fra rostadion i Grünau næste dag.

Et par timer senere meddelte chefredaktøren, at det var lykkedes ham at skaffe plads på eftermiddagsprogrammet, men at jeg trygt kunne regne med enten opsigelse eller betydelig nedskæring i den i forvejen lille månedsgage, hvis ikke alle mine gyldne løfter om dansk metal til Sorøs toer blev holdt!

REKORD-DELTAGELSE

Aldrig tidligere havde der ved OL været så mange deltagere i kaproning: fra 24 nationer 97 både og 336 ro-

ere. Tyskland, USA, Ungarn og Schweiz stillede mandskaber i alle syv bådtyper, Danmark var med i fem: toer med og uden styrmand, firer med og uden og i otter. Men da roerne fra otteren også skulle bruges i andre bådtyper, foretrak lederne at melde afbud til mellemheatet, efter at otteren i det indledende heat var blevet besejret med flere længder af fire konkurrenter.

I toer uden var der meldt 14 både – og Richard Olsen og Harry Larsen havde overrasket alt og alle ved at besætte 2. pladsen i andet heat – efter at have givet Ungarns tidligere europamestre kamp til strengen. Det var nemlig de to soraneres første sæson i denne bådtype efter nogle gode læreår på Sorøs firer. De var faktisk at regne som begyndere. Men ungarerne måtte ro så blodet sprang ud af neglene for af klare kernegutterne Olsen og Larsen, hvis kraftfulde og stilrene roning faldt i øjnene hos specialisterne. Ved hvert tag kom der brød i skabet. Gyory og Magossy jog over mållinjen i 7.19, Danmark i 7.19.1 og brødrene Benquet, Uruguay i 7.31.2 min. på 3. pladsen.

Polen havde vundet første heat i 7.29, mens tyskerne Eichhorn og Strauss i tredje heat slog Argentinas favoritter med otte sekunder.

SORØS STØRSTE SEJR

Sorø måtte efter det knebne nederlag til Ungarn gennem mellemheat for at komme i finalen. Men det betragtede Richard og Lasse kun som en fordel. Samarbejdet blev styrket, og småfejl kunne rettes, for mellemheatet var nærmest en hyggelig træningstur, hvor soranerne vandt deres største sejr i Grünau – godt et halvt minut foran Holland. Vindertiden, 8.53.4 min., var den hurtigste i de tre mellemheat.

I FIRE FINALER

Dermed var der klar til finalerne den 14. august. Med Tyskland som deltager i alle løbene var der trængsel på bredderne. Axel Lundqvist og jeg var tidligt på færde, for dansk rosport var med i fire finaler. Det var i sig selv en triumf, men dertil kom, at Københavns Roklub satte noget af

en olympisk rekord ved at være repræsenteret med rene klubhold i tre bådtyper. Medaljehancerne lå dog hos soranerne i toer uden.

OP PÅ TAGET...

Da Statsradiofonien, som vi hed dengang, havde anmodet om mikrofon og linjer så sent som dagen før finalerne, blev Lundqvist og jeg placeret et sted, hvor vi kun kunne se, hvad der skete på de sidste 200 meter af den 2000 meter lange bane. Det var ikke særligt smart, så jeg foreslog de tyske teknikere at bringe mikrofonen op på taget af tilskuertribunen, hvorfra der var et glimrende overblik over det meste af ro-arenaen.

Forslaget kom helt bag på dem, men de gik med på ideen, og det voldte ikke besvær at anbringe mikrofonen på det lidt skrånende tag, og på det fastsatte tidspunkt gik »Qvist« og jeg i luften. Foruden Sorø deltog Tyskland, Argentina, Ungarn, Schweiz og Polen i finalen.

Det var første gang SPORTEN i radioen benyttede en specialist som medkommentator. Men Lundqvist kunne bare det hele. Det flød fra ham som en brusende elv, han var på hjemmebane, og jeg måtte helt op på de gloende speakernagler for at følge ham i tempo og ordvalg.

MISSILSTART OG KOLLISION

De første 800 meter måtte vi lytte til rapporterne fra meldeposterne langs banen. Vejret var ikke det allerbedste, ret usigtbart, men på meldingerne kunne vi forstå, at Danmark havde haft en missil-start for derpå at være blevet hentet af Tyskland og Argentina.

Det var mere end nok til, at Lundqvist og jeg med både fantasi og viden kunne skabe en spændende start på reportagen.

Jeg husker, at vi kiggede spørgende på hinanden, da der som følge af en kollision mellem Danmark og Argentina blev en pause i meldingerne. Tyskerne havde roet skævt og derved presset soranerne mod det argentinske mandskab, så en kollision var uundgåelig. Vi forstod, at de to både havde svært ved at komme fri af hinanden, hvilket tyskerne benyttede sig af – og stak af.

Men Richard Larsen og Harry Olsen kom fri af argentinerne og satte efter tyskerne – alt hvad remmer og tøj og årer kunne holde – og ved 500 meter var de to både på linje. Tyskerne overtog føringen ved 750 meter, men nu blandede Ungarn sig i striden. Ved 900 førte tyskerne med Ungarn, Argentina og Danmark på linje. Ved 1000 meter bragte en spurt argentinerne op på 2. pladsen.

På dette tidspunkt kunne vi fra vor position på taget følge de seks både. »Qvist« og jeg skiftedes til at berette om den fantastiske slutspurt, der nu udspandt sig. Når Lundqvist havde tabt vejret, afløste jeg ham og spyede et væld af ord ud i æteren, mest om danskernes pragtfulde roning de sidste 800 meter.

Her, ved 1200 meter, var argentinernes kræfter udtømt, og danskerne gik i fineste stil forbi og jagtede tyskerne. Lundqvist og jeg roede ved siden af dem!

Vi råbte og skreg på dem!

For hvert åretag åd de sig ind på tyskerne!

De sidste kræfter blev mobiliseret, men tyskernes forspring var for stort, og de blev olympiske mestre. Men 100 meter til – og Danmark havde vundet olympisk guld!

Tyskernes vindertid blev 8 minutter 16,1 sekunder. Soranerne brugte 8,19,2, Argentina på 3. pladsen 8,23. Ungarn 8,25,7, Schweiz 8,33 og Polen 8,41,1.

Det var en stor præstation af Richard Olsen og Harry Larsen. »Qvist« og jeg sparede ikke på de rosende ord. Senere på året fik de BTs guldmedaljer – og jeg havde den store glæde at overrække dem medaljerne ved en fest i det hyggelige klubhus ved Sorø sø. Årets danske sportsmænd!

RONING GODT STOF

Transmissionen fra Berlin fortalte mig, at kaproning var godt stof, og den blev indledningen til et langvarigt og fint samarbejde. Mange dage og timer har jeg tilbragt med ledere og aktive, hvorfra jeg mindes pragtfulde idrætsstunder. Ikke mindst ved OL i London 1948, hvor Danmark blev verdens stærkeste ronation. Som radioreporter gik jeg i fast rutefart fra start til mål for at fortælle om de mange danske medaljer.

HUGINS TOGT TIL ENGLAND

Året efter skabte danske roere en storslået og fantastisk propaganda for Danmark og alt, hvad der er dansk, da turistchef Mogens Lichtenberg sendte vikingskibet »Hugin« fyldt med skægprydede vikinger til England. De gik i land på stranden ved Broadstairs ved Englands sydkyst. Jeg stod med mikrofonen og fortalte om det betagende syn, da »Hugin« med det spændte, blodrøde storsejl af vinden og bølgerne og stærke hænder blev båret ind på sandet, hvor høvdingen Kjærsgaard med den hornprydede hjelm på hovedet og det store sværd i hånden sprang ned fra skibet med vikingerne myldrende efter sig.

Et uforglemmeligt syn.

Det var forsidestof på alverdens aviser.

Der har aldrig været så mange ved Themsens bredder i London, som da »Hugin« stod ind mod millionbyen. Og Carl Brisson har aldrig haft en større aften, end da han på Palladium, hvor han spillede Grev Danilo i »Den glade Enke«, havde alle de fuldskæggede vikinger siddende på første række.

GLEM DET HELE, ERIK!

Andre dejlige minder dukker op.

Da Erik Larsen fra Køge første gang var i finalen om europamesterskabet i singlesculler i Milano 1950, sad jeg ved siden af ham i bådhuset den sidste halve time før starten.

Det skortede ikke på gode råd fra velmenende rolere: »Han skulle have et vågent øje med russeren«, og »samtidig skulle han passe på schweizeren«, og »englænderen måtte ikke få for stort et forspring«.

Erik bare nikkede, og da alle var gået, og han gjorde klar til start, og jeg skulle til min kommentatorplads, sagde jeg til ham: »Ved du hvad, Erik, glem alt, hvad du har fået fortalt. Du skal bare trække i årerne, alt hvad du kan lige fra start til slut. Du har kræfter og energi og vilje nok til at slå dem alle.«

Og det gjorde han så!

FORBINDELSEN RØG.

Jeg syntes ikke, at det var tilfredsstillende at sidde på bredden og referere, hvad der skete ude på vandet. Jeg ville ud på søen med mikrofonen og på nærmeste hold følge, hvad der skete.

Det kom jeg også ved de danske europamesterskaber på Bagsværd Sø i 1953. Men tre minutter før vi skulle »i luften«, mistede vi forbindelsen med Lyngby Radio, hvorover transmissionen gik.

Mit armbåndsur er altid indstillet på radioens tid, og da viserne passerede det tidspunkt, hvor jeg skulle begynde, tog jeg chancen og startede transmissionen. Heldet var med os alle i båden. Alt gik godt igennem. Men det er ikke morsomt at speake i én time uden at vide, om det kun var for teknikken og bådføreren – og ikke for de licensbetalende lyttere.

GUNNAR NU

Da Kvik skubbede radioavisen

Kviks firer uden – var Danmarks bedste bådehold siden begyndelsen af 60'erne, men nok også det mest uheldige, gennem tiderne.

En sprængt hvivel på en åregaffel kostede medalje ved EM på Gladsaxe Rostadion i 1963, og året efter på Bosbaan røg europamesterskabet med et forkert åretag kort før mål.

Derfor var det psykiske pres kolossalt, da de fire roere i efteråret 1964 stillede op til OL i Tokyo. Styrken var til guld, men ville Kvik for en gangs skyld blive forskånet for uheld.

Det gik strygende i indledende heat, direkte til finalen. Derpå fulgte fire dages ventetid inden kampen om medaljerne den 15. oktober, og det var længe at gå for et psykisk belastet mandskab som Kviks.

Værre blev det på finaldagen, hvor sidevind over Toda rostadion, der i øvrigt ikke var særlig smukt, skabte ulige konkurrencebetingelser.

Kviks guldfirer modtages ved hjemkomsten fra Tokyo.

Efter to løb, hvoraf toer uden var blevet vundet af Canada på den mest begunstigede bane, mens Lyngbys Peter Fich Christiansen og Hans Jørgen Boye havde måttet se en medalje blæse væk, blev konkurrencerne afbrudt.

Danmarks Radio, der havde bestilt direkte linjer fra rofinalerne, kom i vanskeligheder. Ingen vidste, hvornår finalerne ville blive genoptaget, men interessen for Kvik var så stor, at linjerne blev holdt åbne til Danmark. Imellem morgenmusikken kom jeg med små stemningsrapporter fra Tokyo. Temmelig vindblæste, må man sige.

Som altid kneb det med kommunikationen fra arrangører til radioreportere, men ved 8-tiden (dansk tid) kom roninen igang igen. Det betød imidlertid, af finalen i firer uden ville kollidere med 9-radioavisen. Flink og forstående udsendelsesledere i Danmark var klar over, at denne finale var morgens begivenhed, og de var om nødvendigt klar til at forsinke 9-radioavisen. Nu havde vi holdt lytterne vågne i timevis – nu fortjente de at få et resultat, hvis vinden i Japan tillod det.

Det gjorde den! Kl. 8.50 bad jeg om at »komme på«, som man siger i radioen. Det blev spændende, enerverende – næsten ulideligt.

Holland er hurtigst fra start og har efter 500 meter distanceret Kvik og England med halvandet sekund. Samme stilling ved 1000 meter, men så ser det ud til, at Holland har lagt for hårdt ud i modvinden. En spurt ved 1200 meter bringer Danmark på 1. pladsen. Ved 1500 meter fører Kvik med tre sekunder foran USA og England. Holland nr. 4, og så først kommer de vesttyske europamestre.

Danskene holder tempoet, men englænderne øger og haler ind, og samtidig med ordstrømmen begynder tvivlen at nage radioreporteren. Skal det igen glippe for Kvik'erne. Stemmer knækker over gang på gang, det er nærmest ikke til at holde ud, men heldigvis bevarer de fire roere både koncentration og ro. De har kræfter til at besvare englændernes spurt, og mens eenstavelsesord, ultrakorte sætninger spyttedes ud i takt med årtagene og distancen til mål skrumpede ind meter for meter, der føles som mange, mange meter, stryger den danske båd i mål kun godt et sekund foran England og to sekunder foran USA.

På det tidspunkt var det svært at holde tårerne væk og få stemmebåndene til at fungere normalt. Hvilken oplevelse. Endelig viste Kvik det, vi alle vidste: det var verdens stærkeste firer uden.

Radioavisens 9-udsendelse blev forsinket med tre minutter den morgen, men det blev mig tilgivet omgående. Man kunne vel også vanskeligt få friskere nyhed: dansk olympisk guld i Japan DIREKTE ud til lytterne i Danmark.

»Oh what a beautiful morning« – klokken var kun godt 17 japansk tid. Jeg både rystede og svedte, da jeg lagde mikrofonen efter det traditionelle: Niels-Christiansen, Toda Ro-stadion, Japan.

Det er min faste overbevisning, at ikke mindst en radioreporter står og falder med den begivenhed, han skal berette om. Er den god, spændende, medrivende og ender positivt for dansk idræt, er det ingen sag at lave en god reportage.

Mange har været så venlige at fortælle mig, at reportagen fra Kviks guldløb var min bedste radiopræstation. Det bekræfter min opfattelse: spændingen, præstationen og resultatet var til stede. Der gik et stykke tid, inden hjerteslaget og jeg selv blev normal igen...

NIELS-CHRISTIANSEN

REGATTAERNE:

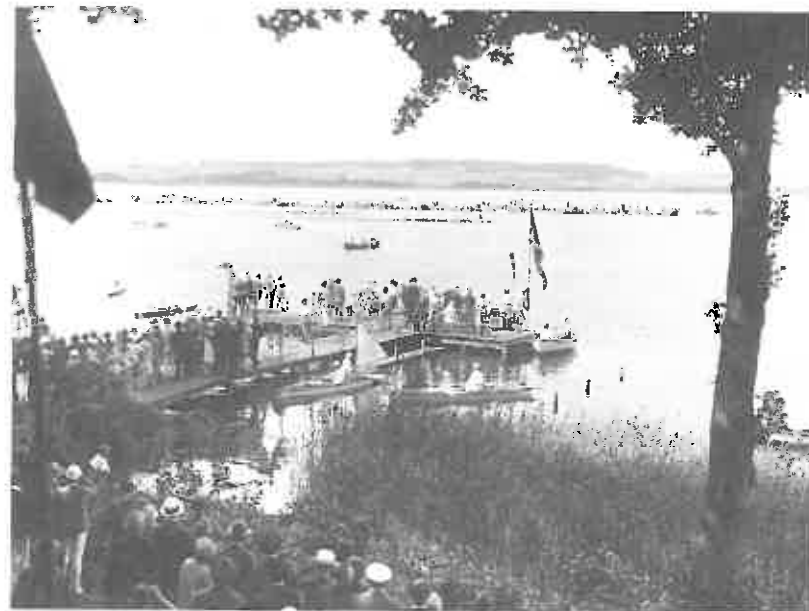
København

Den internationale Københavns-Regatta har sine rødder tilbage i den tid, hvor kaproningen holdt sit indtog i Danmark.

Premieren fandt sted i 1885 – på Øresund med opløb ud for Tårnbæk Havn. Deltagerne var københavnere klubberne K.R. og Kvik samt de svenske sundklubber.

I 1905 flyttedes kaproningen til Københavns havn – først med opløb ved Langelinie og senere ved Knippelsbro. Det internationale islet i de år var som regel svenske og norske klubber – enkelte gange også med tyske deltagere fra Kiel og Hamborg.

I slutningen af 20'erne blev trafikken i Københavns havn så tæt, at regattaen måtte søge andet steds hen. I

Furesøen var for urolig til kaproning, så den blev opgivet efter forsøget i 1928.

På Bagsværd sø fandt rosporten sit blivende hjemsted.

Kongefamilien var i 30'erne hyppige gæster ved regattaerne i Bagsværd. Kong Christian den 10. flankeres af formand Filtenborg (tv) og regatta-chef K.J. Crusell (th). På højre fløj daværende kronprins Frederik med kikkert.

1928 prøvede man på Furesøen, men over for outriggerbådene viste søen sig for åben og forblæst.

Løsningen blev Bagsværd Sø.

Nogle roere havde fundet ud af, at der var mulighed for en bane dér, hvis man kunne slå sivene. Som tænkt, så gjort, da lensgreve Schulin, som dengang ejede søen, gav sin tilslutning. I 1930 flyttede regattaen til Bagsværd. Banen var i begyndelsen kun 1700 meter, men senere udvidedes den til den internationale distance på 2000 meter.

Publikum kunne finde ud til søen. Med Hareskovbanen eller busser drog københavnere til international kaproning på Bagsværd sø. Soranerne i firer og Københavns Roklub i otter fejrede i 1930'erne store triumfer mod berømte udenlandske mandskaber. I overværelse af blandt andet Kong Christian X, slog K.R. i 1934 de ellers uovervindelige englændere fra London Rowing Club - for nu at fremdrage et enkelt højdepunkt fra de år.

UDBYGNING

Besættelsen fra 1940-45 ramte også regattaen. Den internationale deltagelse begrænsedes til norske og svenske mandskaber. Men med dansk kapronings opblomstring og storhedstid efter krigen voksede også deltagelsen i Den Internationale Københavns-Regatta.

I en kort periode stod DFFR for regattaen, med Gudmund Schack som drivkraft. Hans indsats og dispositioner medvirkede stærkt til udbygning af anlægget og opførelsen af Regatta-pavillonen flere år senere. Men det var ret tidligt Københavns-kredsen, der kom ind som arrangør af regattaen med K. Crusell som drivkraft.

I 1951 skabtes det lederteam med kredsformand Arthur Christiansen og Carl Schmidt som næstformand og regatta-leder, der i den næste snes år opbyggede regattaens internationale ry. Medvirkende hertil var arrangementet af europamesterskaberne i 1953, 63 og 71.

De nuværende tilskuerpladser skabtes i 1962-63 op til EM. Dette arbejde blev udført af ingeniørtropperne fra Farum Kaserne. At mesterskaberne blev så uforglemmelige, fordi regnen strømmede ned og pløret stod højt, er en anden sag.

Før EM 1971 blev rostadion udvidet til seks baner. Det var Gladsaxes sportsglade borgmester Erhard Jakobsen, som sørgede for de nødvendige bevillinger.

TRÆKPLASTRE

Også i dansk ronings gyldne år var Københavns-regattaens internationale basis de mange skandinaviske klubber, der strømmede til Bagsværd sø. Man var endnu ikke så rejsevante, at en tur til København ikke var en attraktion for de skandinaviske roere. Hertil kom, at man her kunne regne med stærk konkurrence. Sovjetunionen startede i 50'erne adskillige gange, ligesom nordtyske klubber var flittige gæster.

Sammenhængen mellem dansk kapronings styrke og udlandets interesse for at starte i Københavns-regattaen blev demonstreret op gennem 60'erne, hvor Kviks fremragende firer, der vandt OL-guld i Tokyo 1964, trak mange gode hold til Bagsværd. Højdepunktet nåedes i 1966, hvor Kvik og K.R. fejrede 100 års jubilæum. De to klubbers gode firere gav Sovjets udsendte roere hænderne fulde, og i singlesculler havde DSRs Niels Henry Secher nogle fine løb mod den navnkundige russer Ivanov.

Jubilæumsregatta var der igen i 1967, hvor DSR fyldte 100 år og præsenterede sig med en række stærke mandskaber. Værket blev kronet med sejr i otteren. Det var disse danske klubber, der prægede regattaen i sidste halvdel af 60'erne, suppleret med Skjolds bidrag til "Bombefireren". Denne båd kulminerede med VM-bronze i Canada i 1970, hvor Secher og Engelbrecht fik guld i dobbeltsculler. Netop disse to havde på Bagsværd sø haft nogle drabelige dystre i singlesculler, inden de fandt sammen og blev verdensmestre.

Flere provinsklubber, først og fremmest Frederiks-

værk og Fredensborg, markerede sig også i regattaen i disse år.

VANSKELIGHEDER

Med det stigende antal regatta-baner i Europa blev det stadig vanskeligere at placere Den Internationale Københavns-Regatta på terminskalenderen. Det førte i 1969 til en kedelig strid mellem Kredsformand Arthur Christiansen og DFfRs formand Carl Ettrup. En af årsagerne til vanskelighederne var de 14-dages intervaller, der var en konsekvens af den store Ratzeburg-træner Karl Adams træningsmetoder. De gik kort sagt ud på, at roerne kun skulle i konkurrence hveranden uge. Placeringen af Københavns-regattaen en uge efter Luzern var derfor ikke særlig heldig. Og for at gøre ondt værre indførte Vesttyskland åbne mesterskaber 14 dage efter Luzern.

Københavns-Regattaen kom kort og godt i klemme!

Det førte til, at anstrengelserne for at tiltrække gode udenlandske hold måtte intensiveres efter EM i 1971. Opgaven tilfaldt Svend Hansen og Villy Jørgensen, der i 1972 afløste Arthur Christiansen og Carl Schmidt. Selvom det kostede penge til ophold og forplejning, lykkedes det i stigende grad. DDR var den nye stormagt i roning og deltog i 70'erne jævnligt i København. Nordmændene med de stærke Hansen-brødre fra Ormsund Roklub var trofaste og startede hvert år, og Australien, England og New Zealand var flittige gæster. Regatterne i 1977 og 78 opnåede således en deltagelse, som i Europa kun blev overgået af Luzern og tildels Amsterdam.

LETVÆGTS-VM

I forbindelse med regattaen 1978 afvikledes FISAs mesterskab for letvægtsroere med stor succes. Finalerne foregik i blikstille vand, og for tredje gang i træk blev det "kun" til en sølvmedalje til Bagsværd's dygtige scullerroer Morten Espersen. Denne gang var det spanieren Montosa som var Morten for stærk. Samme dag opnåede Bagsværd's letvægtsfirer en fin 4. plads.

Medvirkende til det økonomiske underlag for invitati-

onerne til udlandet var kommune-garantierne fra Gladsaxe, København, Lyngby-Tårnby og Frederiksberg. Og så spædede rosportens gamle sponsor Carlsberg til.

I 1980, 50-året for udflytningen til Bagsværd, indførtes Carlsberg Cup i firer med styrmand. 16 mandskaber deltog, og løbet vandtes af London Rowing Clubs berømte sølv- og bronze-mandskab.

DAMERNE

Damerne havde sat deres præg på Den Internationale Københavns-Regatta. Navne som Merete Boldt, Annelise Larsen, Ruth Larsen, Annelise Schramm, Janne Hallengreen, Hanne Pedersen og Judith Andersen fandt afløsere i de fire, som i Los Angeles opnåede olympisk bronze i dobbeltfirer: Lotte Kofoed, Hanne Eriksen, Birgitte Hanel, Bodil Rasmussen og cox Jette Sørensen.

To år tidligere, i 1982, havde damerne fået deres Carlsberg Cup - i dobbelt-firer. Den har oftest været vundet af østeuropæiske hold med Rumænien og DDR som de mest succesrige.

FAST TERMIN

Siden 1982 har regattaen været ledet af Preben O. Kragh og Holger Eskildsen. Hvert år deltager Eskildsen i FISAs planlægningsmøder for internationale regattaer, og derigennem lykkedes det at opnå en termin, som gav stærkt besøgte regattaer fra 1982-85. Blandt andet har fjerne nationer som Cuba og Kuwait sendt mandskaber. At det glippede i 1986 hang sammen med, at der samtidig var senior-B-Masters i Hamborg og junior-VM.

VERDENS SMUKKESTE PROBLEM

Bagsværd bærer med god grund betegnelsen "verdens smukkeste rostadion". Sportsligt set er det dog nok så vigtigt, at søen holder internationale krav. Og i den sammenhæng var pynten ved Sophienholm og vanddybden oppe ved starten i mange år et problem.

Da DFfR i 1983 "vandt" værtsskabet for verdensmesterskabet 1987 var forudsætningen da også, at søen blev

udvidet og uddybet på de kritiske steder. Udgifterne blev anslået til ca. en million kroner, som kommunerne i Gladsaxe, Lyngby-Tårnby og København samt Københavns Amt og Hovedstadsrådet påtog sig at dække.

Omkostningerne skulle imidlertid vise sig at løbe op i ca. 12 millioner kroner. Og mens politikerne svedte over fordelingen af den post, kom FISA-præsident Thomas Keller til København for at besigtige forholdene.

Truslen om fratagelse af VM-værtsskabet hvilede tungt over DFfRs nye domicil ved søen, da Keller og de danske VM-værter in spe under Den Internationale Københavns-Regatta i juli 1986 drog til søs - udrustet med stænger til at måle vanddybden.

Banen holdt ikke mål. Bane 6 var kun 1,60 m dyb, et andet sted kunne man hamre 18 meter ned.

Regattaen var blevet ramme om verdens smukkeste problem!

Det lykkedes at få en endelig afgørelse udsat til verdensmesterskaberne i Nottingham i slutningen af august. Og her kunne undertegnede og Børge Kaas-Andersen, DFfRs formand, forsikre, at "pynten" var klar. Myndighederne havde vedstået deres forpligtelse. Bagsværd sø holder til VM 1987.

Og dermed har København fået et rostadion for de næste 100 år.

VILLY JØRGENSEN

Sorø

Den ubrudte række af Sorø-regattaer går tilbage til 1928. De er en fast bestanddel af sjællandsk ro-aktivitet - og i dag indarbejdet i så faste rammer, at ingen med bare en smule tilknytning til dansk rosport kan forestille sig en sæson uden kaproning på Sorø sø.

Den unge Sorø Roklub havde nogle gange i begyndelsen af 1920'erne været arrangør af Sjællands-kredsens forårskaproning. Arrangementet gik igen i 1928 til klubben, og en væsentlig årsag var de smertelige erfaringer, man havde gjort med outrigger-løb på andre og mere åbne

sjællandske farvande. På Sorø sø var forholdene gunstige, vandet roligere. Kaproningen fik her et så tilfredsstillende forløb, at alle erkendte, at her lå den Sjællandske kaproningsbane.

Resultatet kan aflæses i tørre tal: 59 regattaer fra 1928 til DFFRs 100 års jubilæum.

Fra at være Sjællandskredsens forårskaproning med Sorø Roklub og kredsen som partnere i arrangementet har regattaen udviklet sig, så den nu har selvstændig ledelse, administration og økonomi under navnet Sjællandskredsens internationale Sorø-regatta.

Beskedent startede det. Kaproningen kunne afvikles på én dag og rummes omkring Sorø Roklubs bådhus. Ved den første regatta i 1928 var der således udskrevet 17 løb, og otte klubber deltog med ialt 44 både.

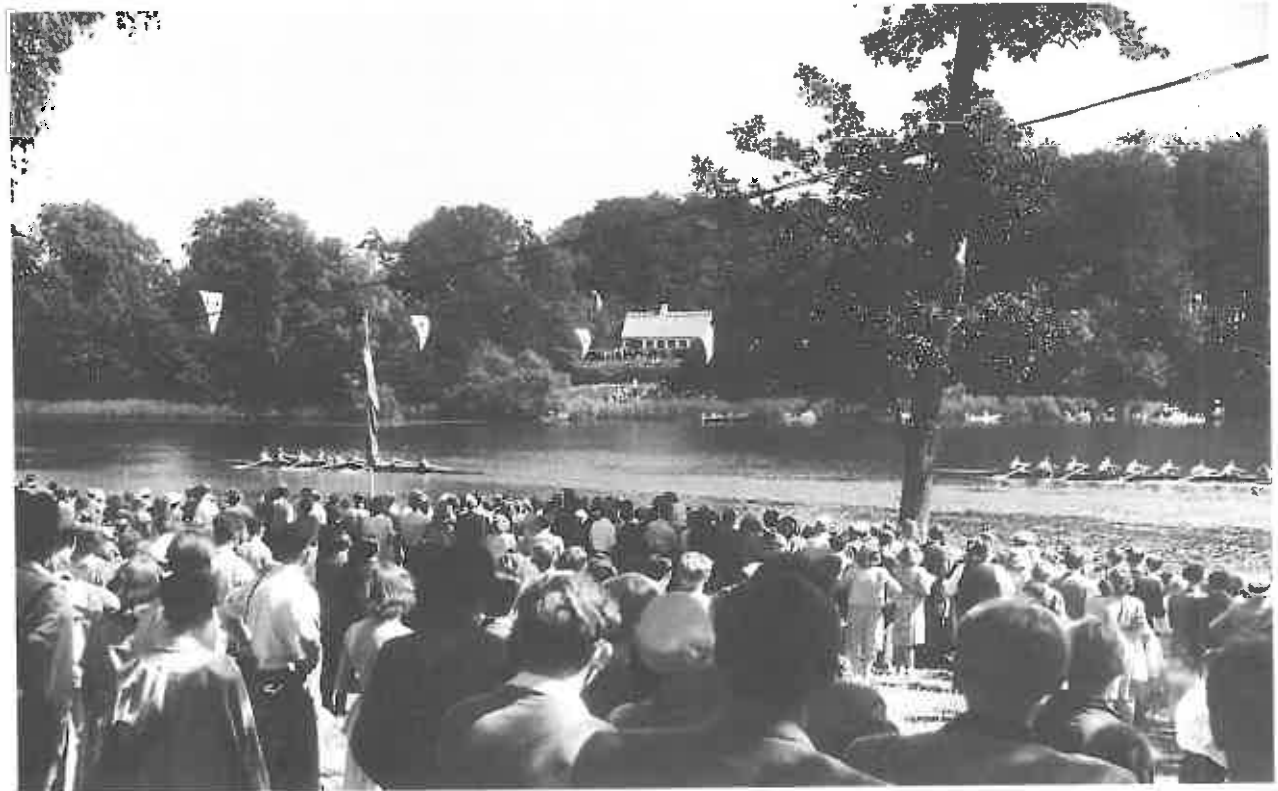
Herfra voksede det. I 1950 talte regattaen 41 løb, 36 klubber og 148 både. I 1983 deltog 62 klubber med 606 både i 83 løb. Ser man på udviklingen i materiel og bådtyper kan Sorø Regattaen også tjene som eksempel: I 1928 fordelte de 44 både sig med 26 inriggere, 10 outriggere, og 8 singlescullere. I 1950 var de tilsvarende tal 37 inriggere, 80 outriggere og 31 singlescullere. Og forskydningen fortsatte frem til 1983: 264 outriggere og 342 singlescullere.

Væksten førte uvilkaarligt til, at man måtte have to dage og et større areal til rådighed. Bådpladsen ved Trautnersvej kom ind i billedet, og det røde træhus, der blev tilvejebragt omkring 1950, tjente i en årrække som omklædnings- og baderum ved kaproningen og opbevaringssted for regattamateriel resten af året. Da også disse forhold blev for trange flyttede man til et område syd for de kommunale værker, med plads til såvel bådmaterial som det omfattende campingliv, der udfolder sig i forbindelse med Sorø-regattaen, og som har bidraget til den specielle stemning omkring arrangementet.

START PÅ ØJEMÅL

På vandet er der sket en tilsvarende udvikling og udbygning.

I de første mange år foregik starten af 2000 meter-

Sorø sø - vært for DM 1948

løbene fra pæle med løse tovender. Starteren og hans medhjælp tilbragte kaproningen i en jolle, som de selv roede til og fra "arbejdspladsen". Løbene på 1000 meterdistancen startede uden anlæg af nogen art - kun med den pågældende starters øjemål som "fast" udgangspunkt. Det var et system, der til tider stillede store krav til starterens myndighed og roernes selvdisciplin.

Skulle regattaen bevare sin tiltrækningskraft på kaproere fra ind- og udland, måtte forholdene forbedres. Så omkring midten af 60'erne etableredes faste startsteder fra en flydende bro ved 0-meter starten. Det blev fulgt op snart efter ved 500 og 1000 meter-startstederne, ligesom fast baneafmærkning, specielt dommertårn og broer ved bådpladsen kom på plads.

ORGANISATION

Da det i regattaens første år var Sorø Roklub, der stod for regattaen, blev de daværende klubformænd automatisk regatta-ledere.

Den navnkundige O.B. Müller var den første i rækken, siden fulgte F. Aa. Hansen og Peter Skibelund. På initiativ af kredsens daværende formand Vagn Jensen blev der i slutningen af 30'erne lavet specielle vedtægter for Sorø-regattaen, så kreds-generalforsamlingen valgte formanden. Sammen med et nedsat udvalg, hvori Sorø Roklubs formand var født medlem, skulle han forestå afviklingen. Først i 60'erne blev regattaen en selvstændig institution i Sjællandskredsen, hvor første formand var Wolmer Blond. I 15 år stod han i spidsen for Sorø-regattaen, og det

var i denne periode, at den udviklede sig særligt, både kvantitativt og kvalitativt.

Efter Wolmer Blonds pludselige død i 1979 trådte Knud Kold til som formand og fra 1985 har Ib Striboldt Nielsen været formand for Sorø-regattaen.

MØDESTED

Roningen og roerne er det primære ved enhver regatta. Sorø er ingen undtagelse. Straks fra begyndelsen var deltagelsen i Sorø-regattaen for de unge sjællandske roere beviset på, at de var anerkendt som kaproere. Forudsætningen for, at der overhovedet blev konkurrence, kan tilskrives den lange række af kendte og ukendte hjælpere, som siden starten i 1928 har givet utallige timer af deres fritid til løsning af de mangeartede jobs og opgaver.

Men en regatta som Sorøs er også samvær. Og i den forbindelse må Regatta-frokosten nævnes som en del af helheden.

Disse uhøjtidelige sammenkomster under trange og lidt primitive forhold, med en atmosfære, der fortjener betegnelsen "speciel", har gennem årene haft betydning for regattaens hele liv og trivsel. Mange bekendtskaber er indledt og forbindelser knyttet - de allerfleste med en form for good will over for rosporten som resultat. Netop det hyggelige samvær er fremhævet som grund til, at trofaste og uundværlige hjælpere, udenbys officials og offentlige repræsentanter stadig med glæde slutter op om Sorø-regattaen.

INTERNATIONALT

Sorø-regattaen blev international i 1936, da et universitetshold fra Leeds stillede op. Siden har hold fra Vesttyskland, Holland, England og Irland været blandt deltagerne sammen med roere fra de nordiske nabolande. Men en endnu større udenlandsk interesse for Sorø-regattaen er et berettiget ønske. De 59 regattaer indtil nu fortjener en værdig fortsættelse.

IB STRIBOLDT NIELSEN

Brabrand

Det var fremsynede mænd som Th. Melballe og Arne Svanhede der fandt frem til, at det måtte være muligt at få en egnet robane på Brabrand sø, og dermed gode træningsmuligheder. Dette blev i 1939 til virkelighed.

Roklubberne i Aarhus og Risskov fandt derefter sammen i forsøget på at etablere denne kaproningsbane, og den 17. august 1942 stiftedes den sammenslutning, der siden omtaltes som Brabrand-udvalget.

Formålet var at skabe et træningscenter for alle roklubber i Aarhus, og en kaproningsbane til afholdelse af stævner.

Arbejdet med udfyldning af området varede ca. 3 år, og blev udført som beredskabsarbejde - ligesom roerne selv medvirkede ved dette arbejde.

Det første bådehus i Brabrand var en gammel tysk barak opstillet på pæle og godt gemt i sivskoven. Huset blev ikke uden grund kaldt "Villa Svajryg". Det var utæt og faldedefærdigt, men ikke uden et stænk af luksus. Der var varmt vand i bruserne, dog kun til de to, som kom først, og kun når solen skinnede.

Roanlægget blev officielt indviet den 10. september 1944 med en kaproning, hvor daværende borgmester Stecker Christensen var overdommer, og med brandmester Hans Larsen placeret på toppen af byens største brandstige som sagkyndig speaker.

I 1951 skulle "Villa Svajryg" væk og erstattes af et nyt bådehus. Stort og velindrettet, men dyrt. Så dyrt, at roerne selv måtte gøre huset færdigt med vægge, lofter, døre, køkken m.v.

Alle tog en tårn. Aftener, lørdage og søndage - den tid, der ikke skulle bruges til træning, blev brugt til færdiggørelse af huset. Den første, der gik i gang med søm og hammer, var Carl Johan Pedersen, og det blev ofte midnat, før han pakkede værktøjet sammen.

Det nye hus blev indviet den 14. juni 1953.

Anlægget på søen trængte efterhånden også til bedre afmærkninger m.v.. Alt dette var meget dyrt, og pengene

blev skaffet dels fra Aarhus kommune og omegnskommunerne, dels ved tilskud fra klubberne og endelig ved en indsamling blandt roerne og rointeresserede.

I begyndelsen af 1950'erne var der tilskuertal til regattaer, der kunne konkurrere med AGF's fodboldkampe. Der var mere end 10.000 tilskuere - og det var vel at mærke entrébetalende tilskuere.

Midt i 50'erne kom andre problemer, som en overgang truede med at ødelægge resultatet af den indsats, der i årenes løb var gjort af roerne i de Aarhusianske klubber for at skabe et kaproningscenter. Der var blevet etableret flere kaproningsbaner i Danmark, og med det antal baner, der var til rådighed, kunne det knibe med at få de internationale arrangementer, som var en forudsætning for den økonomiske balance.

Ejnar Christensen gik i 1962 af som formand for Brabrand-udvalget, fordi københavnernes foretrak at ro i Sverige frem for at stille op ved Brabrand-regattaen, og ødelagde en del af eksistensgrundlaget for banen.

Problemet med de københavnske klubbers fremmøde på Brabrand var endnu i 1966 ikke helt løst, så ved et møde i DFFR's sydjyske kreds, hvor Ejnar Christensen var blevet formand, truede han med at lukke Brabrandbanen. Det fik 25 københavnske formænd til at love, at de ville stille op på Brabrand i stedet for i Sverige.

I 1969 rettede DFFR en forespørgsel til Brabrand-udvalget, om man kunne påtage sig at arrangere en 3-landskamp mellem Holland, Vesttyskland og Danmark i sommeren 1970.

Kravene til et baneanlæg, som skulle klare et sådant stævne, var store, og udvalget rettede endnu engang en henvendelse til militæret, som i juli måned 1969 arrangerede en øvelse på søen, og afleverede et fint anlæg med broer, og hvad dertil hører med ordene: Disse broer kan stå i 15 år.

Broerne blev imidlertid ødelagt i vinterens løb, og udvalget var grædefærdigt - men takket være gode forbindelser lykkedes det at overbevise forsvarsministeriet om, at

det danske forsvar ville blive endnu mere effektivt, hvis man atter lavede en øvelse på Brabrand sø - og helst i juni måned. 1970.

Forsvarsministeriet var heldigvis "af samme opfattelse" - og stævnet kunne afholdes som planlagt.

På et byrådsmøde i Aarhus i maj 1972 vedtog man at bevilge kr. 495.000 til udbygning og modernisering af Brabrand rostadion. Pengene blev bevilget under forudsætning af, at Aarhus amt ville deltage i udgifterne til uddybning af søen, ligesom man vedtog at ville overtage anlægget og betale driften og vedligeholdelse af dette.

Inden problemerne med amtet var faldet på plads, var det dog nødvendigt at bevilge endnu kr. 200.000 til anlægget. Pengene bevilgedes i foråret 1975 - og dermed kunne man færdiggøre det fulgte moderne anlæg, der den 2. august 1975 blev indviet som det nyindrettede Brabrand rostadion.

Brabrand-udvalget måtte igen i 1984 gå tiggergang til Aarhus kommune, idet selve baneanlægget skulle renoveres i forbindelse med afholdelse af NM 1985. Kommunen var atter venlig stemt overfor rosporten, og bevilgede kr. 150.000 til ovennævnte renovering, der slutteligt mundede ud i et vellykket NM.

JYTTE SECHER

Haderslev

Siden begyndelsen af 20'erne har der været afholdt regattaer på Haderslev Dam.

Den første bane fuldt den nordlige kyst - og havde opløb næsten helt inde i byen, ved hotel "Nordens" have. Men i begyndelsen af 50'erne påbegyndte Haderslev Kommune bygningen af en dæmning tværs over Dammen - en dæmning, som skulle bære en tiltrængt omkørsvej.

Dermed var der sat en stopper for kaproningsarrangementer i byen. Og ... i en årrække derefter førte Haderslev Roklub en meget tilbagetrukket tilværelse som kaproningsklub.

Fra det første DM på Haderslev Dams Søsportscenter i 1969.

Omkring 1964 begyndte et nyt kuld af roere at gøre sig gældende. Det kulminerede med Haderslevs gode toerm. styrmand, der vandt DM, NM og bronze ved de nordamerikanske mesterskaber - og endelig en meget smuk tredjeplads og bronze ved OL i Mexiko 1968.

Året inden, i 1967, var Herluf Ruge, John Meisler og Carlo Jørgensen gået i gang med planerne om en ny bane på Haderslev Dam.

Haderslev Kommune stillede et stort og attraktivt område til rådighed på sydsiden af søen, og sammen med tre byggegrunde blev det til det center, vi ser i dag. En del jordarbejde skulle der til, men så havde man også et anlæg,

hvor såvel bådeplads som omklædningsfaciliteter og tilskuerpladser lå umiddelbart ved opløbet.

Planerne fik stor opbakning fra DFfRs formand Carl Ettrup og næstformanden Ole Scavenius, og med foreningerne Haderslev Roklub, Haderslev Dame Roklub, Deutsche Ruderverein Hadersleben og Haderslev Sejl Club som basis kunne man danne den selvejende institution Haderslev Dam Søsportscenter.

I Haderslev Roklubs halvtredssindstyvende jubilæumsår, 1969, afviklede man det første arrangement på banen, der var afmærket efter Albano-systemet: Den 1. Internationale Haderslev Regatta. Det var en slags forprøve

for de danske mesterskaber, der foregik samme år den 3. august.

Herefter var der et eller flere arrangementer hvert år. Allerede ved det næste DM-arrangement i 1973 havde man fået bygninger på anlægget: store veldimensionerede omklædnings- og baderum, lægeværelse, kontor, køkken og opholdsrum samt et stort materialerum, der ved regattaer tjente som cafeteria.

At dette så hurtigt lod sig gøre, skyldtes igen Haderslev Kommune. Den lagde en krone oven i budgettet, hver gang initiativtagerne skaffede en krone.

Privatbanken stillede med 75.000 kr., tipsmidlerne med 25.000 kr. og der var støtte fra Haderslev Hallens fond m.fl. Derimod kan banen ikke siges at har været dyr for DFfR. Mens kredsen i 1969 gav 5000 kr., var der intet fra forbundet.

I 1974 kunne Søsportscentret indvie en tilbygning, der rummede ro-bassin og vægttræningslokale. Dermed fremstod centret som et meget ideelt træningscenter.

Det mærkedes på den daglige aktivitet, så Haderslev Roklubs kaproere har fortsat de gode traditioner og været med til at præge billedet i 70'erne og 80'erne.

Siden den Internationale Haderslev Regatta begyndte i 1969, har den været besøgt af roere fra Danmark, Norge, Sverige, Vesttyskland, DDR, Holland, Belgien, Tjekkoslaviet og USA. I 1973 deltog New Zealand med hele sit senior- og juniorlandshold.

Banen i Haderslev ligger blot fire km fra motorvejen E3. Den er desuden begunstiget af en del nødvendige regatta-faciliteter lige i nærheden. Hotel Haderslev ligger 60 meter borte, Vandrehjemmet på Søsportscentrets nabogrund, og de to ro-klubber ganske tæt ved. Der er et virkeligt ro-miljø omkring Haderslev Dam.

JOHN MEISLER

Fra Guldborgsund til Maribo sø

"Guldborgsund har næst Øresund været Rosportens Arnested."

Det står at læse i DFfRs 25 års jubilæumsskrift fra 1912. Det hænger sammen med, at Nykøbing F. Roklub allerede i 1885 afholdt sin første kaproning i sundet mellem Falster og Lolland. Frem til 1906 fandt Guldborgsund-kaproningerne sted hvert år, og frem til 1920, hvor de afløstes af kredskaproningerne, fandt de sted med jævne mellemrum.

Deltagelsen af de fremmede klubber var god, hvilket hang sammen med, at arrangementet var perfekt, og at der blev skabt mange venskaber gennem indkvarteringen hos byens borgere. Kaproningen, regattamiddagen og dansen i Kohave-pavillonen gjorde i mange år Guldborgsundkaproningen til en af de helt store begivenheder i byens liv. Som DFfR skriver i 25 års jubilæumsskriftet: "Byen der i ganske enestående Grad tager Del i Roklubbens Fester, har med god Grund faaet Ry for at være Landets bedste Kaproningssted."

Både i 1924 ved Nykøbing F. Roklubs 40 års jubilæum og ti år senere ved 50 års jubilæet blev DM henlagt til Guldborgsund.

Efter at kaproningerne i en årrække var gået på skift mellem kredsens klubber, enedes man om at veksle mellem Guldborgsund og Maribo sø. Konkurrencen mellem de to arrangører medvirkede til at højne standarden, men i 1960 enedes man om at koncentrere kræfterne og få udbygget én bane. Valget faldt på Maribo Sø, fordi kaproning på åbent og trafikeret vand ikke længere var tidssvarende.

Allerede den 23. juli 1885 havde den første kaproning fundet sted på Maribo sø. Det var formodentlig medvirkende til, at Maribo Roklub blev stiftet året efter.

Selvom der gennem årene har været, og stadig er, en kreds af roere, der sørger for at det tekniske arrangement er helt i orden, så er der dog en mand, der bør fremdrages

som den egentlige grundlægger af Regattaerne på Maribo sø: H. Wedege-Mathiassen.

Wedege, som han blot kaldtes, var nok arveligt belastet, idet hans far var formand for Nakskov Roklub. Selv var Wedege ungdomsroer, den første af slagsen, længe før dette begreb var opfundet.

Han kom til Maribo omkring 1930 efter en tid i det sydjyske, hvor han medvirkede til stiftelsen af Esbjerg Roklub. Ankommet til Maribo blev han hurtigt formand for roklubben, og blandt hans mange initiativer var forsøget på at skabe en permanent kaproningsbane på Maribo sø - i konkurrence med Nykøbing F. De to klubber konkurrerede blandt andet på, hvem der kunne møde med det største overskud til kredsens kasse!

I Maribos "guldalder" satsede man på at opbygge en international regatta med gode tyske klubber som deltagere. Selvom man ikke mere bygger på eliteløb, men er gået over til at arrangere DFfRs juniorkaproning suppleret med enkelte seniorløb, er det lykkedes at bevare en international kontakt - specielt til Ratzeburg. Men også svenske klubber har fundet vej til Maribo, og inden for de senere år er der kommet deltagere helt fra New Zealand.

Maribo Regattaen bygger i dag videre på de erfaringer, som W. Valeur-Jensen nedfældede i "den lille sorte bog". Blandt meget andet godt kan man heri læse, at på dommerbroen skal der foruden love, reglementer og papirer til resultater også findes blyanter, "og de skal være spidsede."

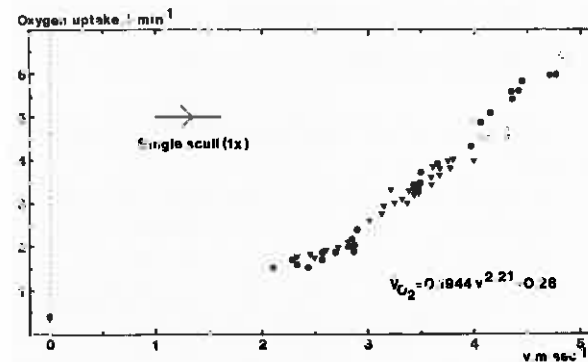
AAGE JENSEN

Roningens fysiologi

Roning er en fascinerende idrætsgren, fordi mange af de problemer, som er forbundet med maksimalt arbejde, er kombinerede i roernes arbejdssituation. Medens mange idrætsgrene fortrinsvis omfatter arbejde med en enkelt eller nogle få muskelgrupper: benene for løbere, armene for svømmere, er roning en idrætsgren, som omfatter næsten alle kroppens muskelgrupper. Tilmed er robevægelsen mere koordineret end de fleste andre arbejdsformer, idet benene benyttes samtidigt i sparket mod spændholtet, hvorimod hvert ben arbejder skiftevis ved for eksempel cykling og løb. Desuden er roning en speciel idrætsgren, idet hvert tag indledes med en betydelig statisk komponent. Roning kan derfor sammenlignes med gentagne løft af en vægt og kræver stor muskelkraft foruden udholdenhed. For kredsløbet betyder den store belastning i hvert tag, at hjertet må arbejde mod et højt blodtryk og derfor må være i stand til at udvikle stor spænding i hvert slag.

ENERGIOMSÆTNING VED RONING

Med stigende hastighed øges den kraft, som kræves for at trække en båd igennem vandet, med anden potens af hastigheden. Det betyder, at den motor (roer), som skal drive båden frem, skal yde et arbejde (effekt), der stiger med hastigheden i tredje potens. I forsøg, hvor iltoptagelsen er bestemt ved forskellige rohastigheder, stiger energiomsætningen dog kun med 2,1 til 2,6 potens af hastigheden (Fig. 1). For roning ved konkurrencehastighed (VM, OL) betyder de målte energiomsætningshastigheder, at værdierne stiger progressivt, efterhånden som konkurrencetiderne forbedres. I gennemsnit forbedres vindertiderne ved FISA-mesterskaberne med ca. 0,7 sekund pr. år. De tilsvarende stigninger i energiomsætningen er fra 5,1 til 5,3 l/ilt/min mellem 1919 og 1929, men fra 6,1 til 6,4 l/ilt/min mellem 1969 og 1979.

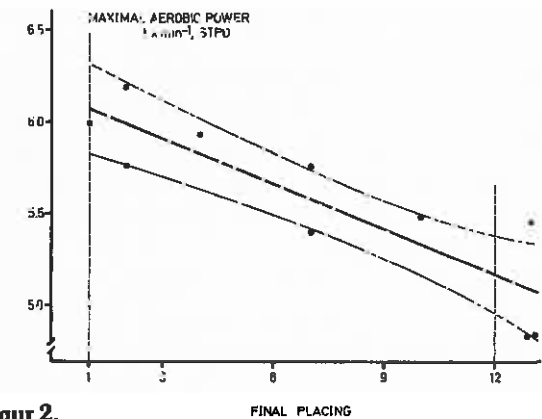

Figur 1.

ROERNES ARBEJDSKAPACITET

Roernes maksimale iltoptagelse er lidt mindre (ca. 5,9 l/min) end energiomsætningen ved konkurrenceroning, og differensen dækkes ind af det anaerobe stofskifte. I de senere år er det blevet almindeligt at måle maksimale iltoptagelser på roere mellem 6,1 og 6,7 l/min svarende til, at tiderne i roning er fortsat med at blive forbedret. Der kan opstilles en direkte relation mellem det resultat, som roerne opnår i konkurrencesituationen (FISA-mesterskab) og deres maksimale iltoptagelse (Fig. 2).

Det kan undre, at fremgangen i idrætspræstationer kan fortsætte. Med maksimale iltoptagelser på ca. 6,5 l/min har roere nogle af de højeste værdier, som er blevet målt. Alligevel kan det argumenteres, at roeres kondition kan forbedres i væsentlig grad. Til dels kan de høje maksimale iltoptagelser, som ses hos roere, tilskrives deres store kropsdimensioner. Tages der hensyn til roernes størrelse ved at udtrykke den maksimale iltoptagelse i enheder, som gør det muligt at sammenligne store og små personer, har roere værdier på omkring 300 ml/kg^{2/3} min. Langdistanceløbere og cykelryttere har derimod værdier på op til 366 ml/kg^{2/3} min! Roere skulle derfor være i stand til at opnå værdier, som ligger omkring 7,5 l/min! Det betyder, at resultater opnået i roning kan forventes at blive forbedret mange år endnu.

Figur 2.

Evnen til at udføre arbejde afhænger i høj grad af personens størrelse. I løb er det en fordel at være let, da kropsvægten bliver løftet ved hvert skridt. I roning er bevægelsen horisontal, og en større kropsvægt giver mulighed for et større arbejde. Ganske vist øges også vandmodstanden med større kropsvægt, men balancen forskydes til fordel for de større roere, da vægten af båden (inklusive årer og styrmand) er næsten uafhængig af roernes vægt. Bådens vægt bliver derfor relativt mindre for de store roere, og de store roere får derfor størst fordel, hvor den "døde" vægt er stor (toer og firer med styrmand). Det var derfor rimeligt, at FISA i 1974 indførte en klasse for letvægtsroere med en gennemsnitsvægt på 70 kg mod de tunges typiske vægt på ca. 93 kg. I konsekvens af disse betragtninger ville en stor del af forskellen mellem "tunge" og "lette" roere blive elimineret, hvis styrmandens vægt blev afpasset efter holdets vægt.

SPORTSHJERTE

Roning afhænger i høj grad af armenes arbejdsevne. Det afspejles i, at roere ved armarbejde har en maksimal iltoptagelse, som er ca. 90% af de værdier, som de opnår ved benarbejde. Utrænede personer eller personer, som har trænet med benene (løbere, cykelryttere), kan kun opnå en iltoptagelse ved armarbejde på ca. 70% af den værdi, de har ved benarbejde.

Et specielt problem er, hvordan kredsløbet fordeler blodet til alle de muskelgrupper, som arbejder med stor intensitet under roning. Meget tyder på, at forskellige muskelgrupper konkurrerer indbyrdes om hver sin del af hjertets minutvolumen ved gensidigt at nedsætte andre muskelgruppers gennemblødning, men hvordan denne regulation finder sted, er fortsat ukendt.

Idrætsudøvere har ofte et stort hjerte, også kaldet et "sportshjerte". Tidligere blev sportshjertet anset for farligt, da store hjerte også ses hos hjertesygge personer. Det er almindeligt accepteret, at hjertet ligesom andre organer adapteres præcist til det arbejde, som idrætsudøveren udfører. Der skelnes mellem to typer sportshjerte. Hos langdistanceløbere ses et stort hjerte som følge af en forøgelse af hjertekamrenes størrelse, hvilket giver mulighed for et stort slagvolumen. Hos vægtløftere ses derimod en forøgelse af hjertevæggenes tykkelse, medens de indre diametre er uændrede. Hos roere er begge dimensioner øgede svarende til, at roere skal præstere store minutvolumina mod et højt blodtryk gennem lang tid.

RONING ÅRET RUNDT

Roning byder på mange uløste fysiologiske problemer. For roere og trænere er det et centralt spørgsmål, hvordan det er muligt fortsat at leve op til de stadigt skærpede krav. I alle de sammenhænge, hvor det har været muligt at sammenligne roere med andre idrætsudøvere, synes roere, som ovenfor antydte, at udskille sig markant. I stor udstrækning bør træningen af roere for fremtiden tilrettelægges med henblik på at tilfredsstille de specielle krav til muskler og kredsløb, som roning kræver. Med introduktion af roergometre og brug af robassiner bliver det forhåbentlig muligt at udstrække roning til en helårsaktivitet. Det ville måske stimulere interessen for de landbaserede roaktiviteter, hvis DFFR indførte konkurrencer i disse discipliner. Under alle omstændigheder bliver det DFFRs problem at give roerne mulighed for at gennemføre en robaseret træning, som kan sammenlignes med den, som løbere, skiløbere og cykelryttere nu er i stand til at honorere.

NIELS HENRY SECHER

Spantebøjerens søn, Ib Sommerfeldt, foran den klub, der er hans værk.

Spantebøjerens søn fra Nakskov

Det er for meget at sige, at han blev født i en kaproningsbåd, men sandt er det, at hans far sad i en båd og var i færd med at vinde medaljer for Nakskov Roklub, da sønnen blev født. Sønneke, den nu 63-årige Ib Sommerfeldt, var ikke mere end tre år, da han sad mellem benene på sin far, som var ude i båd og træne kaporere, da han lærte sine første ord: "Hep, Na'kov"! Byens gamle husker det endnu i dag, hvor Ib gennem snart mange år har været formand for "den anden" klub, Nakskov Skibsværft Roklub, som han selv fik stiftet.

"Jeg begyndte at ro i Nakskov Roklub, da jeg var 14 år gammel, samme år som jeg kom i lære på Nakskov Skibsværft som skibssmed. Min far arbejdede også på værftet, han var spantebøjer, altså den, der stod for ribbene til skibene, og jeg hed aldrig andet end Ib Bøjer", fortæller Ib Sommerfeldt.

Ib blev hurtigt en passioneret kaproer. Lidt for hurtigt og lidt for passioneret, mente man i Nakskov Roklub, som fortrinsvis var en motionsklub og kun havde fire, fem kaporere. I klubben syntes man, at Ib forlangte for meget og for mange penge til kaproerne, og det var indirekte et af hans mange smedearbejder (og pudsige indfald), der fik ham smidt ud af klubben efter ti års medlemsskab:

Han havde været soldat i København i slutningen af krigen og var gået meget på besøg hos de store københavnske klubber og havde fået en del gode tips, fiduser og venner. Vel hjemme i Nakskov igen konstruerede han en romaskine af støddæmpere fra en bil, og nu skulle kaproerne fra Nakskov så rigtig vinde medaljer til klubben. De vandt godt nok et løb på Bagsværd Sø, men så var det også nat med dem i Nakskov Roklub. "Klubben var af den klare overbevisning, at kaproerne var for dyre, og efter nogen tid fik min "kværuleren" mig smidt ud", fortæller Ib Sommerfeldt.

Den iltre unge mand blev selvfølgelig rasende og svor på vej ud af døren, at så skulle Nakskov sandelig få sig en ny roklub. Det grinede man meget af i de dage, men ikke så længe. For unge Ib "Bøjer" var en driftig fyr, som straks hængte lister op på væggene på sin arbejdsplads, skibsværftet, for at få papir på, at der var interesse for en kaproningsklub. Da han havde underskrifter nok fra arbejdskammeraterne, gik han til værftets direktør og foreslog en skibsværft-roklub.

Direktør Otto Christiansen sagde ja, og så gik Ib Sommerfeldt i gang med at skaffe pengene ved hjælp af det lokale erhvervsliv. Byens handlende var velvillige og 14. september 1949 stiftedes så Nakskov Skibsværft Roklub. Det første klubhus sømmedes sammen af nogle gamle trækasser fra værftet og blev stillet op på skibsværftets grund. Nakskov havde fået sin kaproningsklub.

"Vi overraskede alle i dansk roning ved at stille op til kaproninger allerede i vores første leveår, og fra starten eksperimenterede vi meget med ro-teknik, taglængde osv. Jeg kan huske Berlingske Tidende skrev: "Nitte drengene fra Nakskov Skibsværft Roklub har korte mave-muskler. De rør kort og hårdt", siger Ib Sommerfeldt.

"De var nogle gode roere, de smede. Ja, for i starten var vores medlemmer kun mænd fra skibsværftet. Først senere blev der åbnet for andre. Jeg gik op til Otto Christiansen og sagde, at jeg syntes, vi skulle åbne klubben for andre, for eksempel de smede, der blev udlært andre steder i byen. Når de var uddannede, ville de alligevel enten blive ansat på værftet eller rejse fra byen, og hvis man nu fik dem ind i roklubben, så kunne man måske holde dem i byen på den måde. Ak, ja, det var dengang, det var et problem", siger Ib Sommerfeldt med tanke på de senere års nedskæringer og massefyringer på Nakskov Skibsværft.

Ib Sommerfeldt arbejdede selv på værftet fra 1937 til 1978, "hvor jeg dels holdt op på grund af helbredet og dels fordi, de skulle indskrænke. Jeg var en af dem, der bedst kunne stoppe, jeg manglede ikke noget økonomisk, og så kunne jeg bruge mere tid på roklubben".

Da klubben startede, fik den et pænt kontant tilskud fra

Skibsværftet, og siden blev ordningen i mange år dén, at udover et fast årligt tilskud, ville direktøren fordoble, hvad medlemmerne selv kunne skaffe ved indsamlinger og andre arrangementer.

Den ordning ophørte, da Otto Christiansen stoppede som førstedirektør på værftet i slutningen af 50'erne. Siden 1980 har "skibsværftsklubben" ikke fået økonomisk støtte af værftet, "grundet værftets økonomiske situation", som det hed i afslaget.

En anden af de, der gennem mange år gav klubben mange penge, var Nakskovs daværende storkøbmand, herreekviperingshandler Steffensen. Han havde byens største forretning og masser af penge, men ikke rigtigt nogen at bruge dem på.

"Han kom meget i vores hjem, han elskede min kones hjemmelavede mad, for den slags kunne han ikke købe for sine millioner ude i byen. Han var en rar, og meget ensom mand", husker Ib Sommerfeldt om klubbens store velynder.

"NSR fik også meget opmærksomhed fra de store inden for dansk roning; f.eks. fra F.Aa. Hansen, DFfR's daværende formand, og Gudmund Schack, der via Christa og Viggo Pedersens fond skaffede os mange penge. Jeg tror, de syntes, det var flot, at sådan en lille klub kunne blande sig med de store københavnereklubber i medaljerækkerne . . ."

Den lille klub havde en meget driftig formand og træner i Ib Sommerfeldt. Det var ham, der sørgede for at få penge til klubben, det var ham, der hjemførte den løse start til Danmark, efter han havde luret tricket af i Jugoslavien, og det var ham, der skaffede sin klub Danmarks første dobbeltsidede robassin.

"Jeg fik fidusen ved at studere bådene i søen inde i Tivoli i København, og jeg kan huske, jeg tænkte, at det der med at få vandet til at løbe hele vejen rundt, måtte kunne laves i et robassin. Men sådan en som mig, jeg blev jo jaget ud af skolen i syvende klasse, så jeg kunne ikke gøre andet end at tegne på væggene for ingeniørerne, sådan cirka hvad jeg havde tænkt mig, og så byggede de efter det. Jeg

synes selv, det blev flot, og du kan tro, der kom mange mennesker herved til klubben for at se det", siger Ib Sommerfeldt.

Udover at være seriøs træner og formand var han også en værre "sprællemænd". Der skal nok være en og anden inden for dansk roning, der husker hans numre, og det er typisk for ham, når man står sammen med ham uden for klubhuset, at pege ind over Nakskov havn og sige:

"Der ligger Skt. Nikolaj Kirke, den havde engang en dejlig klokke, men på et eller andet tidspunkt i historien stjal tyskerne den, så nu hænger den nede i Mariakirken i Lübeck. Vi har prøvet at tage den med hjem flere gange, når vi har været til roning dernede, men den var for tung".

"Ib Sommerfeldt, ja, han er et rigtigt, livsstykke", siger F.Aa. Hansen. Manden, der forærede Ib Sommerfeldt og NSR sin samling af officials-mærker og souvenirs fra sin tid som medlem af den berømte Sorøfirer først i trediveerne og fra de efterfølgende år, hvor han rejste meget internationalt for DFfR. Ib Sommerfeldt har monteret de mange fine mærker på et stykke træ, skåret ud som en outrigger i profil, og har tilbudt "Få" at give dem til Regattapavillonen på Bagsværd Sø, men "Få" mente, de skulle blive i Nakskov.

Også blandt journalister har Ib Sommerfeldt mange venner, mange af dem kender han især fra sine år som bådemand og oppasser for de roere, DFfR sendte til kaproninger i udlandet.

"Fra midten af halvtredserne til først i halvfjerdserne var jeg med på mange rejser for DFfR som den, der sørgede for at holde bådene, rigge dem rigtigt til og sådan til forskellige andre ting. For eksempel var jeg god til at vække folk og holde lidt styr på dem. Jeg kan huske engang, hvor jeg lod en træner løbe et pænt stykke efter vores lastbil under EM i Macon, fordi han ikke havde været der til tiden. Det var ikke første gang, vi måtte vente på ham, så jeg syntes, han skulle have en lærestreg. Jeg tror da nok, han fik lov at løbe en kilometer . . ."

Jeg har været skrap, men jeg har prøvet at være retfærdig, prøvet at tage hensyn til den enkeltes behov. Man kan for eksempel ikke træne en hårdtarbejdende smed på

Ib Sommerfeldt og arveprins Knud til bådedåb.

samme måde, som man træner ham, der har siddet ned til sit arbejde hele dagen. Men når jeg nu sådan står og kigger på alle billederne og medaljerne her i klubben, så synes jeg i grunden, at mine roere, de er blevet til noget. Jeg har forsøgt at lære dem at rette sig op og se folk i øjnene, når de taler til dem og ikke stå med hænderne i lommen", siger Ib Sommerfeldt. Lidt holdning skader ikke . . .

Han er den pligtopfyldende type, der er kommet for sent på arbejde fem gange i løbet af fyre år, en rigtig firma-mand, og derfor smerter det ham at se skibsværftet skrumpe ind og Nakskov blive til en "lille" by erhvervsmæssigt. De store virksomheder begyndte at flytte fra byen allerede i starten af halvfjerdserne, Ib Sommerfeldt nævner i flæng Nakskov Skråfabrik, Kondenseringsfabrikken og ØK, som startede sit imperium hernede.

"Jeg synes ikke, det direkte har påvirket klubben endnu, men vi mærker da, at de unge, der står i lære, hvadenten det er som mejerist eller smed, er meget væk fra byen i store perioder af sæsonen, fordi de tekniske skoler ligger andre steder. Det er næsten ikke til at samle folk til en firer, man må satse på de mindre bådtyper - men det er der nu nok andre trænere, der kan tale med om."

Ib Sommerfeldt har været formand for NSR siden 1952, og han og hans kone, Ella (der aldrig selv har siddet i en robåd, men nok har fodret nogle roere i sin tid) bor lige rundt om hjørnet i forhold til klubhuset. Ella Sommerfeldt har i mange år været den, der gjorde rent i klubben, og store arrangementer med spisning har også sorteret under hende.

Hr. og fru Sommerfeldt er blevet sådan en slags "Hr. og fru Roklub", og de går meget op i deres medlemmers ve og vel. Som de fleste andre bedsteforældre er de bekymrede over de mange skilsmissebørn, som i deres øjne må have det svært, når de står og skal afsted med roklubben og først skal sige farvel til mor og dernæst vende sig om og sige farvel til far og fars nye "mor" minuttet efter.

Ib og Ella Sommerfeldt går faktisk så højt op i klubben, at det er svært at forestille sig dem holde op nogensinde. Det var ellers lige ved for tre år siden:

Under en ferie i Italien faldt Ib Sommerfeldt om med en hjerneblødning og blev lammet i venstre side. Efter tre måneders hospitalsophold i Danmark fik han besked på, at han nok måtte indstille sig på kørestol resten af livet. Men det passede ikke smeden, som gik i gang med sin egen specielle genoptræning. Dagligt sad han og hev i en cykelslange, som han havde bundet fast mellem fodstøtterne på sin rullestol, for at træne venstre arm op og strøg med en kam hen over håndryggen for at genvinde følelsen. I dag kan han både gå og køre bil igen. Selvfølgelig er fysikken ikke helt den samme som før, og venstre side er lidt tyndere end højre, men hvad gør det?

"Jeg drømte ikke om, at sådan en sygdom kunne ramme mig, jeg har altid troet, at der mindst skulle en forhammer til for at slå mig ned. Men nu tager jeg den lidt mere med ro, for det kan jo være, det var en fin hentydning. . .

TØA

Bådebyggeren og de syv huer

Ved kaproningen i juni 1884, det første stævne i Randers, deltog tre hold samt et drengehold. Førstepræmien var syv huer!

Vindertiden var dengang 38 minutter. Drengene brugte 46 minutter, men fik også præmie. Den bestod af lagkage og hvidtøl. Når tiden ikke var så god, skyldes det nok banens længde, 5.560 meter.

Det havde vakt interesse, da gymnastikforeningen året før havde taget roning op. Tre lærere tilbød at give gratis undervisning. Deres viden - den havde de fra undervisning hos bådebygger Thomsen. Og det var, da samme Thomsen fik bygget en båd til seks årer, at der kom gang i kaproningen.

Fra Randers Roklubs historie.

Frederiksborg d. 4 Aug 1888
Copenhavns M.

Hon. Overretssagfører A. St. Thors.

Den Høderlige
ved den privilegerede Frederiksborg Amtstidende samt ved Roskilde Avis og Nyborg Avis tillader jeg mig herved at anmode Dem om godhedsfuldt at sende mig en billet (hvis muligt til referentbåden) til kaproningen den 19. (august 1888). Deres ærbødige W.M. Grammelstorff, Journalist.

Jeg haaber, at De vil ogsaa imødekomme mig, og idet jeg derfor forudtakelig henvender mig, forbliver
Deres ærbødige
W.M. Grammelstorff
Journalist.

Brevet til venstre er en datidig reporters høflige forespørgsel om en billet til kaproning: "Som medarbejder ved den privilegerede Frederiksborg Amtstidende samt ved Roskilde Avis og Nyborg Avis tillader jeg mig herved at anmode Dem om godhedsfuldt at sende mig en billet (hvis muligt til referentbåden) til kaproningen den 19. (august 1888). Deres ærbødige W.M. Grammelstorff, Journalist.

Kaproning og politik

I en årrække var kaproningen min største fritidsinteresse, og jeg dyrkede denne specielle gren af roidrætten med liv og sjæl. Det er en krævende sport, som kan medvirke til at udvikle ens fysiske og psykiske styrke, og begge kvaliteter er der god brug for i et politisk virke.

Det konservative Folkepartis forlængst afdøde leder, Poul Sørensen, sagde til os unge folketingskandidater, at det vigtigste for en politiker er at have et godt helbred, det næstvigtigste er en god karakter, og viser det sig så, at man også egner sig for politik, er det ikke at foragte.

I Folketinget kan der ligesom i alle andre menneskelige sammenhænge forekomme uheld eller udygtighed, men det kan der måske dækkes over ved hjælp af et flertal i tinget. Men sygdom eller mangel på tilstrækkelige fysiske kræfter vil uvægerligt føre til, at man må trække sig. Der skal virkelig et godt helbred til at klare jobbet med langvarige møder og forberedelser hertil, debatter, foredrag og rejser på alle mulige og umulige tider.

Da jeg startede i Folketinget i 1963, var jeg som alle andre nye folk på næsten bar bund. Så er der kun ét at gøre, man skal give sig selv 100% til opgaven, og da var jeg

Forhenværende minister og bestyrelsesmedlem i Aalborg Roklub, Ib Stetter.

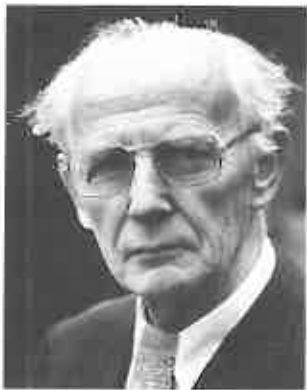
lykkelig for min gode kondition og mit gode helbred opbygget under træningen og på kaproningsbanen.

Politisk arbejde kræver en enorm indsats, og den bliver ikke mindre med årene. Tværtimod. Med erfaringen og tilliden, man får skabt omkring sig, øges kravene og ansvaret.

Jeg ved ikke helt præcist, hvor meget Poul Sørensen omfattede med begrebet en god karakter, men jeg ved, at han lagde afgørende vægt på loyalitet, hæderlighed og fairness. Alle disse værdifulde egenskaber lærer man til fulde som medlem af en roklub og ikke mindst i en kaproningsbåd. Såfremt en enkelt svigter, er alt tabt, og det er nøjagtigt det samme, som gælder i politik. Det er nødvendigt med psykisk styrke begge steder.

Jeg tænker tit tilbage på de dejlige år i Aalborg Roklub - med dygtige formænd, flittige bestyrelser og en hærskere af rokammerater i ordets bedste betydning. Det er en herlig tanke, at den slags klubber findes over hele landet, og at vi er mange, som fra vores tidlige ungdom har haft et væld af sjove og skønne oplevelser, samtidig med at vi er blevet oplært til at fungere i et fællesskab.

IB STETTER

Lilholt husker de i Viborg

At skrive en artikel om Arne Lilholt, der døde den 24. april 1982, i en alder af 74 år, er på een gang let og uhyre vanskeligt.

Let fordi der er så meget at skrive om fra et langt livs virke, og vanskeligt fordi man umuligt kan få det hele med.

En begivenhed der fandt sted i vinteren 1928-29, er årsag til, at nærværende artikel kan have interesse i roportskredse.

En særdeles nysgerrig journalist, opdagede en gruppe mænd, der en kold februardag færdedes på Viborg Nørresø's metertykke is. På forespørgsel om anledningen, blev det oplyst, at roporten, den omtalte gruppe mænd kom fra Jyllands Nordlige Kreds, undersøgte mulighederne for at anlægge en kaproningsbane på søen.

I samtalsløb blev journalisten indbudt til at referere kredsens forestående generalforsamling på restaurant Palæ i Viborg.

Opfordringen blev efterkommet, og dermed påbegyndte Arne Lilholt, der den 1. april 1924 var startet som yngste elev på Viborg Stifts-Folkeblad, mere end 50 års arbejde for dansk roning.

Arne Lilholt kom fra Lemvig, hvor hans fader var redaktør på Lemvig Folkeblad, som bedstefaderen havde stiftet i 1874.

Lilholt, det var kun de nærmeste, der anvendte fornavnet, blev kendt i vide kredse som en usædvanligt begavet journalist, der under pseudonymet Arli producerede fremragende artikler. I Viborg huskes især hans faste ugentlige Kan De Huske-artikler, der i det væsentlige var levnedsbeskrivelser af egnens hedengangne borgere. Det var i den forbindelse mit indtryk, at det ofte var personer der havde haft tilknytning til Viborg Roklub.

Den tidligere omtalte generalforsamling satte dybe spor, idet Lilholt, umiddelbart efter påbegyndte arbejdet med at oprette Viborg Roklub, stærkt støttet af, og i samarbejde med stabslæge E. Hartvig-Møller, skotøjshandler C. Clausen m.fl.. Roklubben blev en realitet i marts 1931, og Lilholt var medlem af bestyrelsen i 1931-32, 1933-49 og 1955-73. Desuden var han formand 1970-71.

Lilholts arbejde for klubben var legendarisk, og han var morgenroer til sin død. Men især kaproningen havde hans bevågenhed. Det var derfor naturligt, at han stod i spidsen for oprettelsen af Viborg-Regattaen i 1936, og sad i regattaens bestyrelse fra 1936-49, og var formand 1955-70.

Viborg Roklub og roporten var Lilholts hjertebarn, hvilket klubben nød godt af i utallige situationer, f.eks. da han i 1981 modtog Sparekassen SDS's initiativpris på kr. 10.000, idet han overlod den del som skattevæsenet lod tilbage, til klubben.

I selskabeligt lag befandt Lilholt sig som en fisk i vandet. Han tog del i alt, hvad der foregik i borgerskabets foreninger, og alle ville gerne have ham med, både fordi han ville bestille noget i foreningsarbejdet, men ikke mindst fordi han var vidende og underholdende som få.

Men ingen skal være i tvivl om hans altid korrekte optræden. Som han i sin journalistik var en sprogets mester, var han i sin færden korrekt til det yderste. Det er ingen tilfældighed, at han i nærværende artikel benævnes ved efternavn, i stedet for den nymodens vane at bruge fornavnet. Lilholt var ikke den man naturligt sagde Du til uden forudgående opfordring, der givet fald kunne opfattes som en udmærkelse.

Det er naturligt, at andre sportsgrene i Viborg opdagede Lilholts værdi for foreningsarbejdet, og valgte ham som bestyrelsesmedlem i De Samvirkende Idrætsklubber i Viborg i årene 1938-48, og som formand i 1947-48. Desuden var han medlem af bestyrelsen for Jyllands Nordlige Kreds under Dansk Forening for Rosport i årene 1941-70.

Lilholt blev i vid udstrækning hædret som en beskedent tak, selv om han ofte frabad sig festivitets om sin person. Det væsentlige i denne forbindelse, må være at nævne: Dansk Forening for Rosports ærestegn i 1941, Dansk Idrætsforbunds ærestegn i 1971, æresmedlem af Viborg Roklub i 1981.

Lilholt skulle endnu en gang have været hyldet i en organisation, som han havde udført et stykke arbejde for. Alle ventede forgæves ved en reception en tirsdag formiddag. Lilholt kom ikke, var lovligt forhindret. Hans travle virke var sluttet så brat, som han ønskede det. En mand af gammel dyd og dansk oprigtighed, var gået bort. En mand der nåede meget i sit liv, til gavn og glæde for sin by, sin sport og sit land.

Det var særdeles berettiget, at hans søn Peter, ved båren i Viborg Domkirke, sluttede sin tale med ordene VEL ROET.

POUL PETERSEN.

Problemløsning

Problemet med medlemstilgang har vel altid eksisteret. Men Grenaa Roklub kom i 60'erne ud for, at man efter roinstruktion og frigivelsen skulle have aflæggelse af den obligatoriske svømmeprøve, når havvandet havde en passende temperatur - og så kunne de nye medlemmer slet ikke svømme!

Der blev fra Grenaa Roklub's generalforsamlinger i disse år harcelleret meget over, at man i en kystby som Grenaa slet ikke havde nogen form for svømmeundervisning. Tidligere havde man anvendt en badebro fra åben strand og et par svømmelærere brugte et par måneder hvert år til kursus, men de var faldet for aldersgrænsen.

Grenaa Roklub fik reetableret broen på stranden igen, med hjælp fra Grenaa Havn og skibsværfterne og "ansat" en svømmelærer. Kommunalbestyrelsen fik en dukkert i den lokale presse.

Så endelig i 1967 fik vi den første svømmesal i Grenaa, og nu var det kommunalbestyrelsens tur. Nu havde vi "skudt" på dem i årevis, nu var salen der og mulighederne, så nu kunne vi bare gå i gang - vi var vel også moralsk forpligtet til det. Siden har roklubben med vekslende held (lederproblemer) haft en svømmeklub under DSLF og fået mange gode medlemmer derfra. En overgang havde både formand og kasserer samt to andre bestyrelsesmedlemmer fået deres første kontakt med roning igennem vores svømmeafdeling. Dermed kommer vi ud over det dilemma, at børn skal blive 12-13 år, før vi kan få fat i dem. Vi tager dem lige fra 3 år og får derved en tidligere kontakt - også med forældrene, hvilket også har betydning for et senere sportsvalg.

POUL OVESEN

Sjælland Rundt på en weekend

Mange har prøvet at ro Sjælland Rundt på to uger, men på knap to dage. Det er kun gjort af et hold fantastere fra KVIK, der i 1973 benyttede samme weekend som sejlerne, den 23.-25. juni, til at tage Sjælland Rundt.

Det hele var startet i december 1972, hvor stroken fra Kviks "guldfrirer" Bjørn Hasløv, gik og filosoferede, medens han satte nyt tapet op i sit hus. Nu var triumferne fra kaproningsbanerne lagt bag - noget nyt måtte ske. Hasløv fostrede ideen om at udfordre sejlerne. Han gik videre til sin klubkammerat Fritz Christoffersen, som i RONING skrev:

I starten må jeg indrømme jeg var negativ og ikke mente at det i det hele taget kunne lade sig gennemføre. Efterhånden fik han mig tørt op og overbevist om hele hans idé, og vi begyndte at arbejde på arrangementet. Vi regnede distancen ud, sejlernes hastigheder og vor egen båds

Bjørn Hasløv, idémand på Sjælland Rundt og langtursbåden "Nalle" - ser på nyskabelsen sammen med FISA-præsident Keller.

eventuelle hastighed. Vi indhentede tider på foregående års vindertider, vi fik oplyst de meteorologiske vejrforhold på denne tid af året og meget mere. Vi kom til den konklusion, at turen kunne gennemføres, hvis vejret var med os. Det ville sige en vindstyrke ikke over 3. Helst fordrerede vi næsten vindstille, hvilket vi også fik. Først i april måned kontaktede jeg ca. 40 af KVIK's roere gennem en invitation til deltagelse i turen. Det var med spænding jeg imødeså dette møde, for hvor mange ville møde op? Vi skulle være minimum 24 for at gennemføre turen. Jeg blev mildest talt overrasket. Over 30 roere mødte op og ville gerne deltage, vi fik sat hold og træningen begyndte. Vi skulle alle gerne have roet omkring 200 km inden turen løb af.

Da nu projektet var en realitet, fik vi flere involveret i arrangementet. Der skulle skaffes motorbåd, pressen skulle orienteres og meget mere.

Vor formand Finn Aabye kontaktede BP, og fik selskabet til at lægge benzin til, til motorbåden.

Vi skulle også have rigget en båd til til formålet, da de inriggere, vi havde, ikke opfyldte de ønsker, vi havde. Et 3 mandsudvalg blev sat på dette job. Nye skinner fra Herry Larsen blev fremskaffet og sæderne fra vor firer uden blev sat i båden. Spændholdterne blev bygget om og hævet op så de passede til sædernes højde. 6 af vore bedste kaproningsårer blev stillet til rådighed. Disse blev stillet og gearret til formålet. Båden opfyldte til sidst de krav der stilles til en outrigger.

Da alt efterhånden lå klar, kunne turen godt begynde. Båden blev efter omskabelsen prøveroet af guldfrireren. De roede til Tårnbæk og retur på 1 time og 5 minutter. En distance på 18 kilometer. Dette fik vore forhåbninger til at

stige. Meningen med det hele skulle være, at to hold var afsted sammen. Det ene hold opholdt sig i motorbåden mens det andet roede, og så skiftedes de til at ro enten en eller to timer ad gangen. Robåden var ikke på land under hele turen, da motorbåden sørgede for udskiftning til nye mandskaber fra land, når der samtidig skulle tankes. To biler stod til rådighed i KVIK i hele weekenden.

STARTEN

Turen startede i Helsingør kl. 19.30 og første udskiftning skulle foregå i Odden havn ved ca. 04.00-tiden. Næste skift var Mullerup havn efterfulgt af Vordingborg, hvor vi var en lille time efter tidsplanen. I Rødvig oplevede vi en pragtfuld solopgang. Sidste skift foregik på et lidt uheldigt sted, nemlig lige uden for Københavns havns kronløb. Nå, det gik alligevel. De to sidste hold overtog båden for at ro den til Helsingør, hvor vi forventede dens ankomst ved 15.00-tiden.

Nu blæste det desværre en smule op fra nord, stik modvind. Holdene måtte så trække det mere i årerne, men hastigheden blev alligevel reduceret. For første gang på hele turen var vejret ikke med os. På dette tidspunkt var vi helt orienteret om den førende sejlrs placering, og mente ikke den kunne hente os. Vi var sejrssikre. Spændingen steg dog et par grader, da klokken passerede 15.00 og 15.30. De skulle have været i mål forlængst. På dette tidspunkt var der noget, der var kikset, nemlig udskiftning af batterierne i vore Walkie-Talkies i København. Vi havde ingen forbindelse med motorbåden, så den kunne ikke orientere os om, hvordan det hele forløb.

Et sejrbrøl steg til vejrs over Helsingør Nordhavn fem minutter over halv fire, da båden rundede Kronborg. Sejren var hjemme. Måldommeren tudede i hornet og hejste det røde flag, som tegn på, at første båd var kommet i mål.

Folk hyldede os på stranden og champagneproppe sprang og alle de deltagende roere, som var samlet i Helsingør var glade og tilfredse over et vellykket arrangement og gennemført tur.

Som et kuriosum kan denne historie tilføjes:

Et af klubbens tidligere medlemmer, der arbejder i Vesttyskland, kom hjem på besøg i Sjælland Rundt-weekenden. Han havde hørt, at der skulle være fest i Kvik og satte sin pige stævne i klubben lørdag aften. Tilfældet ville, at en af de roere, der skulle have deltaget, fik forfald. Den stakkels roer, der troede han skulle til fest, blev shanghajer og sendt til Vordingborg for at afløse i båden, mens pigens måtte stå og bide negle.

Fra grim ælling til miskendt svane

Det forberedende arbejde på prototypen til Nordisk Langtursbåd begyndte i 1975. Det nyvalgte materialeudvalg fik til opgave at udvikle de ideer om en langtursbåd for fire roere og en styrmand, som havde ligget og skvulpet et stykke tid.

Tanken var at skabe et alternativ til den gamle 4-års inrigger, der oprindeligt var en kaproningsbåd. Der skulle konstrueres en båd, der kunne roes som 4+ og 4-, med såvel enkeltårer som sculls årer. Altså en båd, som kunne passe som familiebåd, så mor og far med 2-3 børn kunne ro sammen.

Men primært skulle materialeudvalget søge at skabe en forbedret sødygtighed. Den "gamle" 4-årsers inrigger, der i det væsentlige er konstrueret efter tegninger fra 1929, brillerer nemlig ikke særlig ved god sødygtighed.

Der indledtes straks et omfattende forarbejde med kontakter til bådebyggere, Skibsteknisk Laboratorium og Norske Veritas. Opmålinger og tekniske prøver på nye og ældre 4-årsers inriggere blev foretaget. Tegningerne til prototypen på den nye båd blev sammenholdt med disse og vurderet med henblik på stabilitet og sødygtighed.

På disse vitale områder ville den nye båd langt overgå de gamle, viste beregningerne fra Skibsteknisk Laboratorium, hvor den tidligere kapproer fra Kvik, civilingeniør Voldstrup Pedersen og hans kollega Wagner Smitt ydede materialeudvalget uvurderlig hjælp.

Til forarbejdet hørte også besøg hos patent- og varemærkenævnet: hvad var der anmeldt på området, og kunne DFfR sikre sine rettigheder?

Ib Pors Nielsen, som er en tusindkunstner til at fremstille nye bådtyper, blev anbefalet til at lave prototypen og den første model i lille skala. På hans værksted i Nærum blev der regnet og tegnet, diskuteret og fabrikeret og i december 1977 var skroget færdigt. Altså har "NALLE", som prototypen blev navngivet efter Bjørn Hasløv, der havde gjort tegningsarbejdet og trukket det største læs, også fødselsdag i 1987, omend kun 10 år.

VÆGTPROBLEM

Da prototypen var færdigmonteret, blev den i sæsonen 1978 sendt til afprøvning i et antal klubber landet over - under flest mulige og forskellige vind-, vand- og vejrforhold.

Båden blev generelt godt modtaget ude omkring - og fik en god presseomtale. Ved det møde, der på grundlag af de udsendte indberetningsskemaer blev holdt senere på året, uddeltes megen ros, men også en del ris.

Mange var kedede af, at båden ikke var fremstillet i træ. Men da klubbernes ønske var en båd, som var let at vedligeholde, måtte kunststof, som også er billigst, anbefales.

På baggrund af prototype, tegninger og rettelser, blev NALLE sendt til Bjørn Olsens båddeværft i Stubbekøbing. DFfR havde entereret med firmaet, der havde et godt renommé i konstruktion og bygning af sejl både, om bygning af de første langtursbåde, O-serien.

Kun tre klubber benyttede sig af tilbuddet om at erhverve både fra O-serien. De skulle danne grundlag for den endelige fabrikation og køberne fik derfor økonomisk støtte af DFfR. Ikke uventet svarede de første både ikke helt til forventningerne, men manglerne blev afhjulpeth, så de fleste brugere blev tilfredse. Båden var god at ro i, den overgik langt den gamle inrigger i sødygtighed og komfort.

Men ét problem, vægten, kunne ikke umiddelbart afhjælpes. Værftet i Stubbekøbing havde ikke levet op til

specifikationen, men fremstillet skroget som var det en sejl-båd. Altså stærkt, men for tungt.

GODKENDT

Vægtproblemet blev årsag til visse bagstræberiske betragtninger. Nogle mente endog, at der var lagt for meget vægt på sødygtigheden, hvilket kunne friste svage sjæle til at overtræde langtursreglementets sikkerhedskrav.

Langtursudvalgets rapport efter afprøvning af båden viste dog, at båden var velegnet. Og den blev derfor godkendt af DFfR som langtursbåd. Såvel med enkelt årer som sculls årer, men kun med fuldtallig besætning, fire roere og en styrmand.

Erfaringerne har vist, at ungdomsroere har let ved at ro båden. Og til vinterroning for trænede kaproere og andre fantaster har den vist sig at være fortræffelig, stærk og søsikker som den er.

Selvom det til sidst lykkedes for Bjørn Olsens bådeværft at bygge en båd, der vejer de tilstræbte 140 kg, måtte værftet indstille fabrikation af langtursbåden. Den entusiasme, som modstanderne lagde for dagen, kølnede den brede interesse, så der ikke kom bestillinger.

Syv år tog det at udvikle nordisk langtursbåd. Her ti år efter den første begyndelse er der stadig detaljer, som kan forbedres eller ændres, også for at billiggøre båden. Dette arbejde pågår stadig, og resultaterne vil blive benyttet ved konstruktion af de nye både, der sættes i produktion, når interessen for NALLE igen melder sig.

MOGENS SØRENSEN

24 timer ved årerne

Hvor langt kan man ro i en 4-års inrigger på 24 timer?

Det spørgsmål stillede vi i Hadsund Roklub os selv i foråret 1983. Og kort tid efter besluttede vi os for at gøre forsøget.

Opgaven var umenneskelig, men ikke umulig, hvis hele klubben gik sammen for at løse den. Rammerne var således skabt for at gennemføre vor første 24-timers stafetroning.

Svendborgs 4-års båd "Svend", der gjorde turen rundt om Fyn.

Starten skulle gå en fredag i maj, kl. 20 præcis. Derefter skulle der roes uden non stop på Mariager fjord med hold-skift hver gang båden nåede Hadsund, Mariager og Hobro. De 50 roere, der på forhånd havde givet tilsagn om at være med, blev delt på otte ro-hold á fire roere, resten gik ind som styrmænd. Herved opnåede vi, at alle, unge som ældre, kunne deltage.

Roerne var på vandet 2-4 gange hver, men da ingen fik sovet i løbet af døgnet, var trætheden mindst lige så stor som spændingen, da sluttidspunktet nærmede sig. Hvor langt kunne vi ro?

266 km sagde opmåleren - og stor var vor glæde, for en lokal sponsor gav 10 kr. pr. kilometer.

Siden er forsøget gentaget tre gange og distancen er blevet forbedret - senest til 297 km.

Men det vigtigste ved arrangementet er, at det er en fantastisk måde at samle klubben på.

ANDERS CHRISTIANSEN
Hadsund Roklub

Langtursvuggen i Svendborg

Allerede i 1902 foretog en 4-årsers båd fra Svendborg som den første i landet en 8-dages tur rundt om Fyn. Det var på den tid en enestående begivenhed, der blev dækket tæt af landets aviser med Politiken i spidsen. Daglige meddelelser fortalte om turens forløb, der på grund af dårligt vejr var ret dramatisk.

Båden hed "Svend" og holdet bestod af d'herrer Braae, Hallas, Rostgaard, Dombernowsky og Orloff. Året efter var Rostgaard og Dombernowsky udskiftet med Alsing, Hallas og Martin Petersen, da Svendborg-folkene gik på den første langtur til Tyskland. 14 dage til Hamburg gennem Kieler-kanalen. Turen foregik i en 4-årsers inrigger, 32 fod land, 3 fod bred, 1½ fod dyb og med voksdugsdæk for og agter.

I Svendborg Roklubs jubilæumsskrift fra 1944 lyder beretningen:

"Det var en tur, der gik ry af viden om, ikke alene bladene herhjemme, men i Tyskland og England bragtes referater af turen, og man berømmede vikingeånden og eventyrlysten, som endnu levede i de unge danskere. Det var jo også noget af en bedrift i den tids langtursbåde, der ikke havde ret meget til fælles med vore dages pragtfulde, sødygtige både. I Kiel og Hamburg fejredes de 5 danskere i roklubberne, og der stiftedes venskaber som resulterede i, at disse roklubber de kommende år arrangerede sejltur til Svendborg, hvori deltog op til 400 mennesker, og der festedes for dem af byen og klubben. Som et synligt bevis på kammeratskabet mellem de to klubber forærede Hamburg Ruder Verein Svendborg Roklub en 4-årsers outrigger "Elbe", og S.R. kvitterede herfor med 2 smukke malerier med motiver fra Svendborgsund. De fik hæderspladsen i Hamburg Ruder Vereins nye, flotte klubhus til 280.000 mark."

Svendborg Roklub optog igen damer i 1928, og som medlemmer af langtursroningens pionerklub søgte 4-årsers damehold fra Svendborg i 1930 om tilladelse til turen Fyn rundt.

Klubbestyrelsen sagde først nej, men gav efter for damernes argumenter. Men da det ved kredskaproningen i Nyborg kom kredsformanden for øre, nedlagde han bestemt forbud mod turen. Klubbens "omvendte" bestyrelse gik så til DFfR, der gav tilladelsen.

Havde herrernes tur Fyn rundt i 1902 vakt opsigt gjorde damernes det ikke mindre. De "kække pigers bedrift" blev omtalt i Pressens radioavis og bladene. De navnkundige damer, der kom til at danne forbillede, var: Sigrid Andersen, Hilda Hansen, Anna Mortensen, Ida Nielsen og Frida Poulsen.

Fra vikingeskib til inrigger

Med Danmarks lange kystlinje er mulighederne for at drive rosport store. Men i mulighederne ligger også be-

grænsningen: vind, strøm og bundforhold sætter betingelserne for, hvor der kan roes - og i hvilken type båd.

Heri ligger forklaringen på, at inriggeren er nært forbundet med rospørtens udbredelse over landet. Sin "lidenhed" til trods er inriggeren i de rigtige hænder en søstærk båd, som kystklubberne mere end nogen har helliget sig. Man fornemmer anerne til vikingerne, og inriggeren, der er en speciel dansk opfindelse, har da også direkte linjer til vikingeskibene.

"Helliger" er iøvrigt ikke noget dårligt udtryk, for kystklubberne lever og ånder faktisk for inriggeren - og formår at drive enhver form for roning i den. Den båd, der den ene uge er på langturs, bruges ugen efter til kaproning. Og det gælder i kystklubberne som i næsten alle andre klubber, at inriggeren er et supplement til den daglige roning, ligesom det er en fortrinlig båd til nye roere. Hvor mange roere i dette land har ikke i inriggeren gjort deres første bådbekendtskab og her modtaget det første - og senere så kendte: Det er vel!

I starten af dette århundrede, inden et egentlig langtursreglement så dagens lys (1917) berettes om inriggerture på kryds og tværs af de indre farvande - og såmænd også udenfor. Nu om dage er langturene i inrigger blevet en mere civiliseret sag, uden at det har skadet den inderste sjæl. Båden er søn af naturen - og ve den, der ikke erkender det, for da er det, at farlige situationer opstår! Skønt båden nu er forsynet med redningsveste, er ulykker med dødelig udgang forekommet.

Outriggede både er set på færde i de danske farvande, også de er set sunket. Et alternativ til inriggeren har de med kaproningsbanen som undtagelse aldrig været. Naturen stiller sine krav til materiellet, mennesket andre. Derfor er de seneste år set "gode" forsøg på plast-efterligninger af inriggeren. Meningen om moderne plast-både og traditionelle træ-både er delte, men inriggeren består. Den har ved langtursudvalgets hjælp fået et døende håndværk, bådebyggerens, til at blomstre igen. Fine håndværkere skal der til for stadig at kunne bygge naturens egen båd, inriggeren.

JENS AMBY JENSEN

Kvinder får store hænder af at ro

De første kvindelige roere i Danmark måtte kæmpe hårdt for deres ret til at dyrke den sport, de havde lyst til. Fordommene var mange, overtroen værre. Det hed sig i fuld alvor, at kvinder fik større hænder (og bredere bagdele) af at ro, og for at imødekomme bare lidt af forargelsen, roede kvinderne i Danmarks ældste dameroklub, Damernes Roklub fra 1901, i starten i lange, upraktiske nederdele.

Men det var ikke nok til at højne respekten dengang. I mange år måtte pæne medlemmer af DR se sig nægtet adgang til Strandmøllekroen nord for Tårnbæk, selv om etablisementet ellers tjente godt på roere på udflugt. Først op i tyverne kunne kvinderne nøjes med at ro i store, posede bukser, men de skulle stadig gå ned på bådebroen i deres nederdele og måtte først lægge dem, lige inden de gik i bådene.

Heller ikke blandt mandlige roere blev de accepteret, for mange mænd syntes, det var uæstetisk at se kvinder ro og måske endda komme til at svede. At kvinderne i det hele taget holdt ud, så der i dag findes ikke bare kvindelige roere, men så sandelig kvindelige kaproere, skyldes i høj grad to kvinder: Johanne Fornæs og Ruth Heinze, gennem mange år formænd for Danmarks to ældste (og endnu eksisterende) dameroklubber, henholdsvis Damernes Roklub og Lyngby Dame Roklub fra 1932. De andre er Gefion, samt dameroklubberne i Kolding, Fredericia og Ålborg.

Johanne Fornæs var formand for Damernes (herefter DR) fra 1919 til 1956, Ruth Heinze for Lyngby Dame Roklub (LDR) fra 1939 til 1980 – kun afbrudt af tre år ('49 til '52), hvor hun valgte at bruge mere tid på familien.

Skulle man sætte en nutidig etiket på Johanne Fornæs og Ruth Heinze, ville den nok bære påskriften "rødstømper".

Dansk dameronings pioner og forkæmper Johanne Fornæs.

I hvert fald havde de to forkæmpere for dameroning det til fælles med moderne tiders kønsrevolutionære, at de forfægtede kvindernes rettigheder og ligestilling inden for deres felt.

Men at sætte fri kønsmoral som lighedstegn mellem kvinder og roning er en blodig uretfærdighed over Johanne Fornæs, som man i de dage omtalte "Frøken Fornæs" og tiltalte med "De". Hun var faktisk en dame, der holdt tidens moralske fane højt – Johanne Fornæs tillod ingen pjank med mændene fra Hellerup Roklub inde ved siden af. Ruth Heinze tog langt mere afslappet på formernes håndhævelse.

"Jeg begyndte at ro i 1937, og det var skønt for mig, som kom fra Nørrebro, at kunne komme herud og ro. De fleste medlemmer kom langt fra Lyngby, der var simpelt-

hen sådan et pres på idrætsklubberne dengang, for det var jo lige der, det sådan rigtigt begyndte med den folkelige idræt. Tidligere var sport en luksusfordøjelse for bedre stillede", siger Lovise Therkelsen, som afløste Ruth Heinze på formandsposten i 49-52.

Men roning var stadig så ukvindelig en sport, at man ikke, selv ikke blandt kvinderne i klubben selv, kunne forestille sig, at man ville blive ved med at ro, når man var gift, over tredive og havde fået børn. Så efter nogle år stiftedes "Gamle Lyngby Dame Roere" (GL) som en slags social af-tægtsklub.

Her kunne de "ældre" så være sammen om strikke- og snakketøjet og samtidig støtte deres gamle klub økonomisk. GL eksisterer endnu, selv om det i praksis viste sig, at kvinderne blev ved med at ro - ja, Lovise Therkelsen roer jo endnu. Også i dag er det for en stor del GLs medlemmer, der leverer håndarbejde til LDRs årlige tombola Skt. Hans Aften. Den tombola, der gennem mange år har været med til at betale nye både.

"LDR har altid været kendt for sit sociale liv, og vores medlemmer er meget hjælpsomme, når der skal leveres et stykke arbejde, hvad enten det er i forbindelse med vores egen tombola eller med kaproninger i Københavnskredsen, lotterisalg og hvad ved jeg", siger LDR's nuværende formand, Anette Mortensen, datter af Ruth Heinze.

Til gengæld for indsatsen vil damerne så gerne have lov at forblive damer med foden under egen rig og undgå sammenlægning med Lyngby Roklub.

"Vi har kæmpet mod det med næb og kløer, og vi synes selv, vi har mange gode argumenter. Når folk foreslår sammenlægning, lyder det altid: Det er økonomisk fordelagtigt, I er to klubber til at betale udgifterne, det bliver nemmere at få folk til bestyrelsesarbejde (fordi der er flere at vælge mellem) - og så kan mændene ordne jeres både.

For det første kan vi godt selv holde vores både, det har vi altid gjort. Faktisk passer vi så godt på vores både, at den båd, medlemmerne splejsede sammen til i 1937 ("Splejs") lever endnu. Vi har foræret den til Bagsværd Roklub, som

Dameroklubben Gefion blev dannet i 1940, da Damerne Roklub ikke længere kunne rumme alle de interesserede.

fik smadret de fleste af sine inriggere på vej til reparation i Tyskland i 1985.

Endnu er det da også gået med at skaffe medlemmer til bestyrelsen og alt det andet administrative arbejde, og økonomisk - nej, tak! Vi bor gratis og har en sund økonomi - det har i øvrigt de fleste dameroklubber (i modsætning til nogle af herremes). Det er nok, fordi vi kører klubben lidt lige som vores eget husholdningsbudget; vi giver ikke penge ud, hvis vi ikke har dem", siger Anette Mortensen. "Og så passer vi godt på vores ting. Bedre end mændene gør".

Det sidste er Elinor Kisum, der fra 1966 til 1978 var formand for Damerne Roklub og stadig er aktiv roer, enig med hende i: "Jeg kan bedst forklare det med, at hvis vores brusere kalket til, så tager vi dem ned og lægger dem i en

eddikeopløsning. Hvis det samme sker for vore venner i herreklubben Hellerup Roklub lige inde ved siden af, ja, så går de rundt og brokker sig og gør ikke noget ved det. Vi kvinder, ja, der ligger jo lidt husmor i os allesammen", forklarer hun.

At det er sandt, hvad Anette Mortensen siger om ikke at give penge ud, før man har dem, ses tydeligt af LDRs "indkøbsliste" gennem årene:

Det første år var man så beskeden at klæde om bagbuskene ved Lyngby Sø, fordi der ikke var noget hus, og man roede i lånte både. I 1937 blev det så til "Splejs", og først da blev der lagt elektrisk lys ind i det lille bådehus, som i mellemtiden var kommet til. Taknemmelige damer undgik nu stearin på kjoler og jakker.

I 1941 installerede man telefon, men ellers var der

hverken råd til eller mulighed for de helt store nyanskaffelser under krigen. Ville man have nye både, måtte medlemmerne på jagt i pulterkamrene efter kobber til at lave kobbernagler af.

I 1945 blev der indlagt vand, i '47 var der råd til radio og gulvtæppe, og i 1950 kom der fliser i badeværelset, hvor der dog stadig kun var koldt vand. Året efter blev der tilovers til cykelstativer og i 1952 en skrivemaskine. Så nærmer vi os vist luksus . . . (Til sammenligning var kontingentet i 1958 på syv kroner om måneden). Sådan er det gået slag i slag med LDRs nyanskaffelser, og Anette Mortensen siger i dag:

"Jeg bestiller ikke en båd til 65.000 kroner, hvis jeg ikke ved, hvor pengene skal komme fra".

Hun lægger også meget vægt på traditionerne og det sociale liv, når hun skal forsvare sin modstand mod en sammenlægning med Lyngby Roklub.

"For at sige det, som det er, så kan vi gå rundt her og se ud som det passer os og sige det, vi vil. Vi bruger meget at drikke kaffe og the sammen, når vi har roet, og så får vi os en rigtig pigesnak. Det bliver svært at bevare, hvis vi bliver slået sammen, og desuden synes jeg, vi er store nok selv. Med vores mellem 350 og 375 medlemmer, er vi den femtestørste roklub i landet og den største af dameroklubberne.

Når der kommer nye medlemmer, spørger de da tit forundret, hvorfor vi i grunden ikke er slået sammen med Lyngby Roklub, men der ligger sjældent en bebrejdelse i det. Selv de yngste vil faktisk helst forblive Lyngby Dame Roklub", siger Anette Mortensen. Lovise Therkelsen mener kort og godt: "Lyngby Dame Roklub er et fristed for os".

I Damernes Roklub vil man også helst være for sig selv, men mest for navnets og økonomiens skyld, for i det daglige lever klubben alligevel meget tæt sammen med herrene i Hellerup Roklub.

"Vi ligger dør om dør og ror meget sammen. Vi tager på langtur og holder fester og kanindåb sammen. Til sidst BLIVER vi vel også slået sammen til én klub, tror jeg, men endnu har der skullet for store ombygninger til, og derfor

har man ikke gjort det. Men skal det være, så lad det da være, jeg er såmænd nogenlunde ligeglad. Det eneste, jeg vil være lidt ked af, er at så bliver DR ikke 100 år. For mon ikke den nye klub kommer til at hedde Hellerup Roklub", siger Elinor Kisum. Hun vil specielt gerne se DR blive 100 år, fordi den i forvejen er den ældste, aktive dameroklub i Europa.

"DR blev stiftet i september 1901, og der er en berlinsk klub, der er fra marts samme år, så den er teknisk set den ældste. Men det er ikke nogen aktiv roklub mere, jeg besøgte den for nogle år siden, og der sidder faktisk kun fem, seks ældre damer nede ved bådehuset og strikker. Jeg tror, de har holdt liv i klubben udelukkende for at have adgang til vandet. Det er der jo ikke for meget af i Berlin", mener hun.

I dag er der formelt ligestilling mellem mandlige og kvindelige roere. Kvinderne er med til internationale kaproninger; EM, VM og OL er ikke kun for mænd længere, og distancerne er de samme. Og så alligevel . . .

"Det er svært at sætte en finger på det, men på en eller anden måde synes jeg ikke, vi får samme respekt som mændene. Diskriminationen er nok ikke indeholdt i love og regler, den foregår mere på det følelsesmæssige og holdningsmæssige plan. Det er lidt lige som om, der bliver grinet af os bag vores ryg", siger Anette Mortensen.

"Jeg synes nu ikke, diskriminationen er slem mere, men det har den sandelig været til langt op i vor tid", siger Elinor Kisum. "Vi har måttet kæmpe bravt for at få samme bade faciliteter som mændene ved Bagsværd Sø, og i min formandstid hørte jeg engang til en generalforsamling i Københavns kredsen en herre-kaproer sige, efter vi havde diskuteret ungdoms- og damekaproning: Når dette er overstået, går vi til den RIGTIGE kaproning . . ."

Men dem, der har måttet kæmpe mest, var nu alligevel Johanne Fornæs og Ruth Heinze, som også gennem mange år var med i bestyrelsesarbejdet i Dansk Forening for Rosport, blandt andet i det særlige Dameudvalg. Det tog lang tid for de to at få kvinderne fast med på Bagsværd Sø. Og ved EM og VM. Vi skal helt hen til 1976 i Montreal,

før der for første gang er kvindelige roere med ved OL. Johanne Fornæs og Ruth Heinze var begge aktive for at få kvinderne ud i verden. Specielt gjorde de meget for nordisk dameroning, og det har de modtaget mange anerkendelser for.

"Men i 1956 var tiden alligevel løbet fra Johanne Fornæs, så det var godt for både hende og klubben, at hun valgte at gå som formand for DR", siger Elinor Kisum. "Hun havde svært ved at tage mentalitetsændringen hos medlemmerne og holdt stædigt fast ved den fysiske adskillelse mellem os og HR. Tænk, der var ikke alene plæneværk imellem, men også pigtråd – og det endda helt ud i vandet! Man fik en røffel, hvis man kiggede over plæneværket, og herrerne skulle ikke bryde sig om at lægge til ved vores bro. Men trods de nye tider, så blev Johanne Fornæs ved med at være medlem af DR til sin død i 1982".

Mentalitetsændringen var også svær for Ruth Heinze, selv om hun på ingen måde havde Johanne Fornæs' uforsonlige holdninger. Ruth Heinze var ifølge sin datter "en blid, men myndig kvinde og en virkelig god taler".

"Vores klubhus brændte i 1961, og det tog mange år, før vi fik et ordentligt nyt hus igen. Først i 1981 indviede vi det dejlige hus, vi har i dag, og det havde været så længe undervejs, at det var begyndt at tage på mor. Og så var hun ked af, at mange af medlemmerne var blevet så fortravlede, at de bare kom, klædte om, roede, klædte om igen og gik. Hun holdt meget af det sociale samvær, fællesskabet over en kop kaffe – alt det, der gør en klub til en klub.

Jeg er skam også ked af, at mange har så travlt, men det er jo forståeligt nok. Med mand, børn, hjem og arbejde er der vel ikke meget tid til at blive hængende hernede.

Da jeg efter lange overvejelser indvilligede i at blive formand efter mor, var det fordi, jeg gerne ville være med til at bevare traditionerne og stemningen i LDR, som jeg har været medlem af siden 1957. Og jeg synes, det er lykkes os ganske godt. Vi har det hyggeligt, vi holder vores hus pænt og rent og skiftes til at tage en tårn ved the- og kaffelavningen. Men jeg må sige, at nogle af de unge griner lidt af mig, når jeg engang imellem pointerer, at vi alle har en

DRs dobbeltsculler Hanne Petersen og Janne Vegner (Hallengren) fra slutningen af 60'erne - er i 80'erne velanskrevne ledere i DIFs forretningsudvalg (Hanne P.) og DFFR's hovedbestyrelse (Janne H.).

eller anden form for ansvar for, om potteplanterne nu også har vand nok", siger Anette Mortensen.

Vand til potteplanter - og eddike til kalkede brusere. Det er eksempler på, hvorfor damerne endnu i disse moderne tider forfægter retten til at være sig selv, have deres egne revirer.

Det har en praktisk og økonomisk betydning, at dameroklubberne består som selvstændige foreninger. I Lyngby

giver det større kommunalt tilskud end en fusion med mændene "ved siden af". Men det hænger også sammen med, at det altid er damerne, der skal "lægges sammen" med herrene, og ikke omvendt. Hvilket igen antyder, at damerne ikke føler, at de ville være ligeværdige partnere i en "fusion".

Og... hvordan skulle det gå med den rene, uforstyrrede "pigesnak", muligheden for at dyrke sporten og klublivet på egne betingelser? Hvordan skulle man fastholde historien og traditionen, livsstilen så at sige, hvis man opgav sit oprindelige grundlag?

Det er nok, at det i hverdagen tages for givet, at kvinderne tager sig af de praktiske ting. Forskellen på en dameroklub og en roklub, er også den lille forskel mellem potteplantevanding som medlemsopgave og kvindepligt!

TØA

Dame roning i Nordjylland

Det var øjensynligt et led i kvindefrigørelserne, at pigerne ville til at dyrke rosport. Da man ikke kunne gøre sig de helt store forhåbninger om at komme med i mændenes foreninger, og da mændene i vid udstrækning for at undgå dette hjalp damerne med at stifte deres egne klubber, blev der i perioden fra 1916 - 1941 stiftet ikke mindre end 7 dameroklubber i Jyllands nordkreds. Aalborg Dameroklub lagde for i 1916, herefter kom Løgstør Dameroklub i 1922, Hobro Dameroklub i 1932, Randers Dameroklub i 1934, Thisted Dameroklub i 1935, Viborg Dameroklub i 1937 og Skive Dameroklub sluttede af i 1941.

Disse 7 klubber kom fint i gang og havde, så vidt det fremgår af kredsformændenes arkivalier, en ret god aktivitet. De var som regel ledede af meget målbevidste kvinder, som forstod at markere pigernes specielle problemer både over for DFFR og myndighederne. Kvindernes indsats medførte blandt andet, at man oprettede dameudvalg til at varetage damernes sag i disse ellers mandsdominerede styrelser.

I en lang årrække varetog Karen Stoholm, Viborg Da-

meroklub, damerernes interesser i kredsbestyrelsen og en gennemlæsning af hendes beretninger fortæller om et rimeligt let job, som bestod i indsamling af statistiske oplysninger og viderebringelse af disse. Det er faktisk ikke lykkedes mig at finde en eneste regulær "damesag" i kredsens arkiver. I praksis fungerede Karen Stoholm også som en meget dygtig sekretær i kredsbestyrelsen.

Hvor der ikke blev stiftet rene dameroklubber, kom pigerne efterhånden med i de eksisterende klubber - uden problemer. Kombinationen fødte dog en vis skepsis hos visse ledere i dameroklubber. Og i 1955 foreslog de en lovændring, hvorefter kombinerede klubber med mindst ti kvindelige medlemmer skulle anmelde en kvinde blandt deres generalforsamlings-repræsentanter. Forslaget faldt.

I slutningen af tresserne opstod der tilsyneladende en stagnations- og tilbagegangsperiode og dette gik heller ikke dameroklubberne forbi. Man havde mange steder motivations- og lederproblemer, og man indså, at det var dobbeltarbejde, at skulle håndtere samme problemer i to nabohuse. Samtidigt var det svært at få ungdommen til at se det saliggørende i adskillelsespolitikken. Stort set var man sammen på alle andre tidspunkter, end når man roede. Mange forskellige samarbejdsmodeller og sammenslutningsplaner blev udviklet som indledning til ofte benhårde forhandlinger, som i de første tilfælde tog flere år.

GODT PARTI

Dameroklubberne udgjorde som regel et godt parti i de nye ægteskaber, idet man ofte havde et nyt og godt materiel, samt penge på bogen. Dette gjorde, at man kunne stille store krav til både faciliteter og vedtægter og ofte havde held til at få disse krav honoreret ved sammenslutningen. Det var således ikke ualmindeligt, at sammenslutningen medførte betydelige investeringer i klubhuse m.v.

Sammenlægningerne kom nu i hurtig rækkefølge efter hinanden, idet Løgstør lagde for i 1966, da dameroklubben ikke kunne finde nogen bestyrelse. I 1969 fulgte Skive og Thisted efter, og efter nogen tøven fulgte Randers, Viborg og Hobro omkring 1973.

Som et kuriosum fra disse sammenlægningsforhandlinger kan nævnes, at fru Ella Petersen ved Skive-sammenlutningen fik indføjet i Skive Roklubs vedtægter, at der altid mindst skulle være to piger i bestyrelsen. Som betaling måtte hun derfor gå med til at der så max. kunne være 4 piger i bestyrelsen (ud af ni). Disse regler blev man nødt til at ændre allerede to år senere, fordi der på generalforsamlingen blev valgt 6 piger til bestyrelsen!

I Viborg Roklub besatte pigerne formandsposten efter sammenslutningen, idet Viborg Dameroklubs sidste formand Conny Birch Andersen blev valgt.

Efter denne åreladning i dameroklubbernes rækker nedlagde man på kredsgeneralforsamlingen i 1973 dameudvalget og herefter har Aalborg Dameroklub været alene på "skansen". Det forlyder dog, at Aalborg Roklub og Aalborg Dameroklub efter mange års trolovelse har fået papir på hinanden, gennem en samarbejdsaftale omkring robassin og en helt ny træningshal.

På dette grundlag er det tankevækkende, at Dansk Idræts-Forbund i 1985 oprettede et kvindeidrætsudvalg og ansatte en kvindeidrætskonsulent på fuldtid!

JENS JENSEN

De to køns mødested

Det forblev ikke upåagtet, da kvinderne for godt 100 år siden gik til årene.

På Lolland Falster, hvor man var blandt de første med kvindelige rohold, skrev Folketidende den 4. juli 1886:

"Nu er også Kvinder begyndt at melde sig i Roklubber. . . Enhver der ønsker, at vor Land skal være rigt paa sunde, smukke Kvinder maa glæde sig over dette - især hvis det er Begyndelsen til Korsettets Bandlysning - dette Torturedskab, der er Skyld i, at den kvindelige Befolkning Sundhed og Styrke er mindre end Mændenes."

Med pigernes ankomst til klubben, skete der selvfølgelig det, der måtte ske, når de to køn mødes: sød musik opstår og par dannes. Det er naturens lov.

Det skal i den sammenhæng huskes, at moralen var en anden på dette tidspunkt. Det gode borgerskab så nok lidt

skeptisk til - lidt slet skjult forargelse og nogen bysladder blev det vel også til. Viktorianismen herskede stadig.

Men som den tidligere formand for Lolland-Falsterkredsen, W. Valeur-Jensen engang sagde:

"Det er da bedre, at de unge mennesker træffer hinanden i frisk luft i roklubben end på et dansegulv i et røgfyldt lokale, hvor pigen er majet ud for at tage sig så godt ud som muligt. I roklubben får den unge mand da lejlighed til at se pigen, som hun ser ud i såvel godt som dårligt vejr. Den pige, der ser lige så godt ud, og er lige så smilende og glad, når hun kommer ind fra en rotur i regnvejr (som i solskin) er nok ikke den ringeste livsledsager".

Men trods denne indstilling havde man langt ind i det 20. århundrede problemer i de blandede, såkaldte kombinerede klubber. For alt i verden måtte den offentlige moral ikke udfordres.

Begrebet kombinerede hold havde en noget anden betydning end i dag. Det var ikke tilladt mænd og kvinder at ro sammen på træningstur - og slet ikke på langtur. Var der tale om week-end-ture med overnatning i telt, kunne der ikke bevilges ture med samme bestemmelsessted ... Forældrene skulle med sindsro kunne lade deres unge døtre komme i roklubben i tillid til, at klubbens ledende mænd nok skulle passe på pigerne og deres dyd.

Sådan var de kombineredes klubbers problem, i hvert fald i Provinsen. Andre steder gik man mere rigoristisk til værks og dannede specielle dame-roklubber.

Ungdommen fandt dog ud af det, som ungdommen altid vil gøre. Og med tiden og ændrede moralbegreber ophævedes restriktionerne, så både DFfR og FISA i dag arrangerer fælles langture - og familieture, sådan som den nordjyske kredsformand Johs. Fischer allerede forslø det for 50 år siden.

Kampen for ligeberettigelse har krævet personligheder i dameroningen. Og dem har man haft i kvinder som frk. Johanne Fornæs og Ruth Heinze.

Om Johanne Fornæs, der måtte kæmpe hårdt med mændene for de reformer, hun ville have gennemført, sagde professor Knud Secher, DSR, engang, da han blev

Det gik ikke stille af, da Skjold i 1970 åbnede døren for dameroere.

gjort opmærksom på, at han havde været for hård ved hende i en debat: "Frk. Fornæs er ikke en dame, hinner er en institution."

Det faldt i Ruth Heinzes lod at konstatere, at man var nået så vidt, at dameudvalgets repræsentant i hovedbestyrelsen kunne undværes (i 1974). Sagens forkæmpere havde overfløddiggjort sig selv.

Ruth den første

Efter nogle år med DM i firer m. st. blev der i 1954 indført DM for damer i singlesculler. HKH Arveprinsesse Caroline Mathilde udsatte en flot pokal, der skulle vindes 5 gange for at blive ejendom.

Ruth Krag, dengang Larsen, fra Nykøbing F., havde i årets løb kæmpet hårdt med Molly fra Nyborg, og der var lagt op til en hård dyst på Sorø om, hvem af dem der skulle have det første DM og den første andel i pokalen.

Klubben havde købt en ny sculler til Ruth, og den fik hun om lørdagen i Sorø. Anton Nielsen fra Kerteminde, der havde bygget båden, trimmede den hele lørdag aften så den passede perfekt til Ruth, som vandt efter en hård kamp mod Molly. Derefter blev hun sammen med Koldings firer udtaget til at repræsentere DFfR ved de første EM for damer i Amsterdam. Selvom det ikke lykkedes for pigerne at komme frem til finalerne, gjorde de en hæderlig indsats, og Ruth fik fornøjelsen af at være den første dame, der blev kaldt ud til det første heat i det første EM for damer.

Efterhånden fik damerne mere og mere international rutine, og klarede sig efterhånden godt. Ruth var suveræn herhjemme og vandt DM fem år i træk, og dermed Arveprinsessens pokal til ejendom. I 1957 vandt hun også det uofficielle nordiske mesterskab (hendes søster Annlise

Larsen vandt i 1971 såvel DM som det nu officielle NM). En flot sportslig præstation, men det blev ikke ved det.

Ruth var i mellemtiden blevet gift med Franz Krag, og senere tog hun ledergerningen op. Hun og Franz havnede først i Ålborg og senere i Holbæk, og her fortsatte Ruth sin ledergerning. Det medførte, at hun blev valgt til kredsformand for Sjælland. Hun blev også her en foregangskvinde, for hun blev den første kvindelige kredsformand i DFfR og dermed et bevis på, at kvinderne havde opnået den fulde ligestilling i DFfR.

Ruth har såvel på det sportslige som på lederplan været en af de pionerer, som har medvirket til at føre dansk dameroning og dansk roning i almindelighed frem til det stadiet, den har i 100-året.

AAGE JENSEN

Fra en roklub-ejers brogede hverdag

Der var også kaproning i Thisted det år (1945). Jeg husker, at Knud Børge var gået i byen og havde glemt, at han havde bundproppen i lommen. Så da pigerne skulle ro var den gruelig gal, men et lyst hoved klarede sagen med en korkprop... Det var et meget godt damehold, klubben havde, men af en eller anden grund ville de til Mors i stedet for Thisted - styrmandsfejl?

I 1949 tog vi som sædvanlig lastbilen til kaproning i Løgstør, det var billigst. Beklageligvis syntes politiet ikke det samme. Da vi nåede Thisted, blev vi standset - lige uden for jernbanestationen. Der måtte være et bådehold bag i bilen, vi var godt 35 roere og bumlere. Vi fik at vide, at nu var det om at være hurtige, så vi kunne nå at komme med den berømte skinnebus Thisted-Fjerritslev-Ålborg... Det lykkedes efter at der var fremskaffet en ekstra skinnebus. Da politiet havde skrevet rapport, fik vi at vide, at det var uklogt at stoppe og samle folkene fra skinnebusen op før Fjerritslev. For på de kanter havde politifolkene en kollega, der var kendt for at stoppe alt og alle. Også det

lykkedes... Det skal tilføjes, at politiet havde fået en anmeldelse og derfor var nødt til at stoppe os i Thisted. De gjorde det på det behageligste sted, jernbanestationen.

Formanden Poul Larsen og jeg havde efterhånden af egen lomme betalt termin (på klubhuset) så mange gange, at vi i 1954 syntes det kunne være nok. Vi prøvede at afhænde det hele, hus og både, og havde kontakt med Thisted Roklub. Vi skulle have 4.500 kr. for at slippe skadesløst. Thisted kunne godt bruge bådene, men uden vederlag, og så blev Poul Larsen og jeg enige om at køre videre et stykke tid. Vi håbede stadig, det skulle blive bedre, men der gik ca. 13 år, før det begyndte at lysne. I den tid var der ingen, der havde lyst til at blive medlemmer af bestyrelsen. Når ordet generalforsamling blev nævnt, var vi mange gange alene, Poul Larsen og jeg. Først i 1963 efter at have købt og betalt en ny båd kontant - 6.300 kr. for Limfjorden - fik vi vort tilgodehavende. Selvfølgelig kunne vi have sagt: først vores penge, men da vi virkelig havde brug for en ny båd, og vi rigtig havde fået gang i klubben, mente vi begge, det var det rigtige, vi gjorde.

Jeg vil aldrig glemme Poul Larsen og hans familie, hustru og fem børn, for hans indsats - jeg var trods alt ene - uden dem havde der ingen roklub været.

POUL PEDERSEN
Vestervig Roklub

Frem og tilbage som FISA-medlem

DFfR, et af verdens ældste roforbund, var ikke med ved stiftelsen af FISA, Federation internationale des sociétés d'Aviron, i 1892. Faktisk skulle foreningen blive 40 år, før den i sommeren 1927 indmeldte sig i det internationale forbund.

Diskussioner og overvejelser om indmeldelse havde fundet sted flere gange, men først i Rudolph Schmidts formandsperiode tog man skridtet. Og kun som ekstraordinært medlem.

Ekstraordinære medlemmer modtog ikke Refusion af Rejseudgifter, de såkaldte kilometerpenge, ved deltagelse i europamesterskaberne. Det fordyrede naturligvis deltagelsen, men betød til gengæld, at man ikke var forpligtet til at arrangere EM. Det var netop denne bekostelige affære, der havde afholdt DFfR fra at melde sig ind i FISA tidligere.

Men blot tre år efter anså man sig stærk nok til at arrangere EM og ansøgte derfor om overgang til ordinært FISA-medlem. Hovedbestyrelsen regnede med, at den kunne skaffe den nødvendige garantikapital, inden det blev Danmarks tur til at være vært for EM. Såvidt kom det dog ikke, for allerede to år efter gik man igen over til ekstraordinært medlemsskab. Det hang helt præcist sammen med den devaluering af kronen, der blev foretaget af staten i 1932. På den baggrund turde DFfR ikke binde an med et EM.

Først efter krigen, omkring 1950, blev DFfR igen ordinært medlem af FISA - og dermed var grundlaget skabt for det første EM-arrangement på Bagsværd sø i 1953.

En roer fra landet

Hans Steen Marrebæk er 43 år, gift med Mona-Lisa - og far til fire dejlige børn, to af hvert køn. Familien bor på landet ved Vestervig i Thy, og driver gården Vejlgård med 170 tænder land, 70 sortbrogede malkekøer og et par hundrede fedesvin. Mona-Lisa har ved siden af et solcenter i Thisted.

Hans Steen Marrebæks altovervejende fritidsinteresse er rosport. Og det har den været, siden han i 1958 fik lov at følge en af sine fars karle til roning i Vestervig. Tilskueren Hans Steen roede en enkelt tur det år, og det fænge. Året efter blev det til flere ture og medlemsskab af Vestervig Roklub.

Allerede i den første sæson startede han som kaninroer ved flere stævner. På et hold, hvor de roede stærkt. Udskiftninger var der på holdet, men Hans Steen roede både to og fire års inrigger, når man var ude til stævner, og

Hans Steen Marrebæk

det var de tit. Det gav mange dejlige bekendtskaber, og det gjorde Vestervig kendt.

Hans Steen Marrebæk tjente i sine første ro-år hjemme på sin fars gård. Det gav ham lidt mere frie hænder end de fleste, som ikke har et "otte til fire"-job. Ofte vinkede roerne farvel til beboerne i Vestervig lørdag morgen for først at vende hjem med lastbilen, der bar roere, båd og to rækker lænestole på ladet, søndag aften. De kom hinden ved på de ture, og med tiden måtte lastbilen erstattes med en bus, så venner og familie kunne være med, når Vestervig-roerne skulle ud på tur.

Hans Steen Marbæk var med til at vinde Vestervig Roklubs første danske mesterskab - i fire års inrigger på Sorø sø i 1965.

- Der var ti deltagende hold, men det var bare vores dag. Jeg kan endnu høre Gunnar Nu's begejstrede stemme i æteren, da han meddelte en stor dag for en lille klub.

- Senere var jeg med til at vinde DM i to års inrigger i 1967 og 69. Især det sidste husker vi ganske tydeligt. Det var på Haderselv Dam, og efter sejren skulle vi selvfølgelig ind til 'slingersen' og modtage medaljerne. Stor var vores overraskelse, da Kong Frederik personligt kom ned og gratulerede os. Selv om vi begge havde været gardister, var det en oplevelse, vi nok aldrig glemmer.

- I de 28 år jeg har været medlem af Vestervig Roklub, heraf 21 år i bestyrelsen, har jeg fået forbindelser og venskaber, som jeg ikke for noget ville undvære. Der hersker ingen tvivl om, at roning trives på landet. Kun ville det være ideelt, hvis hele familien roede. Men hos os er det kun drengene, pigerne går op i hestesport, og det kan knibe med at nå at interessere sig tilstrækkeligt for begge sportsgrene. Men forhåbentlig kommer jeg til at efterleve mottoet: en gang roer, altid roer.

Det første ro-center

Et samspil af tilfældigheder førte i 1982 til stiftelsen af Træningscenter Nord. Ideen, der var en forløber for lignende tiltag andre steder i landet, gik ud på at samle roere fra forskellige klubber - og gennem samarbejde og koordination at højne standarden blandt områdets kaproere.

'Forhoppet' var et samarbejde mellem Holstebro og Viborg Roklub, der var indgået i 1981 på initiativ af Hans Jørgen Krath og Lars Larsen. Man besluttede at se bort fra kredsskellene og invitere Århus og Silkeborg med - under navnet Midtjysk Union. I forvejen var der en opdeling af sydjysk kreds' kaproningsaktiviteter, idet de sydligste klubber deltog i Fynskredsens arrangementer.

Kort tid efter meldte Aalborg Roklub sig som deltager, og derved fik man den opdeling af centergrænserne, som vi har i 1987, hvor "T.C. Nord" udgøres af klubberne i Nordjylland, Ringkøbing, Viborg og Århus amter.

På samme tidspunkt kom regeringens betænkning om eliteidræt. Sammen med kredsens kaproningsudvalg tog den daværende kredsformand Anton Christoffersen initiativ til, at Nordjylland skulle komme først med en plan, der kunne passes ind i det nye "Dantop" (i dag Team Danmark). Der blev indkaldt til stiftende generalforsamling, og man oprettede centeret efter en model lavet af Dansk Røtrænersammenslutnings formand Mogens Pedersen, Kolding. Med fire regionalcentre og et hovedcenter passede den til fremtidsplanerne for eliteidrætten.

Fra den første Thor Otter Cup i Randers i 1982.

SUCCES

Når centret fra starten blev en succes, er der efter min vurdering to hovedårsager:

Børge Jensen, Holstebro, var netop trådt tilbage som klubformand - og han påtog sig hvervet som team manager.

Aalborg Roklubs træner Bjarne Petersen tog initiativ til vor første kombination. Målet var udtagelse til junior-VM, og det blev nået, da holdet i 1983 besatte 5. pladsen i VM.

Da succes afhænger af, hvordan man får startet tingene, må vi sige, at vi fik en ønskestart. Især fordi, der medvirkede nogle meget aktive ledere og trænere i centret.

Resultatmæssigt har T.C. Nord fået udtaget hold til repræsentative opgaver hvert år siden 1983.

Resultaterne er:

1983: Junior-VM, drenge, 4X, 5. plads

1984: Junior-VM, drenge, 4X, 8. plads

1985: Senior B Masters, herrer, 4X, 8. plads

1986: Junior VM, drenge, 4X (kombineret med København), 4. plads.

Junior VM, piger, 4X (kombineret med Team Sydvest), 6. plads.

Senior B Masters, herrer, 2X, 8. plads.

Junior NM, piger og drenge i 4X, begge vindere.

Centrets klubber har ved DM vundet flere titler til deres foreninger. Det er for mig klart bevis på, at centerarbejdet har højnet standarden blandt de nord- og midtjyske Karpere - og deres trænere.

LARS LARSEN

Otter Cup i Randers

Som en mellem ting mellem en ugle i en robåd, et skævt hjørnespark der giver mål i en fodboldkamp og et vulkanudbrud på Sicilien blev ideen Thor-otter-cup undfanget i begyndelsen af 1980'erne.

I 1982-83-84 satte en halv snes ottere hinanden stævne på Randers Fjord den første lørdag i maj.

De naturgivne betingelser med mulighed for at ro en halv snes km på roligt vand var den første betingelse for ideen. Dernæst var lokale og andre sponsorer, der var med på ideen den næste betingelse.

Blandt deltagerne var den engelske Oxford-otter, den hedengangne Danmarks-otter og vor VM-letvægtsotter, der i de år vandt guld og to gange bronze ved VM.

Otter-cup blev siden udlånt til København, men måske genopstår den som fugl Phønix i Randers. Den lokale opbakning er til stede.

FINN VANGSØ

Kaj Munk, Aalborg.

Hvad roningen gav en erhvervsmand

Når spørgsmålet - hvad har roning betydet for dig som erhvervsmand? - skal besvares, kan det være både ri-

meligt og bekvemt at mindes de kloge ord om at "glemme med omtanke og huske med tolerance."

Jeg skal ikke frasige mig at have brugt ro-forbindelser i forretnings-sammenhæng. Men jeg har aldrig misbrugt dem. Ved et par lejligheder har jeg siddet ved forhandlingsbordet med roere uden at vide det, men når vi under mødet har fundet ud af den fælles fritidsinteresse, har det været lettere at forstå hinanden og finde frem til rimelige løsninger.

Enhver erhvervsmand ved, hvilken betydning det har at føle sig i form fysisk – det gælder omgangen med andre som ved langvarige, trættende møder. Erhvervede egenskaber som udholdenhed, stædighed og en god portion viljestyrke tilskriver jeg mit liv som aktiv roer . . . Det burde være en pligt for alle at vedligeholde et nedarvet godt helbred.

Jeg har haft – og har stadig – den lykke dagligt at tilbringe et par timer i roklubben med de samme 10-15 pragtfulde kammerater. En flok, som repræsenterer næsten hele det sociale spekter. I omgangen med disse mennesker lærer man at respektere andres holdninger og meninger, og det har været en ballast i den daglige omgang med medarbejdere.

Jeg havde den lykke i mine yngre dage at sidde i ledelsen for Aalborg Roklub. I den årrække lærte jeg mange ledelsesmæssige færdigheder, som senere kom mig til gavn som erhvervsleder.

Sammenfattende kan jeg sige: "Det er de lange, seje tag som i sidste ende giver båd længder."

KAJ MUNK

Roerne og frihedskampen

Det er formentlig få roklubber i landet, der ikke har et minde om kammerater, der faldt i kampen mod den tyske besættelsesmagt fra 1940-45. At der blandt frihedskæmperne var mange roere, er sandsynligvis en konsekvens af,

Langelinjeklubberne Skjold, DFDS og Glimt blev den 5. april 1944 schalburgetret. Ialt blev 21 roklubber ramt af krigen, og over 50 roere mistede livet i kampen for friheden.

at roklubben både talte mange unge og en stor del akademikere. Set i historisk perspektiv har de ofte reageret først og mest radikalt mod diktaturers overgreb.

Denne beretning fra Randers Roklub giver et eksempel på situationen:

"Ved et tilfælde havde formanden, læge Svend Thorup Pedersen, berammet et bestyrelsesmøde den 9. april 1940, hvor linjerne for de kommende års arbejde skulle lægges og en medlemsagitation sættes i gang.

Thorup Pedersen lod sig ikke forstyrre af tyskerne, og trods travlhed rundt om i hjemmene med mørklægningsgardiner insisterede formanden på, at mødet alligevel skulle afholdes, og samtlige bestyrelsesmedlemmer fulgte opfordringen.

Her i Thorup Pedersens daværende lejlighed, Torvegade 12, lige over for hotel "Randers" kunne bestyrelsen ikke undgå at høre støvletramp og højroret råb, da tyskerne indlogerede sig på hotellet. Under indtryk af denne militærmagts påtrængenhed blev sikkert den første spire lagt til klubbens næsten 100 pct. aktive medvirken i mod-

standskampen, en medvirken som kom til at sætte sig dybe og smertelige spor.

Allerede i 1943 måtte Thorup Pedersen "gå under jorden" og rejste til Sverige, og kort efter arresterede tyskerne tre af vore aktive medlemmer, Oluf Kroer, Sven Johannesen og Kai Hoff, der bl.a. havde deltaget i sprængningen af Langaa-broerne.

Kai Hoff blev skudt under flugtforsøg under et forhør på Thorsgades kaserne, men Kroer og Johannesen blev dømt til døden og henrettet 2. december 1943."

Efter krigen opsattes en smuk mindetavle over de tre, som også senere kom til at give navn til tre nye både.

Beretningen fra Randers Roklubs 70 års jubilæumsskrift i 1967 fortæller, at andre medlemmer tog kampen op.

"... det kan nu oplyses, at der på et vist tidspunkt var fyldt med våben og sprængstof i klubben, nok til at sprænge store dele af havneterrænet i luften. Under ledelse af rochefen blev dette sprængstof gjort klar til anvendelse af sprængning af samtlige jernbaneforbindelser til Randers."

Tyskerne kom på sporet af grupperne, og lederen havnede i tysk KZ-lejr, mens andre nåede til Sverige og sluttede sig Den danske Brigade. Men aktiviteten førte til hævnaktioner mod roklubberne, såkaldt schauburtage. I jubilæumsskriftet hedder det:

”En dag fik daværende rochef Bjørnbak en anonym opringning med et vink om, at roklubben i den kommende nat ville blive schalburgteret. Under indtryk af, at nabo-klubben, Silkeborg Roklub, natten før var blevet sprængt i luften og fuldstændig nedbrændt, turde Bjørnbak ikke ignorere telefonopringningen, og sammen med 5 håndfaste roammerater, godt udstyret med revolvere og maskinpistoler forskansede man sig i bådehuset. Om schalburgfolkene blev klar over, at der ventede dem en varm modtagelse, eller opringningen var en grov spøg er sikkert aldrig blevet opklaret, men i hvert fald skete der intet den nat.”

Ungdommen kom sidst

I betragtning af, at idræt i udpræget grad har været en beskæftigelse for ungdommen, er det bemærkelsesværdigt, at ungdomsrøningen er ”en af de sidste opgaver, som dansk rosport har taget op,” som DFfRs tidligere formand, Vagn Jensen skrev i 50-års jubilæumsskriftet i 1937.

Vagn Jensen forklarer selv ”det underlige” med, at rosportens rivende udvikling gennem de første fire-fem årtier, helt og fuldt optog de mænd, ”som kunne og vel også havde haft lyst til at arbejde med ungdomssagen.

Først i 1929 lægges grunden til den organiserede ungdomsrøning, da Erik Simonsen på Kviks generalforsamling fremsætter forslag om at organisere en ungdomsafdeling i foreningen. Samme Simonsen, der af Vagn Jensen betegnes som den danske ungdomrønings fader, holdt i 1933 et ”fortrinligt instruktivt og agitatorisk foredrag om ungdomsrøning på instruktørkursen i Ollerup. Ved den lejlighed blev det fremhævet, at 21 klubber havde indført ungdomsrøning. Det drejede sig om 278 unge, fremgik det af DFfRs statistik, der i 1933 første gang nævnedes ungdomsroerne.

Men man skulle altså frem til 1947, før der blev oprettet et egentligt ungdomsudvalg i DFfR med Bagsværds utrættelige Sven Balschmidt som første formand.

Tilfældighedens præg er dog ikke ensbetydende med, at der ikke havde eksisteret ungdomsrøning i klubberne tidligere. Så tidligt som i 1888-90 dukker de første drengeroere op.

En af DFfRs gamle store ledere, generallæge Emanuel Saugmann fortæller i Kviks årsskrift fra 1935 om sin tid i Nykøbing F. latinskolens roklub ”Hal ud”.

”... Vort bådehus lå på Mester Benzons Plads i nærheden af den store roklub. Vi havde kun en båd, en svær 4-årrers inrigger med faste sæder. Det var en tung kammerat. Hvor måtte vi små drenge ikke slæbe, når den skulle sættes

i vandet. På tofterne var der for at skåne halerne anbragt et stykke lammeskind, men sikken hale, man alligevel kunne få, når man havde været på heldagstur med ”Hal-ud”. Det var af den slags, som tvang en til de følgende nætter at sove liggende på maven.

Mini-røning i Aalborg

Der siges af og til ”Der er intet nyt under solen”. Det kunne man passende sige om Aalborg Roklub, idet generalforsamlingen den 3. april 1903 vedtager at lade Latinskolens elever få adgang til røning ved om eftermiddagen, at lade dem benytte klubbens bådemateriel. Kontingentet sættes meget lavt. I 1909 får man en henvendelse om at op-

tage 4 drenge. De kunne ikke blive medlemmer, men måtte betale 18 kroner for sæsonen, da de stadig skulle have lærer.

Roning for mindreårige har længe været brugt i udlandet, men omkring 1979 fik den daværende næstformands hustru Jette den idé, at klubben burde tage børneroning op.

Som sagt, så gjort. Planlægning, målsætning, økonomi, udførelse. Drenge fra 10-års alderen skulle ro i dertil byggede både. Bådebygger Jørgen Andersen bygger to små cravel 4'ere som kan roes dobbelt eller enkelt. Bådene kan betegnes som mini gig firere.

Med velvillig støtte fra Provinsbanken, Karolines Fond og DFfR blev den første båd døbt ved standerhejsningen i 1982 og den næste i 1984.

Bådene der er beregnet til ca. 70 kg på styrmandssædet har vist sig særdeles gode roteknisk og sødygtige. Omkring 14-års alderen bliver drengene for store til mini bådene, de flytter så over til det gængse materiel.

Afdelingen bliver holdt på et antal af ca. 20, med opdeling i hold på otte. Det er, hvad man kan overse. Så længe man er mini-roer frigives man ikke, men får stadig oplæring og vejledning af voksne ledere. Når vejret tillader det, undervises mini-roerne i single sculler.

Som tiden er gået, har der vist sig en betydelig gennemsvining. Der er således ingen drenge tilbage fra starten i 1982.

En afdeling af så små roere, kræver betydelig opmærksomhed, velvilje og indsats af klubben og i særdeleshed af lederne. Helt så let som det er fremstillet her, gik det ikke.

Forberedelserne tog et par år med undersøgelser, beregninger og studieture. De blev af Ole Jensen ledet og drevet med ildhu og tro på ideen, til bådene lå på vandet.

FRANK PEDERSEN

Ungdoms-glimt fra de sidste 25 år

I 1962 havde 112 af DFfRs 143 klubber ungdomsafdelinger. I jubilæumsåret 1987 har 122 af 132 klubber ungdomsroning (indtil 17 år) på programmet.

Antallet af ungdomsroere har i 1980'erne ligget på et gennemsnit omkring 4000.

Det første egentlige ungdomslederkursus blev holdt i 1955, siden er uddannelsen sat mere i system.

Landsungdomsudvalget afholdt fra 1974-82 årlige træningslejre for junior-kaproere. Da behovet for intensiv træning i en sommerferieuge blev opfyldt af lokale arrangementer, stoppede landslejrene.

I 1977 så "Scullercup" dagens lys. Det er en landsdækkende ungdomsturnering med indledende løb i kredsen og finaler på Bagsværd sø i forbindelse med Skolekaproningen. Hovedpræmien er en singlesculler købt for midler fra Krista og Viggo Petersens fond. Den vindes efter vægtet lodtrækning mellem alle deltagende finalehold.

Fra 1966-70 holdt Landsungdomsudvalget hvert år pigetur og drengetur for de ældste ungdomsroere. De stoppede, da deltagelsen blev for ringe.

Søgningen til landslejrene, der blev startet i 1949 af S.N. Heilbo, var midt i 70'erne så stor, at landslangturen blev genindført som aflastning. Senest er turene blevet fælles for drenge og piger, og erfaringen har vist, at ungdomsroere i dag sagtens kan klare dagsmarcher på 30-40 km.

JYTTE VODSTRUP

Helt i bund

Dansk Forening for Rosport fik straks fra starten den 15. januar 1887 god tilslutning. 13 klubber gik umiddelbart ind i DFfR, og inden det første år var omme talte centralorganisationen 20 klubber.

Bunden nåede DFfR ti år senere, da man som konsekvens af "den jyske rokrig" stod tilbage i 1897 med 12 klubber! Heraf førte Præstø Roklub en hensygnende tilværelse - og Københavns Roklub var i 10-året tæt på at melde sig ud efter en konflikt med bestyrelsen.

Forsoningens mand var DFfRs anden formand Anders Hvass, der i foråret 1898 genskabte kontakten til Centralforeningen af jyske klubber. På generalforsamlingen i foråret 1899 meldte seks jyske klubber, Aarhus, Aalborg, Silkeborg, Horsens - samt Randers og Kolding sig ind i DFfR.

Kort og godt

DFfR oprettede eget sekretariat i 1925 - med løjtnant P.W. Ernst som den første leder. Ved hans død i 1933 overtog overofficiant Søren Nielsen Heilbo opgaven, som han varetog med stor dygtighed og energi i godt 30 år. I mange år stod Heilbo i spidsen for instruktøruddannelsen og uddannede hundreder af ro-lærere. K.R.s Ernst Schmidt, som i tre årtier havde været en skattet leder inden for langturstroningen, blev DFfRs tredje sekretariatsleder. En kompetent leder af kontoret i Vester Voldgade, der gav organisationen DFfR et ansigt udadtil i 60'erne og 70'erne. Ernst Schmidt blev udnævnt til æresmedlem for 52 års aktiv indsats for rosporten, da han 1982 gik på pension. I en kort periode fungerede Solveig Madsen, og da hun rejste til Italien blev Stig Fischer Bjerregaard sekretariatsleder. Det blev hans opgave i 1986 at flytte sekretariatet fra Vester Voldgade til huset på Skovalleen ved Bagsværd sø, som DFfR havde erhvervet af Gladsaxe Kommune for en krone.

DFfR begyndte i 1923 at udsende bladet RONING, der er udkommet fast lige siden. I de forløbne 64 år har 16 redaktører varetaget opgaven med at redigere og skrive bladet.

Lidt som Oxford og Cambridge...

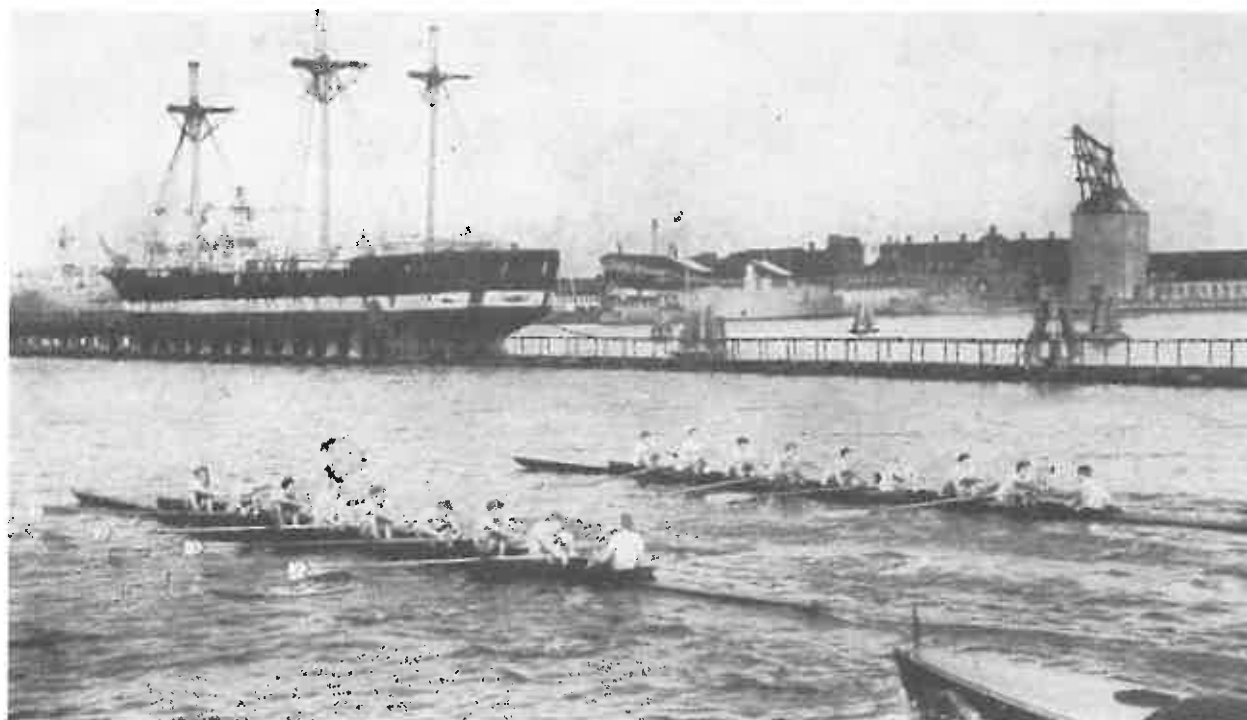
"Jeg var en lang, opløben, bleg student fra Hjørring, da jeg kom til København og blev meldt ind i DSR, Danske Studerendes Roklub. Det var en af de få muligheder for studerende ved Københavns Universitet til at komme ud i naturen - og, ja, så var det sådan set datidens form for bodybuilding. Da jeg i 1942 flyttede til Århus, besluttede jeg mig for at skabe en studenter-roklub dér i lighed med DSR, eventuelt en filial", fortæller stifteren af Århus Studenter Roklub, statsautoriseret revisor Otto Bjerrum.

"Men den daværende direktør i Dansk Idræts Forbund, Axel Lundqvist, var en klog mand, og han sagde med det samme: "Det går aldrig, at jyder skal være en aflægger af en københavnsk klub. I må hellere stifte den som en selvstændig klub fra starten, så skal vi nok støtte jer", forsikrede han. Også DSR hjalp os meget i starten med både, andet materiel og gode råd", siger Otto Bjerrum.

Pengene skaffede Otto Bjerrum ved at henvende sig til det århusianske erhvervsliv på fint hvidt brevpapir med nydeligt blåt tryk i toppen: "Protektor Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik". Den diskrete, royale hentydning åbnede for personligt foretræde hos direktørerne, og så var det mere eller mindre om at tale sig til resten.

"En af mine bagtanker med at oprette en studenterklub i Århus var sådan set at indstifte en årlig kaproningsdyst mellem København og Århus. Lidt ligesom Oxford og Cambridge, tror jeg nok, jeg tænkte", ler Otto Bjerrum. Men der skulle gå nogen tid, før klubben kom til at dyste for alvor med københavnerne og vise sit splinternye bådehus frem. Der var en krig igang.

Anden Verdenskrig var både et godt og et skidt tidspunkt at starte en roklub på. Godt, fordi alle tænkte nationalt, og derfor var det måske lidt lettere at finde penge til klubben - skidt, fordi man kun måtte færdes på ganske bestemte, afgrænsede arealer under krigen og derfor havde

Studenterkaproningen København contra Århus i 1953, hvor 50.000 tilskuere så københavnerne vinde.

det største besvær med at få arrangeret kaproninger i Århus Havn. Som Otto Bjerrum i dag siger: "Til sidst opgav vi og satte simpelthen bådene ud i en lade - også for at de ikke skulle blive ødelagt. Dé blev de stående til 1945 og i 46 havde vi så den første, rigtige match mod københavnerne".

"Den foregik, som i de følgende år, under megen festivitas. Dagbladet Politiken indstiftede den vandrede sølvfakkel, og Århus Stiftstidende støttede økonomisk, hver gang Århus arrangerede. Så foregik det i havnen, og i tilknytning til kaproningen arrangerede vi flyveropvisninger, faldskærmsudspring, dykkerkonkurrencer, ja, det skiftede lidt, men altid noget festligt. Og så var der altid et orkester. Dommerne var de to rektorer fra universiteterne. Jeg husker især noble rektor H. N. Hansen fra Københavns Universitet, der engang stod og var lige ved at blive

blæst væk i den rasende septemberstorm, men han blev på sin ensomme post ved målet, fin, ældre herre, som han var og dømte løbet færdigt. Det var tit, vejret ikke var med os, og når det blæste så meget som den dag, måtte vi simpelthen kære en båd, der ikke kæntrede, som vinder, og give mere eller mindre pokker i tider og rekorder", fortæller Otto Bjerrum.

På sådanne dage var der ikke mange tilskuere, og i det hele taget mener Otto Bjerrum, at publikum aldrig har overrendt rostævnerne her i Danmark.

"Bevares, der kom da generelt mange flere dengang, end der kommer i dag, men der var jo heller ikke så mange fritidstilbud som i dag. Roning har aldrig været en af de store publikumsmagneter", siger han.

Til gengæld fejlede medlemstallet ikke noget. Allerede fra starten var der ca. 75 medlemmer, selv om der næppe

ialt var 1000 studerende ved Århus Universitet. Det må siges at være flot.

"Senere kom der medlemmer fra Handelshøjskolen og Tandlægehøjskolen. Efterhånden gik man mindre og mindre op i, om folk var fra Universitetet (i begyndelsen havde klubben især mange jurister og økonomer i bådene), og efterhånden kom der også flere og flere uden studenterhue. I reglerne stod, at højst fem procent af medlemmerne måtte være ikke-studenter, men det gik man stille og roligt udenom. Reglen var vel kommet med på grund af lidt akademiske, fine fornemmelser", siger Otto Bjerrum.

Hverdagen var anderledes praktisk indrettet. Klubhuset lå lige ved siden af arbejdernes klub, ARA, og hvis studenterne manglede en mand til en firer, hentede man ganske simpelt én hos arbejderne. "Finere var det da heller ikke", siger Otto Bjerrum.

Men studenternes roklub forstod at holde på formerne i de dage. Skrappe reglementer, nydelige klubjakker og pligtfølelse over for den årlige klargøring af bådene. Og KUN mandlige medlemmer.

"Da de for alvor begyndte at tale om at få kvinder ind i klubben, mente jeg nok, min tid var ved at være forbi. Jeg var imod det, dengang som nu, for min holdning er, at i en båd skal man kunne sige og gøre, hvad man vil, og det kan man som mand nu engang ikke, når der er kvinder til stede. Men flertallet var ved at vende til fordel for kvinderne, og så - sammenholdt med andre grunde - ville jeg hellere overlade pladsen til en anden", siger Otto Bjerrum.

Det var i 1965. Formandsskiftet var ganske uddramatisk; ny formand blev den tidligere kaproer i Århus Roklub, professor dr. jur. Carl Aage Nørgaard, som havde motionsroet i Århus Studenter Roklub i mere end ti år på det tidspunkt.

"Så længe jeg kunne huske tilbage i min tid i klubben, havde man diskuteret, om der skulle kvinder med eller ej. Hvert år på generalforsamlingen blev emnet taget op, og veltalende tilhængere og modstandere argumenterede det bedste, de havde lært. Det var en skæg forestilling, der

altid endte med sejr til modstanderne", fortæller Carl Aage Nørgaard.

Modstanderne havde nemlig et effektivt våben, det senere så berømte: "Ikke noget dametoilet". Men med klubbens 25-års jubilæum i 1967 faldt det argument, for der blev nemlig samlet ind til et nyt klubhus, og for 100.000 kroner kunne der også blive til toilet og omklædningsrum til damerne.

"I 1970 var der dermed kvinder i klubben, og det betød, at vi var 300 medlemmer og på det tidspunkt den største roklub uden for København. Det var vi meget stolte af", siger Carl Aage Nørgaard.

Han startede sin rokarriere som 18-årig i 1942, "fordi min far nok mente, det var noget for mig, og det var det da". I en årrække var han konkurrenceroer i Århus Roklubs diverse firere og ottere og i '47 var han med i den danske otter, der vandt Nordisk Mesterskab. Intet under, at Århus Studenter Roklub var glad for at få ham som forstærkning mod københavnernes, da han skiftede klub i 1952.

"Men ironisk nok har jeg aldrig været med til at vinde en af de årlige matcher. Da Århus vandt pokalen for første gang i 1954, sad jeg på grund af mit arbejde i Strassbourg, og mine kammerater grinede godt af mig, da jeg kom hjem", fortæller Carl Aage Nørgaard.

Han gik af som formand i 1972, fordi hans arbejde krævede mere og mere tid. Efterhånden er han udenlands mindst fire måneder om året på grund af sit arbejde som præsident for den europæiske Menneskerettighedskommission. Han har det tilfælles med Otto Bjerrum, at det er mange år siden, han sidst har siddet i en robåd. Og de er begge sikre på, at de sagtens kunne tage en rotur i morgen. Den slags glemmer man ikke. Otto Bjerrum: "Roning er en virus"

Tid og stil

Damernes Roklubs succes ved jubilæums-OL i Athen 1906 (se afsnittet De første år) kunne ikke følges op herhjemme.

Der var ingen konkurrenter. I 1907 roede D.R. alene over banen, men fik ikke præmien, for maksimumtiden var fastsat til 6,00 minutter, og D.R. brugte 6,07,5. "Damernes roning var smuk og stilfuld, men farten var lovlig ringe."

1908 gav endelig en modstander: Nyk. F. i Næstved, men tre andre steder det år måtte D.R.s damer igen gå alene over banen (København, Randers og Hålsingborg). Da det samme skete for to D.R.-både i Vejle 1911 opgav man den dyre propaganda.

I 1915 prøvede DfFR for at højne interessen at lave handicapløb mellem damer og herrer. Det hjalp ikke!

Den fremgang, der kom efter 1. verdenskrig, kaldte igen på konkurrencer, men pressens dom var hård "Uskønt og ukvindeligt," læste man - og så lagde man vægt på det smukke.

Løsningen blev "stilkonkurrencer." Tidtagningen blev opgivet, og præmien tilfaldt båden med smukkeste stil.

Damerne var glade - dengang. Publikum gad bare ikke se på det, og pressen gad ikke skrive om det, og så blev damerne kede af det igen.

Et kompromis blev fundet fra 1933: Maksimalt 26 tag i minuttet. Det skulle gi' konkurrence på tid, men samtidigt mulighed for at bevare det smukke. Utilfredshed var der, men man prøvede igen 1934, og så gik det helt galt.

På Bagsværd sø 15. juli var der for første gang international deltagelse. To hold fra Oslo kvindelige Roklub imod tre danske både. De norske både blev nr. 4 og 5 - men fik 1. og 2. præmie.

Forklaringen: De norske piger havde holdt sig til de foreskrevne 26 tag i minuttet (og kom langt bagefter). De tre danske havde overskredet - Nyk. F., der vandt med flere længder - havde roet med 26½ tag i minuttet!!

Fra 1935 blev enhver restriktion ophævet.

Nogen skal jo gøre det

"Send mig et par ord, så skal jeg se på det."

Den sentens er karakteristisk for Gudmund Schack. Og for utallige roere har den været mere end et svar på en bøn om støtte. Den har været et løfte om en hjælpende hånd, uden hvilket mangt og meget i dansk rosport aldrig havde ladet sig gøre.

Egentlig er det lidt fattigt blot at fremhæve et menneske for dets evne til at skaffe midler til en pengesvag idræt. For Gudmund Schack har, som også andre af rosportens mæcener, ydet idrætten en indsats, der ikke kan gøres op i penge. "Idrættens tjener" har han kaldt sig selv. Det turde være et "understatement," men det harmonerer med den beskedenhed og diskretion, som er typisk for Schack. Han har aldrig ført sig frem, selv om han som formand for Dansk Idræts-Forbund (1962-69) og olympisk komite har beklædt idrættens højeste lederposter. "Nogen skulle jo gøre lederarbejdet, og når de ikke kunne finde andre, blev det mig," som han siger.

Gudmund Schack (f. 17.6.1898) kommer fra Fredericia, hvor han som 18-årig blev medlem af roklubben. Året efter, kom han til DM, da en mand på klubbens 2-års inrigger var blevet syg. "Vi vandt ikke, men siden har jeg ikke brudt mig om 2-års inrigger. Det er en slavebåd, men

Gudmund Schack, rosportens store støtte, har også haft tæt forbindelse til kongehuset. Her er Schack (3-åren) på tur med daværende kronprins Frederik (2-åren) - den senere kong Frederik den 9., der døde i 1972.

udmærket til langtursroning. Militærtjenesten førte Schack til København og derfra til en læretid i tekstilfirmaet Bloch og Andresen, som havde flyttet hovedkontoret fra Fredericia til København. Det var dette firmas ingeniør H. Kejser, der fik Schack i gang med at ro igen - i DSR. Få år efter var han kaproningsleder. Og i den periode fik han den engelske sculler-verdensmester Ernest Barry over som træner. "Dengang kunne man som kaproningschef tillade sig at nægte kaproerne at gå i Tivoli - eller gå med en pige i hånden efter 10 om aftenen. Og det rettede de sig efter."

Fra 1924 til 1955 var Schack kasserer og næstformand i DSR, og i praksis den, der "kørte" klubben - samtidig med, at han opbyggede sit eget firma i tekstilbranchen. Han har engang sat alt inventaret i sit hjem - med klaver - i pant for at DSR kunne få et banklån til en week-end hytte i Nivå. Han var med til at "finde" Bagsværd sø og talsmand for, at Københavns-kredsen købte Søpavillonen med luftgrynger og keglebaner. "Det bliver kredsens alderdomsunderstøttelse," var Schack's argument til dem, der mente, at det var for dyrt. Tiden, der fulgte med Regattapavillonen, skulle vise rigtigheden i Schacks argument.

Da DSR i slutningen af 30'erne byggede sit nuværende hus i Svanemøllen, sad Schack som kasserer i byg-

geudvalget. Den første regning, a conto, kom fra mureren og lød på 60.000 kr.

"Det kommer for så vidt ikke os ved, det er Dem, der er kasserer", sagde byggeudvalgets formand, ingeniør Ree.

"Jeg turde ikke sige noget, men næste dag lå der en check på 60.000 kr. på mit bord med venlig hilsen fra ingeniør Ree. Det er ham, der er skyld i det hele. Uden ingeniør Ree ingen DSR. Ikke alene betalte han 320.000 af de 330.000 kr., som klubhuset kostede. Men samtidig med, at vi glædede os over, at det stod færdigt, sagde jeg: "Hvordan får vi råd til at have huset?" Hvorpå Ree, der var ungkarl, satte sig ned og lavede Rees legat. Han testamenterede hele sin formue til DSR."

Det kan ikke opgøres, hvor mange penge amatørlederen par excellence Gudmund Schack gennem årene har skaffet dansk roning. Men to synspunkter har været bærende: "Det gør ikke noget, at man skal ud med tiggerstaven, blot man tigger til andre". Og... "folk, der gør en indsats, vil jeg godt give en hånd".

Og det har han så gjort denne utrættelige gentleman, der stadig ror en god time hver tirsdag med gamle DSR-kammerater.

SA

Sidste mand lukker og slukker

Dengang i tresserne, hvor alt skulle være af plastic, begyndte man også at lave kaproningsbåde af plastic. Det er man stort set holdt op med i dag, og i stedet har det smukke, lette og vejrbestandige cedertræ fået sin renaissance. Men nu er der til gengæld kun én mand tilbage herhjemme, der kan lave de slanke outriggere af cedertræ: Henry Larsen, Køge, som selv er gammel kaproer og træner, ejer Skandinaviens sidste outriggerværft.

Der er ikke flere ansatte på værftet, den 70-årige mester går alene nu og arbejder mellem skruetvinger, cedertræ og kobbersøm.

"Selvfølgelig synes jeg, det er en skam, at der ikke er nogen til at overtage, også for håndværkets skyld, men når der nu ikke er nogen, der har vist interesse for at blive min efterfølger... Man kan jo ikke tvinge folk, vel?", siger Henry Larsen usentimentalt.

Personligt har han mest ondt af klubberne: "Det bliver hårdt og dyrt for dem, når de skal til udlandet for at få lavet den mindste reparation."

Der findes ikke en uddannelse, der hedder "outriggerbygger". Da Henry Larsen først i tresserne søgte om lov til at tage en lærling ind, fik han afslag. "Dit fag er for specielt!" Derfor er alle de ansatte, han har haft gennem årene kommet til ham som udlærte møbelsnedkere og så blevet lært op i værkstedet på Tøxensvej hos Henry Larsen ved bare at gå i gang.

"Den sidste var hos mig i 14 år, og jeg regnede så småt med, at han skulle overtage værftet. Men han fik tilbud om at overtage en møbelfabrik i stedet, og det sagde han naturligvis ja til. Siden har der været et par stykker og snuse til værftet, men det havde ikke nogen interesse alligevel. Der er jo heller ikke så mange penge i dette her som i for eksempel at bygge sejlbåde...", siger Henry Larsen.

Han er selv uddannet møbelsnedker og begyndte bådebygningen som en hobby i 1949. Året forinden havde

Bådebyggeren i Køge, Henry Larsen, den sidste i et ældt, gammelt håndværk.

han afsluttet over ti års rokarriere i Køge Roklub som træner i den firer med styrmand, der vandt bronze ved OL i London. De andre var Børge Raahauge, Harry Knudsen, styrmand og den unge Erik Larsen.

"Vi opløste båden efter OL, fordi vi syntes, at nu var der ikke mere at stile efter, og vi havde gjort vores pligt. Men Erik fortsatte jo i singlesculler, hvor han blev europamester to gange.

Jeg fortsatte som træner i Køge Roklub og blev også senere formand et års tid. Bådene stod jeg og tumlede med i et gammelt kornlager, indtil jeg fik bygget mit eget værksted og fik næringsbrev i 1956. Jeg udlærte mig selv ved at læse mig til lidt om både og ved sådan at gå og kigge på de både, der eksisterede. Og så prøvede jeg mig lidt frem", siger Henry Larsen.

Og sådan fortsatte han. Hans "efteruddannelseskursus" har været at rejse rundt til internationale kaproninger og gå omkring på bådepladserne og se, hvad de andre bådebyggere nu havde fundet på. Og så tage hjem og kombinere det med sine egne ideer.

Faktisk fik han hurtigt succes, for det var ham, der byg-

gede den singlesculler, som Erik Larsen blev europamester i, i Milano i 1950. Og det var også Henry Larsen, der havde trænet Erik.

"Ja, det fik vi på hattepulden for på forhånd. En båd, der var sømmet sammen af en amatør og den samme amatør til træner, uha, det holdt pressen ikke af. Erik skulle jo have været inde hos en københavnsk storklub under en dygtig træner og med noget ordentligt materiel, mente man. Og så gik han hen og blev europamester. Der var nogle journalister, der havde en dårlig smag i munden bag efter," Henry Larsen griner ved tanken.

"Erik var en stærk, rolig og sej fyr, der kunne få båden til at flytte sig. Så enkelt kan det siges"...

Som det vil være at læse andetsteds her i bogen, blev Erik dræbt ved en bilulykke i 1951. Han var passager i bilen, Henry Larsen chauffør. Henry Larsen blev hårdt kvæstet, og ulykken var et hårdt slag for ham, både psykisk og fysisk, og han taler helst ikke om det. Men fortæller, at både han og hans kone fik meget støtte af rofolket i tiden efter ulykken.

"Jeg fortsatte som træner, og det hjalp mig meget, at

der var bud efter mig", siger Henry Larsen.

En kort overgang var han endda professionel træner i DSR - "det gjorde jo ikke noget, der også var penge i det, når man nu havde en nystartet virksomhed, og der skulle mad på bordet ..."

I starten af tresserne blev der meget travlt på værftet, og Henry Larsen holdt op som træner. Op mod fem ansatte beskæftigede sig hovedsageligt med at bygge nye både.

"Det var jo de glade tressere. Klubberne købte mange både, vi lavede vel 20-25 om året. De store sponsorer, Carlsberg, Tuborg, oliefirmaerne, banker og sparekasser, var begyndt at støtte klubberne, som før havde måttet skaffe pengene ved andespil, lotteri og den slags, eller ved at forsøge sig hos det lokale erhvervsliv. Helt tilbage, da jeg startede, var der desuden også mange af formændene for de store københavnske klubber, der var direktører i egne firmaer, og det betød ikke så meget for dem at tage fra til en båd", siger Henry Larsen.

Men i tresserne kom altså storkapitalen, og det var også her, man forsøgte sig med plastbåde. Men plastic har en vægtfylde, der er over dobbelt så høj som cedertræs (0,4-0,45 mod over 1), så for at gøre plastbådene lige så lette, måtte man lave dem meget tynde og dermed mindre holdbare. Men skidt, så længe sponsorerne betalte.

"Jeg overvejede at starte import af plastbåde, men det var for dyrt. Og desuden havde vi nok at lave med træbådene", siger Henry Larsen.

"I halvfjerdserne besluttede jeg mig for at indskrænke, og samtidig tog bestillingerne af lige så langsomt. Økonomisk var det ikke specielt fordelagtigt med fem ansatte, og det ville have været nødvendigt for mig at bygge til på værkstedet. Så jeg satte farten ned, og i stedet har jeg nu været alene de sidste seks år og når stadig det, jeg skal. Det tager mig vel mellem en og to måneder at lave en båd. En, hvis jeg kun har den båd at se til, to, hvis der er mange reparationer ind i mellem", siger Henry Larsen.

På hans værksted blander den olieholdige lugt fra cedertræet sig med noget, der er langt skarpere og vist ikke

særligt sundt? "Nej, det er en af de nye, kemiske lakker, der bruges til at smøre på bådene i dag i stedet for de gamle olie-lakker, der var udtræk af træ. Kemisk lak er ret giftigt, og jeg bruger maske, når jeg arbejder med det. Til gengæld holder den altså også længere end de gamle", siger Henry Larsen. Cedertræet er fra Brasilien, hvilket han beklager.

"Tidligere fik vi det fra Honduras og Nicaragua, det var en bedre kvalitet. Men de har for travlt med at slås i dag".

Bortset fra lakken og forskellige andre småændringer, er det forbavsende få fodspor, udviklingens stormskridt har sat inden for outrigger-bygning. At bruge lim i stedet for søm, for at spare sømmenes vægt er et af dem.

"De gamle og nye både ligner hinanden, og mange af de gamle både bruges endnu i klubberne. Bare man passer dem godt, kan de holde længe. Det er mest småjusteringer, der gør, at de trods alt ændrer sig. Idag sidder ro-skoene for eksempel fast i båden, riggene kan justeres og årerne er blevet længere med bredere og kortere blade. Men grundlæggende ... det samme".

"Når jeg modtager en bestilling på en ny båd, spørger jeg altid fra starten, om der er specielle ønsker. Det er der tit: én roer skal have mere benplads, én skal have en længere rullebane til sit sæde osv. Da jeg byggede KVIKs guld-firer fra Tokyo i 1964, var KVIKs træner MEGET tit her-nede, og man kan vist roligt sige, at den båd blev strikket til netop dét mandskab".

Hvilket den kunne blive, fordi der ikke eksisterer standardiseringsregler inden for kaproningsmateriel. Endnu. Det diskuteres jo livligt i FISA.

"Jeg bryder mig ikke om tanken. Hvis bådene får standardmål, vil de store værfter sætte en masseproduktion i gang, som vil udkonkurrere de små økonomisk. I forvejen ser vi jo, hvor produktionen af plastbåde foregår: Ufaglært, billig arbejdskraft står og smører plast op om en form, og så monterer de faglærte bådebyggere. Det kan dårligt kaldes håndværk.

De helt store på markedet i dag er det tyske Empacher og det schweiziske Staempfli. Deres specielle forretnings-

metoder kan jeg ikke hamle op med. For eksempel lader de klubberne lease deres både, og et par danske klubber har spurgt mig, om jeg ikke ville gøre det samme, men det kan jeg ikke. Hvis jeg bygger en firer og leaser den væk i en sæson, hvad gør jeg så, hvis ingen vil have den næste sæson? Nej, der er alt for stor kapital bundet i det dér. De store firmaer bruger også at reducere bådens pris eller helt forære den væk, hvis roerne opnår gode internationale resultater i den. Det siger sig selv, at det kan jeg selvfølgelig heller ikke", siger Henry Larsen. Til gengæld ser hans normalpriser også rimelige ud: 27.000 kroner for en singlesculler, 50.000 for en dobbeltsculler og ca. 66.000 for en firer.

"Det mest almindelige i dag er småbådene, scullerne. Da jeg startede, var det firerne, men det kniber vist med at samle så mange, travle unge mennesker på én gang i dag. Grundtyperne er single- og otterbådene, og i England har jeg set billeder af en tolv'er", siger Henry Larsen.

Da han startede, var der fem, seks outriggerværfter i Danmark.

"De andre havde heller ikke nogen til at overtage, da de holdt op. Ja, ham i Risskov, der også byggede inriggere, han ringede søreme til mig for et par år siden, efter han var holdt op, og spurgte, om jeg kunne skaffe ham noget træ. "Det er du da alt for gammel til", sagde jeg til ham. "Årh, jeg er da kun 83, og de bliver ved med at presse mig", svarede han. Der er jo det ved inriggere, at de kun bygges her i Danmark, for det er udpræget en nordisk bådtype, der passer til vore åbne have. I andre lande ror de på søer og floder, så dér kan man sagtens nøjes med outriggere.

Da inriggerværfterne var ved at dø helt ud, tog Dansk Forening for Rosport problemet op og fik startet et par nye, men det gør de nok ikke med outrigger-værftet her. Dem er der jo nok af i udlandet ..."

Henry Larsen tager det roligt, når man begynder at tale om livsværk, og om det ikke er trist, at ...

"Man kan jo ikke tvinge folk til at bygge både, og når jeg nu har kunnet gøre min hobby til mit arbejde og blive ved med at leve af det helt til nu, ja, så kan jeg vist ikke forlange meget mere."

TØA

Bjarne Eltang, den første dobbelte verdensmester i letvægts-singlesculler.

Dobbelt VM-vinder

"Tag det nu roligt. Man bliver ikke et bedre menneske, fordi man har vundet den her medalje."

Fastslog Bjarne Eltang (f. 27.7.1960) til sportsjournalisterne, umiddelbart efter at han i 1983 havde fået sin første VM-guldmedalje hængt om halsen som tegn på at han var verdens nummer et i letvægts-singlesculler.

Detskete i Duisburg, hvor den dengang 23-årige danske chokerede ved den efterfølgende medaljeceremoni.

I tiden som Ollerup-gymnast havde Bjarne Eltang lært, hvordan man står på hænder. Og at han ikke havde glemt teknikken, demonstrerede han på selveste sejrskamlen til ære for fotografene – og til stor moro for tilskuere.

"Man må jo finde på et eller andet, forklarede den tilfredse VM-vinder.

Episoden understreger, at Bjarne Eltang ikke er nogen gennemsnitsdansker.

Hvad træner Bent Serup, der fornylig gav nedenstående karakteristik af sin "elev", garanteret vil skrive under på.

"Bjarne er en enspænder, der er intelligent, analytisk, ambitiøs, flittig, humoristisk, temperamentsfuld, madglad og iøvrigt småskør – i ordets positive betydning."

For medieverdenen er Bjarne Eltang en pudsig fætter, fordi han, modsat så mange andre topidrætsudøvere, ikke er synderligt interesseret i at være i fokus.

Det har mange måttet sande, heriblandt TV-sportens Poul Erik Andersson, som efter VM i Duisburg ville portrættere dansk ronings nye verdensmester.

"Nej tak, der er kogt suppe nok på den medalje," mente Eltang – og så måtte "Gyngemosens" mand finde på noget andet.

Da Bjarne Eltang i 1984 drog til Montreal for at forsvare sin VM-guldmedalje, havde han – traditionen tro – problemer med at klare vægtrakrævet på 72,5 kg.

Men med hårdt arbejde samt diverse sulte- og svedekure klarede fynboen, som ror for Danske Studenter Roklub, også den side af sagen – og gik så ud og genvandt sit verdensmesterskab.

Iøvrigt som den første i letvægts-roningens relativt korte historie.

Men 12 måneder senere måtte Eltang erfare, at alt har sin begrænsning.

Ved VM i Hazewinkel, Belgien, forsøgte han sig med Leif Kruse – men duoen fik aldrig rigtig dobbeltskulleren til at swinge.

Og sluttede på en pæn fjerdeplads.

Efter den skuffelse gik Eltang tilbage i singlesculler. Drømmen var at vinde VM for tredje gang – og den var 2/100 dele af et sekund fra at gå i opfyldelse.

Men det blev "kun" til andenpladsen ved VM i Nottingham, hvor australieren Peter Antonie, som B.T. udtrykte det, "slog Eltang med en tændstikæske".

"I øjeblikket er jeg mere end glad for medaljens karat, men jeg ved, at andenpladsen senere vil pine mig, fordi guldet denne gang virkelig var inden for rækkevidde", sagde Bjarne Eltang.

Som næsten øjeblikkelig proklamerede, at "næste år, ved VM i Danmark, skal det være."

CARSTEN WERGE

Amatør-striden

Som medstiftere af Dansk Idræts-Forbund i 1896 havde rosportens ledere haft stor indflydelse i denne organisation. Men i begyndelsen af 1920'erne tabte roerne terræn. Idrætsligt til den voksende fodbold-sport, organisatorisk til lederne fra de militære idrætsorganisationer.

Rosporten havde været indædt modstander af, at Militært IF, Rideforbundet og Skytteunionen fra 1914 til 1918 var blevet optaget i DIF. Man fandt, at konkurrencer som håndgranatkastning og pistolskydning var en profession for udøvere, ikke en fritidssysse. Og dermed opfyldte disse organisationers medlemmer ikke DIFs amatørregler, der byggede på den engelske definition (først ændret i 1939):

"Som Gentleman-Amatør anses enhver, der lever af sine midler, eller som er officer i flåden eller i hæren, som er

embedsmand i statens tjeneste, som er indskrevet ved et universitet, en polyteknisk eller anden højskole, og sluttelig alle, som tilhører de dannede samfundsklasser, og hvis forretning ikke kræver legemligt arbejde. Som Gentleman-amatør kan man ikke betragte den, som har roet for penge eller mod en professional, den, som har levet af at undervise i en eller anden sportsgren, den, som har sysselsat sig med forretningsmæssigt skibsarbejde, den, som har forrettet legemligt arbejde for sit livsophold eller den, som er håndværker eller arbejder."

"Ad forskellige veje er Idrætsforbundet gledet ud i mangfoldige former for professionalisme, fordi man har optaget professionelle organisationer, skrev DSRs formand Henning Kock, med adresse til ridning, skydning og militær idræt.

Ved formandsvalget i DIF i 1922 spidsede kampen mellem den rene amatørlinje og den professionelle amatørfløj til. Amatørerne, ført an af roerne, opstillede professor Knud Secher, mens "de andre" opstillede generalmajor Castenschiold, formand for Dansk Militært Idrætsforbund. Han blev takket være fodboldens støtte valgt med 42 stemmer mod 23.

"De rene amatører føler sig ikke repræsenteret af hr. Castenschiold... Der skal ske en udrensning inden for DIF, og når den har fundet sted, vil antallet af repræsentanter, der valgte generalmajor Castenschiold være divideret med to, skrev Henning Kock.

Men DFfR havde ikke styrke til at gennemtvinge en renere miljølinje. DFfRs topfolk med formanden H. Skov og næstformanden Th. Ebert i spidsen overvejede en udmeldelse af DIF, men i den sidste ende valgte man kompromis.

Det hang måske også sammen med den interne splitelse i DFfR, der fra 1920-24 havde nogle meget urolige år. Striden gik dels på afvejningen mellem outrigger- og inriggerroning, hvor hovedstadsklubberne og provinsforeningerne stod frontalt, dels på personer - med det resultat, at den ene bestyrelse afløste den anden, indtil K.R.s Rudolph Schnidt i 1924 lod sig vælge til formand. SA

Klassifikation

Behovet for klassifikation af både og roere var en væsentlig årsag til stiftelsen af DFfR i 1887. Tiden råbte på organisation, så betingelserne for kaproning kunne blive lige. Klassifikation blev en hjørnesten i de første DFfR-lederes arbejde.

Om fremgangsmåden ved klassificering af både hed det i DFfRs jubilæumsskrift fra 25-året i 1912: "Klassifikation af de forskellige Inriggere blev foretaget paa den Maade, at alle Baadene blev kaldt sammen, og nu afholdtes en Række morsomme Forsøg med at slæbe Baadene to og to efter en Bugserdamper, paa hvis Hæk var anbragt en bevægelig Vægtstang. Alle Baadene belastedes med samme Vægt, og nu bestemtes deres Hastighed i Forhold til en Standard Baad, der konstant var anbragt paa den ene Vægtstangsarm, medens de andre efter Tur anbragtes paa den anden. Nu gjaldt det, hvor paa Armen Baadene skulde fastgøres for at holde ligevægt med Standard Baaden. Paa denne ret originale Maade kom man til en Inddeling i tre forskellige Klasser."

En båd, som KR i 1899 havde købt hos bådebygger Clasper i Putney, var så overlegen, at den måtte sættes i en klasse for sig selv. Det tvang andre til at anskaffe sig lettere både. Den kendte bådebygger Bjerg i Helsingør kopierede KR-båden "Clara" og tilpassede den danske forhold, så den med få ændringer holdt sig til efter 2. verdenskrig.

Da udviklingen i udlandet fortsatte, og internationale bestemmelser var lempeligere end de danske, blev der i 1909 udarbejdet en ny inrigger-definition, som ved Nordisk Roforbunds stiftelse i 1910 kom til at gælde i hele Norden. Den holdt i et halvt århundrede. Alle nye både blev kontrolleret af kredsformændene og brændemærket, inden de kunne bruges til kaproning.

Ved NM i 1959 protesterede Norge mod Helsingørs båd, som man mente var for lang. Det viste sig, at båden ved en reparation efter et havari havde fået stævnen forlænget med nogle centimeter. Dette førte til, at bestemmelserne blev gjort smidigere.

Holdt kaproningsbåden sig uændret, skete der noget med langtursbåden: DSRs bådeværft fremstillede i 1932 en 4-åres inrigger med otte bord (mod normalt syv) og med plads til bagage i for- og agterskottet. Båden var desuden forsynet med vandtætte kobberkasser under bagagerummene, hvilket gjorde båden synkefri. Båden blev både købt og kopieret af andre, hvilket har medvirket til at langtursroningen kom i faste rammer.

I mange år blev inriggeren betragtet som den fornemste bådtype. Og DFfRs hovedløb "Øresundsløbet" fra 1887, der blev Skandinaviens fornemste, var udskrevet i inrigger. Da DM i 1903 blev officielle, var det også med to løb i inrigger. Hvilket hænger sammen med, at København faktisk havde monopol på outrigger både frem til 1927, hvor "monopolet" blev brudt af Århus.

Udmærkelser

Idræt er en frivillig sag, hvor indsatsen bærer lønnen i sig selv. I det lys skal indførelsen af forskellige udmærkelser og fortjensttegn ses.

Dansk Forening for Rosport besluttede på generalforsamlingen i 1920, at der skulle kunne udnævnes æresmedlemmer. Man "havde hidtil savnet et Middel til at hædre sine ældre, veltjente Støtter," som det hed dengang. Nykøbing Falster Roklubs formand gennem et halvt århundrede Oluf Jensen, der også var den første DFfR-formand fra Provinsen, blev Foreningens første æresmedlem.

Ved 40-årsjubilæet i 1927 indstiftedes DFfRs guldmedalje for ældre medlemmer, der i en årrække havde udført et fortjenstfuldt arbejde for rosporten. De første modtagere var Oluf Jensen, Eugen Schmidt, Holger Sebbelov, H. Køster og Emanuel Saugmann. Guldmedaljen kan også gives til udlændinge. I 1936 føjedes nok en udmærkelse til - DFfRs ærestegn for ældre veltjente roere. Året inden, i 1935, indførtes Langtursnålen - til roere, der i særlig grad har indlagt sig fortjeneste i denne disciplin.

Glimt fra jubilæet

Dansk Forening for Rosports jubilæumsdag den 15. januar 1987 blev markeret med en reception i Foreningens hus ved Bagsværd Rostadion. Rosportens mange venner mødte frem og gratulerede den "100-årige"

(Foto: Preben B. Søborg)

Mia, Bagsværd Roklubs formand Morten Espersens tre-årige datter, var jubi-receptionens yngste gæst. Hun slog et slag for en ny generation som optakt til farmands sidste sæson som aktiv kaproer.

DIFs formand Kai Holm tildelte på jubilæumsdagen Idrætsforbundets ærestegn til DFFRs formand Børge Kaas-Andersen. Forinden havde Holm givet denne historie til bedste: Som sergent i ingeniørtropperne var jeg i 1963 med til at lave tilskuerpladserne på Bagsværd Rostadion. Noget af bredden og jordhøjen skulle sprænges bort, men på grund af hård frost brugte vi 20 kg trotyl pr. sprænghul i stedet for det foreskrevne halve kilo. Samtidig med, at sprængningen skulle ske troppede den ledende premierløjtnant med følge op for at se, hvordan det skulle gøres. Okay, skulle vi ryge ud af hæren, skulle det være med et ordentligt brag - og så trykkede vi af. Da røgen var drevet bort, og søbredden flyttet over på den anden side af søen, var jeg klar til at aflevere kors og bånd og stjerner. Men... således mine herrer, udføres den perfekte sprængning med et halvt kilo trotyl pr. hul, led premierløjtnantens kommentar til gæsterne.

Villy Jørgensen, formand for VM-organisationskomiteen, veloplagt deltager i jubilæumsreceptionen.

Gudmund Schack, rosportens utrættelige forkæmper og støtte, havde en gavecheck på 1000 kr (til inventar) med til DFfR-formand Kaas-Andersen.

TV-sportens Poul Erik Anderson ringede med klokken for jubilæumsudvalgets formand Finn Aabye - og det gode naboskab med DFfR og Bagsværd Rostadion.

To forhenværende, men stadig aktive, Ellinor Kisum, i godt en halv snes år formand for DR, og Janne Hallengreen, DFfRs første kvindelige viceformand.

Svend Hansen (tv) og F.Aa. Hansen, to af rosportens store gamle, der gjorde de første Bagsværd-dage i 30'erne med, skålede på DFfRs fremtid.

Hanne Petersen, tidligere NM-vinder og dansk mester fra DR, overrakte hilsenen fra gruppen "Kvinder og idræt".

Herfra hvor vi står...

- Traditionerne og den historiske bevidsthed tager vi med os. Men det må ikke hindre os i at følge med tiden.

Det fastslår Børge Kaas-Andersen, Dansk Forening for Rosports 23. formand.

»Følge med tiden« og »forny sig« - det er nøglebegreber for formanden i jubilæumsåret. Problemerne løses ikke af, at man er blevet 100 år og kan henvise til en stolt fortid. Snarere tværtimod.

- Vi kan se, at vore 132 klubber hvert år har en tilgang på 2500 til 3000 nye medlemmer. Men samtidig er vort medlemstal stagnerende, der må være en lige så stor afvandring.

Problemet er altså ikke så meget at tiltrække nye medlemmer som at fastholde dem, der er i klubberne. Og det hænger, som jeg ser det, sammen med, at vi tænker for traditionelt og er for dårlige til at præsentere de tilbud, roningen vitterlig har, siger Kaas-Andersen.

- Jeg kan godt forstå den klubformand, der følger i sin forgængers fodspor. Den, der selv har været aktiv roer, vil være tilbøjelig til at gribe tingene an på samme måde, som da han selv startede. Men det går ikke i et fritidssamfund, hvor unge og ældre har et væld af muligheder at vælge imellem.

Den går ikke længere med det enstrengede tilbud, hvor lederne siger til nye medlemmer: Sådan gør vi altså her i klubben, for det har vi altid gjort, og sådan er det bedst.

I dagens og morgendagens Danmark vil folk selv være med i beslutningsprocessen og selv deltage i udformningen af deres fritidsaktiviteter.

Dét må vi uddanne vore ledere til at forstå.

Skal DFfR have en fremtid som breddesport, må klubberne erkende, at opgaven først og fremmest er at organisere rammerne for roning. Man skal kunne ro, som man vil

- under ansvar for det hold eller den gruppe, man er med i. Derfor skal vi blive bedre til at præsentere den vifte af muligheder, som ro-sporten vitterlig har at byde på: langtur, motion, familie-roning, kaproning.

MANGLER 2. DIVISION

De seneste år er dansk roning kommet bedre med internationalt. VM-titel er fulgt på VM-titel hos letvægterne, og ved OL 1984 blev det til de første medaljer siden 1968. Alligevel siger Kaas-Andersen, at »vort konkurrencetilbud ikke er godt nok på det brede niveau«.

- En roer, der i dag ror kaproning siger: Jeg skal til verdensmesterskaberne, ellers er der ikke noget ved det.

Jeg ville meget gerne, at vi kunne skabe et konkurrenceniveau, hvor man i klubberne sagde: vi skal til DM i år og repræsentere vores klub.

Det burde være en skam for vore klubber ikke at deltage i DM. Mindst én båd burde hver klub i hele landet sende til vore danmarksmesterskaber.

For at sige det lige ud, så mangler vi i kaproning alt, hvad der ligger under 2. division. Vi har nogle roere, der satser internationalt, men vi mangler bredden nedenunder. Og dermed får vi for få at plukke af til den absolutte elite.

Opgaven er også at gøre det attraktivt at ro kaproning under det internationale niveau. Det skal ikke være så for nemt med en Albano-bane, og fine både og træner. Det skal være, så man har to bøjler, der viser hvor starten er, og målet. Og så har man en starter og en dommer, der afgør, hvem der vinder, og så er den ikke længere.

DEN EVIGE STRID.

Selv om roningen de sidste år har fået bedre økonomi, blandt andet med elitestøtten fra Team Danmark, er der idelig diskussion om penge. Bliver det aldrig anderledes?

- Pengene er det evige stridspunkt. Roning er så dyr en sport, at man faktisk aldrig kan få nok. Det følger nærmest Parkinsons lov: flere penge, rejser kravet om endnu flere.

Børge Kaas-Andersen,
DFfRs formand i jubilæums-året.

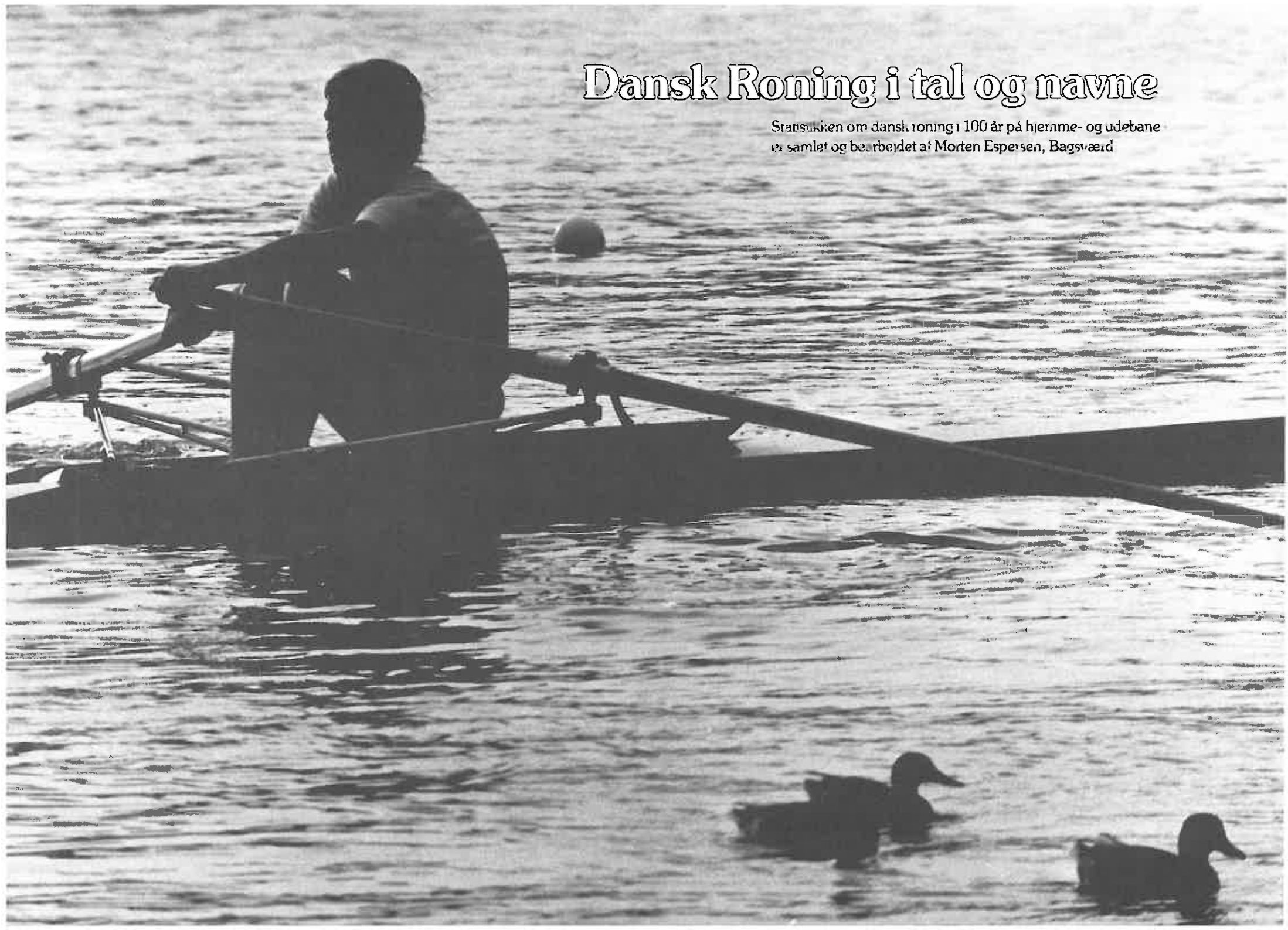
Det vil aldrig stoppe. Men vi har den styrke, at de fleste af vore ledere selv har været aktive. De kender diskussionen og problemet, fordi de selv har været roere. Og selv om der er nogle sammenstød, så forstår du som leder godt problemet og kan være med til at løse det.

Ønsket for fremtiden er, at vi igen kan blive den stærke ro-nation, som vi var lige efter krigen. Så vi hvert år i JVM og VM er repræsenteret i finalerne i tre-fire bådtyper. Vi arbejder på at danne nogle "teams", der er stærke nok til at kunne opfylde dette mål. Grundstammen i dette arbejde bliver de ro-centre, vi er i gang med at opbygge rundt om i landet i samarbejde med Team Danmark. Også det kræver penge, organisation og styring, siger Børge Kaas-Andersen.

- SA.

Dansk Roning i tal og navne

Stansklip om dansk roning i 100 år på hjemme- og udebane
er samlet og bearbejdet af Morten Espersen, Bagsværd

DFfRs hovedbestyrelse 1887-1936

År	Formand	Næstformand	Kasserer	Sekretær	Kaproningschef (1972)	Langtursudvalget (1939)	Dameudvalget (1933)	Ungdomsudvalget (1947)
1887 1)	William Nielsen	Anders N. Hvass, Em. Svitzer Lyngby	Johan Hoppe	R. Rubow				
88	Anders N. Hvass	Em. Svitzer Lyngby	A. C. Holmstrup					
89			Oscar Lehmann					
1890 2)		Johan Hoppe	S. Kjeldskov	A. Clod Hansen, L. Gyth				
91	Anders N. Hvass	V. Jørgensen	Eugen Schmidt	Vill. E. Nielsen				
92								
93		Oscar Lehmann		A. Holm				
94	Eugen Schmidt		Henrik S. Køster					
95		Th. Hirth		V. Andersen				
96	Th. Hirth	Eugen Schmidt	H. Sebbelov					
97	Oscar Lehmann							
98	Holger Sebbelov	P. Trolle	H. Steinthal	Vm. Nielsen				
99	Anders N. Hvass	H. Jørgensen		J. Weihe				
1900		H. Sebbelov						
01				L. Rée				
02	Oluf Jensen	L. Rée	Chr. Halby	Emanuel Saugmann				
03								
04	Henrik S. Køster	Oluf Jensen		O. Winsted				
05				Emanuel Saugmann				
06								
07				H. Steinthal				
08	O. Arboe			K. Køster				
09	Henrik S. Køster							
1910				P. Jaeger				
11		Alfred Jensen 3)						
12		Chr. Halby						
13								
14	Emanuel Saugmann							
15								
16								
17								
18								
19			C. B. Bredfeldt					
1920		O. Arboe						
21		Th. Trolle	O. Holgersen	Th. Eberth				
22	Henry Skov	W. Valeur Jensen						
23	K. Kristensen 4)	R. Jørgensen						
24 5)	Rudolph Schmidt	André Filtenborg	H. Kjellerup	C. B. Bredfeldt				
25								
26				E. Krenckel				
27								
28				Axel Lundqvist				
29								
1930	Frantz Hvass	Axel Lundqvist	Poul Madsen	Sv. Alex Petersen				
31								
32				Wilfred Christensen				
33	André Filtenborg	Rudolph Schmidt		Vagn Jensen			Johanne Fornæs	
34		Axel Lundqvist						
35								
36								

DFfRs hovedbestyrelse 1887-1936

Instruktionsudvalg (1978)	Formand Københavnskredsen (1899)	Formand Sjælland (1918)	Formand Øernes kredse (1899) Formand Lolland-F (1918)	Formand Fyn (1918)	Provisrepræsentant (1887) Formand Jyllandkredsen (1899) Formand Jylland Nord (1918) Formand Jylland Syd (1918)	År
					Oluf Jensen	1887 DFfR stiftes 15. januar
						88 DFfR får eget splitflag
						89
						1890
					C. Sørensen	91 Centralforen. af jyske klubber
						92 FISA startes, 4 medlemslande
						93 EM indføres
						94 Langelinie-bådhuset opføres
					R. Harboe	95 OL-invitation til KRs E. Schmidt
						96 DIF stiftes, E. Schmidt formand
					Oluf Jensen	97
						98 DFfR indmeldt i DIF
	H. Sebbelov		Oluf Jensen		H. P. Henriksen	99 Centralf. af jyske klubber opløses
	A. V. Krarup					1900 KR vinder tovtækning ved OL
	A. Neuhaus				F. Stallknecht	01 Statistiskud til roning
			Wedge-Mathiasen			02 Første provinsianer DFfR-formand
	K. Køster					03 DM indføres
					K. Kristensen	04
			L. Simon			05 Fairbairn-metoden introduceres
	Chr. M. Steen					06 Ro-deltagelse i jubilæums-OL
						07 DFfR 20 år, 30 klubber, 1582 medl.
	van Deurs Jensen				Axel Nielsen	08 KRs E. Sørensen nr. 9 i skøjte-VM
	Alfred Jensen					09 Nordisk stævne i Stockholm
			Em. Saugmann			1910 Nordisk Røforbund startes
	Th. Andersen					11 3 titler ved NM i Kristiania
	A. Herslev				C. Elertsen	12 OL-guld, Smedeholdet, Stockholm
	S. Levring				O. Thstrup	13 Første DM i otter til KR
			H. S. Køster		K. Christensen	14 1. verdenskrig starter
						15 1 titel ved NM i København
	Henning Koch					16 Kvik og KR 50 år
						17 DFfR 30 år, 39 klubber, 1949 medl.
	H. Skov		A. Windeløv 9)	H. Kjellerup	K. Christensen	18 DFfR opdeles i 5 kredse
		A. Windeløv	Rye Clausen		Im. Løvschall	19 P. W. Ernst rejseinstruktør
	O. Holgersen					1920 OL-deltagelse i Antwerpen
	H. Skov					21 DIFs idrætsmærke indføres
	Hans Olsen					22 2 titler ved NM i Kristiania
	C. Thorup		W. Waleur Jensen			23 Bladet Roning startes
	H. Toxværd			Rs. Jørgensen		24 Båd-strid sprænger bestyrelsen
						25 DFfR opretter sekretariat
	Aage Petersen				H. C. Wegener	26 2 titler ved NM i Stockholm
						27 Ekstraord. medlem af FISA
					Im. Løvschall	28 DM på Furesøen
	K. J. Crusell					29 Første deltagelse i EM
					6)	1930 Ordinært FISA-medlem
					Johannes Fischer	31 Andet år med roning på Bagsværd
					H. Müller-Kristiansen	32 Første NM-titel i otter
						33 Dameudvalg startes
						34 S. N. Heilbo sekr. og kursusleder
					Thorkild Jensen	35 Langtursnålen indføres
			Marius Hansen		Johannes Fischer	36 OL-sølv til Sorø i Berlin

DFfRs hovedbestyrelse 1937-1986

Az	Formand	Næstformand	Kasserer	Sekretær	Kaproningschef (1972)	Langtursudvalget (1939)	Dameudvalget (1933)	Ungdomsudvalget (1947)
1937								
38				F. Aa. Hansen				
39						Tscherning Christensen		
1940								
41								
42								
43								
44								
45								
46								
47	Vagn Jensen	F. Aa. Hansen		K. J. Crusell				Sven Ballschmidt
48								
49				Victor Elvang				Poul Fatum
1950								
51								
52						Ernst Schmidt		Svend Flejsborg
53								
54						Jørgen C. Madsen		Poul Munk Jensen
55								
56								T. Lunn Nielsen
57	F. Aa. Hansen	E. Hill Madsen		Knud Olsen				
58								
59								
1960								
61		Knud Olsen		Jørgen C. Madsen		Poul Hansen		
62								
63								
64							Ruth Heinze	
65	Knud Olsen	Jørgen C. Madsen		M. Stegmann-Laursen				
66		Ole Scavenius Jensen		Carl Ettrup				
67								
68	Carl Ettrup			Poul Hansen		John Toft		
69	13)							Karl Dirksen
1970	Jørgen C. Madsen	Børge Kaas-Andersen	12)					
71			Erling Pedersen	Miriam Brudzewsky				
72		7)			Børge Kaas-Andersen 7)	Poul Wellejus		
73								Lars Petersen
74							11)	
75					Gunnar Aabye			
76								Geer Hansen
77								
78			Erik Andersen	Solveig Madsen		STig Fischer Bjerregaard		
79	Børge Kaas-Andersen	Janne Hallengreen 8)	Erik Andersen 8)					
1980				Geert Hansen	Kjeld Østrøm			Jytte Vadstrup
81								
82					Ole Lindskov Hansen			
83				Lars Christoffersen				
84		Anton Christoffersen				Jens Amby Jensen		
85								
86		10)			Arne Hjort			

DFfRs hovedbestyrelse 1937-1986

Instruktionsudvalg (1978)	Formand Københavnskredsen (1899)	Formand Sjælland (1918)	Formand Lolland-F (1918)	Formand Fyn (1918)	Formand Jylland Nord (1918)	Formand Jylland Syd (1918)	År
							1937 DFfR 50 år, 93 klub., 7408 medl.
	Vagn Jensen						38 Steven Fairbairn dør
							39 Langtursroere i bestyrelsen
					Axel Rolder		1940 Danmark besættes 9. april
							41 Krigen stopper NM
							42 DFfR når over 10.000 medl.
					K. Schaltz		43 Roforbud omkring København
							44 Brabrand ro-stadion åbner
							45 Skolering i Kvik
	Knud Boye	Walther Christiansen			Christian Springborg		46 Første danskere i Henley
							47 Ungdomsudvalg startes
	K. J. Crusell						48 Første landstræner
					K. W. Nielsen-Dinesen		49 Hugins færd til England
	Arthur Christiansen						1950 NM for damer
							51 R. Schmidt og Filtenborg æresmedl.
							52 Inrigger Criterium i Cannes
							53 EM Bagsværd Sø
							54 EM åbnes for damer
		Aage Jensen			Gregers Schrøder		55 Første ungdomslederkursus
							56 OL-deltagelse i Melbourne
	Børge Johansen			S. Aa. Svanøe			57 4 titler ved NM i Horten
							58 Odense robane moderniseres
							59 DFfR-drengekaproning i Sorø
							1960 Albano-banesystemet indføres
							61 25 dame-roklubber under DFfR
							62 VM indføres
							63 EM på Bagsværd Sø
						Poul Mørk	64 OL-guld til Kvik i Tokyo
						Ejnar Christensen	65 EM-guld til Lyngbys 2- i Duisburg
					Poul Ehlers		66 Kvik og KR 100 år
							67 DFfR 80 år, 14.487 medlemmer
	Knud Kold					Ib Nielsen	68 OL-bronze til Lyngby og Haderslev
							69 1 medalje ved EM i Klagenfurt
							1970 Første VM-titel til Danmark
	Svend Hansen			Hans Hansson			71 EM Bagsværd Sø
		Børge Raahauge Nielsen					72 Hovedbestyrelsen ændres
		Ruth Krag					73 Sidste Europamesterskab (Luzern)
							74 Letvægts-VM indføres
							75
	Willy Jørgensen						76 Dameroning med i OL
						Jens C. Jespersen	77 DFfR 90 år, 14.897 medlemmer
Ole A. Nielsen		Mogens Wamberg					78 Instruktionsudvalg startet
					Anton Christoffersen		79 Ændring af HB
			Eva Johansen			Kent Pedersen	1980 OL-deltagelse i Moskva
							81 VM-sejr i letvægtsotter
	Preben O. Kragh						82 Træningscenter Nord startet
Birger Rind							83 2 VM-titler i letvægtsroning
							84 2 OL-bronze i Los Angeles
		Ib Stribolt Nielsen			Jens Jensen		85 Letvægts-VM officielt
						Poul Bøttern	86 Ro-center Bagsværd åbnes

OM DFfRs HOVEDBESTYRELSE

Skemaet på de foregående fire sider viser medlemmerne og udviklingen i DFfRs hovedbestyrelse, i de forløbne 100 år.

Ved personskifter er det nye medlem opført i det år, vedkommende er tiltrådt. Blanke linjer under navnene på de enkelte bestyrelsesposter illustrerer, at pågældende HB-medlem er blevet genvalgt.

Note-tallene i skemaet henviser til strukturelle ændringer i bestyrelsesarbejdet, som fremgår af teksten herunder.

Skemaets øverste linjer, trykt med tyk sort skrift, benævner de enkelte bestyrelsesposter. Tallet i parentes angiver, hvornår pågældende kreds eller udvalg er blevet repræsenteret i hovedbestyrelsen.

Fra 1887 til 1889 består bestyrelsen af formand, næstformand, kasserer, sekretær og provinsrepræsentant.

Efter splittelsen København-Jylland oprettes i 1898 tre kredse: København, Øerne og Jylland – med hver sin repræsentant i hovedbestyrelsen fra 1899.

I 1918 opdeles de tre kredse i fem: København, Sjælland-Lolland F., Fyn, Jylland nord og Jylland syd, hver med en repræsentant i hovedbestyrelsen.

I 1919 deles Sjælland-Lolland Falster-kredsen på grund af størrelsen i to, og de finder i 1920 deres nuværende form.

1933 – dameroerne får en repræsentant i hovedbestyrelsen.

1939 bliver langtursroerne repræsenteret.

1947 oprettes ungdomsudvalget.

1978 dannes instruktionsudvalget.

Repræsentanten for dameudvalget, langtursudvalget og ungdomsudvalget var indtil 1958 HB-medlemmer uden portefølje.

Ved en lovændring i 1972 erstattes næstformanden som generalforsamlingsvalgt medlem af hovedbestyrelsen med formanden for det nye kaproningsudvalg (udtagelseskommité).

I perioden 1972-78 udpeger hovedbestyrelsen selv sin næstformand, som i øvrigt er identisk med kaproningsudvalgets formand.

Fra 1979 vælges to viceformænd – i stedet for den hidtidige næstformand og kasserer.

NOTER TIL SKEMAET OVER DFfRs HOVEDBESTYRELSE:

1. William Nielsen afgår i september 1887, Anders Hvass fungerer som formand, Svitser Lyngby som næstformand.

2. Formandsposten vakant. I de første fire måneder i 1890 fungerer næstformanden Johan Hoppe, efter hans tilbagetræden fungerer Abraham Clod-Hansen, mens I. Gyth fungerer som sekretær.

3. Alfred Jensen rejser til udlandet og udtræder, sekretær P. Jæger fungerer resten af 1911 som kasserer.

4. På en ekstraordinær generalforsamling den 23.11.1923 træder formand, næstformand, sekretær, kasserer og Københavnskredsens formand tilbage. De tilbageværende konstituerer sig med K. Kristensen som formand, Em. Saugmann som næstformand, O.B. Müller som kasserer og Odgaard som sekretær.

5. På generalforsamlingen 9. marts 1924 vælges Rudolph Schmidt som formand, Saugmann som næstformand og Müller som kasserer, men på hovedbestyrelsesmøde den 17. april nedlægger Saugmann og Müller deres hverv, hvorpå man supplerer sig med André Filtenborg og H. Kjellerup.

6. Efter K. Kristensens død tiltræder Karl Poulsen som fungerende formand i Nordjyllands kreds.

7. Formanden for det nyoprettede kaproningsudvalg vælges på generalforsamlingen til hovedbestyrelsen, der herefter selv udpeger sin næstformand.

8. Titlerne næstformand og kasserer ændres til viceformænd (den ene som formandens stedfortræder, den anden for økonomi).

9. Kredsinddelingen i 1918 gør Sjælland-Lolland-Falster til én kreds, som i 1919 ændres til to: Sjælland og Smålandskredsen (Sydsjælland og Lolland Falster). I 1920 ændres denne opdeling til det nugældende: Sjælland og Lolland-Falster.

10. Anton Christoffersen fratræder med udgangen af 1986, p.g.a. flytning til Grønland. Gunnar Aabye træder ind som fungerende vice-formand.

11. Dameudvalget nedlægges på generalforsamlingen i 1974.

12. Kasserer Poul Madsen dør kort efter at være genvalgt på generalforsamlingen i 1970. Erling Pedersen konstitueres samme efterår.

13. Carl Ettrup væltes af et flertal i HB og træder tilbage 13. december 1969. Han følges af næstformanden Ole Scavenius. Begge poster vakante til generalforsamlingen i marts 1970.

Æresmedlemmer i Dansk Forening for Rosport

Nulevende og afdøde (†) medlemmer der er hædret med DFfRs ærestegn:

Hospitalsforstander Oluf Jensen, Nykøbing F. (†)

Overlæge H.S. Køster, København (†)

Generallæge Em. Saugmann, København (†)

Fabrikant H. Sebbelov, København (†)

Direktør Victor Hjort, København (†)

Grosserer Rudolf Schmidt, København (†)

Grosserer André Filtenborg, København (†)

Direktør Vagn Jensen, Roskilde (†)

Direktør F. Aa. Hansen, Sorø (†)

Guldsmed Johanne Fornæs, København (†)

Grosserer Gudmund Schack, København

Overassistent Arthur Christiansen, København (†)

Civilingeniør Jørgen C. Madsen, København

Disponent Aage Jensen, Nykøbing F.

Forretningsfører Ernst Schmidt, København

Internationale mesterskaber

INTERNATIONALE KLASSE OG MESTERSKABER

HS	Herre	Senior:	VM, OL, EM
FS	Dame	Senior:	VM, OL, EM
HPL	Herre	Letvægt:	LVM
FPL	Dame	Letvægt:	LVM
HJ	Herre	Junior:	JVM
T-J	Dame	Junior:	JVM

INTERNATIONALE BÅDTYPER:

		HS	FS	HPL	FPL	HJ	FJ
1x:	Single sculler	x	x	x	x	x	x
2x:	Dobbelt sculler	x	x	x	x	x	x
4x +:	Dobbeltfirer uden styrmand	x	x	÷	÷	x	÷
2÷:	Toer uden styrmand	x	x	÷	÷	x	x
2+:	Toer med styrmand	x	÷	÷	÷	x	÷
4+:	Firer uden styrmand	x	÷	x	x	x	÷
4+:	Firer med styrmand	x	x	÷	÷	x	x
8+:	Otter med styrmand	x	x	x	÷	x	x

PLACERINGER:

(10) = Tiende plads
(u) = Uden placering

NATIONALE BÅDTYPER OG UDGAET BÅDTYPER

4x +: Dobbeltfirer med styrmand
2 års inr.: 2 års Inrigger
4 års inr.: 4 års Inrigger

FORDELING AF MEDALJER FOR HERRER OG DAMER I DE ENKELTE BÅDTYPER

G: GULD, S: SØLV, B: BRONCE

	OL			VM			LVM			EM			JVM			Ialt
	G	S	B	G	S	B	G	S	B	G	S	B	G	S	B	
1x	0	0	0	0	0	0	2	4	0	2	0	1	0	1	1	11
2x	0	1	0	1	0	0	0	0	2	2	0	1	0	1	1	9
4x +	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2÷	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	3	4	0	0	0	11
2+	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	7
4+	1	1	1	0	0	1	0	1	3	2	5	1	0	0	0	16
4+	1*	0	1	0	0	0	0	0	0	2	4	1	1	1	0	11
8+	0	0	0	0	0	0	2	1	2	0	6	2	0	0	0	13
Ialt	3	3	6	1	0	1	4	6	7	10	19	13	1	3	2	79

* 4 årer inrigger.

Danske mesterskaber

Her blev DM afholdt

1903	1945	Sorø
1904	1946	Viborg
1905	1947	Bagsværd
1906	1948	Sorø
1907	1949	Brabrand
1908	1950	Odense
1909	1951	Bagsværd
1910	1952	Brabrand
1911	1953	Sorø
1912	1954	Sorø
1913	1955	Brabrand
1914	1956	Viborg
1915	1957	Sorø
1916	København/Nykøbing F	1958 Odense
1917	Vejle/København	1959 Bagsværd
1918	Fredensborg/København	1960 Brabrand
1919	Sorø/København	1961 Viborg
1920	Vejle/København	1962 Sorø
1921	Nykøbing F/København	1963 Sorø
1922	Randers/København	1964 Bagsværd
1923	Nyborg/København	1965 Sorø
1924	København	1966 Brabrand
1925	Odense	1967 Bagsværd
1926	København	1968 Sorø
1927	København	1969 Haderslev
1928	Furesø	1970 Bagsværd
1929	Odense	1971 Sorø (Brabrand afl)
1930	Odense	1972 Sorø
1931	Odense	1973 Haderslev
1932	Viborg	1974 Bagsværd
1933	Sorø	1975 Brabrand
1934	Nykøbing Falster	1976 Sorø
1935	Haderslev	1977 Haderslev
1936	Bagsværd	1978 Brabrand
1937	Odense	1979 Bagsværd
1938	Sorø	1980 Sorø
1939	Bagsværd	1981 Haderslev
1940	Bagsværd	1982 Bagsværd
1941	Sorø	1983 Brabrand
1942	Bagsværd	1984 Sorø
1943	Bagsværd	1985 Haderslev
1944	Odense	1986 Brabrand

FORDELING AF INTERNATIONALE MEDALJER PÅ KLUBBERNE

Klub	Mesterskab	Medaljer ialt	OL	VM	Letvægt VM	EM	Junior VM
Bagsværd Roklub		16	1B	-	2G+5S+4B	1G+3S	-
Roforeningen Kvik		9	1G+1B	-	2G+1B	1G+3S	-
Danske Studenters Roklub		9	1B	1G	2G+1S+1B	3B	-
Sorø Roklub		8	1S	-	-	2G+4S+1B	-
Odense Roklub		8	1B	-	2G+1S+2B	-	2B
Lyngby Roklub		6	1B	-	-	1G+2B	2S
Københavns Roklub		6	-	-	2B	1S+2B	1S
Århus Roklub		5	-	-	-	1G+3S+1B	-
Roskilde Roklub		4	1G	-	-	1G+2S	-
Køge Roklub		4	1B	-	1G	2G	-
DFDS Roklub		3	1S	-	-	2G	-
Svendborg Roklub		3	-	-	2B	1S+2B	1S
Roklubben Skjold		3	-	1B	-	2S	-
Kolding Roklub		3	-	-	2B	1B	-
Hellerup Roklub		2	1B	-	1G	-	-
Horsens Roklub		2	1S	-	-	1B	-
Nykøbing F. Roklub		1	1G	-	-	-	-
Hvidovre Roklub		1	-	1G	-	-	-
Stevns		1	-	-	1G	-	-
Fredericia		1	-	-	-	-	1G
Haderslev		1	1B	-	-	-	-
Frederiksværk		1	1B	-	-	-	-
Holte		1	-	-	1S	-	-
Maribo		1	-	-	-	1B	-

Danske mestre

Herrer

2 åres inngiver, 2000 meter

Indført 1903, ophørt 1974

1903 Nykøbing F.	1939 Nakskov
1904 Københavns Roklub	1940 Fredenicia
1905 Københavns Roklub	1941 Lindenberg
1906 Københavns Roklub	1942 Nakskov
1907 Nykøbing F.	1943 Kerteminde
1908 Nykøbing F.	1944 Åbenrå
1909 Nykøbing F.	1945 Åbenrå
1910 Polyteknisk	1946 Haderslev
1911 Nykøbing F.	1947 Rudkøbing
1912 Nykøbing F.	1948 Svendborg
1913 Københavns Roklub	1949 Svendborg
1914 Københavns Roklub	1950 Nykøbing M.
1915 Københavns Roklub	1951 Svendborg
1916 Ikke roet	1952 Fåborg
1917 Københavns Roklub	1953 Svendborg
1918 Københavns Roklub	1954 Assens
1919 Sorø	1955 Assens
1920 Odense	1956 Åbenrå
1921 Roskilde	1957 Ribe
1922 Århus	1958 Åbenrå
1923 Maribo	1959 Åbenrå
1924 Svendborg	1960 Svendborg
1925 Sorø	1961 Nykøbing M.
1926 Sorø	1962 Svendborg
1927 Sorø	1963 Fåborg
1928 Sorø	1964 Fåborg
1929 Svendborg	1965 Maribo
1930 Svendborg	1966 Fåborg
1931 Holbæk	1967 Vestervig
1932 Assens	1968 Ringsted
1933 Sorø	1969 Vestervig
1934 Nakskov	1970 Ægir
1935 Roskilde	1971 Ægir
1936 Fåborg	1972 Åbenrå
1937 Nakskov	1973 Hørring
1938 Nyborg	1974 Århus Roklub

Herre senior

DANSKE KLUBBER PÅ REPRÆSENTATIVE OPGAVER: ÅR, MESTERSKAB, STED, BÅDTYPE, KLUB, PLACERING

OL = Olympiske Lege, indført i 1906

EM = Europamesterskaber, indført i 1893 - sidste mesterskab 1973

VM = Verdensmesterskaber, indført i 1962

1906 OL Athen	4 års inrigger (1600 m): Akademisk Roklub/Skjold/Københavns Roklub (4)
1912 OL Stockholm	1 x: Polyteknisk (5), 4+: Københavns Roklub og Polyteknisk (u), 4 års inrigger: Nykøbing F. (1)
1920 OL Antwerpen	1 x: Københavns Roklub (u)
1928 OL Amsterdam	1 x: Maribo (u), 8+: Københavns Roklub (u)
1929 EM Bydgosz	4+: Sorø (2), 8+: Københavns Roklub (5)
1930 EM Liege	1 x: Maribo (3), 4+: Sorø (1), 8+: Københavns Roklub (3)
1931 EM Paris	1 x: Danske Studenter (4), 2+: Københavns Roklub (u), 4+: Sorø (2), 8+: Københavns Roklub (4)
1932 EM Beograd	4+: Sorø (2)
1933 EM Budapest	1 x: Danske Studenter (u), 4+: Sorø (1), 4+: Sorø (u)
1934 EM Luzern	2 x: Danske Studenter (3), 8+: Københavns Roklub (2)
1935 EM Berlin	2+: Danske Studenter (u), 4+: Sorø (u), 4+: Sorø (6), 8+: Københavns Roklub (6)
1936 OL Berlin	2+: Sorø (2), 2+: Københavns Roklub (4), 4+: Københavns Roklub (6), 4+: Københavns Roklub (6), 8+: Københavns Roklub (u)
1937 EM Amsterdam	1 x: Sorø (u), 2+: Sorø (2), 4+: Lyngby (u), 4+: Lyngby (4), 8+: Københavns Roklub (3)
1938 EM Milano	2+: Sorø (3), 2+: Danske Studenter (3), 4+: Danske Studenter (3), 4+: Danske Studenter (u), 8+: Københavns Roklub (4)
1947 EM Luzern	1 x: DFDS (u), 2 x: Sorø (5), 2+: KVIK (1), 2+: Roskilde (3), 4+: Køge (u), 4+: Køge (u), 8+: Skjold (2)
1948 OL London	2 x: DFDS (2), 2+: KVIK (u), 2+: Roskilde (1), 4+: Horsens (2), 4+: Køge (3), 8+: Skjold (u)
1949 EM Amsterdam	2 x: DFDS (1), 2+: Sorø (4), 2+: Bagsværd (2), 4+: Århus (2), 4+: Århus (3), 8+: Skjold (u)

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Svendborg	9
Københavns Roklub	8
Nykøbing Falster	7
Sorø	6
Åbenrå	6
Fåborg	5
Nakskov	4
Assens	3
Roskilde	2
Århus	2
Maribo	2
Nykøbing Mors	2
Vestervig	2
Ægø	2
Polyteknisk	1
Odense	1
Holbæk	1
Nyborg	1
Fredensborg	1
Lindensborg	1
Kerteminde	1
Haderslev	1
Rudkøbing	1
Ribe	1
Ringsted	1
Herning	1

1950 EM Milano	1 x: Køge (1), 2 x: DFDS (1), 2 +: Fredericia (4), 2 +: Roskilde (6), 4 +: Skjold (2), 4 +: Århus (1), 8 +: Horsens (2)
1951 EM Macon	1 x: Køge (1), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Københavns Roklub (2), 2 +: Kolding (3), 4 +: Århus (2), 4 +: Danske Studenter (4), 8 +: Bagsværd (2)
1952 OL Helsinki	2 x: DFDS (u), 2 +: Københavns Roklub (u), 2 +: Frederiksværk (3), 4 +: Århus (u), 4 +: Århus (u), 8 +: Bagsværd (u)
1953 EM Bagsværd	1 x: Saxkøbing (u), 2 x: Københavns Roklub (5), 2 +: Roskilde (3), 2 +: Helsingør (4), 4 +: Bagsværd (1), 4 +: København (u), 8 +: KVIK (2)
1954 EM Amsterdam	1 x: Århus (u), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Roskilde (1), 2 +: Frederiksværk (u), 4 +: Lyngby (u), 4 +: Århus (2), 8 +: KVIK (2)
1955 EM Gent	1 x: Århus (u), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Fredericia (u), 2 +: Københavns Roklub (u), 4 +: Bagsværd (2), 4 +: Århus (4), 8 +: KVIK (4)
1956 EM Bled	1 x: Nakskov Skibsværft (u), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Fredericia (u), 2 +: Roskilde (5), 4 +: Bagsværd (u), 4 +: Bagsværd (4), 8 +: Kvik (u)
1956 OL Melbourne	2 +: Roskilde (u), 4 +: Bagsværd (u), 4 +: Bagsværd (u)
1957 EM Duisburg	1 x: BW (u), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Bagsværd (u), 2 +: Sønderborg (u), 4 +: Københavns Roklub (4), 4 +: Maribo (5), 8 +: KVIK (u)
1958 EM Poznan	1 x: BW (u), 2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Bagsværd (u), 2 +: Sønderborg (u), 4 +: Københavns Roklub (4), 4 +: Maribo (u)
1959 EM Macon	2 +: Bagsværd (u), 2 +: Fredensborg (4), 4 +: Københavns Roklub (u), 4 +: Maribo (u)
1960 OL Rom	2 x: Københavns Roklub (u), 2 +: Bagsværd (u), 2 +: Viking (4), 4 +: Københavns Roklub (u), 4 +: Maribo (u)
1961 EM Prag	2 x: Danske Studenter (u), 2 +: Viking (5), 2 +: Viking (u), 4 +: Københavns Roklub (u), 4 +: Bagsværd (u), 8 +: KVIK (u)
1962 VM Luzern	1 x: Lyngby (11), 2 x: Danske Studenter (8), 2 +: Lyngby (11), 2 +: Fredensborg (4), 4 +: Københavns Roklub (u), 4 +: Århus (u), 8 +: KVIK (10)
1963 EM Bagsværd	1 x: Lemvig (7), 2 x: Danske Studenter (7), 2 +: Lyngby (7), 2 +: Viking (5), 4 +: KVIK (5), 4 +: Skjold (u), 8 +: KVIK/Skjold (10)
1964 EM Amsterdam	2 +: Viking (5), 2 +: Lyngby (3), 2 x: Danske Studenter (8), 4 +: KVIK (2), 4 +: Skjold (6)
1964 OL Tokyo	2 +: Lyngby (5), 2 +: Viking (u), 4 +: KVIK (1), 4 +: Skjold (11)
1965 EM Duisburg	2 +: Lyngby (1), 2 +: Roskilde (7), 4 +: Københavns Roklub (8)
1966 VM Bled	1 x: Danske Studenter (5), 2 x: Lyngby (u), 2 +: Skjold (8), 2 +: Roskilde (7), 4 +: KVIK (6), 4 +: Københavns Roklub (10)
1967 EM Vichy	1 x: Danske Studenter (5), 2 x: Nakskov Skibsværft (12), 2 +: Lyngby (6), 2 +: Roskilde (6), 8 +: Københavns Roklub (u)

Danske mestre

Herrer

4 åres inngjer 1000 meter

Indfødt 1903, ophøst 1913

1903 Nykøbing F

1904 Skjold

1905 Skjold

1906 Nykøbing F

1907 Randers

1908 Skjold

1909 Københavns Roklub

1910 Københavns Roklub

1911 Århus

1912 Nykøbing F

1913 Københavns Roklub

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Nykøbing F	3
Skjold	3
Københavns Roklub	3
Århus	1
Randers	1

1968 OL Mexico	1 x: Danske Studenter (8), 2 +: Lyngby (3), 2 +: Haderslev (3), 4 +: Københavns Roklub, Skjold (10), 4 +: KVIK/Skjold (u)
1969 EM Klagenfurt	2 +: Lyngby (3), 2 +: Nakskov Skibsværft (u), 4 +: Danske Studenter/Hvidovre (7)
1970 VM Sct. Catrines	2 x: Danske Studenter/Hvidovre (1), 2 +: Viking (8), 4 +: Skjold (3), 4 +: Skjold (u)
1971 EM Bagsværd	1 x: Fredensborg (10), 2 x: Danske Studenter/Hvidovre (4), 2 +: Lyngby (u), 2 +: Viking (8), 4 +: Lyngby (7), 4 +: Skjold (u), 8 +: Lyngby/Viking/Danske Studenter (u)
1972 OL München	1 x: Fredensborg (11), 2 x: Danske Studenter/Hvidovre (4), 4 +: Frederiksværk/Lyngby (6), 4 +: Skjold (u)
1973 EM Moskva	2 +: Nakskov Skibsværft (u), 4 +: Frederiksværk/Lyngby (9), 4 +: Lyngby (u)
1974 VM Luzern	2 +: Lyngby (u), 2 +: Roskilde (10)
1975 VM Nottingham	2 +: Roskilde (8), 4 x +: Lyngby (8)
1976 OL Montreal	2 +: Roskilde (u)
1977 VM Amsterdam	4 x +: Lyngby (10)
1978 VM Kaipiero	Ingen deltagelse
1979 VM Bled	1 x: DSR (u), 2 +: KVIK (6), 4 +: Odense (11), 4 x +: Bagsværd/Lyngby/Skjold/Svendborg (9)
1980 OL Moskva	2 +: KVIK (u), 4 x +: Bagsværd/Lyngby/Skjold/Svendborg (9)
1981 VM München	1 x: DSR (u), 2 +: Bagsværd/Helsingør (8), 4 +: KVIK/Hellerup/Svendborg (9), 4 x +: Bagsværd/Holte (u)
1982 VM Luzern	4 +: KVIK/Hellerup (5), 8 +: Bagsværd/Helsingør/Lyngby/Hellerup (8)
1983 VM Duisburg	4 +: KVIK/Hellerup (9), 8 +: DSR/Hellerup/Helsingør/Lyngby/Bagsværd (10)
1984 OL Los Angeles	4 +: KVIK/Hellerup (3)
1985 VM Hazewinkel	4 x +: DSR/Hellerup (11), 2 +: Lyngby (u), 1 x: DSR (u)
1986 VM Nottingham	1 x: Lyngby (11)

Danske mestre

Herrer

4 års inngiver, 2000 meter
Indført 1911

1911 Københavns Roklub	1949 Sønderborg
1912 Nykøbing F	1950 Helsingør
1913 Københavns Roklub	1951 Nysted
1914 Polyteknisk	1952 Helsingør
1915 Stavanger	1953 Herring
1916 Polyteknisk	1954 Åbenrå
1917 Københavns Roklub	1955 Viking
1918 Københavns Roklub	1956 Helsingør
1919 Søskøbing	1957 Helsingør
1920 Fredenksund	1958 Åbenrå
1921 Søskøbing	1959 Helsingør
1922 Søskøbing	1960 Helsingør
1923 Århus	1961 Randers
1924 Holbæk	1962 Birkerød
1925 Sorø	1963 Nykøbing Sj
1926 Holbæk	1964 Lemvig
1927 Holbæk	1965 Vestervig
1928 Sorø	1966 Haderslev
1929 Roskilde	1967 Ringkøbing
1930 Roskilde	1968 Haderslev
1931 Roskilde	1969 Vestervig
1932 Fredenksund	1970 Hundested
1933 Fredenksund	1971 Ægih
1934 Kalundborg	1972 Fredericia
1935 Fredericia	1973 Bagsværd/KVIK/Skjold
1936 Roskilde	1974 Holstebro
1937 Kolding	1975 Bagsværd/KVIK/Skjold
1938 Fåborg	1976 Kalundborg/Tissø
1939 Roskilde	1977 Bagsværd/KVIK
1940 Viborg	1978 Bagsværd/KVIK
1941 Fåborg	1979 Bagsværd/Skjold
1942 Haderslev	1980 Ægih/Ålborg
1943 Haderslev	1981 Ægih
1944 Haderslev	1982 Odense
1945 AIF BW	1983 Odense
1946 Haderslev	1984 Odense
1947 Kolding	1985 Odense
1948 ARK Ålborg	1986 Ikke roet

Dame senior

DANSKE KLUBBER PÅ REPRÆSENTATIVE OPGAVER: ÅR, MESTERSKAB, STED, BÅDTYPE, KLUB, PLACERING

OL = Olympiske Lege, indført i 1976

EM = Europamesterskaber, indført i 1954 - sidste mesterskab 1973

VM = Verdensmesterskaber, indført i 1974

1954 EM Amsterdam	1 x : Nykøbing F. (u), 4 + : Kolding Dame (u)
1955 EM Bukarest	Ingen deltagelse
1956 EM Bled	1 x : Nykøbing F. (u), 4 + : Skovshoved (u)
1957 EM Duisburg	1 x : Nykøbing F. (u), 4 + : Skovshoved (4)
1958 EM Poznan	4 + : Maribo (u)
1959 EM Macon	Ingen deltagelse
1960 EM London	Ingen deltagelse
1961 EM Prag	Ingen deltagelse
1962 EM Berlin	Ingen deltagelse
1963 EM Moskva	Ingen deltagelse
1964 EM Amsterdam	4 + : Skovshoved (8)
1965 EM Duisburg	1 x : Fredensborg (9), 4 + : Damerne / Gefion (8)
1966 EM Amsterdam	1 x : Fredensborg (u), 4 + : Århus (u)
1967 EM Vichy	1 x : Fredensborg (u), 2 x : Damerne (u), 4 + : Århus (6)
1968 EM Berlin	1 x : Vordingborg (u), 2 x : Fredensborg (u)
1969 EM Klagenfurt	2 x : Fredensborg (7)

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Haderslev	6
Helsingør	6
Roskilde	5
Bagsværd	5
KVIK	5
Odense	4
Københavns Roklub	4
Saxkøbing	3
Fredrikssund	3
Holbæk	3
Ægir	3
Skjold	3
Polyteknisk	2
Sorø	2
Fredensborg	2
Kolding	2
Fåborg	2
Åbenrå	2
Kalundborg	2
Vestervig	2
Nykøbing Falster	1
Stavanger (Norge)	1
Århus	1
Viborg	1
AIF BW	1
ARK Ålborg	1
Sønderborg	1
Nysted	1
Henning	1
Viking	1
Nykøbing Sjælland	1
Randers	1
Lemvig	1
Ringkøbing	1
Bakelø	1
Hundested	1
Holstebro	1
Tissø	1

1970 EM Tata	1 x: Roskilde (6), 2 x: Damerne/Nykøbing F. (7), 4 x +: Damerne (10)
1971 EM Bagsværd	1 x: Nykøbing F. (5), 2 x: Damerne/Roskilde (u), 4 x +: Damerne (9), 4 +: Lyngby D (8), 8 +: Danske Studenter/Ry./Århus/Vejle/Lyngby D (6)
1972 EM Brandenburg	1 x: Lyngby D (7), 2 x: Lyngby D (12), 4 x +: Lyngby D/Roskilde (11)
1973 EM Moskva	1 x: Lyngby D (u)
1974 VM Luzern	2 x: Danske Studenter/Roskilde (7), 4 x +: Lyngby D (10)
1975 VM Nottingham	2 x: Danske Studenter/Roskilde (8), 4 x +: Lyngby D (11)
1976 OL Montreal	4 x +: Fredericia D/Lyngby D/Ribe/Roskilde (6)
1977 VM Amsterdam	1 x: Fredericia D (10), 2 x: Lyngby D (u), 4 x +: Bagsværd/Danske Studenter/Lyngby D (11)
1978 VM Kaipiero	Ingen deltagelse
1979 VM Bled	1 x: Odense (11), 2 x: Bagsværd/LDR (u), 4 x +: DSR/LDR/Fredericia D/Odense (10)
1980 OL Moskva	1 x: Odense (9)
1981 VM München	2 x: Bagsværd (9), 4 x +: DSR/LDR/Fredericia D/Odense (6)
1982 VM Luzern	1 x: Københavns Roklub (u), 2 x: Bagsværd (11), 4 x +: DSR/LDR/Fredericia D/Odense (5)
1983 VM Duisburg	1 x: Odense (4), 2 x: Bagsværd/KVIK (u), 4 x +: DSR/LDR/Fredericia D (7)
1984 OL Los Angeles	4 x +: Bagsværd/DSR/Odense (3), 1 x: Odense (5)
1985 VM Hazewinkel	1 x: Assens (7), 2 x: DSR/Odense (u)
1986 VM Nottingham	1 x: Assens (12)

Danske mestre

Herrer

Singlesculler (1 x), 2000 meter
Indført 1909

1909 Århus	1948 DFDS
1910 Viking, Berlin	1949 DFDS
1911 Århus	1950 Køge
1912 Polyteknisk	1951 Køge
1913 Polyteknisk	1952 Saxkøbing
1914 Polyteknisk	1953 Saxkøbing
1915 Polyteknisk	1954 Århus
1916 Polyteknisk	1955 Århus
1917 Danske Studenter	1956 Nakskov Skibsværft
1918 Københavns Roklub	1957 A.J.F.-BW
1919 Københavns Roklub	1958 A.J.F.-BW
1920 Københavns Roklub	1959 Bagsværd
1921 DFDS	1960 Bagsværd
1922 DFDS	1961 Fredensborg
1923 DFDS	1962 Danske Studenter
1924 DFDS	1963 Lyngby
1925 Saxkøbing	1964 Danske Studenter
1926 DFDS	1965 Hvidovre
1927 Danske Studenter	1966 Danske Studenter
1928 Maribo	1967 Danske Studenter
1929 Maribo	1968 Danske Studenter
1930 Maribo	1969 Nakskov Skibsværft
1931 Danske Studenter	1970 Hellerup
1932 Danske Studenter	1971 Fredensborg
1933 Danske Studenter	1972 Fredensborg
1934 Danske Studenter	1973 Hellerup
1935 Danske Studenter	1974 Frederiksværk
1936 Nykøbing F.	1975 Nakskov Skibsværft
1937 Søø	1976 Bagsværd
1938 Søø	1977 Bagsværd
1939 Søø	1978 Bagsværd
1940 Søø	1979 DSR
1941 Søø	1980 Fredensborg
1942 Søø	1981 Nakskov Skibsværft
1943 Søø	1982 Bagsværd
1944 DFDS	1983 Bagsværd
1945 Søø	1984 Danske Studenter
1946 DFDS	1985 Danske Studenter
1947 DFDS	1986 Næstved

Herreletvægt og Dameletvægt (DL)

DANSKE KLUBBER PÅ REPRÆSENTATIVE OPGAVER: ÅR, MESTERSKAB, STED, BÅDTYPE, KLUB, PLACERING

FISA mesterskaber for letvægt indført i 1974 og overgået til Verdensmesterskaber i letvægt, første gang i 1985, hvor damerne kom med.

1974 Luzern	4+: Svendborg (8)
1975 Nottingham	4+: Bagsværd (8)
1976 Villach	1x: Bagsværd (2), 4+: Svendborg (3)
1977 Amsterdam	1x: Bagsværd (2), 4+: Hellerup/Svendborg (8), 8+: Kolding/Københavns Roklub/Odense/Stevns (5)
1978 Bagsværd	1x: Bagsværd (2), 2x: Lyngby/Stevns (11), 4+: Bagsværd/Sorø (4), 8+: Bagsværd/Odense/Ribe/Svendborg (5)
1979 Bled	2x: Middelfart/Svendborg (10), 4+: Bagsværd/KVIK (5)
1980 Hazewinkel	1x: Kolding (6), 2x: Bagsværd (7), 4+: Bagsværd/Holte (2)
1981 München	2x: Kolding/Odense (3), 4+: Bagsværd (4), 8+: Bagsværd/Fredensborg/Hellerup/KVIK/Køge/Stevns (1)
1982 Luzern	1x: Bagsværd (5), 2x: Lyngby/Hellerup (9), 4+: Bagsværd (3), 8+: Bagsværd/Odense/Svendborg (2)
1983 Duisburg	1x: DSR (1), 2x: Bagsværd/Kolding (5), 4+: Bagsværd/Københavns Roklub (3), 8+: Bagsværd/KVIK/Odense/Svendborg (3)
1984 Montreal	1x: DSR (1), 2x: Bagsværd/Kolding (3), 4+: Bagsværd/DSR/Københavns Roklub (4), 8+: Bagsværd/DSR/KVIK/Odense (1)
1985 VM Hazewinkel	2x: DSR/Kolding (4), 4+: Bagsværd/DSR/KVIK (4), 8+: Bagsværd/KVIK/Københavns Roklub/Odense (7), DL 1x: DSR (8), DL 2x: Bagsværd/Kvik (7), DL 4+: DSR/LDR/Svendborg (7)
1986 VM Nottingham	1x: DSR (2), 2x: Næstved/Holbæk (8), 4+: Bagsværd/Lyngby/Odense (8), 8+: Bagsværd/Odense/DSR/Københavns Roklub (3), DL 2x: DSR/KVIK (5)

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Danske Studenter	15
DFDS	10
Sorø	8
Bagsværd	7
Polyteknisk	5
Århus	4
Fredensborg	4
Nakskov Skibsvæft	4
Københavns Roklub	3
Sækkøbing	3
Maribo	3
Køge	2
AJK-BW	2
Hellerup	2
Wiking (Berlin)	1
Nykøbing Falster	1
Næstved	1
Lyngby	1
Hvidovre	1
Frederiksværk	1

Herre junior (HJ) og Dame junior (FJ)

DANSKE KLUBBER PÅ REPRÆSENTATIVE OPGAVER: ÅR, MESTERSKAB, STED, BÅDTYPE, KLUB, PLACERING

FISA mesterskaber for herre junior, indført i 1967, for dame junior i 1978 og overgået til Verdensmesterskaber i 1985.

1967 Ratzeburg	HJ 4+: Bagsværd (4), 4+: Fredericia (1)
1968 Amsterdam	HJ 1x: Vordingborg (10), Præstø (11), 4+: KVIK (10), 8+: Københavns Roklub (6)
1969 Napoli	HJ 4+: Fredericia (7), 4+: Københavns Roklub (2)
1970 Athen	HJ 1x: Frederiksværk (5)
1971 Bled	HJ 1x: Frederiksværk (11), 2x: Lyngby (6), 2+: KVIK (4), 2+: Roskilde (6), 4+: Nykøbing F. (u), 8+: Københavns Roklub (u)
1972 Milano	HJ 1x: Vordingborg (u), 2x: Lyngby (4), 2+: Nykøbing F. (u), 4+: Haderslev (u), 4+: Odense (u), 8+: Københavns Roklub (u)
1973 Nottingham	HJ 2x: Haderslev (5), 2+: Kolding (u), 4+: Bagsværd (11)
1974 Ratzeburg	HJ 1x: Skive (10), 2x: Haderslev (7), 4+: Bagsværd (8), 4x+: KVIK/Københavns Roklub (10)
1975 Montreal	HJ Randers (u)
1976 Villach	HJ 1x: Haderslev (12), 2x: Hellerup/Svendborg (11), 2+: Bagsværd (8)
1977 Tampere	HJ 1x: Svendborg (u), 2x: Fredensborg (u), 2+: Hadsund (10), 4+: Odense (9), 4x+: Bagsværd/Nakskov Skibsværft (u)
1978 Bagsværd	HJ 4+: Odense (7), 4+: Bagsværd/KVIK (9), 4x+: Bagsværd/Holte (5) DJ 2x: Odense (3)
1979 Moskva	HJ 1x: Bagsværd (11) DJ 1x: Odense (3)
1980 Hazewinkel	HJ 2x: Lyngby (10), 2+: Helsingør/Københavns Roklub (6), 4+: Haderslev (7) DJ 2x: Bagsværd/Køge (7), 4x+: Bagsværd/Holte/KVIK (9)
1981 Sofia	HJ 2x: Haderslev (9), 4x+: Lyngby/Stevns (u) DJ 1x: Køge (11), 4x+: Holbæk/Sorø (u)
1982 Pieduluco	HJ 2x: Lyngby (u), 2+: Sorø (6) DJ 1x: Roskilde (8), 2x: Bagsværd (10)

Danske mestre

Herrer

Dobbeltsculler (2x), 2000 meter
Indført 1933

1933 Danske Studenter	1960 Københavns Roklub
1934 Danske Studenter	1961 Danske Studenter
1935 Ikke roet	1962 Danske Studenter
1936 Ikke roet	1963 Danske Studenter
1937 Ikke roet	1964 Danske Studenter
1938 DFDS	1965 Fiehvæk/Holstebro
1939 Danske Studenter	1966 Lyngby
1940 Danske Studenter	1967 Danske Studenter
1941 DFDS	1968 Danske Studenter
1942 Danske Studenter	1969 Frederiksværk
1943 Danske Studenter	1970 Frederiksværk
1944 DFDS	1971 Frederiksværk
1945 Skjold	1972 Frederiksværk
1946 Skjold	1973 Frederiksværk
1947 Sorø	1974 Danske Studenter
1948 DFDS	1975 Lyngby
1949 DFDS	1976 Bagsværd/DSR
1950 DFDS	1977 Bagsværd/Ægir
1951 Københavns Roklub	1978 Lyngby
1952 Københavns Roklub	1979 Hellerup/Svendborg
1953 Københavns Roklub	1980 Hellerup/Århus
1954 Københavns Roklub	1981 Hellerup/Svendborg
1955 Københavns Roklub	1982 Hellerup
1956 Københavns Roklub	1983 Danske Studenter
1957 Københavns Roklub	1984 Hellerup
1958 KVIK	1985 Hellerup
1959 Hellerup	1986 Lyngby

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Danske Studenter	15	Bagsværd	2
Københavns Roklub	8	Svendborg	2
Hellerup	7	Sorø	1
DFDS	6	KVIK	1
Frederiksværk	6	Holstebro	1
Lyngby	4	Ægir	1
Skjold	2	Århus	1

1983 Vichy	HJ 4 × +: Holstebro/Silkeborg/Ålborg (5) DJ 1 ×: Stevns (6)
1984 Jønkbøbing	HJ 4 × +: Holstebro/Silkeborg/Odense (8), 8 +: Bagsværd/Holte/Københavns Roklub, Køge/ Viking (11), DJ 1 ×: Assens (3)
1985 VM Brandenburg	HJ 2 ×: Lyngby (2), 4 +: Bagsværd (8), 4 × +: Bagsværd/KVIK (8), 4 +: Bagsværd/Københavns Roklub (12), DJ 4 × +: Horsens/Lyngby Dame (7)
1986 VM Roudnice	HJ 1 ×: Lyngby (2), 4 × +: Bagsværd/Holstebro/KVIK/Viborg (4) DJ 4 × +: Assens/Holstebro/Silkeborg (6)

De sad i bådene

Single sculler (1 ×)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1930	Bronze	EM	Liege	Arnold Schwartz	Maribo
1950	Guld	EM	Milano	Erik Larsen	Køge
1951	Guld	EM	Macon	Erik Larsen	Køge
1976	Sølv	LVM	Villach	Morten Espersen	Bagsværd
1977	Sølv	LVM	Amsterdam	Morten Espersen	Bagsværd
1978	Sølv	LVM	Bagsværd	Morten Espersen	Bagsværd
1979	Bronze	JVM	Moskva	Lise Justesen	Odense
1983	Guld	LVM	Duisburg	Bjarne Eltang	DSR
1984	Guld	LVM	Montreal	Bjarne Eltang	DSR
1986	Sølv	JVM	Roudnice	Jesper Engelbrecht	Lyngby
1986	Sølv	LVM	Nottingham	Bjarne Eltang	DSR

Dobbelt sculler (2 ×)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1934	Bronze	EM	Lucerne	Mogens Hee/P. G. Henriksen	DSR
1948	Sølv	OL	London	Ebbe Parsner/Aage Larsen	DFDS
1949	Guld	EM	Amsterdam	Ebbe Parsner/Aage Larsen	DFDS
1950	Guld	EM	Milano	Ebbe Parsner/Aage Larsen	DFDS
1970	Guld	VM	St. Catharines	Niels Henry Secher/Jørgen Engelbrecht	DSR, Hvidovre
1978	Bronze	JVM	Beograd	Lise Justesen/Charlotte Hansson	Odense
1981	Bronze	LVM	München	Bjarne Eltang/Leif Kruse	Odense/Kolding
1984	Bronze	LVM	Montreal	Leif Kruse/Morten Espersen	Kolding/Bagsværd
1985	Sølv	JVM	Brandenburg	Jesper Engelbrecht/Jens Rosenørn	Lyngby

Danske mestre

Herrer

Toer uden styrmand (2-), 2000 meter
Indført 1933

1933	Danske Studenter	1961	Viking
1934	Danske Studenter	1962	Lyngby
1935	Danske Studenter	1963	Lyngby
1936	Sorø	1964	Lyngby
1937	Sorø	1965	Lyngby
1938	Danske Studenter	1966	Skjold
1939	Sorø	1967	Lyngby
1940	Sorø	1968	Lyngby
1941	Sorø	1969	Lyngby
1942	Skjold	1970	Skjold
1943	KVIK	1971	Lyngby
1944	KVIK	1972	Lyngby
1945	Sorø	1973	Nakskov Skibsværft
1946	Danske Studenter	1974	Lyngby
1947	KVIK	1975	Roskilde
1948	KVIK	1976	Lyngby
1949	Sorø	1977	Odense
1950	Fredensborg	1978	Hadsund / Ægø
1951	Københavns Roklub	1979	KVIK
1952	Roskilde	1980	Lyngby / KVIK
1953	Roskilde	1981	KVIK
1954	Roskilde	1982	Lyngby
1955	Fredensborg	1983	Lyngby
1957	Roskilde	1984	Lyngby
1958	Bagsværd	1985	Lyngby
1959	Bagsværd	1986	Kvik
1960	Bagsværd		

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Lyngby	16	Fredensborg	2
KVIK	8	Københavns Roklub	1
Sorø	7	Viking	1
Danske Studenter	5	Nakskov Skibsværft	1
Roskilde	5	Odense	1
Skjold	3	Hadsund	1
Bagsværd	3	Ægø	1

Dobbelt firer med styrmand (4 x +)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1984	Bronze	OL	Los Angeles	Bodil Rasmussen Charlotte Koefoed Birgitte Hanel Hanne Eriksen Cox. Jette Sørensen	DSR Bagsværd DSR DSR Odense

Toer uden styrmand (2÷)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1936	Sølv	OL	Berlin	Richard Olsen/ Harry Ivan Larsen	Sorø
1937	Sølv	EM	Amsterdam	Richard Olsen/ Harry Ivan Larsen	Sorø
1938	Bronze	EM	Milano	Richard Olsen/Viggo Olsen	Sorø
1947	Guld	EM	Lucerne	Jørn Snogdahl/Ole Søren Jensen	Kvik
1951	Sølv	EM	Macon	Palle Tillisch/Bent Jensen	Københavns Roklub
1953	Bronze	EM	Bagsværd	Kjeld Østrøm/Aage Gregersen	Roskilde
1954	Guld	EM	Amsterdam	Finn Pedersen/Kjeld Østrøm	Roskilde
1964	Bronze	EM	Amsterdam	Hans Jørgen Boye/Peter Fich Christiansen	Lyngby
1965	Guld	EM	Duisburg	Hans Jørgen Boye/Peter Fich Christiansen	Lyngby
1968	Bronze	OL	Mexico	Ib Larsen/Peter Fich Christiansen	Lyngby
1969	Bronze	EM	Klagenfurt	Ib Larsen/Peter Fich Christiansen	Lyngby

Toer med styrmand (2+)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1938	Bronze	EM	Milano	Knud Kollman/Hugo Grumme Cox. Frode Christiansen	DSR
1947	Bronze	EM	Lucerne	Tage Henriksen/Finn Pedersen Cox. Carl Ebbe Andersen	Roskilde
1948	Guld	OL	London	Tage Henriksen/Finn Pedersen Cox. Carl Ebbe Andersen	Roskilde
1949	Sølv	EM	Amsterdam	Ole Scavenius Jensen/Leif Hermansen Cox. John Wilhelmsen	Bagsværd
1951	Bronze	EM	Milano	Knud Brøchner Nielsen/Frederik Mønster Cox. Reimer Pagh	Kolding
1952	Bronze	OL	Helsinki	Svend O. Petersen/Paul Svendsen Cox. Jørgen Frantzen	Frederiksværk
1968	Bronze	OL	Mexico	Harry Jørgensen/Jørn Krab Cox. Martin Krab	Haderslev

Danske mestre

Herrer

Toer med styrmand (2+), 2000 meter

Indført 1937, ophørt 1982

1937	Sorø	1960	Viking
1938	Danske Studenter	1961	Viking
1939	Danske Studenter	1962	Fredensborg
1940	Danske Studenter	1963	Viking
1941	Danske Studenter	1964	Viking
1942	Danske Studenter	1965	Roskilde
1943	Skjold	1966	Roskilde
1944	Nakskov	1967	Roskilde
1945	Roskilde	1968	Haderslev
1946	Danske Studenter	1969	Lyngby
1947	Roskilde	1970	Nakskov Skibsværft
1948	Roskilde	1971	Viking
1949	Bagsværd	1972	Nakskov Skibsværft
1950	Roskilde	1973	Roskilde
1951	Kolding	1974	Roskilde
1952	Frederiksværk	1975	Roskilde
1953	Helsingør	1976	Roskilde
1954	Frederiksværk	1977	Roskilde
1955	Københavns Roklub	1978	Roskilde
1956	Fredericia	1979	Roskilde
1957	Sønderborg	1980	Haderslev
1958	Helsingør	1981	KVIK
1959	Fredensborg	1982	KVIK

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Roskilde	14	Sorø	1
Danske Studenter	6	Skjold	1
Viking	5	Nakskov	1
Frederiksværk	2	Bagsværd	1
Helsingør	2	Kolding	1
Fredensborg	2	Københavns Roklub	1
Haderslev	2	Fredericia	1
Nakskov Skibsværft	2	Sønderborg	1
KVIK	2	Lyngby	1

Firer uden styrmand (4÷)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1933	Guld	EM	Budapest	Richard Olsen/Valter Christensen/ Christian Olsen/F. Aa. Hansen	Sorø
1938	Bronze	EM	Milano	Leif Stavnsolt Nielsen/Ole Secher/ Orla Teglers/Kaj Traulsen	DSR
1948	Sølv	OL	London	Ib Storm Larsen/Helge Muxoll Schrøder/ Helge Halkjær/Axel Bonde Hansen	Horsens
1949	Sølv	EM	Amsterdam	Carl Johan Petersen/Ejnar Christensen/ Erik Thorsen/Ricard Littrup	Århus
1950	Sølv	EM	Milano	Holger Larsen/Børge Hougaard Petersen/ George Nielsen/Ib Nielsen	Skjold
1951	Sølv	EM	Macon	Poul Loch/Harry Nielsen/ Karl Nielsen/Einer Nielsen	Århus
1953	Guld	EM	Bagsværd	Ole Scavenius Jensen/Leif Hermansen/ Bjørn Brønnum/Helge Muxoll Schrøder	Bagsværd
1955	Sølv	EM	Gent	Bjørn Brønnum/Leif Hermansen/ Bent Brønnum/Ib Jensen	Bagsværd
1964	Sølv	EM	Amsterdam	Bjørn Hasløv/Kurt Helmdt/ Erik Petersen/John Ørsted Hansen	Kvik
1964	Guld	OL	Tokyo	Bjørn Hasløv/Kurt Helmdt/ Erik Petersen/John Ørsted Hansen	Kvik
1970	Bronze	VM	St. Cathrines	Poul Erik Nielsen/Kurt Helmdt/ Erik Petersen/Tom Hindsby	Skjold
1976	Bronze	L.VM	Villach	Bent Fransson/Torben Hansen/ Dion Andersen/Åge Hansen	Svendborg
1980	Sølv	L.VM	Hazewinkel	Kim Hagsted/Jan Christensen/ Søren Christensen/Mogens Rasmussen	Bags./Bags./ Holte/Bagsværd
1982	Bronze	L.VM	Lucerne	Kim Hagsted/Flemming Jensen/ Lars Pørneki/Mikael Espersen	Bagsværd
1983	Bronze	L.VM	Duisburg	Karsten Kobbernagel/Vagn Nielsen/ Ricard Biller/Michael Djervig	Bags./Kvik/ Bags./Bags.
1984	Bronze	OL	Los Angeles	Erik Christiansen/Per Rasmussen/ Lars Nielsen/Michael Jessen	Kvik/Hellerup/ Kvik/Kvik

4 åres inrigger

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1912	Guld	OL	Stockholm	Poul Hartmann/Chr. Hansen/ Ejler Allert/Carl Petersen Cox. Carl Møller	Nykøbing F

Danske mestre

Herre

Firer uden styrmand (4÷), 2000 meter
Indført 1923

1923	Danske Studenter	1956	Bagsværd
1924	KVIK	1957	Københavns Roklub
1925	Københavns Roklub	1958	Københavns Roklub
1926	KVIK	1959	Københavns Roklub
1927	Københavns Roklub	1960	Københavns Roklub
1928	KVIK	1961	Københavns Roklub
1929	Århus	1962	Københavns Roklub
1930	Københavns Roklub	1963	KVIK
1931	Københavns Roklub	1964	KVIK
1932	Sorø	1965	KVIK/Skjold
1933	Sorø	1966	KVIK
1934	Sorø	1967	KVIK/Skjold
1935	Sorø	1968	Skjold
1936	Københavns Roklub	1969	Danske Studenter
1937	Lyngby	1970	Skjold
1938	Danske Studenter	1971	Lyngby
1939	Københavns Roklub	1972	Lyngby
1940	Danske Studenter	1973	Lyngby
1941	Sorø	1974	Lyngby
1942	Danske Studenter	1975	Lyngby
1943	Danske Studenter	1976	Bagsværd / Danske Studenter / Københavns Roklub
1944	Københavns Roklub	1977	Københavns Roklub
1945	Danske Studenter	1978	Odense
1946	Danske Studenter	1979	Odense
1947	Køge	1980	Odense
1948	Horsens	1981	Bagsværd / Helsingør / Skjold / Svendborg
1949	Århus	1982	Bagsværd
1950	Skjold	1983	Hellerup
1951	Århus	1984	KVIK
1952	Århus	1985	Bagsværd
1953	Bagsværd	1986	Danske Studenter
1954	Københavns Roklub		
1955	Bagsværd		

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Københavns Roklub	16	Århus	4
Danske Studenter	10	Odense	3
KVIK	9	Køge	1
Bagsværd	7	Horsens	1
Lyngby	6	Hellerup	1
Skjold	6	Helsingør	1
Sorø	5	Svendborg	1

Firer med styrmand (4+)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1929	Sølv	EM	Bydgosz	Richard Olsen/Valter Christensen/ Christian Olsen/F. Aa. Hansen. Cox. Axel Nordquist	Sorø
1930	Guld	EM	Liege	Richard Olsen/Valter Christensen/ Christian Olsen/F. Aa. Hansen Cox. Poul Richardt	Sorø
1931	Sølv	EM	Paris	Richard Olsen/Valter Christensen/ Christian Olsen/F. Aa. Hansen Cox. Poul Richardt	Sorø
1932	Sølv	EM	Beograd	Richard Olsen/Valter Christensen/ Christian Olsen/F. Aa. Hansen Cox. Poul Richardt	Sorø
1948	Bronze	OL	London	Erik Larsen/Henry G. Larsen/ Børge Raahauge Nielsen/Harry Madsen Knudsen Cox. Ib Olsen	Køge
1949	Bronze	EM	Amsterdam	Niels Christensen/Ove Nielsen/ Peter Hansen/Bent Blach Petersen Cox. Svend Erik Laursen	Århus
1950	Guld	EM	Milano	Niels Christensen/Ove Nielsen/ Peter Hansen/Bent Blach Petersen Cox. Ejvind Christensen	Århus
1954	Sølv	EM	Amsterdam	Knud Jensen/Poul Locht/ Egil Krogh/Børge Krogh Cox. Ejvind Christensen	Århus
1967	Guld	JVM	Ratzeburg	Jan Jensen/Stig Ravos/ Torben Sørensen/Lars Elkjær Cox. Svend Vedel Jensen	Fredericia
1969	Sølv	JVM	Napoli	Niels Holmquist/Carsten Erikshøj/ Steen Rasmussen/Poul Hansen Cox. Hans Ibsen	Københavns Roklub

Danske mestre

Herrer

Firer med styrmand (4+), 2000 meter
Indført 1903

1903 Skjold	1945 KVIK
1904 Københavns Roklub	1946 Horsens
1905 Christiania	1947 Køge
1906 Akademisk	1948 Køge
1907 Norske Studenter	1949 Århus
1908 Københavns Roklub	1950 Danske Studenter
1909 Københavns Roklub	1951 Danske Studenter
1910 Københavns Roklub	1952 Århus
1911 Ikke roet	1953 Københavns Roklub
1912 Polyteknisk	1954 Århus
1913 Københavns Roklub	1955 Århus
1914 Københavns Roklub	1956 Bagsværd
1915 Norske Studenter	1957 Maribo
1916 Norske Studenter	1958 Maribo
1917 Københavns Roklub	1959 Maribo
1918 Københavns Roklub	1960 Maribo
1919 Københavns Roklub	1961 Bagsværd
1920 Københavns Roklub	1962 Århus
1921 Københavns Roklub	1963 Skjold
1922 KVIK	1964 Fredensborg/KVIK
1923 KVIK	1965 KVIK / Skjold
1924 Københavns Roklub	1966 KVIK
1925 Københavns Roklub	1967 KVIK / Skjold
1926 Københavns Roklub	1968 Skjold
1927 Århus	1969 Danske Studenter
1928 Århus	1970 Lyngby
1929 Sorø	1971 Skjold
1930 Sorø	1972 Skjold
1931 Sorø	1973 Lyngby
1932 Sorø	1974 Lyngby
1933 Sorø	1975 Lyngby
1934 Sorø	1976 Lyngby
1935 Sorø	1977 Lyngby
1936 Københavns Roklub	1978 Hedsund / Ægø
1937 Lyngby	1979 Odense
1938 Danske Studenter	1980 Bagsværd / Lyngby
1939 Københavns Roklub	Skjold / Svenborg
1940 Danske Studenter	1981 Bagsværd / Holte
1941 Danske Studenter	1982 Bagsværd
1942 Danske Studenter	1983 Hellerup
1943 Danske Studenter	1984 Danske Studenter
1944 Københavns Roklub	1985 Lyngby
	1986 Lyngby

Otter (8+)

ÅR	MEDALJE	EM VM OL	STED	NAVNE	KLUB
1930	Bronze	EM	Liege	Willy Sørensen/Bernard Knudsen/Knud Olsen/ Willy Kruse/S. Neergaard/E. Friberg Jensen/ Ove Zøllner/ Carl Schmidt Cox. Harry Gregersen	Københavns Roklub
1934	Sølv	EM	Luzerne	Willy Sørensen/Carl Berner/Knud Olsen/ Raymond Larsen/Ove Zøllner/Emil Boye Jensen/ Sigfred Sørensen/Poul Knudsen Cox. Harry Gregersen	Københavns Roklub
1937	Bronze	EM	Amsterdam	Flemming Jensen/Hans Henning Nielsen/ Poul Poulsen/Carl Berner/Bjørner Drøer/ Karl Søderbjerg, Raymond Larsen/ Emil Boye Jensen Cox. Aage Jensen	Københavns Roklub
1947	Sølv	EM	Luzerne	Gerhardt Sørensen/Børge Hougaard Petersen/ Poul Korup/Jarl Erichsen/Ib Nielsen/ Niels Rasmussen/Holger Larsen/Charles Willumsen Cox. Niels Wamberg	Skjold
1950	Sølv	EM	Milano	Jørn Kjeldsen/Helge Muxoll Schrøder/ Axel Bonde Nielsen/Poul Martin Hansen/ Otto Prier-Bruse/Henry Skovgaard/Ib Højfang/ Jørgen Larsen Cox. A. Langbjerg	Horsens
1951	Sølv	EM	Macon	Jørn Snogdahl/Helge Muxoll Schrøder/ Ole Scavenius Jensen/Leif Hermansen/ Bjørn Brønnum/Mogens Snogdahl/ Axel S. Møller/Per Lauridsen Cox. John Wilhelmsen	Bagsværd
1953	Sølv	EM	Bagsværd	Aage Drejer Nielsen/Kurt Krogh Andersen/ Walter Schrøder/Ernst Wesly Pedersen/ Kjeld Larsen/Børge Hougaard Petersen/ Svend Erik Schougaard/Flemming Nimb Cox. Finn Aabye	Kvik
1954	Sølv	EM	Amsterdam	Aage Drejer Nielsen/Kurt Krogh Andersen/ Walter Schrøder/Ernst Wesly Pedersen/ Kjeld Larsen/Børge Hougaard Petersen/ Svend Erik Schougaard/Flemming Nimb Cox. Finn Aabye	Kvik

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Københavns Roklub	18
Lyngby	10
Danske Studenter	9
Skjold	8
KVIK	8
Aarhus	7
Sorø	7
Bagsværd	5
Maribo	4
Norske Studenter	3
Køge	2
Christiania (Norge)	1
Akademisk	1
Polyteknisk	1
Horsens	1
Odense	1
Fredensborg	1
Halsund	1
Ægir	1
Svendborg	1
Holte	1

1981	Guld	L.VM	Munchen	Bent Fransson (Svendborg)/Søren Eriksen (Fredensborg)/Jan Jensen (Køge/Ivar Mølgaard (Bagsværd)/Mikael Espersen (Bagsværd)/Tommy Knudsen (Stevns)/Arne Højlund (Kvik)/Søren Hansen (Odense) Cox. Peter Klug Andersen (Hellerup)
1982	Sølv	L.VM	Luzerne	Bent Fransson (Svendborg)/Jan Christensen (Bagsværd)/Søren Hansson (Odense)/Arne Højlund (Kvik)/Ivar Mølgaard (Bagsværd)/Jørn Jørgensen (Svendborg)/Michael Djervig (Bagsværd)/Søren Christensen (Bagsværd) Cox. Jan Rasmussen (Odense)
1983	Bronze	L.VM	Duisburg	Bent Fransson (Svendborg)/Søren Hansson (Odense)/Jan Christensen (Bagsværd)/Flemming Jensen (Bagsværd)/Leif Jakobsen (Bagsværd)/Kim Hagsted (Bagsværd)/Mikael Espersen (Bagsværd)/Ivar Mølgaard (Bagsværd) Cox. Henrik Kruse (Bagsværd)
1984	Guld	L.VM	Montreal	Søren Hansson (Odense)/Jan Christensen (Bagsværd)/Flemming Jensen (Bagsværd)/Ivar Højlund (Kvik)/Ivar Mølgaard (Bagsværd)/Karsten Kobbemagel (Bagsværd)/Mikael Espersen (Bagsværd)/Leif Jakobsen (Bagsværd) Cox. Jan Rasmussen (Odense)
1986	Bronze	L.VM	Nottingham	Bent Fransson (DSR)/Vagn Nielsen (KR)/Flemming Jensen (Bagsværd)/Michael Sørensen (Odense)/Leif Jakobsen (Bagsværd)/Morten Espersen (Bagsværd)/Kim Hagsted (Bagsværd)/Jørn Jørgensen (DSR) Cox. Stephen Masters (Bagsværd)

Danske mestre

Herrer

Otter (8+), 2000 meter

Indført 1922

1922 København	1957 KVIK
1923 Danske Studenter	1958 Maribo
1924 Københavns Roklub	1959 Maribo
1925 Københavns Roklub	1960 Maribo
1926 Københavns Roklub	1961 KVIK
1927 Århus	1962 KVIK
1928 Københavns Roklub	1963 KVIK/Skjold
1929 Københavns Roklub	1964 Fredensborg/KVIK
1930 Københavns Roklub	1965 Skjold
1931 Københavns Roklub	1966 Københavns Roklub
1932 Københavns Roklub	1967 Københavns Roklub
1933 Danske Studenter	1968 Skjold
1934 Københavns Roklub	1969 Danske Studenter
1935 Københavns Roklub	1970 Skjold
1936 Københavns Roklub	1971 Lyngby
1937 Københavns Roklub	1972 Lyngby
1938 Københavns Roklub	1973 Lyngby
1939 Københavns Roklub	1974 Lyngby
1940 Århus	1975 Lyngby
1941 Danske Studenter	1976 Bagsværd/Kbhvn
1942 KVIK	1977 Lyngby
1943 KVIK	1978 Bagsværd/Ribe/Sorø/Svendborg
1944 Odense	1979 Bagsværd/KVIK/Lyngby/Skjold
1945 Københavns Roklub	1980 Bagsværd/KVIK/Odense/Skjold/Svendborg
1946 Danske Studenter	1981 Bagsværd/KVIK/Skjold
1947 Skjold	1982 Bagsværd
1948 Skjold	1983 Bagsværd
1949 Skjold	1984 Bagsværd
1950 Horsens	1985 Lyngby
1951 Bagsværd	1986 Odense
1952 Bagsværd	
1953 KVIK	
1954 KVIK	
1955 KVIK	
1956 KVIK	

Nordiske mesterskaber

FORDELING AF NORDISKE MESTERSKABER PÅ KLUBBERNE

Bådtyper indført og ophørt

1910 Inrigger 4+, 1×, 4+ alle herresenior
 1912 8+ herresenior
 1923 4+ herresenior
 1937 4+ letvægtsheresenior
 1955 4+ dame senior
 1959 2×, 2+, 2÷ alle herre senior
 1961 Inrigger 4+ herre senior **ophørt**.
 1969 2× dame senior
 1971 1× dame senior, 4+ dame senior **ophørt**
 1973 4× + dame senior, 4+ letvægt herre senior **ophørt**
 1975 1× og 4÷ letvægt herre senior
 1981 2+ herre senior **ophørt**
 1983 4× ÷ herre senior, 4+ herre senior og 4× + dame senior **ophørt**
 1985 4× ÷ dame senior, alle damebådtyper, distancer ændres fra 1000 meter til 2000 meter

Klubnavn og antal mesterskaber:

41 klubber med Nordisk Mesterskab

1 Danske Studenter	21	17 Fredericia	4
2 KVIK	21	18 Nykøbing Falster	4
3 Københavns Roklub	14	19 Roskilde	4
4 Bagsværd	14	20 Kolding	4
5 Sorø	12	21 Viking	3
6 Odense	10	22 Frederiksværk	3
7 Århus	10	23 Svendborg	3
8 Lyngby	9	24 Fredericia Dame	3
9 Skjold	7	25 Horsens	3
10 Polyteknisk	6	26 Holbæk	2
11 DFDS	6	27 B.W.	2
12 Lyngby Dame	6	28 Hvidovre	2
13 Saxkøbing	5	29 Hellerup	2
14 Fredensborg	5	30 Hadsund, Haderslev, Skovshoved, Århus Dame, Frederikssund, Kolding Dame, Helsingør, Holstebro, Damernes Roklub, Holte, Stevns, Assens	1
15 Køge	5		
16 Maribo	4		

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Københavns Roklub	19
KVIK	14
Bagsværd	10
Skjold	10
Lyngby	8
Danske Studenter	5
Maribo	3
Odense	3
Århus	2
Svendborg	2
Horsens	1
Fredensborg	1
Ribe	1
Sorø	1

DELTAGELSE I NORDISK ROFORBUNDS MESTERSKABS-KAPRONINGER 1911-1985.

(tallene i parentes angiver placeringen)

	1911 Oslo	1912 Stockholm	1913 Helsingfors	1914 Oslo	1916 Stockholm
HS 4+	KR (1)	Polytek. (2)	KR (disk)	-	Polytek. (2)
HS Inrigger	Nykøbing F. (1)	Nykøbing F. (1)	-	Polytek. (1)	KR (1)
HS 1×	Århus (1)	Polytek. (1)	-	Polytek. (1)	Polytek. (1)
	1918 Oslo	1920 Stockholm	1922 Oslo	1923 Gøteborg	1925 Oslo
HS 4+	KR (3)	KR (-)	KVIK (3)	KVIK (3)	KR (3)
HS Inrigger	Saxkøbing (1)	Frederikssund (1)	Saxkøbing (1)	Århus (1)	Sorø (1)
HS 1×	KR (2)	KR (2)	DFDS (1)	DFDS (1)	Saxkøbing (1)
HS 8+	-	-	KR (2)	DSR (2)	KR (2)
HS 4+	-	-	-	KVIK (1)	KR (2)
	1926 Stockholm	1928 Oslo	1930 Gøteborg	1932 Horten	1936 Gøteborg
HS 4+	KR (2)	Århus (2)	-	Sorø (1)	Sorø (1)
HS Inrigger	Kolding (1)	Sorø (1)	Kolding (2)	Assens (3)	Fredericia (1)
HS 1×	DFDS (1)	Maribo (1)	Maribo (1)	DSR (disk)	DSR (2)
HS 8+	DSR (3)	Komb. (3)	-	KR (1)	KR (sank)
HS 4+	KVIK (2)	KVIK (1)	-	Sorø (1)	Sorø (1)
	1937 Bagsværd	1938 Horten	1939 Stockholm	1946 Bagsværd	1947 Horten
HS 4+	Lyngby (1)	DSR (1)	KR (1)	Køge (1)	Horsens (2)
HS 1×	Sorø (1)	Sorø (1)	Sorø (1)	DFDS (1)	DFDS (1)
HS 4+	Lyngby (1)	DSR (1)	DSR (1)	DSR (1)	KVIK (2)
HS Inrigger	Kolding (1)	Kolding (1)	Roskilde (2)	BW (1)	Ark Alb. (3)
L 4+	Fredericia (1)	Sorø (1)	KVIK (2)	Fredericia (2)	Århus (1)
HS 8+	KR (1)	KR (1)	KR (1)	KR (1)	Århus (1)
	1949 Åbo	1950 Horten	1951 Stockholm	1953 Brabrand	1955 Pargas
HS 4+	Århus (1)	Århus (1)	DSR (2)	KR (1)	KR (2)
HS 1×	Køge (1)	Køge (1)	Køge (1)	Saxkøbing (3)	Århus (2)
DS 4+	-	-	-	-	Århus Dame (2)
HS 4+	Horsens (1)	Skjold (1)	Århus (1)	Bagsværd (1)	Lyngby (1)
HS Inrigger	Ark Ålborg (2)	Ark Ålborg (2)	Helsingør (2)	Herring (2)	Viking (3)
L 4+	Århus (1)	Århus (1)	Fredericia (1)	Odense (1)	Svendborg (1)
8+	Århus (2)	Horsens (1)	Bagsværd (1)	KVIK (1)	KVIK (1)
	1957 Horten	1959 Møldal	1961 Bagsværd	1963 Åbo	1965 Årungen
HS 4+	Maribo (2)	Maribo (1)	Maribo (1)	Skjold (1)	KR (1)
HS 2+	-	Bagsværd (2)	Viking (1)	Viking (1)	-
HS 1×	BW (1)	Bagsværd (1)	Fredensborg (2)	-	-
DS 4+	Skovshoved (1)	Maribo (2)	Kold. Dame (1)	Århus Dame (1)	Skovshoved (1)
HS 4+	KR (1)	KR (1)	KR (1)	KVIK (1)	KVIK/Skjold (1)
HS Inrigger	Helsingør (2)	Helsingør (4)	Helsingør (1)	-	-
HS 2+	-	Helsingør (3)	Viking (1)	Viking (1)	Roskilde (1)
HS 2×	-	Køge (2)	DSR (2)	DSR (1)	Fr.værk/Holstebro (1)
L 4+	Århus (1)	KVIK (2)	KVIK (2)	KVIK (1)	Fredericia (1)
HS 8+	KVIK (2)	Maribo (1)	KVIK (1)	KVIK (1)	Skjold (1)

Danske mestre

Herrer, letvægt

Fier med styrmand (4+), 2000 meter

Indført 1933, ophørt 1974

1933 Kerteminde	1954 Københavns Roklub
1934 Roskilde	1955 Nakskov Skibsværft
1935 Danske Studenter	1956 Århus
1936 Sorø	1957 Århus
1937 Fredericia	1958 Roskilde
1938 Fredericia	1959 KVIK
1939 Ålborg	1960 Nykøbing Sjælland
1940 Svendborg	1961 KVIK
1941 Hellerup	1962 Ålborg
1942 Sorø	1963 KVIK
1943 Lyngby	1964 KVIK
1944 Lyngby	1965 Fredericia
1945 Lyngby	1966 Fredericia
1946 Århus	1967 KVIK
1947 Århus	1968 Ålborg
1948 ARA	1969 KVIK
1949 Ringsted	1970 Fredensborg
1950 Århus	1971 Bagsværd
1951 Fredericia	1972 Fredensborg
1952 Fredericia	1973 Lyngby
1953 Lyngby	1974 Svendborg

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Fredericia	6	Kerteminde	1
KVIK	6	Danske Studenter	1
Lyngby	5	Hellerup	1
Århus	5	ARA	1
Ålborg	3	Ringsted	1
Roskilde	2	Københavns Roklub	1
Sorø	2	Nakskov Skibsværft	1
Svendborg	2	Nykøbing Sjælland	1
Fredensborg	2	Bagsværd	1

DELTAGELSE I NORDISK ROFORBUNDS MESTERSKABS-KAPRONINGER 1911-1985.

(tallene i parentes angiver placeringen)

	1967 Molndal	1969 Bagsværd	1971 Åbo	1973 Årungen	1975 Stockholm
HS 4+	KVIK/Skjold (1)	DSR (2)	Skjold (2)	Lyngby (2)	Lyngby (2)
HS 2+	Lyngby (1)	Lyngby (1)	Lyngby (2)	NSR (2)	KVIK (4)
HS 1×	DSR (1)	Hvidovre (1)	Fredensborg (1)	Hellerup (4)	Frederiksværk (4)
DS 4+	Århus Dame (1)	Fredensborg (1)	DR/Fredensborg (1)	-	-
HS 4+	KR (1)	KVIK/Skjold (1)	Lyngby/Fr.værk (2)	Lyngby (3)	KR (3)
HS 2+	Lyngby (1)	Lyngby (1)	Viking (3)	Roskilde (2)	Roskilde (1)
HS 2×	DSR (1)	Frederiksværk (1)	DSR/Hvidovre (1)	DSR (3)	Bagsværd/Fr.værk (2)
L 4+	KVIK (1)	KVIK (3)	Bagsværd (2)	Lyngby (3)	-
L 4+	-	-	-	-	Bagsværd (2)
DS 1×	-	-	Nykøbing F. (1)	LDR (1)	DSR (1)
DS 2×	-	Fredensborg (1)	DR/Roskilde (1)	LDR (3)	DSR/Roskilde (1)
DS 4×	-	-	-	LDR (2)	LDR (1)
L 1×	-	-	-	-	Næstved (2)
HS 8+	DSR (2)	KVIK/Skjold (1)	Lyngby/Fr.værk (1)	Lyngby (2)	Lyngby (2)
	1977 Sorø	1979 Solvalla (Fin)	1981 Årungen	1983 Stockholm	1985 Brabrand
HS 4+	Lyngby (1)	Bagsværd/Lyngby (2)	Bagsværd/DSR/ Holte/Odense (1)	Hellerup/ Odense (2)	-
HS 2+	Odense (3)	KVIK (1)	KVIK (2)	Nakskov SR (3)	Lyngby (1)
HS 1×	Haderslev (3)	DSR (3)	Odense (4)	Silkeborg (4)	DSR (4)
HS 4+	KR (2)	Odense (3)	KVIK/Hellerup/ Svendborg (1)	Hellerup (2)	KVIK/Helsingør (2)
HS 2+	Hadsund (1)	Bagsværd (2)	Bagsv./Helsingør (1)	-	-
HS 2×	Kolding/Stevns (3)	Bagsværd/Lyngby (2)	Lyngby/Hellerup (4)	KVIK (4)	Roskilde (3)
L 4+	Hellerup/ Svendborg (1)	Bagsværd (1)	Bagsværd (1)	Bagsværd/KR (1)	Bagsværd/DSR/ KVIK (1)
DS 1×	Fredericia D (2)	Odense (1)	Odense (1)	Odense (1)	Assens (1)
DS 2×	Lyngby DR (2)	Fredericia D. (2)	Bagsværd (2)	Bagsværd/KVIK (3)	Odense/DSR (1)
DS 4×	Bagsværd/DSR/ Lyngby DR (1)	Bagsværd/DSR (1)	DSR/Fredericia D/ Lyngby DR (1)	DSR/Lyngby DR/ Odense/ Fredericia D (1)	-
L 1×	Bagsværd (1)	Lyngby (3)	Kolding (1)	DSR (1)	DSR (1)
HS 8+	Lyngby/KR (2)	Bagsværd/KVIK/ Lyngby/Skjold (2)	Bagsværd/Odense/ Stevns/KVIK/Køge/ Hellerup/Fr.borg (1)	Lyngby/Helsingør/ Hellerup/ Odense (2)	Bagsværd/Odense/ KVIK/KR (1)
HS 4×	-	-	-	Roskilde/Odense/ DSR (4)	DSR/Hellerup (2)
DS 4×	-	-	-	-	DSR/Odense/ Køge (1)

Danske mestre

Herrer, letvægt

Finer uden styrmand (4+), 2000 meter

Indført 1975

1975 Bagsværd	1981 Odense/Lyngby/ Hellerup/Kolding
1976 Svendborg	1982 Bagsværd
1977 Bagsværd	1983 Bagsværd
1978 Bagsværd/Sorø	1984 Bagsværd
1979 Bagsværd/KVIK	1985 Bagsværd
1980 Bagsværd/Holte	1986 Bagsværd

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Bagsværd	10
Svendborg	1
Sorø	1
KVIK	1
Holte	1
Odense	1
Hellerup	1
Lyngby	1
Kolding	1

Danske mestre

Herrer, letvægt

Singlesculler (1×), 2000 meter

Indført 1981

1981 Kolding	1984 Kolding
1982 Kolding	1985 Kolding
1983 Danske Studenter	1986 Danske Studenter

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Kolding	4
Danske Studenter	2

Danske mestre

Damer

4 års mrigger, 1000 meter

Indført 1946, ophørt 1961

1946 Kolding Dame	1954 Sønderborg
1947 Århus Dame	1955 Skovshoved
1948 Kolding Dame	1956 Herning
1949 Århus Dame	1957 Maribo
1950 Ålborg Dame	1958 Saxkøbing
1951 Kolding Dame	1959 Ægir
1952 Kolding Dame	1960 Kolding Dame
1953 Fåborg	1961 Kolding Dame

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Kolding Dame	6
Århus Dame	2
Ålborg Dame	1
Fåborg	1
Sønderborg	1
Skovshoved	1
Herning	1
Maribo	1
Saxkøbing	1
Ægir	1

Danske mestre

Damer

Dobbeltfirer (4+), 1000 meter

Indført 1941, ophørt 1974

1941 Damerne	1959 Maribo
1942 Damerne	1960 Lyngby Dame
1943 Damerne	1961 Kolding Dame
1944 Århus Dame	1962 Århus Dame
1945 Nyborg	1963 Århus Dame
1946 Maribo	1964 Århus Dame
1947 Maribo	1965 Damerne / Gefion
1948 Gefion	1966 Århus Dame
1949 Gefion	1967 Fredensborg
1950 Århus Dame	1968 Fredensborg
1951 Århus Dame	1969 Lyngby Dame
1952 Århus Dame	1970 Ikke roet
1953 Kolding Dame	1971 Lyngby Dame
1954 Kolding Dame	1972 Ikke roet
1955 Århus Dame	1973 Lyngby Dame
1956 Skovshoved	1974 Damerne / Danske Studenten / Lyngby Dame
1957 Skovshoved	
1958 Maribo	

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Århus Dame	9
Lyngby Dame	5
Damerne/Rohlub	5
Maribo	4
Kolding Dame	3
Gefion	3
Skovshoved	2
Fredensborg	2
Nyborg	1
Danske Studenter	1

Danske mestre

Damer

Singlesculler (1x), 1000 meter - fra 1985 2000 meter

Indført 1954

1954 Nykøbing F	1971 Nykøbing F
1955 Nykøbing F	1972 Lyngby Dame
1956 Nykøbing F	1973 Lyngby Dame
1957 Nykøbing F	1974 Danske Studenter
1958 Nykøbing F	1975 Lyngby Dame
1959 Lyngby Dame	1976 Lyngby Dame
1960 Lyngby Dame	1977 Fredericia Dame
1961 Maribo	1978 Danske Studenter
1962 Fredenksvæk	1979 Odense
1963 Fredenksvæk	1980 Odense
1964 Fredensborg	1981 Odense
1965 Fredensborg	1982 Odense
1966 Fredensborg	1983 Odense
1967 Fredensborg	1984 Odense
1968 Vordingborg	1985 Assens
1969 Roskilde	1986 Assens
1970 Vordingborg	

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Nykøbing Falster	6
Lyngby Dame	6
Odense	6
Fredensborg	4
Fredenksvæk	2
Vordingborg	2
Danske Studenter	2
Assens	2
Maribo	1
Roskilde	1
Fredericia Dame	1

Danske mestre

Damer

Dobbeltsculler (2 ×), 1000 meter - fra 1985 2000 meter

Indført 1962

1962 Holbæk Dame	1975 Danske Studenter / Roskilde
1963 Holbæk Dame	
1964 Fredensborg	1976 Lyngby Dame
1965 Fredensborg	1977 Lyngby Dame
1966 Nykøbing F	1978 Lyngby Dame
1967 Damerne	1979 Fredensborg
1968 Fredensborg	1980 Fredensborg
1969 Fredensborg	1981 DSR / Fredensborg
1970 Lyngby Dame	
1971 Damerne	1982 Bagsværd
1972 Lyngby Dame	1983 Danske Studenter
1973 Roskilde	1984 Danske Studenter
1974 Danske Studenter / Roskilde	1985 Danske Studenter
	1986 Lyngby Dame

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Lyngby Dame	6
Danske Studenter	6
Fredensborg	4
Roskilde	3
Fredensborg	3
Damerne	2
Holbæk	2
Nykøbing Falster	1
Bagsværd	1

Danske mestre

Damer

Dobbeltfluer med styrmand (4 × +), 1000 meter - fra 1985 2000 meter

Indført 1969

1969 Fredensborg	1979 Bagsværd / Danske Studenter / Lyngby D
1970 Fredensborg	
1971 Damerne	1980 Danske Studenter / Fredensborg / Lyngby D / Odense
1972 Lyngby Dame	
1973 Damerne / Danske Studenter / Roskilde	1981 Bagsværd / Danske Studenter / Fredensborg / Lyngby D / Odense
1974 Lyngby Dame	
1975 Danske Studenter / Roskilde	1982 Bagsværd
1976 Fredensborg / Lyngby D / Ribe / Roskilde	1983 Bagsværd
1977 Bagsværd / Danske Studenter / Lyngby D	1984 Sorø
1978 Bagsværd / Danske Studenter / Lyngby D / Svendborg	1985 Danske Studenter
	1986 Lyngby D

Klubspejl

DM-titler fordelt på klubber

Lyngby Dame	9
Danske Studenter	7
Bagsværd	6
Roskilde	3
Fredensborg	3
Damerne	2
Odense	2
Fredensborg	2
Sorø	1
Ribe	1
Svendborg	1

Klubbernes DM-rangliste

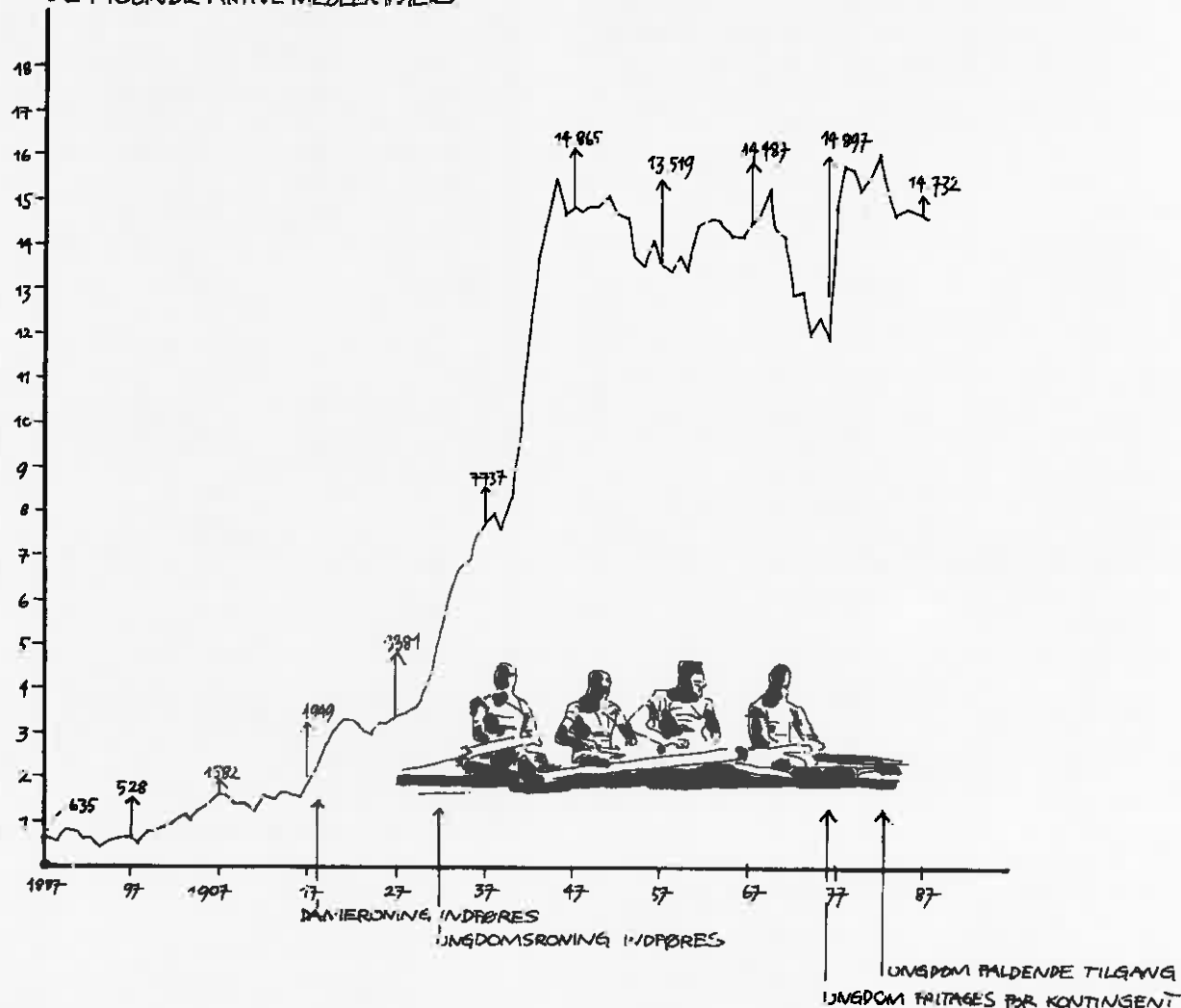
78 klubber har i årene 1903-86 vundet et eller flere danske mesterskaber. Sådan er de fordelt (hene- og damemesterskaber lagt sammen)

Danske Studenters Roklub	85
Københavns Roklub	82
Bagsværd	59
KVIK	52
Lyngby	52
Sorø	42
Skjold	36
Roskilde	35
Århus	27
Lyngby Dame Roklub	26
Fredensborg	22
Svendborg	19
Nykøbing Falster	19
Odense	18
Maribo	18
DFTS	16
Fredensborg	12
Hellerup	12
Fredensborg	11
Århus Dame Roklub	10
Polyteknisk	9
Haderslev	9
Fielsingør	9
Ægir	9
Kolding Dame Roklub	9
Damerne Roklub	9
Nakskov Skibsværft	8
Åbenrå	8
Fåborg	8
Kolding	8
Villem	7
Sælværft	7
Fredensborg Dame Roklub	7
Nakskov	5
Køge	5
Assens	5
Holbæk	4
Vestergård	4
Gefion	3

Skovshoved	3
Sønderborg	3
Herning	3
Ålborg	3
Horsens	3
Friedenssund	3
BW	3
Ribe	3
Norske Studenter	3
Holbæk Dame Roklub	2
Hadsund	2
Randers	2
Kerteminde	2
Kalundborg	2
Ringsted	2
Nykøbing Mors	2
Holstebro	2
Nykøbing Sjælland	2
Nyborg	2
Holte	2
Vordingborg	2
Ringkøbing	1
Akademisk	1
Viborg	1
Lemvig	1
Tissø	1
Birkørød	1
Nysted	1
Rudkøbing	1
ARA	1
Hundested	1
ARK, Ålborg	1
Hvidovre	1
Christania	1
Stavanger	1
Wiking, Berlin	1
Lindenberg	1
Næstved	1
Ålborg Dame	1

DFR's medlemstal
gennem 100 år

TAL I TUSINDE AKTIVE MEDLEMMER

Dansk ronings klubber

Dansk Forening for Rosport tæller i jubilæumsåret 132 klubber. Da den enkelte klub undervejs i jubilæumsskriftet er omtalt under forkortet eller dagligdags betegnelse skal de officielle klubnavne nævnes her, med stiftelsesåret i parentes.:

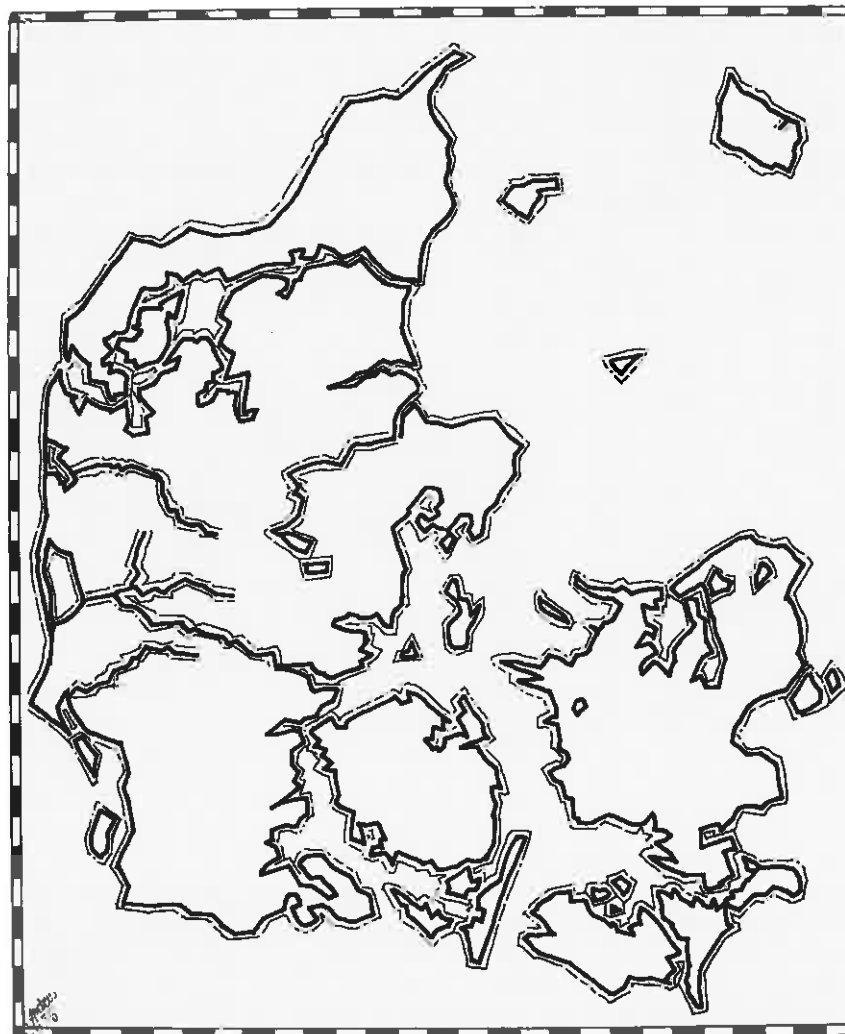
København

Amager Ro- og Kajakklub (1931)
Bagsværd Roklub (1943)
B&Ws Idrætsklub (1918)
Damernes Roklub (1901)
Dansk Studenters Roklub (1867)
DFDS Roklub (1884)
Dragør Roklub (1960)
Roklubben DS (1956)
Roklubben Furesø (1955)
Roklubben Gefion (1940)
Hellerup Roklub (1931)
Holte Roklub (1939)
Hvidovre Roklub (1951)
Ishøj Roklub (1982)
Roforeningen Kvik (1866)
Københavns Roklub (1866)
Lyngby Roklub (1929)
Lyngby Dame Roklub (1932)
Nexø Roklub (1937)
Rungsted Roklub (1938)
Rønne Roklub (1931)
Roklubben SAS (1951)
Roklubben Skjold (1938)
Skovshoved Roklub (1938)
Søndrestrøm Roklub (Grønland) (1966)
Roklubben Øresund (1930)
ØKs Roklub (1948)

Sjælland

Birkerød Roklub (1949)
Brøndby Roklub (1952)
Fredensborg Roklub (1933)
Frederikssund Roklub (1908)
Frederiksværk Roklub (1931)
Gilleleje Roklub (1981)
Greve Roklub (1972)
Helsingør Roklub (1883)
Holbæk Roklub (1886)
Humblebæk Roklub (1959)
Hundested Roklub (1929)
Kalundborg Roklub (1918)
Karlebo Roklub (1980)
Korsør Roklub (1910)

Køge Roklub (1911)
Lindenberg Roklub (1925)
Nykøbing Sjælland Roklub (1904)
Næstved Roklub (1903)
Præstø Roklub (1952)
Ringsted Roklub (1938)
Roskilde Roklub (1890)
Skælskør Roklub (1917)
Sorø Roklub (1918)
Roklubben Stevn (1949)
Tissø Roklub (1950)
Roklubben Viking, Fakse Ladeplads (1943)
Vordingborg Roklub (1904)

Lolland Falster

Bandholm Roklub (1936)
Maribo Roklub (1896)
Nakskov Roklub (1887)
Nakskov Skibsværft Roklub (1949)
Nykøbing F. Roklub (1884)
Nysted Roklub (1924)
Saxkøbing Roklub (1905)
Stege Roklub (1925)
Stubbekøbing Roklub (1933)

Fyn

Assens Roklub (1917)
Bogense Roklub (1945)
Faaborg Roklub (1900)
Kerteminde Roklub (1916)
Marstal Ro- og Sejlklub (1940)
Middelfart Roklub (1933)
Munkebo Sejl- og Roklub (1961)
Nyborg Roklub (1907)
Odense Roklub (1904)
Rudkøbing Roklub (1898)
Svendborg Roklub (1894)
Ærøskøbing Roklub (1943)

Jylland, syd

Roklubben ARA (Århus) (1937)
Augustenborg Roklub (1926)
Esbjerg Roklub (1926)
Fanø Roklub (1975)
Flensborg Roklub (1935)
Fredericia Roklub (1904)
Fredericia Dameroklub (1928)
Grindsted Roklub (1973)
Graasten Roklub (1922)
Haderslev Roklub (1919)
HEI Rosport (Århus) (1969)
Horsens Roklub (1976)
Jels Roklub (1976)
Kolding Roklub (1895)
Kolding Dameroklub (1922)
Roklubben Marselis (Århus) (1985)
Nordborg Roklub (Als) (1956)
Nordslesvig Roklub (1982)
Odder Roklub (1944)
Ribe Roklub (1934)
Risskov Roklub (1935)
Ry Roklub (1948)
Samsø Roklub (1967)
Silkeborg Roklub (1890)
Skanderborg Roklub (1930)
Slesvig Roklub (1961)
Sønderborg Roklub (1921)
Tange Roklub
Tønder Roklub (1928)
Varde Roklub (1983)
Vejle Roklub (1901)
Aabenraa Roklub (1921)
Århus Roklub (1886)
Århus Studenter Roklub (1942)
Hørup Hav (1985)

Jylland, nord

Frederikshavn Roklub (1943)
Grenå Roklub (1937)
Hadsund Roklub (1931)
Hals Roklub (1975)
Herning Roklub (1936)
Hobro Roklub (1923)
Holstebro Roklub (1941)
Lemvig Roklub (1929)
Løgstør Roklub (1910)
Nibe Roklub (1939)
Nykøbing Mors Roklub (1890)
Randers Roklub (1897)
Ringkøbing Roklub (1945)
Skive Roklub (1926)
Struer Roklub (1937)
Sæby Roklub (1948)
Thisted Roklub (1904)
Vestervig Roklub (1935)
Viborg Roklub (1931)
Roklubben Ægir (1942)
Aalborg Roklub (1886)
Aalborg Dameroklub (1916)